

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

4'üncü Toplantı

24 Ekim 2022 Pazartesi

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- USUL HAKKINDA GÖRÜŞMELER

1.-Komisyonun bugünkü gündeminde bulunan (2/4680) esas numaralı Kanun Teklifi'nin görüşülme usulü hakkında görüşme

2.- Alevi Vakıfları Federasyonu Başkanı Haydar Baki Doğan'ın (2/4680) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 8'inci maddesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadeleri hakkında görüşme

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A)KANUN TEKLİFLERİ

1.- İstanbul Milletvekili Abdullah Güler ve 73 Milletvekilinin Vergi Usul Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/4680)

IV.- AÇIKLAMALAR

1.- Ağrı Milletvekili Ekrem Çelebi'nin (2/4680) esas numaralı Kanun Teklifi'yle ilgili usul hakkındaki görüşmeler sırasında yaşanan tartışmada geçen kendisinin bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

2.- Giresun Milletvekili Cemal Öztürk'ün, Antalya Milletvekili Kemal Bülbül'ün (2/4680) esas numaralı Kanun Teklifi'nin tümü üzerinde yaptığı konuşmasında geçen bazı ifadelerine ilişkin

açıklaması

3.- Antalya Milletvekili Kemal Bülbül'ün, Komisyon Başkanı Cevdet Yılmaz ve Giresun Milletvekili Cemal Öztürk'ün, kendisinin (2/4680) esas numaralı Kanun Teklifi'nin tümü üzerinde yaptığı konuşmasında geçen bazı ifadeleriyle ilgili yaptıkları açıklamalara ilişkin açıklaması

4.- Diyarbakır Milletvekili Garo Paylan'ın, usul hakkında görüşmeler sırasında yaşanan tartışmadaki karşılıklı sözlerle ilgili görüşlerine ilişkin açıklaması

5.- Manisa Milletvekili Uğur Aydemir'in, usul hakkında görüşmeler sırasında yaşanan tartışmada geçen kendisinin bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

6.- Giresun Milletvekili Cemal Öztürk'ün, usul hakkında görüşmeler sırasında yaşanan tartışmada geçen kendisinin bazı ifadelerini geri aldığına ilişkin açıklaması

V.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Cevdet Yılmaz, 'ın, Antalya Milletvekili Kemal Bülbül'ün (2/4680) esas numaralı Kanun Teklifi'nin tümü üzerindeki konuşmasında geçen bazı ifadelerine ve bu ifadeler nedeniyle söz hakkı doğduğuna ilişkin açıklaması

2.- Komisyon Başkanı Cevdet Yılmaz'ın, Komisyon toplantısının İkinci Oturumunda Antalya Milletvekili Kemal Bülbül'ün eski milletvekili Mehmet Metiner 'le ilgili ifadeleri üzerine kendisinin milletvekiliyle yaptığı görüşmeye ilişkin açıklaması

3.- Komisyon Başkanı Cevdet Yılmaz'ın, Diyarbakır Milletvekili Garo Paylan'ın usul konuşmaları sırasında yaşanan tartışmadaki karşılıklı sözlerle ilgili yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ve yine Manisa Milletvekili Uğur Aydemir ve Giresun Milletvekili Cemal Öztürk'ün usul konuşmaları sırasında yaşanan tartışmadaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

4'üncü Toplantı

24 Ekim 2022 Pazartesi

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu 11.03'te açılarak dört oturum yaptı.

Komisyonun bugünkü gündeminde bulunan (2/4680) esas numaralı Kanun Teklifi'nin görüşülme usulü,

Alevi Vakıfları Federasyonu Başkanı Haydar Baki Doğan'ın (2/4680) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 8'inci maddesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadeleri,

Hakkında görüşme yapıldı.

CHP Grubunun (2/4680) esas numaralı Kanun Teklifi'yle ilgili olarak üç ayrı konuda Anayasa'ya aykırılık iddialarına ilişkin önergesi, yapılan oylama sonucunda kabul edilmedi.

İstanbul Milletvekili Abdullah Güler ve 73 Milletvekilinin Vergi Usul Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/4680), görüşmeleri tamamlanarak kabul edildi.

Ağrı Milletvekili Ekrem Çelebi, (2/4680) esas numaralı Kanun Teklifi'yle ilgili usul hakkındaki görüşmeler sırasında yaşanan tartışmada geçen kendisinin bazı ifadelerine,

Giresun Milletvekili Cemal Öztürk, Antalya Milletvekili Kemal Bülbül'ün (2/4680) esas numaralı Kanun Teklifi'nin tümü üzerinde yaptığı konuşmasında geçen bazı ifadelerine,

Antalya Milletvekili Kemal Bülbül, Komisyon Başkanı Cevdet Yılmaz ve Giresun Milletvekili Cemal Öztürk'ün, kendisinin (2/4680) esas numaralı Kanun Teklifi'nin tümü üzerinde yaptığı konuşmasında geçen bazı ifadeleriyle ilgili yaptıkları açıklamalara,

Diyarbakır Milletvekili Garo Paylan, usul hakkında görüşmeler sırasında yaşanan tartışmadaki karşılıklı sözlerle ilgili görüşlerine,

Manisa Milletvekili Uğur Aydemir, usul hakkında görüşmeler sırasında yaşanan tartışmada geçen kendisinin bazı ifadelerine,

Giresun Milletvekili Cemal Öztürk, usul hakkında görüşmeler sırasında yaşanan tartışmada geçen kendisinin bazı ifadelerini geri aldığına,

İlişkin açıklama yaptı.

Komisyon Başkanı Cevdet Yılmaz,

Antalya Milletvekili Kemal Blbln (2/4680) esas numaralı Kanun Teklifinin tümü üzerindeki konuşmasında geçen bazı ifadelerine ve bu ifadeler nedeniyle söz hakkı doğduğuna,

Komisyon toplantısının İkinici Oturumunda Antalya Milletvekili Kemal Blbln eski milletvekili Mehmet Metinerle ilgili ifadeleri üzerine kendisinin milletvekiliyle yaptığı görüşmeye,

Diyarbakır Milletvekili Garo Paylanın usul konuşmaları sırasında yaşanan tartışmadaki karşılıklı sözlerle ilgili yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ve yine Manisa Milletvekili Uğur Aydemir ve Giresun Milletvekili Cemal ztrkn usul konuşmaları sırasında yaşanan tartışmadaki bazı ifadelerine,

İlişkin açıklama yaptı.

Komisyonunda gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından saat 23.44te toplantıya son verildi.

24 Ekim 2022 Pazartesi

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 11.03

BAŞKAN: Cevdet YILMAZ (Bingöl)

BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)

SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)

KÂTİP: Şirin ÜNAL (İstanbul)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Komisyonumuzun saygıdeğer üyeleri, sayın teklif sahibi, çok değerli milletvekillerimiz, kıymetli Bakan Yardımcımız, kamu kurum ve kuruluşlarımızın kıymetli bürokratları, basınımızın değerli temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Toplantı yeter sayısı yoktur Başkanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – “Toplantı yeter sayısı yok.” deniyor. Sayalım, yoksa bırakalım.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Kendilerini var saymıyorlar mı Sayın Başkanım? Onlar da var.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Herkesi sayıyoruz herhâlde canım, öyle şey olur mu?

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Öyle şey mi olur Başkanım, Komisyonunda var olan üyelerin hepsini sayarız.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Şu an varmış ama isterseniz ara verelim yani, tekrar...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Biz olmasak yok yani.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – O kadarlık da bir desteğiniz olsun yani.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Var var, şu anda var.

Komisyonumuzun 27’nci Dönem Altıncı Yasama Yılı’nın 4’üncü Birleşimini açıyorum.

Gündemimizde (2/4680) esas numaralı İstanbul Milletvekili Abdullah Güler ve 73 Milletvekilinin Vergi Usul Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi bulunmaktadır.

Değerli milletvekilleri, sunuma geçmeden önce -zannediyorum- usule ilişkin Bülent Bey’in söz talebi var. Yalnız şunu belirtmek istiyorum: Yani usul tartışmak usul hâline dönuştü.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Başkanım, ne yapalım?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bir toplantıyı da usul tartışmadan geçirebilirsek çok sevineceğim doğrusu. Zaten genele geçtiğimizde, maddelere geçtiğimizde her türlü konuyu tartışıyoruz ama takdir sizin tabii.

Buyurun Bülent Bey.

II.- USUL HAKKINDA GÖRÜŞMELER

1.-Komisyonun bugünkü gündeminde bulunan (2/4680) esas numaralı Kanun Teklifi’nin görüşölme usulü hakkında görüşme

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Sayın Başkan, vallahi utaniyorum söz almaya fakat sizin “Bu usul tartışmalarını bırakalım.” demeniz, yani bunu da anlamak mümkün değil.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bırakalım demiyorum da dozajında tutalım diyorum sadece.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Şunu söyleyecektim ben: Son sekiz yıldan beri yaptığım konuşmalara bakılsın, ben usulle ilgili konuşmayacağım diyecektim, vallahi öyle diyecektim, utanıyorum çünkü her defasında aynı şeyleri tekrarlamaktan ama aynı şekilde aynı hatalar, aynı usulsüzlüklerle buraya bu kanun tekliflerinin gelmesi, hele bu Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminden sonra geliyor olması, daha da artarak geliyor olması gerçekten utandırıyor ama bunu bir türlü önleyemediniz. 21 madde var yürütme ve yürürlük hariç, 13 kanunda değişiklik yapıyor, 21 maddede 13 kanunda değişiklik yapıyor. Böyle görülmez ki böyle bir görüşme usulü olmaz ki. En nadir usul normal usul hâline geldi.

Sayın Başkanım, usulle ilgili iddialarımı geçmiştekiler gibi tekrarlıyorum, söylemiyorum ancak Anayasa’ya aykırılık iddialarım var, onları teklif sahibi sunum yaptıktan sonra mı dillendirelim?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – İyi olur. Zaten biliyorsunuz, Anayasa konusunda genelini oylarken önemli Komisyonun takdiri. Dolayısıyla geneli üzerinde konuşurken o iddialarınızı...

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Genelinden önce yani İç Tüzük’e göre görüşmelere geçilmeden önce görüşülür diyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Genelini oylayacağız biliyorsunuz. Gene maddelere geçilmesini oylayacağımız aşamada diye biliyorum ama bir sorulum isterseniz.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – İç Tüzük’e göre...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Anayasa’ya aykırılık meselesi hangi aşamada...

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Görüşmelere geçmeden...

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Önce sunum alınacak ki detaylandırdıktan sonra...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – İsterseniz şimdi ifade edin, bu tartışmayı sonra yapalım...

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Abdullah Bey sunumunu yapsın isterseniz teklif sahibi olarak, ondan sonra yani ona ilişkin olarak da Anayasa’ya aykırılık iddialarımızı...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – O da olabilir, şu anda da ifade edebilirsiniz, nasıl takdir ederseniz.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Estağfurullah, nasıl uygun görüyorsanız. Abdullah Bey ama...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – İki aşamada da mümkün görünüyor.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Öylesidir diye düşündüğüm için söyledim, tamam.

Abdullah Bey’den sonra söz istiyorum o zaman.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sonra söz isteyin lütfen.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun Sayın Paylan.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekili arkadaşlarım, değerli bürokratlar, basının değerli emekçileri ve bu salonda bize hizmet eden değerli emekçi kardeşlerim; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkan, bir torba yasayla daha karşı karşıyayız ve torba yasada Türkiye’nin çok önemli meselelerinden biri var biliyorsunuz. Biz eşit yurttaşlık mücadelesi yürütüyoruz Sayın Başkan, cumhuriyetin kuruluşundan beri eşit yurttaşlıkla ilgili sorunlarımız var.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yalnız usul hakkında söz verdim.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Usulle ilgili...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Usul hakkında söz verdiğimde içerikle ilgili konuşuyorsanız usulsüzlük yapmış olursunuz, kusura bakmayın.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hayır ama usul hakkındaki gerekçe...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Usul hakkında konuşurken usul hakkında konuşacağız, sonra gün boyu içerik konuşacağız zaten.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Usul hakkındaki gerekçemi anlatmadan nasıl usul hakkındaki eleştirimi söyleyebilirim Sayın Başkan?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bakın, herkes de biliyor ki usul hakkında, içerik, kameralar varken içerik konuşmak istiyorsunuz; bu, doğru bir yaklaşım değil.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, kameraları çıkarmayın o zaman, çıkarmayın kameraları, siz çıkartıyorsunuz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bizim kararımız, Komisyonumuzun...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Çıkarmayın, çıkarmayın kameraları.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yerleşik usulümüz, bunu çok tartıştık. Tam tutanağımız var...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Çok önemli mesele, 20 milyon insanı, 85 milyon insanı ilgilendiren...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – ...bütün Komisyonlardaki uygulamayı yapıyoruz. Tam tutanağımız var, yazılı basın burada.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, daha ağzımı...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Kimseden gizli saklı bir şeyimiz yok.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ağzımı açtım ve hemen kestiniz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ama belli yapacağınız.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ne söyleyeceğimi nereden biliyorsunuz?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – İçerik konuşuyorsunuz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – İçerik konuşmuyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Girişinizden belli.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Gerekçemi söyleyeceğim, gerekçemi nasıl açıklayacağım?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Usule ilişkin lütfen.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hayır, usule ilişkin gerekçemi açıklayacağım. Ya, çok önemli bir mesele...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sonra çıkarsınız, basın toplantısı yaparsınız, basına konuşursunuz Sayın Paylan; basınla ilgili bir derdiniz yok ki çıkın dışarıda basını çağırın, istediğiniz sözleri söyleyin. Komisyonumuzun bir çalışma usulü var. Siz de Komisyonun üyesi olarak bu usule değışinceye kadar sahip çıkmak durumundasınız yani.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Tamamen sahip çıkıyorum Başkanım ve çok önemli bir meseleyi görüşüyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun lütfen.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Farkında değilsiniz galiba yani eşit yurttaşlık meselesini Plan Bütçe Komisyonunda görüşüyoruz yani bu çok önemli bir meseledir. Niye bunun Plan Bütçe Komisyonunda görüşüldüğünü ben size soracağım, onu gerekçelendireceğim Sayın Başkan.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Peki buyurun.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bu mesele Plan Bütçe Komisyonunda görüşülmemeli diyeceğim. Son söyleyeceğimi başa çekmiş oldum müdahaleniz nedeniyle. Çünkü bakın, Türkiye’imiz çok kimlikli, çok kültürlü ve çok inançlı bir toplum, öyle değil mi Sayın Başkan. Çok kimlikliyiz, çok inançlıyız, çok kültürlüyüz ama eşit yurttaş değiliz, birileri daha eşit Sayın Başkan.

Bu anlamda, bu eşit yurttaşlık meselesine...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Başkanım, usulle ne alakası var bunun?

Sayın Paylan bölücülük, ayrımcılık yapıyor Sayın Başkanım.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, Uğur Bey’i bir susturur musunuz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Uğur Bey haklı, Uğur Bey haklı, içerik konuşuyorsunuz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ya, yapmayın Başkanım ya!

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Paylan, bölücülük yapıyorsunuz, ayrımcılık yapıyorsunuz, 85 milyon vatandaşımız eşittir.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bakın, ilk söylediğiniz tamam.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – “Eşit yurttaşlık yok.” dediği zaman bölücülük oluyor herhâlde.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Ayrımcılığa sebep oluyor arkadaşlar.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Paylan, ilk söylediğiniz, “Farklı bir komisyonda görüşülmeli.” usul, doğru ama ondan sonra ifade ettiğiniz şeyler içerikle ilgili hususlar.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, hayır, burada görüşülmemesinin gerekçesini anlatacağım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Gerekçesini anlatmıyorsunuz, siz fikirlerinizi, içeriği ortaya koyuyorsunuz. Onu sordunuz, ben size cevap vereceğim, “Başka bir komisyonda görüşülmeli.” dediniz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkanım, bakın, ben sekiz yıldır burada üyeyim, ilk kez böyle bir müdahale oluyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Hayır, ilk kez olmuyor, bunları hep tartışıyoruz, kusura bakmayın, hep tartışıyoruz. Ben de yirmi, otuz senedir bu Komisyonu takip ediyorum.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – İlk kez oluyor, ilk kez oluyor.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Cümlenize başlarken bölücülükle başlayamazsınız Sayın Paylan.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bölücü sizsiniz, ayrımcı sizsiniz!

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Bölücülük yapıyorsun, burada 85 milyon vatandaşımız eşittir, birdir!

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Nerede eşitlik ya? Nerede eşitlik ya!

KEMAL BÜLBÜL (Antalya) – Eşitlik olsaydı cemevi ibadethane olurdu.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Eşitlik varsa bu yasaya niye ihtiyaç duyuluyor? Madem eşitiz niye bu yasaya ihtiyaç duyuldu?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Paylan, gün boyu tartışacağız, içerik tartışacağız. Rica ediyorum, usule ilişkin fikrinizi söyleyin ve tamamlayın.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Aksi takdirde ara vereceğim, kameraları göndereceğim ve devam edeceğiz.

KEMAL BÜLBÜL (Antalya) – Niye getirdiniz o zaman?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Yasa getiremeyecek miyiz?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Paylan, usule ilişkin konuşacak mısınız yoksa ara verip, kameraları gönderip tekrar mı başlayalım?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Susacak mı Sayın Uğur Bey?

Sayın Başkan, toplumsal barış, eşitlik anlamında çok önemli meselelerimiz var.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Başkan, o sözlerini geri alsın, bölücülük yapıyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Aynen katılıyorum Uğur Bey’e.

Türkiye Cumhuriyeti’nin 85 milyonu eşit vatandaşdır, hiçbir şekilde farklı düşünemezsiniz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Değiliz Başkanım, değiliz, değiliz! Eşit miyiz?

Eşit olsa, cami ile cemevi eşit olsa bu yasa buraya gelir miydi Sayın Başkan?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Eşit vatandaşdır ama eşit vatandaşlarımızın demokratik talepleri olabilir, farklı talepleri olabilir, bu farklılıkları karşılamak da demokratik yönetimimizin bir gereğidir.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Adaletli yaklaşın lütfen, adaletli yaklaşın!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buradan hareketle hak sunmaya dönük yapılan işleri “eşitsizlik” diye sunarsanız...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Siz “Ben Uğur Bey’i tutuyorum, Uğur Bey’in tarafındayım.” diyemezsiniz, siz bu Komisyonunun Başkanısınız.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bu temel bir konu, kusura bakmayın, eşit vatandaşlık... Bütün vatandaşlarımız eşittir ama vatandaşlarımız demokratik talepleri elbette...

KEMAL BÜLBÜL (Antalya) – Temel konuyu niye temel yasayla getirmediniz?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, söz ben de mi?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ama bakın, usulü aştınız ve bu şeye siz yol açtınız.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Aşmadım Sayın Başkan, aşmadım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Siz bu tartışmaya yol açtınız.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – İzin vermediniz ki Sayın Başkan, dinleyemedik ki Paylan’ı.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Aşmadım, daha ne diyeceğimi bilmiyorsunuz ki...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Aştınız, aştınız, çok yargısal ifadelerde bulundunuz, içeriye girdiniz, usul tartışmasını açtınız.

Oturumu beş dakika kapatıyorum.

Kapanma Saati: 11.13

İKİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 11.16****BAŞKAN: Cevdet YILMAZ (Bingöl)****BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)****SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)****KÂTİP: Şirin ÜNAL (İstanbul)**

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, 4'üncü Birleşimin İkinci Oturumunu açıyorum.

Çok önemli, ciddi anlamda bütün toplumumuzu ilgilendiren konuları tartışacağımız bir kanun teklifi var önümüzde, milyonlarca insanımızı doğrudan ilgilendiren hükümler var ve tarihî adımlar atılacak aslında ama böyle bir başlangıç yapmak doğrusu hiç hoş değil. Keşke bu konuya çok farklı bir şekilde bir başlangıç yapılabilseydi.

Bir usul tartışıyoruz değerli arkadaşlar, ben tekrar rica ediyorum bütün arkadaşlarımızdan: Gün boyu istediğiniz kadar konuşun, içerikle ilgili tam tutanak var, bütün fikirlerinizi de tutanaklara geçirin ama “usul” diyorsak usul konuşacağız. Az önce Bülent Bey usule ilişkin görüşlerini ifade etti. Bütün arkadaşlarımızdan da aynı hassasiyeti bekliyorum. Aksi takdirde, bir ortamı istismar etmeye dönüşüyor olay. Normalde kameralar buraya detay almak için giriyorlar değerli arkadaşlar, usul tartışmalarını takip etme gibi bir hakları da yok ama bugüne kadar ben bir söz söylemedim yani az da olsa talepleriniz var, dile getirmenize müsaade ettim. Ama böyle yaparsanız ben de sadece detay almalarına ve ayrılmalarına yönelik bir tutum belirleyeceğim, doğrusu da bu. Ayrıca usul tartışmalarını o zaman devam ettirelim ama bu yaklaşım doğru değil.

Bugün Alevi-Bektaşî vatandaşlarımızın uzun zamandır beklentisi olan çok önemli düzenlemeler tartışılacak bu Komisyonda, daha sonra da Genel Kurulda tartışılacak; tarihî bir tartışma yapılacaktır. Böyle başlamak hiç doğru değil. Bunlar bir kesimin, bir partinin meseleleri de değil, tüm toplumun meseleleri; tüm toplumun sahiplenmesiyle yürütmesi gereken meseleler, bunu bir parti meselesine dönüştürmeye çalışırsanız bu da çok yanlış olur ve bu topluluğa karşı da haksızlık olur diye de ifade etmek istiyorum.

Şimdi, usul hakkındaki tartışmaları devam ettireceğiz.

Buyurun Sayın Paylan.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, az önceki tutumunuzla tarafsız olmadığınızı gösterdiniz. Ben daha ağızımı açtığım anda kestiniz sözümü yani ben bu tavrınızı kınıyorum, doğru bulmuyorum; kusura bakmayın.

Bakın, ben sekiz yıldır Plan ve Bütçe Komisyonu üyesiyim. İlk kez...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Tutanaklara baktıktan sonra tekrar konuşacağım.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ama bakın, benden özür dileyeceksiniz çünkü ben bu ülkede “Eşit yurttaşlık yok.” dedim. Ne dedim yani?

SALİH CORA (Trabzon) – Nasıl yok ya?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Nasıl yok? Senin zaviyenden yok tabii, senin zaviyenden yok. Yani bir kilise ile bir cami, bir cemevi eşit mi ülkemizde? Eşit mi? Hepimiz vergi veriyoruz Sayın Cora, hepimiz vergi veriyoruz.

SALİH CORA (Trabzon) – Ya, bu ayrım bir kere çok başlı başına...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ama bu sistem hepimize hizmet etmiyor, mesele bu.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Alevilik ayrı bir din değildir, arkadaşlar o noktaya getirmeye çalışıyorlar.

KEMAL BÜLBÜL (Antalya) – Öyle değil, bilmediğin konuyu konuşma, öyle değil!

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Ona Aleviler karar verir.

KEMAL BÜLBÜL (Antalya) – Bilmediğin konuyu konuşma, öyle değil!

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – “Cemevi, kilise, cami” ne demek? Nasıl konuşuyorsunuz?

KEMAL BÜLBÜL (Antalya) – Siz niyet okuyorsunuz!

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Başkan, bu nedir ya?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Paylan, rica ediyorum. Usul hakkında siz yanlış yapıyorsunuz,

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, laf attılar ama.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bu konuşmayı siz tahrik ediyorsunuz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Başkan, laf attılar.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Kusura bakmayın, siz tahrik ediyorsunuz, usul hakkında konuşacaksınız konuşun.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Başkan, usul hakkında konuşuyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Konuşmayacaksınız ben artık başkasına söz vereceğim.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ya, usul hakkında konuşuyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Usul hakkında konuşmuyorsunuz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ağzımı açtığımda bağırıyorsunuz...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çünkü içerik konuşuyorsunuz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – İçerik konuşmuyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yanlış yapıyorsunuz, usule uymuyorsunuz.

SALİH CORA (Trabzon) – Kurgulanmış bir şekilde geldi.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, bakın, eğer bugün özel bir hazırlıkla geldiyseniz bana söyleyin, ben susayım ama her zaman yaptığımı yapıyorum, sekiz yıldır ne yapıyorsam onu yapıyorum.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Bunu maddede tartışalım Sayın Paylan.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Siz içerikle ilgili konuşuyorsunuz, usul konuşmuyorsunuz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ben tecrübesiz biri değilim, bu partinin sözcüsüüm sekiz yıldır.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Paylan, işte, tecrübeli olduğunuz için daha fazla yadırgıyorum. Usul hakkında konuşmuyorsunuz, içerik hakkında konuşuyorsunuz ve yanlış yapıyorsunuz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hayır, usul hakkında konuşuyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Usule ilişkin fikirleriniz ifade edin lütfen.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, tarafsız davranın lütfen.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ben tarafsız davranıyorum, usule davet ediyorum sizi.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Oradan sözüm kesiliyor, müdahale etmiyorsunuz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sizi usule davet ediyorum çünkü siz usul hakkında konuşmuyorsunuz, içerik konuşuyorsunuz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Tamam, oradan sözüm kesildiğinde lütfen müdahale edin.

Sayın Başkan, bakın, bu maddenin bu Komisyonunda görüşülmemesi gerektiğini söylüyorum. Bu kadar kadim bir meselemiz var değil mi? Derin, tarihî bir meselemiz var, bu mesele Plan ve Bütçe Komisyonunda bir torba yasa içinde bir madde olarak görüşülemez diyorum; talebim bu Sayın Başkan. Bu mesele, bu kadar derin bir mesele nasıl görüşülür biliyor musunuz? Bu Meclis Türkiye’nin Meclisi, Meclis bir araştırma komisyonu kurar, bütün siyasi partiler oraya üye verir, araştırma komisyonu toplanır, sosyal tarafları dinler, Alevileri dinler, taleplerini dinler, eşitlik konusunda... Şimdi orada oturan arkadaşımız diyor ki: “Eşitiz arkadaş, ne eşitsizliği ya! Ayrımcılık yapma!” Aleviler de “Biz eşit değiliz, eşit olmak istiyoruz.” diyorlar. “Hristiyanlar, Müslümanlar; Sünniler, Aleviler eşit olsun.” diyorlar.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yine içeriğe girdiniz, ilk söylediğiniz usulle ilgili, tamam ama sonra hemen içeriğe giriyorsunuz; yapmayın Sayın Paylan ya, yapmayın. Usule ilişkin söz verdim ben size, içerikle ilgili fazlasıyla konuşma hakkınız var, olacak.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bakın, usulle ilgili ben size dilekçe versem gerekçe yazmam gerekiyor değil mi?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sizin bu dediğiniz gerekçe değil, kusura bakmayın, gerekçeyi bir cümleyle ifade ettiniz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ben size dilekçe versem, bu torba yasasında cemevleri maddesi görüşülmesin desem “Gerekçesini yazın.” dersiniz bana değil mi? Ben de gerekçesini açıklamadan niye olduğunu nasıl söyleyeceğim Sayın Başkan?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bakın, Sayın Paylan, gerekçesini gayet güzel açıkladınız, birkaç cümleyle, böyle çok uzun uzun açıklanacak bir şey değil.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Başkan, vallahi bugün özel bir tavırla gelmişsiniz. Ya, kameralar da çıktı, çıkardınız, ne oldu şu anda?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Özel bir tavır değil, hayır, hayır; sadece ve sadece...

Beni çekmeye hakkınız yok, kusura bakmayın.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Niye? Burası kamusal bir alan.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Böyle bir hakkınız yok.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Komisyonu çekemez miyiz?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çekemezsiniz, hayır, böyle bir usulümüz yok.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Niye çekemez Sayın Başkan? Nerede var?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Kendinizi çekebilirsiniz ama oradan çekince bütün Komisyonu çekmiş oluyorsunuz, Sayın Paylanın önüne koyun mikrofonu; aksi takdirde, ara vereceğim.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Burası kamusal bir alan Sayın Başkan, burası özel evin değil.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buranın kuralları var Sayın Paylan, burası kahvehane değil, burası sokak değil, burası Türkiye Büyük Millet Meclisinin Plan ve Bütçe Komisyonu salonu; buranın İç Tüzük gereği kuralları var, bu kurallara uymak durumundayız. Siz bütün kuralları yerle bir etmek istiyorsanız buyurun yapın.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Bu kanunun çıkmasını istemiyorsunuz galiba siz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Öyle bir direnç var sanki.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bu şekilde çıkmasını istemiyoruz.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Bu şekilde olmasını istemiyoruz, bu şekilde.

SALİH CORA (Trabzon) – Ne istiyorsunuz?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Başkanım, oradan müdahale etmesinler lütfen ya!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Müdahale ederler, siz içerik konuştuğça bu tartışmaları besliyorsunuz. Lütfen, usule ilişkin konuşmanızı tamamlayın.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Alevilerin hak kazanmalarına engel oluyorlar ya!

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Alevilere bir sorun bakayım, ne diyorlar.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Biz sorduk, merak etmeyin.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, tarafsız davranmıyorsunuz, usuli olarak öncelikle, sizi tarafsızlığa davet ediyorum, usuli anlamda bunu söylüyorum. O koltukta oturuyorsanız AK PARTİ milletvekili olarak oturmuyorsunuz, bu Meclisin en önemli Komisyonlarından birinin Başkanı olarak oturuyorsunuz ve lütfen, tarafsızlığa davet ediyorum sizi; bu iki.

İkincisi: Sayın Başkan, tutanaklara bakın, iki cümle edemeden “Usule gel, usule gel, usule gel!” diye bağırmanızı da taraflılık olarak değerlendiriyorum, oradaki arkadaşlara hak vermenizi ve ne söylediğimi dahi bilmeden “Uğur Bey haklıdır.” demenizi taraflılık olarak görüyorum, lütfen bunu yapmayın. Sekiz yıldır ben böyle bir Başkan tavrı burada görmedim; lütfen, sizi tarafsızlığa davet ediyorum; bu iki.

Sayın Başkan, çok önemli bir meseleyi görüşüyoruz, bu mesele Plan ve Bütçe Komisyonunda... Bakın, kod bir yasa bile değil, bir torba ya; içinde limanlar var, o var, bu var, şu var. Bu kadar kadim bir mesele, bu kadar derin bir mesele, tarihî bir mesele bir torba yasa teklifi içinde görüşülür mü, Allah'ımızı severseniz ya! Bir torba yasa teklifinin içine atılır mı, torbanın, çuvalın içine atılır mı ya! Müstakil bir yasa olarak görüşülür ama öncesinde de bakın, yasa teklifi hazırlanırken arkadaşımız hazırlanmış -Abdullah Bey- arkadaşlarımız da imza atmış, biz diyoruz ki: Bu mesele daha derinlemesine tartışılmalı. Bütün siyasi partilere çağırımızdır, 5 siyasi partinin de bu konuda önergeleri var “Araştırma komisyonu kurulsun.” diye. Pardon, AK PARTİ'nin var mı, bilmiyorum, emin değilim, yanlışım olmasın. Diyorum ki: Bu önergeler birleştirilsin, Mecliste bir araştırma komisyonu kurulsun, bu mesele sosyal taraflarla, ilgili taraflarla; federasyonlar var bu konuda Alevilerin kurduğu, hak mücadelesi veriyorlar on yıllardır, onlarla görüşülsün, tartışılsın. Bunun hakkaniyeti nasıl sağlanır? Eşit yurttaşlık nasıl sağlanır?

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Ya, Alevilerden sana ne? Aleviler Müslüman, sen Hristiyan'sın.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – O nasıl laf ya!

KEMAL BÜLBÜL (Antalya) – Sana ne ya, sana ne!

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Bu nasıl bir bölücülük ya!

KEMAL BÜLBÜL (Antalya) – Irkçılık bu ya!

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Bölücülük yapıyor ya!

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Başkan, bak, bölücülüğün hası budur işte! Ayrımcılığın hası budur!

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – İstismar ediyorsun.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, lütfen, hatibi dinleyelim sonra sırası geldiğinde görüşlerimizi ifade edelim.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – İşte başbölücülük budur, başbölücülük budur. Cemal Bey...

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Bölücülüğü sen yapıyorsun.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Başbölücülük budur.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Cemal Bey, size söz vereceğim, o zaman ifade edin.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Başbölücülük budur.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Tamamlayın lütfen.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Başbölücülük budur.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, lütfen tamamlayalım.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Tutanaklara bakın bakalım, kim bölücülük yapmış kim birleştiricilik yapmış.

Bu açıdan 5 siyasi parti bu meseleyle ilgili araştırma önergesini... Meclis bir komisyon kursun, derinlemesine tartışılın Sayın Başkan, oradan yasa teklifleri çıksın. Ya, Anayasa’da mı eşitlik konusunda sorunlar var, yasalar da mı var? Bu konu, bu mesele bir aydınlatma, su meselesine indirgenmemeli Sayın Başkan, indirgenemez. Esas ayrımcılık budur. “Ya, suyu verdik, elektriği verdik, daha ne istiyorsunuz.” denilmemesi lazım.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Kim diyor ya? Garo, sen bu yasanın çıkmasını kesinlikle istemiyorsun.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bu hakarettir. Bu açıdan bunu daha derinlemesine tartışalım diyorum Sayın Başkan. Bu yasadaki çıkaralım, bir araştırma komisyonu kuralım, oradan çıksın teklifler, öneriler. Yazıklar olsun!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Cinisi, usul hakkında, buyurun.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri, Sayın Bakan Yardımcımız, kıymetli bürokrat arkadaşlar, sayın basın mensupları; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Usul hakkında söz almış bulunuyorum. Her seferinde usul hakkında söz almak açıkçası beni de rahatsız ediyor fakat her seferinde buna ihtiyaç duyuyoruz maalesef. Her şeyden önce 2021 yılı kesin hesap görüşmeleri ve 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Teklifi Meclisi gelmişken ve herkes oraya konsantreyken ve bizler de onu çalışırken, böylesine bir torba kanunun alelacele Komisyonumuza gelmesinin, Meclise gelmesinin Meclisin ciddiyetine yakışmadığını düşünüyorum. Bu, bu zamanın işi değildi, bekleyebilirdi.

Ayrıca etki analizi yine yok, bu artık âdet oldu maalesef. İhtisas komisyonlarında görüşülmesi gereken maddeleri burada yine önümüze geldiğini görüyoruz ki Adalet Bakanlığını ilgilendiren çok önemli bir madde var; Anayasa Mahkemesinden dönmüş, Anayasa Mahkemesinin iptal ettiği, -özellikle 9’uncu maddede- limanlarla ilgili kanun tekrar arkadan dolanılarak geldi, son derece sakıncalı

buluyoruz. Burada, Anayasa Mahkemesinin kararlarının Resmî Gazete’de hemen yayımlanması ve “...yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını, gerçek ve tüzel kişileri bağlar.” dediği Anayasa kararı varken bu teklif usulen yanlışır, bunu belirtmek isterim.

Ayrıca, Alevilerle ilgili, Alevi kardeşlerimizle ilgili gelen bu teklifin bir torba kanun içinde geliyor olmasının -ki çok kısaca bir madde- Alevi kardeşlerimizi inciteceğini düşünüyorum, onlara yapılmış bir hakaret olduğunu düşünüyorum fakat buradaki amacın da şu olduğunu biliyorum: Bu torba kanunlara biz hep “kamuflej kanun” diyoruz. Burada bu kanuna, bu maddeye “hayır” denemeyeceğini bildiği için AK PARTİ, buradaki çok sakıncalı bazı maddeleri geçirmektir amaç. Bunun gayet sinsi ve çıkarıcı bir tavır olduğunun farkındayım.

Çok teşekkür ederim, saygılar sunarım.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Ne var içinde? Bakın, siz ne yapıyorsunuz biliyor musunuz? Gerçekten Anadolu’da olmayan bir şeyi buraya...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Başkan, bakın hep söz atıyor.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Başkan, konuşamayacak mı arkadaşlarımız? Olmaz ki böyle.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Cemal Öztürk, usul hakkında, buyurun.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Değerli Başkanım, yürürlük ve yürütme maddeleriyle beraber...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Paylan, fikrinizi ifade ettiniz, tarafılıkla itham ettiniz, ben de cevap vereceğim. Defalarca aynı ifade de bulunmak doğru değil.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ama oradan...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ben de size “kariştırmacı” üye desem ne olur? “Mikser” üyesiniz desem ne olur?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ayrımcılık yapmış olursunuz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – İşte, siz de bilin yani, konunuzu bilin, olmaz. Sürekli bir şekilde aynı lafları tekrar ediyorsunuz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Tarafsızlığımıza...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Eleştirdiğiniz insanların yaptığını siz fazlasıyla yapıyorsunuz, kusura bakmayın.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ayrımcılık yaptınız. Sizi bir kez daha kınıyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun Cemal Bey.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Değerli Başkanım ve değerli arkadaşlar; yürürlük ve yürütme maddeleriyle beraber 23 maddeden oluşan bir kanun teklifini tekrar görüşmeye başlıyoruz.

Tabii, mutad olduğu üzere, arkadaşlarımız her zaman özellikle usul hakkında söz alıyorlar. Bugün de öyle olmasını beklerken bir anda Sayın Garo Paylan işi bir din tartışmasına, eşitsizliğe kadar değişik mecralara götürdü ve ben -ki farkındaysanız sakinliğiyle bilinen bir arkadaşınız olmama rağmen- buna dayanamadım çünkü usul hakkında konuşuyoruz. Daha o maddelere gelmedik, geldiğimizde elbette arkadaşlarımız görüşlerini ifade ederler ama Plan ve Bütçe Komisyonuna sevk edilmiş bir kanun teklifi; değerli arkadaşımız ve 73 milletvekili arkadaşımız imzalamış, Millet Meclisi Başkanlığı da buraya göndermiş yani bizim Komisyonumuza göndermiş. Evet, bütçe görüşeceğiz, arada beş günlük süre bütçe için verilmiş bir süredir. Bu arada bunu görüşmemiz tartışılır, saygı duyarız, buna bir şey demiyorum ama Sayın Garo Paylan’ın Aleviliği kalkıp bir din olarak ortaya koyması benim kanıma, canıma dokunuyor. Alevilik bir din değildir, Alevilik İslam’ın içinde...

ZEYNEL ÖZEN (İstanbul) – O nereden çıktı?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sen Alevilerle ilgili tanım yapıyorsun ama Aleviler tanımlı yapıyorsun.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Arkadaşım, dinin bir peygamberi olur.

KEMAL BÜLBÜL (Antalya) – Siz niye yorum yapıyorsunuz, siz Alevi misiniz?

ZEYNEL ÖZEN (İstanbul) – Aleviliği mi bize öğreteceksiniz!

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Usule ilişkin konuşsun.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Cemal Bey, usule ilişkin konuşalım lütfen. Bunları maddelerde tartışacağız.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Hristiyanlığın bir peygamberi vardır. Dinin bir kitabı olur; Hristiyanlığın bir kitabı vardır, Müslümanlığın bir kitabı vardır ama...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Cemal Bey... Usule ilişkin konuşalım.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Cemal Bey, şu an Alevilik tanımlı yapıyorsunuz siz, tarifini yapıyorsunuz; bu sizin haddinize değil!

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – ...bu konuşmanız ayrımcılıktır.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Cemal Bey, usule ilişkin konuşalım, içeriye girmeyelim.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Usul olarak... Sayın Başkanım, özür diliyorum, her zaman olduğu gibi mutad tartışmalar olur ama usul bu. Bugüne kadar, sekiz yıldır ben de buradayım ve Komisyona gelen bütün kanun tekliflerinde herkes görüşünü söyler, beğenen beğenir, beğenmeyen beğenmez ve sonunda oylanır, kabul edilir veya reddedilir. Millet Meclisinin yaptığı, Komisyonumuzun yaptığı iş budur. Evet, maddeler geldiğinde görüşlerinizi beyan edersiniz ama farklı bir usul itiraz etmek şu anda bizim şeyimiz değil -nasıl söyleyeyim- yani geçmişten beri gelen kabul etmesek de uyguladığımız bir şey var. Sayın Başkan açıyor, kanun teklifinin birinci imza sahibine söz veriyor, o anlatıyor görüşlerini; sonra da tek tek gruplar adına, sonra da bireysel olarak milletvekillerimiz görüşlerini ifade ediyor. Bunun dışında kalkıp da maddelerin içine girip tamamen usulün dışına çıkmak da usule aykırıdır; bunu demek istiyorum. Dolayısıyla usulde bir eksiklik olmadığını ifade ederek hepinize teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Cavit Arı, usul hakkında buyurun lütfen.

CAVİT ARI (Antalya) – Sayın Başkanım, öncelikle sizi de birazcık sakin olmaya davet ediyorum çünkü toplantıya çok gergin başladınız.

Ben tamamen usul hakkında konuşacağım. Şimdi, elimizde bir kanun teklifi var, çok sayıda arkadaşımız da imzalamış. Bu kanun teklifinin içeriğine baktığımızda önce bir genel gerekçe bölümü var, sonra da maddelerin gerekçeleri bölümü var ve yine devamında da maddeler var.

Şimdi özellikle 9'uncu maddeyle ilgili konuşuyorum; diğer maddelerle, tartışma yaratacak olan diğer maddelerle ilgili madde sırası geldiğinde değerlendirmede bulunacağım. Ancak bu teklifin genel gerekçesi, madde gerekçesi ve madde içine baktığımızda bu kanun teklifini ilk imzacı olarak hazırlayan sayın vekilimiz ve diğer imzacı vekil arkadaşlarımız bir şeyi özellikle gözden kaçırmak için çaba sarf etmişler. Bu teklifin içerisinde, bu Anayasa Mahkemesi kararından bahsetmek hiç aklımıza gelmedi mi? Bu teklifin buraya gelme gerekçesinin bu Anayasa Mahkemesi kararı olduğunu buraya nezaketten dahi olsa yazmak aklınıza gelmedi mi? Yani siz buraya bunu yazmayınca bu gözden kaçmış mı olacak? Bakın, değerli arkadaşlar, Anayasa Mahkemesinin kararı var: (2022/22) esas, 2022/92 Karar

ve 20 Temmuz 2022 tarihli ve ayrıca 2/8/2022 tarihinde Resmî Gazete’de limanlarla ilgili verilmiş olan bir iptal kararı. Buraya gelen düzenleme de bu iptal kararına istinaden gelmiştir. Şimdi siz bu düzenlemeyi buraya getirerek... Bakın, Anayasa’nın 138’inci maddesi diyor ki: “Yasama ve yürütme organları ile idare, mahkeme kararlarına uymak zorundadır; bu organlar ve idare, mahkeme kararlarını hiçbir suretle değiştiremez ve bunların yerine getirilmesini geciktiremez.” ve ayrıca yargı kararlarının yerine getirilmemesi de suç teşkil eder. Şu an siz eğer bu teklifte ısrarcıysanız ben size söyleyeyim, Anayasa’ya karşı suç işliyorsunuz. O nedenle bu düzenlemeden derhâl vazgeçilmesi, suç işlemekten kurtulmanıza yarayacaktır. 9’uncu maddenin bu tekliften çekilmesini talep ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Çelebi, usul hakkında...

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Başkanım, çok teşekkür ediyorum.

Ben tutumunuzdan dolayı da teşekkür ediyorum, onu özellikle söyleyeyim ama burada tabii biz hepimiz de milletvekiliyiz değerli kardeşlerim. Bu devlet çok dilli ve çok dinlidir. Bunu, daha önceki, geçen seneki Plan Bütçe Komisyonunda da aynı şeyi söyledik ama benim hassaten sizlerden ricam... Bakın, bu gelen hazırunun hepsi devlet kademesinden gelmiş ve burada çeşitli STK’ler de vardır. Dolayısıyla özellikle bu coğrafyaları yani bu coğrafyayı, Anadolu coğrafyasını çift şapkalı olarak bizim kullanmamamız lazım. Bir de ideolojik hezeyanlara asla ve asla ne AK PARTİ izin verir...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Çelebi, sadece usul hakkında... İçeriğe girdiniz.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Başkanım...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bakın, aynı yanlışı siz de yaptınız.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Şunu arz edeyim ama şöyle...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Lütfen, usul hakkında...

ORHAN YEGİN (Ankara) – Tamamlayıcı unsur olarak...

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Bu devletin tutanakları vardır, burada konuşan insanlarımız da vardır.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Geneli üzerinde görüşürken bunları ifade edebilirsiniz ama şu anda sadece usul hakkında, lütfen...

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Tamam şunu söyleyeyim: Dolayısıyla özellikle Alevilerle ilgili, Aleviler bizim Müslüman kardeşlerimizdir, asla ve asla bu konuda bir ayrımcılığımız yok. Bu çalıştayların zaten bütünü yapan da AK PARTİ’dir, Kürtlerle ilgili çalıştayları yapan da yine AK PARTİ’dir.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Çelebi, usule ilişkin... Lütfen ama aynı yanlışı siz de yapıyorsunuz bakın, lütfen...

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Peki Başkanım, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Geneli üzerinde bu fikirlerinizi ifade edersiniz.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Evet, özellikle 2 çok değerli milletvekilimiz, bu gelen yasa teklifiyle ilgili çok güzel bir çalışma yaptılar, dolayısıyla AK PARTİ Grubuyla ve Cumhur İttifakı’yla birlikte gelen bir teklif. Ben bu teklifin de hayırlı olmasını temenni ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum.

Sayın Rıdvan Turan, usul hakkında buyurun.

RİDVAN TURAN (Mersin) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Şimdi bu teklifte 13 kanunu ilgilendiren maddeler var, 13 kanunu. Bu, bir defa, yasama kalitesinin niye bozuk olduğunun çok somut göstergelerinden bir tanesi. Her şeyi içerisine attığımız bir taslaktan, bir kanun teklifinden doğru dürüst hiçbir konuda sonuç alamıyorsunuz. Burada tabii, en fazla usulsüz olan şey ise kadim bir problem olan Alevilerin sorunlarının bu torbanın içerisine atılmış olması. Açık söylemekte fayda var, bir Alevi olarak söylüyorum bunu -herhâlde konuşmaya hakkım vardır bir Alevi olarak- yani bu kadar kadim tarihsel, sosyal ve hatta siyasal boyutları olan bir meseleyi bir torbaya tıkıştırmanın, her şey bir yana, siyasi nezaketle alakası yok. Bu usulsüzlüğü ortadan kaldırmanın tek bir yöntemi vardır, bunu müstakil bir yasa formuna evirmek ve bunu bundan sonra konuşmak. Biz tabii, görüyoruz, baktığımızda hangi kaygıyla yapıldığını görüyoruz; şurada seçime çok az bir zaman kaldığından dolayı Alevilerin oylarını AKP'ye kanalize etmenin bir yöntemi olarak bu kullanılıyor ama emin olun ki sizin açınızdan da sorunlu çünkü Aleviler bunu satın almazlar, Aleviler buna ikna olmazlar.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Usulle sınırlayalım, sonra bu görüşlerinizi ifade edin ama şu anda usul lütfen...

RIDVAN TURAN (Mersin) – Ben uzatmayacağım zaten.

O sebeple şunu söyleyeceğim: Burada bizim açtığımız, usuli olarak açtığımız, ne bir din tartışmasıdır ne Garo Vekilimiz “Alevilik bir dindir ya da değildir.” türünden bir belirlemede bulunmuştur; böyle bir şey yok. Aleviliğin ne olduğuna karar verecek olanlar mutlaka ve mutlaka Alevilerdir.

Eşitsizlik meselesine gelince de eğer toplumda bir kişi eşitsiz olduğunu düşünüyorsa ezenlerin değil ezilenlerin ne düşündüğüne bakmak gerekir; kendi adıma söylüyorum yani bu toplumdaki neşet etmiş, bu noktaya gelmiş...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – İçerik tartışmasını sonra gün boyu yapacağız.

Teşekkür ediyorum.

RIDVAN TURAN (Mersin) – Son olarak son cümlemi de söyleyeyim Başkan o zaman.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun.

RIDVAN TURAN (Mersin) – Tek tek bütün maddelerde bu usuli tartışmayı yapmak gerekir kuşkusuz ama özellikle burada en fazla göze çarpan şey Aleviliğin bir torbaya tıkıştırılmaya çalışılmasıdır; bunu asla ve asla kabul etmediğimizi söylüyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Efendim?

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Bir hatayı düzeltebilir miyim?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Nasıl bir hata?

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Sayın Çelebi bir şey söyledi de bu biraz...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Onu isterseniz geneliyle ilgili tartışmada dile getirirsiniz.

Değerli arkadaşlar, müsaade ederseniz ben de bu eleştirilere birkaç yorum yapmak isterim.

Birincisi, tabii ki bütün partilerin kendi görüşlerini ifade etme hakkı var, onun için buradalar ama partilerin aynı şekilde düşünmesi de gerekmiyor, demokrasilerde zaten bunun için ayrı partiler var. Hepimiz aynı düşünseydik herhâlde bir tane parti olurdu, tek seslilik olurdu. Burada elbette, her parti kendi görüşünü ifade edecek ama -sonuçta bir komisyon var, Meclis var- Mecliste çoğunluk hangi görüşü benimserse o dönem için hâkim görüş olarak yasalaşacak, bir düzen hâline gelecek.

“Benim görüşümü herkes benimsemelidir.” gibi bir yaklaşım, başkalarına kendi görüşümüzü âdetâ dayatma gibi bir yaklaşım hiçbir şekilde doğru değil. Bu tavır, demokratik bir tavır da değil. Kendi görüşünüzü ifade edersiniz, insanları ikna etmeye çalışırsınız ama “Benden farklı düşünemezsiniz.” gibi bir noktaya gelebilecek yaklaşımları hiçbir şekilde demokratik bulmadığımı belirtmek isterim. Yani, uzlaşmak zorunda değiliz, uzlaşmayı ararız ama “Keşke uzlaşma olsa.” deriz uğraşırız ama “Herkes aynı düşünecek.” diye bir kural dünyanın hiçbir parlamentosunda da yok, bizde de böyle bir şey düşünülemez, farklılıklar elbette olacaktır.

İkinci husus, bu “torba” ifadesi. Değerli arkadaşlar, bu ifade resmî bir ifade değil, toplumda yerleşik olarak kullanılan bir ifade, zaman zaman hepimiz kullanabiliyoruz ama bu doğru bir ifade değil. Bizim burada esas olarak, resmî olarak yaptığımız “çeşitli kanunlarda değişiklik gerektiren kanun teklifleri” bunu tartışıyoruz. Tırnak içinde işte, kamuoyunda, medyada “torba kanun” olarak ifade ediliyor, biraz da böyle aşağılayıcı bir dille, eleştirel bir dille yaklaşıldığı için bu usule böyle bir kavramla ifade ediliyor ama bu, resmî bir kavram değil, doğru bir kavram da değil. Bizim yaptığımız, çeşitli kanunlarda aynı anda değişiklik yapan bir kanun teklifini müzakere etmektir. Bunun müzakeresini yapacağız.

Burada eleştiriler var ve özellikle “Cemevlerine ilişkin hususlar müstakil bir kanunda görüşülseydi” “Araştırma komisyonları kurulsaydı.” şeklinde teklifler var. Bunlar saygıdeğer teklifler, böyle eleştiriler yapılabilir, böyle teklifler getirilebilir ama bir taraftan da şunu unutmamak gerekir: Bu konular, yeni konular değil, toplumda geniş bir şekilde tartışılmış, konuşulmuş, çeşitli şekillerde, platformlarda ele alınmış konular, böyle yeni bir anda ortaya çıkmış gelmiş meseleler değil, belli bir süreçten geçerek belli bir olgunluğa gelmiş meseleler. Tabii ki burada herkes uzlaşmayabilir, siz olsanız belki farklı bir şekilde formüle edersiniz, bir başka parti olsa farklı bir şekilde formüle edebilir ama bunlar sanki hiç tartışılmamış, konuşulmamış; sosyal kesimler, STK’ler, medya bu konuyu hiç tartışmamış, akademik dünya hiç tartışmamış gibi bakarsak doğru bakmamış oluruz yani burada uzun yıllardır tartışılan hatta bazı eleştirilere göre geç kalmış düzenlemeler; bir şekilde bu düzenlemelerin hayata geçmesi gerekiyor. Ha, ondan sonra, bu tartışmalar bitmeyebilir; siz farklı şeyler önerirsiniz, bunu iyileştirici başka tekliflerimiz olur, Meclis bunu kabul eder, o adımlar da atılabilir ama burada önemli bir adım atılıyor, tarihi bir adım atılıyor. Ben, bunun böyle sanki önemsiz bir teklifmiş gibi sunulmasının doğru olmadığını ifade etmek istiyorum.

Değerli arkadaşlar, ayrıca burada STK temsilcileri de var, onlar da eminim -maddelere geldiğimizde söz vereceğiz- eleştirel bir şekilde düşüncelerini ifade edecekler; katıldıkları noktaları, katılmadıkları noktaları ifade edecekler. Alevi-Bektaşî toplumu da homojen bir toplum değil, farklı fikirlerin olduğu bir toplum. O farklılıkları zannediyorum ki burada da görmüş olacağız, bu da tabii bir şey yani gariptenecek bir durum yok. Ama burada bir adım atılıyor, olumlu yönde bir adım atılıyor; siz, yeterli bulursunuz, bulamazsınız, farklı eleştiriler yaparsınız, o sizin takdirinizde.

Değerli arkadaşlar, diğer taraftan, Anayasa’yla ilgili bir tartışmayı gündeme getirdi arkadaşlar 9’uncu maddeyle ilgili. O konuda da bildiğim kadarıyla bir önerge hazırlıyorlar yani bu konunun biraz daha çalışılması gerektiğini düşünüyorlar. Teklif sahibi arkadaşımıza söz verdiğimde belki daha detaylı izah edecektir. 9’uncu maddenin biraz daha olgunlaştırılması, çalışılması yönünde bir kanaat var bildiğim kadarıyla hazırlık aşamasından gelen. Muhtemelen o konuyu tekliften çıkaracağız, tabii takdirlerinizle, Komisyonumuzun takdiriyle. Zaman kazanmak açısından ben bunu söylüyorum hani tartışmalarda vaktimizi bu konuya fazla harcamayalım, diğer konuları tartışalım anlamında söylüyorum ama Abdullah Bey daha detaylı izahat verecektir.

Diğer taraftan, bu yasalarla ilgili yine...

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Neden getiriyorsunuz o zaman?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Meclis Başkanlığının takdiri değerli arkadaşlar. Meclis Başkanlığı bize havale etmiş bu konuyu. Burada yeni bir şey yapmıyoruz. Ben iki üç senedir Başkanlık yapıyorum ama meslek hayatım boyunca hep gelip gittim bu Komisyona. Bu Komisyonunda, yeni bir şey değil, öteden beri her türlü konu ele alınır, tartışılır, konuşulur. Ha, buraya ilgili başka vekillerimiz de gelirler, söz alırlar, usulü dairesinde görüşlerini ifade ederler; STK’ler görüşlerini ifade ederler, varsa başka komisyonlardan görüşler, bunlar alınır. Bunlar sadece Plan ve Bütçe Komisyonunun üyeleriyle sınırlı değil, buradaki tartışmamız; onu da ifade etmek isterim.

Önergelerin birleştirilmesi konusundaki tutumumu daha önce de ifade etmiştim. Binlerce teklif var, önerge var ama tekrar ediyorum: Demokratik ülkelerde partiler, vekiller belli bir dönem için seçiliyorlar, halka taahhütlerde bulunuyorlar, seçimde insanlara “Seçilirse şunları, şunları yapacağız.” diyorlar, geldiklerinde de o vaatlerini hayata geçirmeye çalışıyorlar. Kim o dönem çoğunluktaysa onun öncelikleri daha fazla Meclis gündemini işgal ediyor. Bu, muhalefetin hiçbir fikrinin dinlenmediği, konuşulmadığı veya katkı alınmadığı anlamına da gelmiyor kesinlikle. Gerek komisyon aşamasında, gerek Genel Kurul aşamasında muhalefet de eleştirileriyle, fikirleriyle bu sürece katkı sunuyor. Burada da garipsenecek bir durum yok. Bütün dünyada neyse bizde de aynısı yaşanıyor. Bugün de farklı bir şey olmayacak diye ifade etmek istiyorum.

“Bütçe görüşülürken niye bu konuyu görüştük?” şeklinde bir eleştiri oldu. Değerli arkadaşlar, ben bunu geçen gün de söyledim. Ben de, Başkan olarak, doğrusu, daha rahat bir zamanda, daha rahat bir şekilde tartışmayı arzu ederim ama toplumumuzun talepleri var, bürokrasimizin talepleri var, düzenleme ihtiyaçları var. Olabildiğince bütçe görüşmeleriyle çakışmayacak şekilde bunu ayarlamaya çalışıyoruz. Bu açıdan da ben bütün üyelerimize teşekkür ediyorum, fedakâr çalışmaları için. Gerçekten yoğun mesai harcıyor Plan ve Bütçe Komisyonumuz, tüm üyelerimiz. Sadece buradaki vakitleri değil, buraya hazırlanırken ortaya koydukları bir çaba var. Bunun için de hepinize şükranlarımı sunuyorum.

Şimdi, müsaade ederseniz...

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Sayın Başkanım, bir cümle söylemek istiyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun Bülent Bey.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Sayın Başkanım, siz de ifade ettiniz, Cemal Bey de “Meclis Başkanlığından geldiği için böyle yapıyoruz.” diyor. Meclis Başkanlığı bizim bu klasik anlamda amir-memur ilişkisi olan, bize tezkiye veren bir yer değil. Yani bizim Meclis Başkanlığından gelen metinlere ya da gönderilere itiraz edebilmemiz lazım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Gündemi yapıp yapmamak bizim takdirimizde tabii ki.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Tabii ki.

Dolayısıyla, yani Meclisten geldi, Başkanlıktan geldi böyle olacak demek doğru değil diye düşünüyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ben usulü hatırlattım sadece, usulü hatırlattım.

Değerli arkadaşlar, şimdi, sunumlarını yapmak üzere teklif sahibimiz, İstanbul Milletvekilimiz Sayın Abdullah Güler’e söz veriyorum.

Buyurun Sayın Güler.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bürokratları tanımayacak mıyız?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Affedersiniz. Bir usul hatası yaptık. Bürokratları tanıyalım, sonra siz devam edin isterseniz.

Buyurun.

(Katılımcılar kendilerini tanıttılar)

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A)KANUN TEKLİFLERİ

1.- *İstanbul Milletvekili Abdullah Güler ve 73 Milletvekilinin Vergi Usul Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/4680) (*)*

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, şimdi sunumlarını yapmak üzere Sayın Abdullah Güler’e söz veriyorum.

Buyurun, lütfen.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Değerli Başkanım.

Tabii, öncelikle, yürütme ve yürürlük maddesiyle beraber toplam 23 maddeden oluşan Vergi Usul Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’mizin görüşmelerinin hayırlara vesile olmasını diliyorum.

Öncelikli olarak teklifimizin 9’uncu maddesinde yer alan kanun maddesi teklifimizin, tabii, Anayasa Mahkemesi süreci var, biraz önce Cavit Bey bahsetti. Henüz gerekçeli kararı teferruatıyla yayımlanmış olmamakla birlikte o gerekçeli kısmının sadece özet kısmıyla beraber detaylı anlaşılması ve kanun teklifimizin detaylı bir şekilde yeniden değerlendirilmesi noktasında bir önergeyle bugünkü teklif içerisinde çıkaracağız ama daha sonra, o detaylı Anayasa Mahkemesi sürecinin açıklanmasından sonraki dönem içerisinde yeniden değerlendirmeyi arzu ediyoruz. Ben, öncelikli olarak bunu ifade etmek isterim.

Evet, 9’uncu maddeyle ilgili olarak da bu değerlendirmeyi yapacağız önümüzdeki dönemde yeniden Anayasa Mahkemesi kararının detaylı izahatıyla beraber değerlendireceğiz inşallah. Şimdilik kanun teklifimizden bir önergeyle maddenin görüşülmesi esnasında çekeceğimizi ifade etmek istiyorum.

Diğer maddelere bakarsak, toplam, içerisinde... Özellikle yine kanun teklifimize ismini verdiği şekliyle Vergi Usul Kanunu’nda bazı değişiklikler yapıyoruz. Özellikle Özel Tüketim Vergisi Kanunu’nda tanımlı bulunan, motorlu araç ticareti yapan... Ki burada şunu net olarak ifade etmek isterim: Burada, basında da sanki oto galerileri ve araç ticareti yapanlarla ilgili bazı farklı ifadeler var; böyle bir durum söz konusu değil. Bizim buradaki teklifimiz, imalatçı ve ithalatçı olan motorlu araç ticareti yapan firmalarla ilgili olarak bir teklifimizdir. Buradaki teminat yükümlülüğü, gerek müşterinin ileride yaşayacağı mağduriyetler gerekse de herhangi bir vergi mevzuatı kapsamı içerisindeki olumsuzluklar hâlinde vergisel kayıpları yaşamama adına getirmiş olduğumuz bir teminat süreci.

İkincisi de yine bu teminat süreçlerinde tebliğle beraber kendilerine verilen süre içerisinde bu yükümlülüklerini yerine getirmeyen bu firmaların Vergi Usul Kanunu kapsamı içerisinde yine, idari para cezasıyla ilgili yaptırımsal konum.

Yine, mevcut Anayasa Mahkemesi süreçlerine dair olarak geçmiş dönemlerde Meclisimizin çıkarmış olduğu bazı kanuni süreçlerden ve bu süreçlerin sonrasında Anayasa Mahkemesinin iptaliyle beraber, özellikle kamulaştırmaz el atma davalarıyla ilgili tekliflerimiz var. Burada, gerek kamu kurumları ve gerekse belediyelerimizin, büyükşehir belediyelerimizin ve ilçe belediyelerimizin yaşadığı bazı zorluklar var ve bütçe imkânları kapsamı içerisinde yaşadıkları bu zorluklara dair yine usuli manada, Anayasa Mahkemesi kararları da gözetilmek suretiyle bir süreci burada teklif maddesi olarak getirmiş oluyoruz.

* (2/4680) esas numaralı Kanun Teklifi tutanağa eklidir.

Yine, yargısal süreçte, kamulaştırmasız el atma davalarıyla ilgili olarak da adli ve idari mahkemelerde idari süreçlerin... Bunun da yine, bir usuli manada teklif maddemizde adli yargı süreçlerinin tek yetkili olarak getirilmesine dair bir madde olduğunu ifade etmek istiyorum.

Yine, Anayasa Mahkememizin iptali neticesinde Fiyat İstikrarı Komitesi ve yine Anayasa Mahkememizin iptaliyle beraber, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu'ndaki mevcut iptallerle ilgili yeniden, yine o iptal gerekçelerini de göz önüne almak suretiyle madde tekliflerimizi hazırlamış oluyoruz.

Esas, tabii, yine bu teklif metnimizde büyük çoğunluğunun -biraz önce de milletvekillerimizin bahsettiği şekliyle beraber- Alevi-Bektaşî kültür ve erkân hizmetlerinin yürütülmesine dair olarak mevcut, şu andaki, hâlihazır Türkiye genelinde hizmetlerini devam ettirmekte olan 58 ilimizde 1.616 cemevimizdeki gerek mevcut belediye hizmetlerinden kaynaklanan gerekse de Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine ulaştırılmış ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin değişik kararlarında ifade ettiği şekliyle... Elbette değerli milletvekillerimizin beklentisi farklı olabilir ancak bizim buradaki teklifimiz, bu 1.616 cemevimizin İçişleri Bakanlığımızın ve Kültür ve Turizm Bakanlığımızın uzmanları ve yetkilileri tarafından yapılan çalışmalar neticesinde ortaya çıkan temel ihtiyaçlarının kanun teklifimizle beraber giderilmesi ve bu ihtiyaçların karşılanmasıdır. Elbette milletvekillerimizin ifadesiyle beraber, Anayasa'mızın 10'uncu maddesi, yine Anayasa'mızın 24'üncü maddesi, yine Anayasa'mızın 33'üncü maddesi kapsamı içerisinde dile getirmiş oldukları hususları daha üst bir çerçevede, daha geniş katılımcı heyetlerin bulunacağı bir müzakere şekliyle beraber yapılması mümkündür ama şunu ifade etmek isterim ki Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 10'uncu maddesi kapsamı içerisinde, Türkiye Cumhuriyeti'ne vatandaşlık bağıyla bağlı olan her bir vatandaşımız eşit vatandaş statüsünde ve eşit vatandaş statüsüyle beraber kanunlar önünde eşitlik statüsünü de taşımaktadır; bunu ifade etmek isterim. Elbette 24'üncü madde kapsamı içerisinde, Anayasa'mızın din ve vicdan hürriyeti kapsamında değerlendirilecek hususlar olabilir. Yine, 33'üncü madde kapsamı için de örgütlenme faaliyeti kapsamı için de çok daha farklı beklentiler ve temenniler dile getirilebilir. Ancak, bunlar dile getirilirken gerek mevcut 5393 sayılı Belediye Kanunu'muzda gerek 3194 sayılı İmar Kanunu'muzda gerekse 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu'nda, yine İl İdaresi Kanunu'nda yapılacak değişikliklerin ötelenmesine, geciktirilmesine de gerek olmadığını düşünüyoruz. Bu teklifimizle beraber, bu ihtiyaçlara ilişkin bir an önce bu ilgili kanunlarda değişiklik yapılmak suretiyle, mevcut buradan hizmet gören ve burada Alevi-Bektaşî inancı ve kültürü kapsamı içerisinde hizmet bekleyen vatandaşlarımızın da en azından bu şekliyle temel ihtiyaçlarının giderilmesini de sağlamış olacağız. Tabii, maddelere geldiğimizde çok daha detaylı, teknik bilgileri vereceğiz.

Bu şekliyle beraber, ben kanun teklifimizin hayırlı olmasını diliyorum.

Teşekkür ediyorum Değerli Başkanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Geneline ilişkin sunumunuz tamamlandı galiba.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Evet.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Şimdi Sayın Kuşoğlu'na geneliyle ilgili bir söz veriyorum.

Buyurun Sayın Kuşoğlu.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Sayın Başkanım, Anayasa'ya aykırılık iddialarımızı konuşmuştuk ya, onun için de dilekçe vermiştik.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – O konuda bir dilekçeniz var, evet.

Buyurun lütfen.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Sayın Başkanım, değerli arkadaşlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Biraz önce konuştuğumuz gibi, 21 maddede 13 ayrı kanunla ilgili önemli bir kanun teklifini görüşüyoruz. Bunlar arasında çok önemli konular var ve tespit ettiğimize göre, doğrudan Anayasa'ya aykırı hükümler söz konusu. Anayasa Mahkemesi kararlarına rağmen,, içerik olarak aykırı düzenlemeler de var; bunları da dikkatinize sunmak istiyorum. Onun haricinde, Anayasa Mahkemesinin kararlarını etkisiz kılmayı amaçlayan bazı düzenlemeler var.

Sayın Başkanım, bunlarla ilgili olarak bir çalışma yaptık. Usul konusu değil bu. Aramızda çok değerli Anayasa hukukçusu milletvekili hocamız da var. Müsaade ederseniz, Anayasa aykırılık iddialarımızla ilgili ona söz vermek istiyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yalnız, hani usulümüz var biliyorsunuz, bu aşamada üyeler dışında söz veremiyoruz.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Usul konusu değil ama bu.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Geneline geçtiğimizde gerekirse biraz müsamaha da gösterip süreye...

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Geçtik zaten.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Geneline geçtik mi?

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Tabii, geçtik. Zaten ben de onun için usul bölümünde değil de bu bölümde istedim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Geçtik, anlıyorum; pardon, affedersiniz. Ben de biraz herhâlde bu tartışmaların etkisinde karıştırmaya başladım.

Peki, teşekkür ediyorum.

Hocam, diğer üyelerimizin anlayışıyla önce size söz veriyorum.

Sayın Kaboğlu, geneli üzerinde, buyurun lütfen.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Değerli üyeler, değerli konuklar; hepinizi saygı ve sevgiyle selamlıyorum.

Ben, Sayın Başkanımızın, Grup Sözcümüzün belirttiği üzere, Cumhuriyet Halk Partisinin Anayasa Komisyonu sözcüsüyüm. Ama birçok komisyona gitmek suretiyle, İç Tüzük madde 38'in belirttiği üzere “İlk önce Anayasa'ya aykırılık iddiası görüşülür.” hükmünden hareketle bu tür saptamalarım oluyor ve bazı komisyonlarda hemen müdahale ediliyor, yanlışlar düzeltiliyor. Bu bakımdan, burada da yapmaya çalışacağım husus, bu metnin, bu yasa önerisinin Anayasa'mıza gerçekten ne ölçüde uygun olduğunu saptamak olacaktır. İç Tüzük “tetkik” dediği için gerçekten yazılı bir metin de hazırladık, Sayın Kuşoğlu onu size sundu zannediyorum.

Değerli Başkan, değerli üyeler; şimdi burada çok önemli bir ön sorun var. Çok tartışıldı ama ben o kısma girmeyeceğim. En az 3 komisyonun görev alanına girdiği zaten kabul edilmiş oluyor; diğer 2 tali komisyon var. Ama esasen burada çok önemli bir husus daha, Anayasa Komisyonunun görev ve yetki alanına giren konu. Sayın Güler de bunu belirtti, özellikle Anayasa Mahkemesinin verdiği kararların, gereklerinin yerine getirilip getirilmediğini incelemekle yetkili olan başlıca komisyon Anayasa Komisyonudur. Dolayısıyla, aslında yapılması gereken, belirttiği üzere, bunların, bu maddelerin birbirinden ayrılarak ilgili komisyonlara gönderilmesi olmalıydı ve bunlar içerisinde

özellikle cemevleriyle ilgili 6 madde, esasen, bu torba yasaya dağıtılmış olan, en büyük payı alan o. Eğer gerçekten bir torba yasa biçiminde yapılacak idi ise o zaman “Cemevleri ve Diğer Bazı Konularda Yapılacak Düzenlemelere Dair Kanun Teklifi” diye başlık atılabilirdi, atılmalıydı. Oysa vergi usulüne ilişkin sadece 2 madde var 23 madde içerisinde, “Vergi Usulü” diye bir başlık konulmuş, ilk 2 madde ona dair ama geriye kalan 21 maddenin hiçbir biçimde vergi usulüyle ilişkisinin olmadığını 13 kanunu incelediğimiz zaman, 13 kanuna dağılan maddeleri incelediğimiz zaman görebiliyoruz. Bu bakımdan, umuyorum ve diliyorum ki Sayın Güler’in biraz önce “9’uncu maddeyi geri çektik.” biçimindeki açıklaması doğrultusunda bu şekilde yeni bir ayrımlara gidilir ve Komisyon daha sağlıklı olarak bu teklifte yer alan maddeleri görüşme olanağına sahip olur.

Şimdi, burada söz konusu olan Anayasa’ya aykırılık durumları: Bir, içerik olarak karşımıza çıkan Anayasa’ya aykırılıklar var; iki, doğrudan Anayasa Mahkemesi kararlarına aykırılıklar var; üçüncüsü de Anayasa Mahkemesi kararlarını aşan aykırılıklar söz konusu. Şimdi, Anayasa Mahkemesi kararlarını da aşan aykırılıklarla başlayayım. Sayın Güler, 9’uncu maddenin geri çekildiğini ve yeniden düzenleme yapılacağını söyledi ama o konuda şu uyarıda bulunmak gerekir, yerinde olur diye düşünüyorum: Anayasa Mahkemesi kararı açıklandı, gerekçesi de yayınlandı ve bu karar bağlayıcıdır; oy birliğiyle aldı Anayasa Mahkemesi bu kararı ve bu konuda, aynı konuda bir düzenleme yapma olanağı yoktur. Kaldı ki burada yapılan düzenlemede on beş gün, üç ay gibi süreler tanınmak suretiyle “Anayasa Mahkemesi, olası bir yeni iptal kararı verirse o karar nasıl etkisiz kılınabilir?” diye bir ekleme yapılmış, kayıt yapılmış. Dolayısıyla, geri çekilmesi hayırlı olmuştur, iyi olmuştur ve bir daha bunun gündeme getirilmemesi Anayasa Mahkemesi kararı gereğidir diye düşünüyorum.

Şimdi, peki, Anayasa Mahkemesi kararına aykırı diğer hususlara, onlara değindikten sonra doğrudan Anayasa’ya aykırı olan maddelere değineceğim, onlardan Anayasa Mahkemesinin daha önce iptal etmiş olduğu 2 konuya değineceğim.

Birincisi, fiyat İstikrarı Komitesine ilişkin. Evet, Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle kurulamaz diydük ve bu konuda ne yazık ki birçok Cumhurbaşkanlığı kararnamesini Anayasa Mahkemesine götürüyoruz, götürmek zorunda kalıyoruz. Anayasa Mahkemesi, burada esasa girmede, Anayasa Mahkemesi “Yetki bakımından Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle, yasal alanda, yasa yoluyla düzenlenmesi gereken bir alanda kararnameyle düzenleme yapılamaz.” diyor; yetki bakımından iptal etmiş bulunuyor. Fakat, şimdi, yasa yoluyla yaptığımız düzenlemede, getirilen teklifte, esasen, maddi anlamda, içerik olarak Anayasa’ya aykırılık söz konusu çünkü madde 167’nin gereğini özerk ve uzman Merkez Bankası sağlıyor. Özerk ve uzman Merkez Bankasının kendi yasal düzenlemesi var ve fiyat istikrarı konusu aslında Merkez Bankasının varoluş nedenlerinin başında gelmektedir. Siz bu yetkiyi Merkez Bankasından alıp farklı bakanlıklara verdiğiniz zaman ve Merkez Bankası Başkanını o bakanlıklardan oluşan bir kurulun üyesi hâline getirdiğiniz zaman, ona indirgediğiniz zaman, o zaman Merkez Bankasının özerkliği ve bağımsızlığı ilkesini de ihlal etmiş olursunuz ki bu açıdan diğerleri arasında Anayasa madde 167’ye açıkça aykırılık söz konusudur.

Bir diğer tipik husus ise TMSF’ye ilişkin düzenlemedir. TMSF’ye ilişkin düzenleme, bildiği gibi, çok sorunlu bir düzenleme idi ve bu konuda da Anayasa Mahkemesi iptal kararı verdi ancak iptal kararının gerekçelerini okuduğumuz zaman, burada yeniden yapılan düzenlemenin iptal kararının gerekçelerini karşılamadığını görüyoruz. Bu kayyum atanan şirketler arasında yapılan ayırım bakımından, Anayasa madde 10’a aykırılığın devam ettiğini görmekteyiz. Yine özellikle hak talep eden üçüncü kişilerin ve de TMSF’nin kayyum olarak atandığı şirketlerin mülkiyet hakkı ve sözleşme özgürlüğü bakımından, Anayasa’nın 35’inci maddesine ve 48’inci maddesine aykırılık olduğunu görmekteyiz ve buradaki muvazaanın Fon Kurulu tarafından tespit edilmesi suretiyle, temel hak ve özgürlüklerin

sınırlandırılmasına ilişkin ölçütler öngören 13'üncü maddenin ölçülülük ilkesine ve kanunilik ilkesine de aykırı olduğunu görmekteyiz. Ve nihayet, aynı konuda idari yargının burada dışlanması ve adli yargının idari yargı yerine konulmasının da aslında, TMSF'nin bir kamu kurumu olma niteliğiyle bağdaşmadığı dikkate alınırsa bunun da başvuru hakkı açısından, Anayasa'nın 36'ncı maddesi açısından sorun oluşturduğunu görmekteyiz. Ve en son olarak da Anayasa madde 123 gereği TMSF'yle ilgili düzenlemenin sınırlarının yasayla açık ve net olarak belirtilmesi gerekir. Bu yapılmadan birçok konuda belirsizlik yaratılmış olması kanunilik ilkesine aykırılık teşkil etmektedir. 21'inci maddeye genel olarak bakıldığı zaman; Anayasa madde 2, hukuk devleti; madde 6, kaynağını Anayasa'dan almayan bir devlet yetkisinin kullanılamayacağı; madde 153, Anayasa Mahkemesi kararlarının bağlayıcı olduğu yönüyle de bunun yeniden Anayasa'ya aykırılık oluşturduğunu görmekteyiz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ederim.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yalnız on dakikanız doldu, çok kısa toparlarsanız memnun olurum.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Hayır ama... Hemen toparlayacağım.

Şimdi, doğrudan doğruya Anayasa'ya aykırılık taşıyan hükümlerin -diğerlerini atlıyorum, geçiyorum- bugünkü bu yasa önerisinin esasen belkemiği olan ve diğer hiçbir yasaya bahşedilmeyen, ayrıcalık diyebileceğimiz 6 maddeye ilişkin, cemevlerinin düzenlenmesine dair maddelerin, doğrudan Anayasa'nın sayacağım maddelerine aykırı olması nedeniyle bunu özellikle birkaç dakika içerisinde vurgulamak istiyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok kısa lütfen... Aştınız süreyi.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan, bu konuda öncelikle belirtilmesi gereken husus, bugüne kadar birçok Avrupa Mahkemesi kararı verildi, Alevi toplumu yargı önünde birçok kazanım elde etti ve bu yasa önerisinin ayrı bir yasa önerisi olarak getirilmesi gereği bir yana, bunun bu toplumu tanıma, ayrımcı işleme tabi tutmama ve eşit işleme tabi tutma biçiminde bir yasal örgüyü yansıtmayı gerekiyor iken bu gerekliliklere yanıt vermediği gibi, Avrupa Mahkemesi kararlarını göz ardı ettiği gibi, bugüne kadar idari yargı önündeki kazanımları dikkate almadığı gibi; bir, Anayasa'nın 2'nci maddesinde öngörülen laiklik ilkesine açık ve çok yönlü olarak aykırılık söz konusudur; iki, Anayasa'nın 10'uncu maddesinde öngörülen kanun önünde eşitlik ilkesine yine çok somut olarak aykırılıklar içermektedir; üç, bu düzenleme Anayasa'nın din ve vicdan özgürlüğüne ilişkin 24'üncü maddesine aykırılıklar oluşturmaktadır; dört, Anayasa'nın 64'üncü maddesine aykırılık oluşturmaktadır çünkü Kültür Bakanlığı daha çok harcamalarını sanatsal faaliyetlere yönelik olarak yapar, yoksa belirli bir dinin gereksinimleri yönünde yapmaz ve bu yasanın esasen aykırılık taşıyan çok önemli bir maddesi, Anayasa madde 136'dır çünkü 136'ncı maddeye göre genel idare içerisinde yer alan Diyanet İşleri Başkanlığı, laiklik ilkesi doğrultusunda bütün siyasi görüş ve düşüncülerin dışında kalarak ve milletçe dayanışma ve bütünleşmeyi amaç edinerek özel kanunda gösterilen görevleri yerine getirir. Bu konu, aslında bu cemevleri konusu Diyanet İşleri Başkanlığı nezdinde hizmet verilmesi gereken bir alandır. Bu bakımdan, Anayasa madde 136'ya açıkça aykırıdır.

Son olarak, Sayın Başkan, 90'ıncı madde; Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi bu konuda en az 6 karar vermiştir ve bu konu yani Aleviliğin, Alevi inanç toplumunun, bir inanç grubu, inanç toplumu olarak, din ve inanç grubu olarak tanınması Avrupa ölçeğinde tescil edilmiştir. Ama buraya baktığımız zaman, tanımsızın, ibadethane de demeksizin, bu kavramı bile kullanmaksızın, dolambaçlı yollarla

yalnızca “Size su ve elektrik vereceğiz.” gibi bir tür Alevi toplumunu aşağılayıcı bir düzenleme yapması aslında bir yasadan beklenen Anayasa’ya uygunluk ötesinde, kamu yararı, toplumsal barış gibi ana beklentileri karşılaması bir yana, esasen toplumsal barışı da bozucu bir düzenlemedir.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, teşekkür ediyorum.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) - Son cümlem; bu bakımlardan ilgili maddelerde konuşmak kaydıyla bunları dikkatlerinize sunmak istiyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum Sayın Kaboğlu, çok detaylı ifade ettiniz.

Zaten bir önerge var, bu önergeyi maddelere geçilmesini oylamadan önce Komisyonumuzun takdirine sunacağım. Anayasa’ya aykırılık önergesi az önce Komisyonumuza verildi, işleme koyacağım.

Şunu söylemek isterim Anayasa’ya aykırılık noktasında: Tabii, burada birinci vazife Meclis Başkanlığının, bu konuda bir inceleme yaparak komisyonlara sevk edeceğini varsayıyoruz, böyle bir usul var; diğeri Komisyonumuzun tabii, Komisyonumuz bu takdiri kullanır. Eğer tartışma olur, bir uzlaşma olmazsa oylamayla Anayasa’ya aykırılık olup olmadığı yönünde Komisyonumuzun kanaati ortaya çıkar. Ardından Genel Kurul safahatı var, Genel Kurulda da elbette bu tartışılabilir, Genel Kurul Anayasa’ya aykırılık olduğu yönünde ve olmadığı yönünde kanaatini oluşturabilir. Bütün bunların ötesinde de elbette Anayasa Mahkemesi var, muhalefet partilerimizin Anayasa Mahkemesine gitme hakkı var hukuk sistemimiz içerisinde. O hakkı kullanmaları hâlinde yasal düzenlemelerin Anayasa’ya aykırı olup olmadığı yönünde nihai kararı verecek merci de Anayasa Mahkememizdir. Dolayısıyla bu silsile içinde bu görüşler tartışılacaktır, değerlendirilecektir.

Şimdi, geneli üzerinde görüşmelerimize devam ediyoruz.

Sayın Kuşoğlu, buyurun lütfen.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Önerge...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Maddelere geçilmeden önce okutup oylatacağım, gerekçe izah edilmiş oldu.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Peki, teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım, değerli bürokratlar, sivil toplum kuruluşlarının değerli temsilcileri, değerli basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar, bugün, yine bütçe öncesi pek normal olmayan, usuli olmayan, geleneğimizde olmayan bir şekilde bir torba kanun görüşüyoruz. Yürütme ve yürürlük dışında 21 madde ve 13 farklı kanunda değişiklik yapıyor; 13 farklı kanunda, birbiriyle ilgisi yok. Oturuyoruz, bunları bir çırpıda çıkarmaya çalışıyoruz. Biliyorsunuz, bu kanun yapma tarzıyla sık sık aynı kanunlarda değişiklik yapıyoruz. Birkaç ay içerisinde, en fazla bir yıl içerisinde bu kanun değişiklikleri tekrar gündeme geliyor, tekrar Komisyonumuzu, Türkiye Büyük Millet Meclisini meşgul ediyor; sürekli olarak bu yapıyor maalesef. Şimdi, burada, biliyorsunuz, Meclis açıldıktan sonra bir torba kanun daha gelmişti; o, Komisyonumuzdan geçti, Genel Kurulda görüşülecek belki bu hafta, belki gelecek hafta, bilmiyorum. O 52 maddeydi, bu da 23 madde. Şimdi, bir seçim dönemindeyiz, her ikisi de seçime yönelik düzenlemeler içeriyor yani seçimlerde iktidara oy kazandıracak düzenlemeler içeriyor ağırlıklı olarak. Seçim ekonomisi demokrasilerde uygulanır, birçok ülkede bu yapılr ve bununla devlet imkânları kullanılarak bir avantaj elde edilmeye çalışılır. Ancak, bu, belli bir yere kadardır değerli arkadaşlar. Bu, istismar edilecek, devleti, ekonomiyi sıkıntıya sokacak noktalara kadar götürülmez. Türkiye’de o kadar kötü bir şekilde bu iş yapılıyor ki. Bu, seçim ekonomisi olmaktan çıktı, artık yıkım ekonomisine dönüştü. Kur korumalı mevduat hesabını da dikkate aldığımızda -geçen gün bununla ilgili rakamları ve

projeksiyonu da anlatmıştım- yıl sonuna doğru kur korumalı mevduat hesabının hem Merkez Bankası hem de Hazine ve Maliye Bakanlığına maliyeti, kambiyo kârları da dikkate alındığında, ilaveten vergi muafiyetleri de, alınmayan vergiler de dikkate alındığında 400 milyar liraya yaklaşacak demiştim. Bu, çok anormal bir rakam, çok büyük bir rakam. Bunun anlamı şu: Seçimleri alalım, seçimlerden önce her şeyi yapalım, ne olursa olsun ondan sonra. Bu, gerçekten seçim ekonomisi anlayışı değil, yıkım ekonomisi anlayışıdır değerli arkadaşlar. Bu anlayışla Türkiye’yi, bu ülkeyi yönetmek doğru değildir. Bu, iyi niyetli bir yaklaşım değil bir kere. Ülke ekonomisi böyle mi yönetilir? Hepimizin sorumluluğu var. Dünya ekonomilerinin sıkıntıda olduğu, dünyanın değişimde olduğu, krizde olduğu, yeniden yapılandırıldığı bir dönemde Türkiye’de çok daha büyük sıkıntılar var ve biz bu sıkıntılar içerisinde bir seçime gidiyoruz ancak bu seçime giderken hiçbir şekilde insaf ölçüleri dikkate alınmıyor, tam bir yıkım ekonomisi uygulanıyor; bir kere bunu görmemiz lazım. Yapısal reformlar, tamam, yapılmadı, yapılmadı, yıllardan beri ihmal edildi, seçim öncesi yapılmasını da beklemiyoruz ama bu şekilde kanun tekliflerinin gelmesi, sürekli olarak seçmene rüşvet kabilinden tekliflerin gelmesi, işlemlerin yapılması, uygulamaların yapılması, bunların doğru olduğunu düşünmüyorum. Bu ülkenin bir de yarını var, yarınlar da çoluk çocuğumuzun durumu var. Bu ülkeyi de düşünmek zorundayız herhâlde. Bu şekilde sorumsuz kanun teklifleri maalesef ülkeyi, ülkenin bekasını tehlikeye düşüren işlerdir; bunun bilinmesi lazım.

Yapısal reformları kim inkâr edebilir? Yani “Vergiyle ilgili, sosyal güvenlikle ilgili bir reform yapılması gerekmiyor.” diye kim diyebilir? Hepimiz bunun farkındayız. Seçim öncesi, tamam, yapılamaz ancak bu şekilde de, böyle bir 52, bir 23, bu şekilde tekliflerle de mevzuatımız, ekonomimiz altüst edilemez. Geçen sene bu zamanlarda kur korumalı mevduat -bundan bir süre sonraydı, aralık ayında gündeme geldi- geçen yıl faizler 19’du, enflasyon 19’du ve bu seviyede büyük bir sorun da yoktu, aşağı yönlü bir gelişme bekleniyordu. Bugün bakıyorsunuz, enflasyon resmî rakamlara göre 84 -ki gerçekte 180’lerde olduğunu biliyoruz- faizler anormal bir şekilde yükselmiş vaziyette; bu, tutulmasına rağmen 40’ları bulmuş vaziyette şu anda masraflarıyla beraber ve o kredilere de ulaşamıyorsunuz, anormal bir noktaya getirilmiş durumda.

Şimdi, bu şartlar altında ekonomiyle ilgili yapılan düzenlemeler ve mantık bu. Ancak, onun dışında yine seçim ekonomisine yönelik ya da siyasi kaygılarla getirilen düzenlemeler var. Cemevleriyle ilgili düzenleme de bunlardan biri. Şimdi, biraz önceki tartışmada, usul tartışması sırasında arkadaşlarımız söylediler “Alevilik İslam’ın içerisinde. Dolayısıyla siz karışmayın, böyle bir düzenleme yapıyoruz.” Eğer İslam’ın içerisindeyse, öyle görüyorsak İslam’ın içerisinde olan her cemaate, her farklı İslami düşünceye, inanca Kültür Bakanlığından yardım edilir mi, ediyor muyuz? Bir ayrımcılık yapıyor muyuz? Devlet bunlar arasında ayrımcılık yapar mı? Yarın bir başkası “İslam içerisindeyim, bana da Kültür Bakanlığı şu, şu, şu şeyleri yapsın. Bir başkanlık kurulsun.” dediğinde ne olacak? Ayrıca İslam içinde, dışında; bu, kendilerinin karar vermesi gereken, kendileri tarafından bununla ilgili... Sonuçta inançtır, devletin müdahale etmemesi gereken bir alandır, kendilerinin karar vermesi gereken bir alandır. Kendi kararları olduğu sürece de devletin onlara yardımcı olması gerekir. Yani böyle bir düzenleme laikliğe gerçekten aykırıdır. Demin hocam bahsetti, Anayasa’nın laiklik ilkesine, 2’nci maddesine; 10’uncu maddesine, kanun önünde eşitlik ilkesine aykırı; 24’üncü maddesine, din ve vicdan hürriyetine aykırı; 64’üncü maddesine aykırı, 90’ıncı maddesine aykırı, 136’ncı maddesine aykırı. Bakın, 6 maddede Anayasa’ya aykırılık söz konusu, değil mi Sayın Cora? Yani bir hukukçu olarak siz de benim kadar bundan rahatsızsınızdır diye düşünüyorum.

Şimdi, onun haricinde, bu fiyat istikrarı...

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Yorumla bağlı.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Yok, yorum değil.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Yorum efendim.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Abdullah Bey, bu yorum değil, bu nettir. Seçim öncesi ekonomi nasıl istismar ediliyorsa siyaset de öyle, toplum da toplum kesimleri de öyle istismar ediliyor; bu nettir.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Laiklik ilkesine nasıl aykırı oluyor?

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Maalesef böyledir, bu çok nettir. Bu, sonradan, burada olan arkadaşlarımızı, buna olumlu oy veren arkadaşlarımızı da üzecek bir maddedir. Bunu çok iyi düşünmemiz lazım.

Limanlar konusunu çıkarıyor olmanızdan mutluluk duydum, doğru bir iş yapıyorsunuz ama getirmek yanlış. Ancak Fiyat İstikrarı Komitesiyle ilgili düzenleme yine Anayasa’ya aykırı yani neden Merkez Bankasının yetkisini, Merkez Bankası gibi bir kurumun yetkilerini alıp da bir başka kuruluşa veriyorsunuz, bunu anlamak mümkün değil. Bakın, Merkez Bankasının ilk görevi 1211 sayılı Kanun’da belirtilmiştir, fiyat istikrarından sorumludur. “Fiyat istikrarından sorumludur.” derken dünyada da fiyatlar var, Türkiye’de de fiyatlar var; dünyadan ayrılmamız mümkün değil. İthalat yapıyoruz, ihracat yapıyoruz ve dünyadaki fiyatlara göre bizdeki fiyatlar oluşuyor. Bu fiyatları ayarlamak öncelikle kurlardır, doğru kur tespitiyledir. Bunu Merkez Bankası yaptığı sürece, doğru kuru tespit ettiği sürece piyasa zaten fiyatları kendiliğinden oluşturur. Şimdi, siz “Dünyadan biz ayrıldık, kuru da istediğimiz gibi keyfi tespit ediyoruz.” diyeceksiniz, ondan sonra da Fiyat İstikrarı Komitesi kurup Merkez Bankasının dışında, orada cebri tedbirlerle, zecri tedbirlerle fiyat tespit edeceksiniz, var mı böyle saçmalık? Gerçekten saçmalaktır. İdare hukukunda, idarede böyle bir şey yok. Bu nasıl bir düşüncedir? Bu, idareyi altüst etmektir, gerçekten altüst etmektir. Nasıl bir düşünce bu?

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Bülent Bey, Almanya 200 milyon euroyu AB’nin dışında ne yapıyor?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Abdullah Bey, sonunda söz vereceğim, topluca cevap verirsiniz.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Abdullah Bey, bunlara cevap veririm ama siz bana cevap verin: Ya, Merkez Bankası gibi bir kurumu, bütün dünyada bu işleri yapan bir kurumu kapatıyorsunuz yani şu anda işlevini yitirmiş vaziyette. Kur doğru tespit edilmiş değil, kur da yanlış; herkes tarafından biliniyor. Merkez Bankasının tespit ettiği politika faizi hiçbir işe yaramıyor, bunu da iktidar zaten söylüyor. Merkez Bankasını devre dışı bırakıyorsunuz, “Burada Fiyat İstikrarı Komitesi kuracağız.” diyorsunuz. Anayasa Mahkemesi bunu iptal ediyor, yine getiriyorsunuz. Bunu anlamak mümkün müdür?

Ayrıca TMSF’yle ilgili olarak, anlıyorum, arkadaşlar iyi niyetle yapıyor olabilirler ama muvazaayla ilgili, bir muvazaalı işlemin ne olduğunu mahkeme tespit eder. Diyor ki: “Ben tespit edeceğim, sonra mahkemeye gitsin.” “Ya, idare tespiti yapar, sonra mahkemeye git.” Olur mu? Siz hukukçusunuz; bu, hukuka çok temel olarak aykırı bir durumdur. Yani bunu nasıl yapabiliriz, nasıl böyle bir talepte bulunabiliriz? “Ben muvazaalı işlem tespitini yapacağım, ondan sonra gitsin mahkemede hakkını arasın. Ben bu arada işlemleri yapmaya devam edeceğim.” diyor; olmaz bunlar.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Abdullah Bey, bunları not edelim; size söz vereceğim, topluca cevaplandırırız.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Biraz önce de konuştuğumuz gibi, bunlar, çok net olarak, Anayasa’ya aykırı işlemlerdir. Türk hukuku bunların altından kalkamıyor mu? Bakın, değerli arkadaşlar, bunlar var ya, sadece ekonomide yıkımı değil, hukukta da yıkımı getiriyor. Bunlar toplumsal hayatta da yıkımı getiren düzenlemeler; sadece ekonomi yıkımı değil bu, toplumsal barışı da bozan, hukuku da altüst eden düzenlemeler. Bunlar yanlış işler, gerçekten yanlış işler; bunların burada düzeltililebileceğini

de zannetmiyorum. Çünkü bunlar burada maalesef, yeteri kadar konuşulup tartışılmıyor. Yine çıkacak ama çok yanlış olacak, ileride de hepimizi pişman edecek düzenlemeler olacaktır bunlar, gerçekten hepimizi sıkıntıya sokacak, “Keşke yapmasaydık.” diyeceğimiz düzenlemeler bunlar.

Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ederim.

Değerli arkadaşlar, bilginiz olsun diye söylüyorum, parti sözcülerine daha müsamahakâr davranıyoruz; diğer arkadaşlarımıza örnek olmamak, emsal olmamak kaydıyla daha fazla vakit kullanabiliyorlar geneli ve maddeler üzerinde.

Yalnız bir iki hususu da belirtmek isterim: Hani, niçin Anayasa’ya aykırılığı maddeler öncesinde oylatıyoruz, onun gerekçesini izah edeyim. Belki diğer partilerin de bu konuda söyleyeceği sözler olabilir, görüş, tutum belirtme ihtiyacı duyabilirler -onları da varsayar tabii- dinledikten sonra, maddelere geçilmeden önce oylatmamız daha sağlıklı olur; bu açıdan. Yoksa hemen oylatabilirdik yani. O yüzden maddelere geçilmeden önce, bütün görüşleri dinledikten sonra, Anayasa’ya aykırılığı oylatıp sonra maddelere geçişi oylatacağım; bunu ifade etmek isterim.

İkincisi, bu “etki değerlendirme” konusunda bir eleştiri vardı, unuttum cevap vermeyi. Şimdi, az önce Hazine ve Maliye Bakanlığımız bir doküman dağıttı, zannediyorum ulaştırmıştır bütün arkadaşlarımıza.

Üçüncüsü de “Bu niye Vergi Usul Kanunu’yla başlıyor?” dedi Sayın Kaboğlu, bu da bizim takdirimizde bir şey değil. Genel bir tarih sıralaması yapılıyor kanun tekliflerinde, benim bildiğim kadarıyla hangisinin tarihi önce geliyorsa o kanundan başlayıp bir sıralama yapılıyor; herhangi bir kasıt söz konusu değil buralarda.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan, adı değiştirilebilir burada, “Cemevleri ve diğerleri” diye değiştirilebilir.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Şimdi geneli üzerinde Sayın Rıdvan Turan’a söz veriyorum.

Buyurun lütfen.

RİDVAN TURAN (Mersin) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Değerli arkadaşlar, değerli bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, yeni bir torba teklifle baş başayız. Önce, tabii, şöyle teamüllere dikkat etmekte fayda var diye düşünüyorum. Yani birkaç gün sonra 2023 yılı merkezî yönetim bütçesini görüşmeye başlayacağız. Dolayısıyla bizce, iktidarın son bütçesi olacak bir bütçe kanun teklifiyle karşı karşıya kalacağız. Tabii, ciddi bir dikkat istiyor; bunları değerlendirmek, bunları konuşmak gerekiyor ve bu sebeple de çalışmak gerekiyor. Teamüle vurgumun sebebi şu Sayın Başkan: Bu dönemde isterdik ki dikkatimizin bütçeden uzaklaşmasını sağlayacak ve birbiriyle uzak yakın alakası olmayan, tam 13 kanunda değişiklik öngören bir torba teklifle karşılaşsaydık, işimizi doğru dürüst yapsaydık. Peki, bakıldığında bu 13 kanunla ilgili torba teklifte gerçekten memleketin yapısal sorunlarını çözmeye aday, çok ivedi, bir an evvel yapılması gereken şeyler var mı? Vallahi, bakıldığında yok. İktidar açısından özellikle seçime son derece az bir zamanın kaldığı göz önünde bulundurulursa kuşkusuz birtakım öncelikler vardır bunun içerisinde fakat Türkiye’nin makroekonomik problemlerini çözmeye aday, bu yoksulluğu ortadan kaldırmaya aday –ilanihaye uzatmak mümkün- herhangi bir şey bu torba teklifin içerisinde görünmüyor. Bunlar görünmüyor ama mesela ne var? Yine bir vergi indirimi söz konusu bu taslağın

içerisinde. Burada İstanbul Finans Merkezinde bulunan sermaye gruplarının yurt dışından elde ettiği kazançlarını Türkiye'ye getirmesi durumunda yarısının kurumlar vergisi üzerinden ödüllendirilmesi anlamına gelen bir anlayış var, bir bakış açısı var.

Bakın, daha 52 maddelik kanun teklifi Genel Kurulda görüşlmeye başlanmadı ve bu 52 madde içerisinde de vergi afları, istisnalar, indirimler gırla gidiyordu; şimdi bir tanesiyle daha karşı karşıyayız. İktidarın gerçekten sermayeyi bu kadar destekliyor olmasının, her fırsatta bu kadar birtakım vergi aflarıyla, indirimlerle, istisnalarla onlara alan açıyor olmasının belki normal bir ekonomik rasyonalite açısından anlaşılabilir tarafı vardır ama yani yoksulluğun bu kadar boyutlandığı, 5 bin küsur lirayla nüfusun yüzde 60'ının geçinmek ya da ölmekle yüz yüze kaldığı bir dönemde, sürekli sermayeye böyle istisnaların sağlanmasının anlaşılır tarafı yok. Yani bunun popülizmle falan filan da alakası yok ama varsayım şu: Eğer sermayeyi daha fazla desteklersek daha fazla istihdam ortaya çıkar. Dolayısıyla hem büyüme hem istihdamla birlikte seçime doğru bizim göstergeler biraz daha normalleşir diye düşünülüyor olabilir ama yani sermayeye verilen desteklerle yoksulların yaşam standartlarının artırıldığına ilişkin, iddiaların tersine, herhangi bir kanıt yok; tam tersine, gelir adaletsizliğinin çok daha boyutlandığı, çok daha arttığı bir durum yaşanır. Hem Türkiye'de bu böyledir hem dünyada böyledir.

Şimdi, geçenki torba teklifte, 52 maddelik teklifte bu tür istisnalardan bahsedildiğinden söz ettim ama ondan başka, mesela 2023 yılı bütçe teklifinde ciddi bir kalem var. Bence bütçenin en büyük kalemi bu vergi istisnalarına, aflarına ve muafiyetine ayrılmış. Dikkat edin, incelediğinizde, geçen sene, bu seneye ilişkin bu afların, muafiyetlerin 385 milyar olacağına ilişkin bir öngörü vardı fakat bu sene bu, 994 milyar olarak realize oldu yani 994 milyar vergi istisnası, affı vesaire olacak.

Şimdi, asgari ücretin vergi dışı bırakılmasından kaynaklı olarak, bizim yapabildiğimiz hesaplara göre, bu 994 milyarın 150 ila 160 milyarı asgari ücretle çalışanlara dönük bir adım. Dolayısıyla burada, 840 milyar civarında, tamamen sermayeye akıtılacak, dökülecek bir vergi affı, istisnası -ya da ne deniyorsa işte- söz konusu.

Şimdi, bütçeye kalem kalem bakıldığında “En büyük hangi bakanlıktır?” tartışmasının ötesinde, aslında en büyük bütçe kalemi burada -şu anki torba teklifte de devamı sağlanmaya çalışılmış- bu vergi istisnaları, vergi afları biçiminde ortaya çıkıyor. Az önce ifade ettiğim gibi, bizim temel sorunumuz şu: Yani normal bir kapitalist rasyonalite söz konusu olmuş olsa bunun içerisinde hani bunlardan bahsediliyor olabilir, bunlar konuşuluyor olabilir fakat nüfusun büyük bir kısmı gerçekten olağanüstü koşullarda yaşıyor, yoklukla, yoksullukla yaşıyor. 27 bin lira yoksulluk, 7 bin lira civarında açlık sınırının konuşulduğu bir yerde, sizin sermayeye sürekli sürekli bu kadar destek vermenizin tek bir izahı var; o da esasen bir sermaye partisi olmuş olmanız sebebiyle. Yani yoksullardan, alt sınıflardan aldığımız meşruiyeti ya da desteği, rızayı, üst sınıfları desteklemek için kullanıyorsunuz. Bunun çok somut göstergelerinden bir tanesi bu.

Yine bu teklifte Fiyat İstikrarı Komitesinden bahsedilmiş. Bunun, Anayasa Mahkemesi kararı dikkate alınarak kurulmasına ilişkin bir vurgu var. Ya, fiyatları gerçekten kim belirliyor? Yani Diyanetin tabii, incileri var fiyatları kimin belirlediğine ilişkin; fetva kurulu geçenlerde kimin belirlediğini açıkladı. Fakat şöyle bakıldığında yani inzibati yöntemlerle, istikrar komisyonları kurarak esasında olmayan bir durumu, bir istikrarsızlığı ortadan kaldıracılabilmek mümkün değil. Enflasyon denen şey, Türkiye ekonomisinde yapısal bir hüviyete bürünmüş artık. Bu yapısal hüviyet, böyle istikrar komisyonları kurarak -eskiden de neydi “FİKKO” muydu bunun adı- bu tür cinliklerle çözülebilir değil. Hem maliyet temelli enflasyon ciddi artış gösteriyor hem de talep çekişli bir enflasyonla karşı karşıyayız. Zaten bütçe kanunu da bizzat, bizatihi bütçeden kaynaklı bir başka enflasyon kaleminin ortaya çıkmasına yol açıyor. 600 küsur milyarlık bir bütçe açığından bahsediliyor. Peki, maliyet itişli enflasyonun en büyük sebebi

nedir? Vallaha Recep Tayyip Erdoğan'ın ta kendisidir. Niye böyledir? Çünkü “Faiz sebep, enflasyon sonuçtur.” diye başladı, bu müthiş dehası bir anda kuru inanılmaz derecede yükseltti, sonra kurun tutulması için böyle işte kur korumalı mevduat gibi şeyler ortaya atıldı ama bunların her bir adımında enflasyon daha da fazla artmaya başladı. Yani mesela geçen senenin bu dönemine ilişkin Brent petrol üzerinden hesap yapıldığında şu anda kullandığımız petrolde geçen seneye göre yarısından daha fazla maliyet unsurunun bizatihi Erdoğan'ın iktisadi dehasından kaynaklandığını görebiliriz. Hangi Fiyat İstikrar Komitesinden bahsediyorsunuz? Yani böylesine bir enflasyonu provoke eden bir iktisat dehası başımızdayken böyle komisyonlarla, bilmem nelerle bu meselenin çözülebilmesinin hiç alakası yok. Gerçi maddelerde daha detaylı olarak bunları dile getirmeye devam edeceğiz.

Şimdi, değerli arkadaşlar, dedim ya başında da usule dair konuşurken usulsüz bir torba yasa olmuş diye, usule uygun değil diye, burada bu Alevilere ilişkin kısım yeniler yutulur türden bir şey değil. Bakın, ben Alevi toplumu içerisinde doğmuş, büyümüş, onlar ne düşünür ne yapar bilen bir insanım; Alevi'yim. Şimdi, devletin yani bu müesses nizamın temsilcilerinin -sizleri kastediyorum- şöyle bir yaklaşımları var: “Onlar için de iyi olanı biz biliriz.” Yani “Alevilik bir din değildir ya da dindir.” Şimdi, şöyle bakıldığında...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

RIDVAN TURAN (Mersin) – Yani Alevilerin çok somut olarak yıllardan beri söylediği şeyler var.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Süreniz doldu, toparlayın lütfen.

Buyurun, tamamlayın.

RIDVAN TURAN (Mersin) – Yani Alevilerin sorunu ne imar sorunu ne elektrik sorunu ne su sorunu ne de başka bir mesele. Alevilerin temel sorunu bir defa cemevlerinin ibadethane statüsüne taşınması ve aslında Alevilerin bir inanç olarak eşit vatandaşlık haklarından faydalanabiliyor olmaları. Vallaha kimse çıkıp da “Ne eşitsizlik var?” demesin, biz kendi yaşadığımızı biliyoruz yani bu yaşa gelene kadar ne kadar çok sıkıntıyla, baskıyla yaşadığımızı ben kendim biliyorum, kimse bana yaşadıklarımın bir halüsinasyondan ibaret olduğunu falan izah etmeye çalışmasın, hâlâ da bu var. Nereden anlıyoruz? Alevi inancı bir kılıç kalkan ritüeli değildir yani Kültür Bakanlığına bunu bağlamak suretiyle bir kültürel kategori olarak bunu ilan etmekle... Ayrıyeten, kimin ne haddine yani? Kimin ne haddine Alevileri durdukları yerden kategorize etmek? Başta söylediniz, bu konuda çok tartışma yapıldı, tam da o nedenle söylüyorum işte. Ya bu konuda çok tartışma yapıldı, hâlâ bu kadar geri bir yerden yasa teklifi sunmanın geldiğimiz noktada Alevileri incitmediğini mi düşünüyorsunuz? Alevilerin bunu böyle alkışlayacağını falan mı varsayıyorsunuz? Böyle değil arkadaşlar. Bunun aslında bir taraftan bir ucu seçime endekslenmiş, diğer taraftan da devletin kendi Alevi'sini yaratma politikasının direkt yansılarında biri olduğunu görüyoruz. Alevilerin sizden talebi onların suyunu, elektriğini vesairesini karşılamanız falan değildir ya da dedelerin maaşa bağlanması falan değildir. Nedir diyeceksiniz? Mesela Diyanet İşleri Başkanlığı. Ben, benim inancımla uzaktan yakından alakası olmayan bir kuruma ödediğim vergilerle destek oluyorum ve bu sene Diyanet İşlerinin bütçesi çok daha fazla arttı. Şimdi Alevilerin ise suyunu konuşuyoruz, elektriğini konuşuyoruz; meselenin ne kadar geri bir zaviyeden ele alındığına bakar mısınız?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Epey aştınız süreyi, toparlayın lütfen, son cümlemenizi alayım.

RIDVAN TURAN (Mersin) – Bitiyorum, son cümlem.

Bunu kabul etmek mümkün değildir; bu müstakil bir yasa olarak ayrıca mütalaa edilmelidir, taraflarıyla beraber konuşulmalıdır ve buna istinaden de yeni bir yasal çerçeveye Alevilik meselesinin ele alınması sağlanmalıdır.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Şimdi, geneli üzerinde Sayın Naci Cinisli.

Buyurun.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkanım, değerli hazırun; sizleri tekrar saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle, umarım bir hatadır, onu düzeltmek isterim, biraz önce usul hakkında konuşulurken müdahale edemedim, daha doğrusu düzeltme hakkımı kullanamadım; Sayın Çelebi konuşmasında “Devlet çok dinli ve çok dillidir.” dediler ve bu tutanaklara geçti. Devlet çok dinli ve çok dilli değildir, Anayasa’nın 2’nci ve 3’üncü maddesi çok açıktır.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Bizde Hristiyanlar yaşıyor mu ya!

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – “Devlet çok dinli ve çok dilli” demek doğru değildir.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Hristiyanlar yaşıyor mu?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Çelebi, orada yanlış anlaşılabilir, düzeltmekte fayda var. Resmî dil anlamında söylemedi bunu.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Orada kasıt millet.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – “Millet” dersiniz doğrudur Sayın Çelebi. Bunda ısrar etmiş olmanızı da hayretle karşıladım, ben burada bir dil sürçmesi olduğunu zannetmiştim.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Toplumlar... Toplum değil mi yani...

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Demek ki dil sürçmesi değilmiş, bir bilinçli sözmüş.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Çelebi, düzeltmekte fayda var, açıklığa kavuşturmakta fayda var.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Buna da üzuldüm ve kınıyorum bu sözünüzü, çok yanlış bir söz. Devlet çok dinli ve çok dilli değildir.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Devletten ziyade ülkeyi, milleti kastettiniz.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Anayasa’nın 2’nci ve 3’üncü maddesi açıktır.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Devletin dini...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Tabii, tabii. Sayın Çelebi’nin başka bir şey kastettiğini hiç düşünmüyorum ama...

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Hayır ama düzeltmediler. Israr ettiler, ısrar ettiler Sayın Başkan, inanmadım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yanlış anlaşılabilir, o yüzden açıklığa kavuşturmakta fayda var.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Hâlbuki ben Sayın Çelebi’nin bir dil sürçmesi yaptığını düşündüm.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Şimdi ona da bir söz vereyim de...

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Hatta tutanaktan çıkarılmasını teklif edecektim ama demek ki bilinçli söylemişler.

IV.- AÇIKLAMALAR

1.- Ağrı Milletvekili Ekrem Çelebi'nin (2/4680) esas numaralı Kanun Teklifi'yle ilgili usul hakkındaki görüşmeler sırasında yaşanan tartışmada geçen kendisinin bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Çelebi bu konuyu hemen bir açıklığa kavuştursun.

Buyurun.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Başkanım, şöyle...

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Toplum diyelim, devlet değil de.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Devlet değil de toplum, ülke demek...

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Tabii, şimdi, şöyle: Zaten devletleri de birleştiren toplumlardır. Dolayısıyla, burada, devlet ögesi olarak değil, toplumlar... Ben Doğu Anadolu Milletvekiliyim...

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Ben de Doğu Anadolu Milletvekiliyim.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Ben Kürtçe de biliyorum, ben Türkçe de biliyorum, Arapça da biliyorum. Dolayısıyla bu devlet nedir yani bu toplum? Çok dillidir. İçinde...

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Hayır efendim, devlet çok dilli değildir.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Toplumunu kastettiğinizi söylerseniz Sayın Çelebi.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Toplumunu söylüyorum Sayın Cinaslı, toplumu söylüyorum.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Cinaslı değil, Cinsli benim soyadım.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Ya, Cinsli, kusura bakma.

Ya, şöyle: Şimdi, Garo orada bir şey söyledi, Sayın Öztürk orada bir cümlesini söyledi...

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Bu, böyle konuşulacak bir konu değil Sayın Başkanım, çok hassas bir konu; yanlış yola, yanlış yöne gidiyoruz.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Değerli Milletvekili, mesele şuradaydı, siz şunu söylediniz: Alevilere ilişkin bir şey getirmediğimizi söylediniz; ben de şunu söyledim, dedim ki: “Alevi Çalıştaylarını getiren AK PARTİ hükümetleri, çözüm sürecini getiren AK PARTİ hükümetleri.”

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Çelebi...

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Dolayısıyla AK PARTİ hükümetlerinin getirmiş olduğu bir teklifi siz burada yerdiniz, ben de ona karşı çıktım. Dolayısıyla bu toplum yani insanlar olarak çok dilli ve çok dinli yaşayan insanlarımız var, bunu belirttim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, açıklığa kavuştu diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyoruz.

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A)KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- İstanbul Milletvekili Abdullah Güler ve 73 Milletvekilinin Vergi Usul Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/4680) (Devam)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, şimdi, devam ederseniz Sayın Cinsli.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Efendim, size büyük saygım var fakat “Bu kanun teklifiyle çok tarihi bir adım atıyoruz.” dediniz, bence kanun teklifinde tarihi bir adım görülecek herhangi bir madde de yok; bunu da söylemek isterim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sizin takdiriniz tabii.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Bu kanun teklifine baktığımız zaman anlaşılan, AK PARTİ’nin otokratik siyasi yönetim anlayışının ekonomide de otokratik bir anlayışa evrildiğini görüyoruz. Burada pek çok farklı maddede bu çok açık bir şekilde maalesef görülebiliyor. Ödenecek vergiler için teminat istenmesi mevzuu var, 30 milyon liraya kadar böyle bir teminat isteniyor, buna neden ihtiyaç duyulduğunu anlamış değilim; vergiden şüphe mi ediliyor, vermeyecekleri mi düşünülüyor? Bu, seçim öncesi böyle bir şeyin gelmesi bu paraların nereye kullanılacağıyla da ilgili bizde soru işaretleri uyandırıyor. Artı, acaba vergi veren firmaların da verdikleri verginin doğru harcanmadığı mı endişesi var ki böyle bir teminat alma ihtiyacı duyuluyor? Bu, normal bir ekonomide, normal bir hukuk devletinde olmaması gereken... Verilecek vergi zaten verilecektir, onun önceden teminatının alınması son derece yanlış. Ayrıca, çok geniş bir skaladan bahsediyoruz, “motorlu araç ticareti yapan şirketler” deniliyor, burada galerilerden fabrikalara kadar...

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – İzah ettim ama.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Konuşmama izin verir misiniz.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – İzah ettim ama.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Burada herkes için 30 milyon aynı manaya gelmiyor yani kimisi için bu çok düşük, kimisi için de çok yüksek; bunu da belirtmek isterim.

Kamulaştırmasız el atma... Bir kere, bunun terimi bile bir garip. Yani kamulaştırmasız el atma, çok özür dilerim, son zamanlarda son derece yaygın bir tabir oldu, çökme gibi bir şey, “kamulaştırmasız el atma” ne demek? Devlet kamulaştırır ve ondan sonra orayı üzerine geçirir yani “kamulaştırmasız el atma” son derece yakışıksız bir tabir. Plan ve Bütçe Komisyonunu da ilgilendirmeyen bir madde bu, Adalet Bakanlığını ilgilendiren bir madde, artı Anayasa’nın 35’inci ve 46’ncı maddesine de aykırı, bunu da belirtmek isterim; bunun görüşülmemesi gerekirdi. Artı, burada, yine, çok ilginç ve çok yanlış bulduğumuz bir cümle var, şöyle diyor: “Tebliğî dâhil eksik veya hatalı kamulaştırma işlemleri...” Yani tebliğ bile kabul edilmiyor, bu bile iptal ediliyor, bu son derece yanlış. Tebliğî nasıl iptal edilebilir? Tebliğ edilmiş, nasıl iptal edilebilir? Bunu da gözden geçirmekte fayda olduğunu düşünüyorum.

9’uncu maddenin geri çekilmesi son derece sevindirici, evet, zaten burada Anayasa Mahkemesi’nin kararı çok açık, bu varken buraya getirilmesi çok yanlıştı, Meclisimize, Türk devlet geleneğine, kanunlara, Anayasa’ya tamamen aykırı ve saygısızca bir tavır olarak görürüm. Fakat burada, 9’uncu maddenin kaderi bu demek ki; bir geliyor, bir geri çekiliyor, tekrar geliyor, tekrar geri çekiliyor. Ben bunun tekrar getirilmeyeceğini düşünmüyorum, inşallah, tekrar gündemimize gelmez çünkü son derece sakıncalı. Son derece kritik, stratejik önemi olan limanların daha süreleri bitmeden, ihalesiz, rekabet ortamından uzak bir şekilde, bilinen firmalara adrese teslim tekrar verilmesi artı Katar ortaklığı olan bazı firmalara... Katar’la, bu ülkeyle her zaman uluslararası ilişkiler tabii ki kurulabilir, kurulmalıdır da. Güney Kıbrıs Rum kesimiyle ortaklaşa doğal gaz arayan, bizim itirazlarımıza rağmen doğal gaz arayan bir ülkeye bu kadar imtiyaz verilmesini ben doğru bulmuyorum, onu da belirtmek isterim.

Fiyat İstikrarı Komitesi mevzuu; bu, Merkez Bankasının görev tanımını tamamen gasbeden bir kurum, olacak iş değil, işte tam da bu, ekonomide de otokratik bir eğilimin oluştuğunu bize hissettiriyor yani emir komutayla ekonominin yönetilemeyeceğini hâlâ anlamadık mı? Politika faizi yüzde 10,5, enflasyon yüzde 85, o da TÜİK’in açıkladığı enflasyon; kimsenin inandığı yok, yüzde 70’ten fazla

eksi faiz yani sizin açıkladığınız Merkez Bankası faizini piyasa umursamıyor; ne kadar onur kırıcı bir şey aslında devlet için. Bu, vaktiyle nasıl ki bir resmî dolar kuru vardı, bir de Kapalı Çarşı dolar kuru vardı, ona döndü artık; ciddiye alınmayan bir politika faiziniz var. Bu tamamen -tekrar edeceğim, istemeyerek tekrar edeceğim- servet transferine yarayan ve ülkenin Hazinesinin ve Merkez Bankasının yağmalanmasına yarayan bir faizdir. Bu faizi bu hâle getirmek, “indirmek” demek faizi indirmek anlamına gelmiyor, faiz aksine şahlanmış gidiyor, enflasyon şahlanmış gidiyor, doları tutmak için çok çok büyük maliyetlere katlanıyoruz; hepimiz bunu biliyoruz.

İstanbul Finans Merkezi için yeni bir imtiyaz sağlanıyor. Daha şundan birkaç ay önce, Haziran ayında İstanbul Finans Merkezi Kanunu çıkardık. O zaman çok itirazlar yaptık ve çok ciddi uyarılarda bulunduk, İstanbul Finans Merkezi, bir siteye hapsedilemez, böyle bir şey olamaz. Kocaman İstanbul, finans merkeziyken siz bir site sözleşmesi önümüze getirdiniz, neredeyse bir kiralama sözleşmesi önümüze getirdiniz, sonradan öğrendik ki Kazakistan’daki bir finans merkezinin sözleşmesinin neredeyse aynısı. Şimdi, burada İstanbul Finans Merkezi Kanunu daha yeni çıkmışken yetmemiş, demek ki çekici bulunmamış. Neden çekici bulunmamış? Çünkü güven yok, yabancı yatırımcıların güveni olmadığı için buraya da gelmek istemiyorlar, demek ki yeni bir imtiyaz sağlanıyor; buna da şaşıyorum ve üzülüyorum. Orada olan kurumları biliyoruz, sen, ben, bizim oğlan, bizim kendi kurumlarımız, devlet kurumları; yeni bir kurumun, yabancı yatırımcının buraya gelmediğini görüyoruz.

Daha yeni, NATO Parlamenterler Meclisi toplantıları için Kore’deydim. Kore’de de gördük -dünyanın 8’inci ekonomisi, muazzam bir potansiyele- oradaki şirketlerle de görüştük fakat maalesef kafalarında Türkiye’nin yönetimiyle ilgili soru işaretleri olduğu görünce de üzuldüm. Ki Kore bizim “kardeş, kan kardeşi” dediğimiz bir millet Kore halkı, onlar da bizi öyle görüyorlar; büyük memnuniyet verici, memnuniyetle gördüğüm kadarıyla... Daha bununla ilgili konuşacak şey var.

Yalnız, bu ilk baştaki vergilerle ilgili teminat istenmesi konusuna tekrar döneceğim. Bir yandan biz, vergi ödeyecek olan firmalardan teminat istiyoruz bir yandan da Değerli Başkanım, son on yılda -isimlerini burada zikretmek mecburiyetindeyim- Cengiz İnşaat için 30 defa, Kolin İnşaat için 36 defa, Makyol İnşaat için 24 defa, Kalyon inşaat için 19 defa ve Limak İnşaat için de 19 defa vergi istisnası sağlıyoruz; akıl dışı bir şey, vicdansızca bir uygulama. Bir yandan ondan bundan vergisini vereceğinden şüphe edip teminat istiyoruz bir yandan da bu şirketlere vergi istisnaları sağlıyoruz. Bunların toplamı kim bilir kaç milyar liradır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Son, bitiriyorum efendim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) - Aleviler meselesine gelince, usul hakkında konuşurken bunu ben söylemişim: Aleviler konusu buraya, bu kanun teklifine tamamen “hayır” denemesin diye eklenmiş, bir de seçim öncesi Alevi kardeşlerimize sempatik gözükme için eklenmiş bir şey fakat maalesef AK PARTİ zihniyetinin, AK PARTİ’li yöneticilerin bilmediği bir camianın, sığ baktığı bir camianın, belki çok da ihtiyacı olmayan ve onur kırıcı bir şekilde sunulmuş teklifler. Gerekçeye bakarsanız zaten sonuna -bizim Erzurum tabiriyle- eğreti bir şekilde iliştilmiş bir gerekçesi var bu maddenin. Yani bu torba kanun teklifi olmuş bitmiş, sonuna da bunu eğreti bir şekilde iliştilmişler. Ayrıca da biz -Sayın Kuşoğlu da söylediler- bunu da açıkçası yarın öbür gün başka sıkıntılara sebep olabilecek bir teklif olarak da görebiliriz; bunu da buradan uyarmak istedim.

Alevi vatandaşlarımızın asıl sorunlarına hiçbir şekilde merhem olmayan bir şeydir. Çok isterdim ki Profesör İzzettin Doğan Bey, 2015 yılındaki tecrübelerini gelip de anlatsa. O zamanki Adalet Bakanı Bekir Bozdağ ve AK PARTİ heyetinin onları nasıl bu konuyu Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine götürmelerine ikna ettiklerini, onları da devletlerini şikâyet eden pozisyona soktuklarını, daha sonra da “Orada kabul ettirin, gelin, biz burada mecburen bunu uygulayalım.” dediklerini ve kabul edilmesine rağmen uygulanmadığını; bir yandan Alevilerin devletini şikâyet eden pozisyona düşmesi bir yandan da ülkemizin Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi nezdinde yine son derece sıkıntılı bir duruma düşmesi; neresinden bakarsanız bakın büyük sorunları içeren bir hadisedir bu.

Sabrınız için teşekkür ederim, saygılar sunarım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum, sağ olun.

Sayın Mustafa Kalaycı, geneli üzerinde lütfen.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) - Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım, kıymetli bürokratlar, sayın basın mensupları; öncelikle hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Evet, birçok kanunda değişiklikler içeren yeni bir kanun teklifini görüşüyoruz. Baktığımız zaman, vergi uygulamalarıyla ilgili 3 madde yer alıyor. Ki burada şunu ifade edeyim hemen: Motorlu taşıt ticareti yapanlarla ilgili teminat alınması ve bu teminatı vermemesi hâlinde caydırıcı cezai hüküm konulması, vergi güvenliğini sağlamaya dönük bir düzenlemedir; doğrudur.

Bir başka düzenleme, Finansal İstikrar Komitesinin düzenlenmesiyle ilgili.

Yine, Kamulaştırma Kanunu’nda, Kamu İhale Kanunu’nda düzenlemeler var; bunlar genelde ihtiyaçtan kaynaklanan, uygulamada karşılaşılan sorunlara çözüm getiren düzenlemeler niteliğinde.

Yine, bu sosyal denge tazminatı ödeyen belediyeler ve il özel idarelerinin görevlileri hakkında yargılamaya ve tahkikat yapılmamasını öngören bir düzenleme.

9’uncu madde çıktı, bu, limanlarla ilgili; anladığım kadarıyla henüz daha netleştirilmemiş konu.

6 madde de cemevleriyle ilgili düzenlemeleri kapsıyor.

Diğer maddelerle ilgili, maddelerin görüşülmesi esnasında görüşlerimizi ifade edeceğim.

Önce bir tespiti yapmak istiyorum değerli arkadaşlarım. Anayasa’daki hükümleri hatırlatmak istiyorum: Anayasa’nın değiştirilemez ve değiştirilmesi teklif dahi edilemeyen maddelerinden 3’üncü madde “Türkiye Devleti, ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütündür. Dili Türkçedir. Bayrağı, şekli kanununda belirtilen, beyaz ay yıldızlı al bayraktır. Millî marşı “İstiklal Marşı”dır. Başkenti Ankara’dır.”

Yine, Anayasa madde 10 “Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir.” Biz de 85 milyon insanımızı hangi düşünceye, hangi inanca, hangi dine, hangi mezhebe sahip olursa olsun Türkiye Cumhuriyeti’nin onurlu bir vatandaşı olarak görüyoruz.

Alevilik, ne inançlarımızdan ayrı görülebilir ne de milletimizden ayrı tutulabilir. Alevi kardeşlerimiz millî kimliğimizin ayrılmaz bir parçasıdır, Türk milletinin mevcudiyetinin içinde yer almaktadır, Alevi İslam inancı asırlar içinde hep var olarak bugünlere ulaşmıştır. Alevi İslam inancına sahip vatandaşlarımızın haklı ve meşru talepleri vardır. Alevi kardeşlerimiz sadece inançlarının kültürel miras ve geleneklerinin doğrultusunda yaşamak istemektedir. Artık önyargıları kırmalı, kuşku ve güvensizlikleri yenmeliyiz. Mesele zıt kutupların buluşması ya da bir tarafın diğerine lütfu, bağışı veya tavizi olarak ele alınmamalıdır, bu konuda ortak akıl ve geniş bir uzlaşma zemini oluşturulmalıdır, Milliyetçi Hareket Partisi olarak kanaatimiz bizim hep bu yönde olmuştur.

Sayın Kaboğlu Hocamın, daha sonra da Sayın Kuşoğlu'nun ifadeleri oldu. Şimdi, Sayın Kaboğlu Hocam, dediniz ki: "Vergi Usul Kanunu'yla ilgili iki madde var, kanun teklifinin adına onu vermişsiniz." Bu, usuldür yani bir teklifin ilk maddesi hangi kanunla ilgiliyse teklifin adı da o şekilde yer alıyor, bunu ifade etmek istedim. Bir diğer konu, bu düzenlemelerin -cemevleriyle ilgili yapılan düzenlemelerin- laikliğe aykırı görülmesini, hele ki Aleviliğin bir din olarak ifade edilmesini yadırgadığımızı da ifade etmek istiyorum. Ben tabii ki haddimi aşmak istemem, burada büyük ihtimalle dedeler de vardır, dedelerimiz de vardır yani bu konunun uzmanları vardır ama kısaca şunu ifade edeyim: Şimdi, Alevilerin tartışmasız en büyük rehberlerinden birisi olan Pir Sultan Abdal, Aleviliği şöyle tarif ediyor: "Muhammed dinidir bizim dinimiz, /Cibrili Emin'dir hem rehberimiz, /Tarikat altından geçer yolumuz, /Biz müminiz, mürşidimiz Ali'dir." Yine, Kul Himmet şöyle diyor: "Şefaatchim Muhammed Mustafa'dır, /İmamımız Ali ayn-ı vefadır." Yine, Kul Hüseyin şeriat, tarikat, hakikat, marifet sıralamasını benimsediği mısralarda "Evvel kapı şeriattır; girerler tarikata gonca güller dererler." diyor. Yine, Hacı Bektaş Veli'nin eserlerinden Marifetname ve Makalat'ta da Alevilerin inancının ne olduğunu net olarak görebiliriz. Bunun dışında sadece şunu ifade edeyim: Bizim anlayışımızda Alevi de bizim, Sünni de bizimidir; cami de bizim, cemevi de bizimidir; ayrımcılık yapanlar, asırlar geçse de Yezit'in safından hâlâ çıkmayanlardır. Alevi İslam inancına mensup canlarımızı istismar edenler, Müslüman Türk milleti tarafından ademe mahkûm edilecektir.

Yapılan düzenlemeyi sonuna kadar destekliyoruz. Elbette bunların dışında yine talepleri vardır, bunlara saygı duyuyoruz, inşallah o konudaki düzenlemeler de önümüzdeki süreçte yapılır ama tarihî bir adım atılıyor, yılların kanayan yarasıyla ilgili bir düzenleme yapılıyor. 6 maddede hem cemevlerinin imar planında yer almasıyla ilgili hem de bakım, yapım, onarımına destek verilmesiyle ilgili hem de aydınlatma ve ısıtmasıyla ilgili düzenlemeler yer alıyor yani hepimizin buna destek vermesi lazım; eksiklik varsa onu maddelerde tartışalım ama bunu çok önemli bir düzenleme olarak görüyoruz. Milliyetçi Hareket Partisi olarak daha önce zaten bu konudaki görüşlerimizi ayrıntılı bir şekilde ifade etmiştik. Bu konuda Sayın Genel Başkanımız Devlet Bahçeli Bey'in çok öncesinden beri grup konuşmalarında dile getirdiği konular içinde yer alan bu düzenlemeleri biz tabii ki burada destekliyoruz.

Ben daha fazla konuşmayayım, maddelerde gerektiğinde yine görüşlerimizi ifade ederiz.

Ben teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum Sayın Kalaycı, vakti tasarruflu kullanımınız için de ayrıca teşekkür ediyorum.

Sayın Cemal Öztürk, geneli üzerinde buyurunuz.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Bakan Yardımcım, basınımızın değerli mensupları, değerli kamu çalışanları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Aslında Sayın Mustafa Kalaycı Bey'in konuşması üzerine başka söze gerek yok diye düşünüyorum. Çok teşekkür ediyorum Mustafa Bey, benim de gönlümden geçenleri, söylemek istediklerimizi kayda geçirdiniz. Tekrarı olmaması açısından sizin söylediklerinize tamamen katıldığımı ifade ediyorum.

Ben daha ziyade bu 9'uncu madde üzerinde duracaktım ama sayın teklif sahibi, 9'uncu maddeyi geri çekerek benim hazırlıklarımı boşa çıkardı fakat bu konuya değinmek istiyorum çünkü acı tecrübelerim var bu limanlarla ilgili. Öncelikle ben 2006-2007 yıllarında bir tecrübeyi İzmir'de yaşadım. 2005 ile 2015 yılları arasında İzmir'de hem iş adamıydım hem de bir sivil toplum kuruluşu MÜSİAD'ın Başkanlığını da yaptım o yıllarda. Alsancak Limanı'nın özelleştirilmesi hikâyesini çok yakinen takip ettim. Sayın Abdüllatif Şener, o yıllarda size mi bağlıydı Özelleştirme İdaresi, bilmiyorum ama yani hakikaten bu Özelleştirme İdaresinin...

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – 2003’te ben bıraktım.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Kaçta bıraktınız, 2003 mü?

Alsancak Limanı’nın özelleştirilmesi başlı başına bu konuyla ilgili önemli bir hikâyledir. Çok uzun sürdü, hatırladığım kadarıyla 2004 yılında başlamıştı özelleştirilmesi.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Özelleştirme bende değildi.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Sizde değilmiş, evet, onu öğrenmiş olduk.

Fakat 2006 yılında hızlandı ve 2007 yılında bu özelleştirme ihalesi yapıldı hatırladığım kadarıyla. İzmir Milletvekilimiz Sayın Okyay Sındır aslında burada yok, o belki de konuyu en az benim kadar bilir. Tahmin ediyorum -Evet, tahminim de doğru- 1 milyar 275 milyon dolara Ege İhracatçı Birlikleriyle beraber bir Çin firması konsorsiyum olarak bu ihaleyi almıştı. Üç aylık bir süre içinde Danıştayın görüş vermesi gerekiyordu fakat Danıştayın görüşü tam iki yıl sonra geldi. Ayrıca, iptal için çeşitli sivil toplum kuruluşları Danıştaya başvurmuşlardı, idare mahkemesine. Bu da 2010 yılında iptal edildi aslında ama işin garibi 2008’de, biliyorsunuz, global bir dünya krizi, Mortgage kriziyle başladı ve Çinli firmanın içinde bulunduğu o konsorsiyum ve 1 milyar 275 milyon dolarlık kira bedeli ve artı hatırladığım kadarıyla 500 milyon dolar civarında bir yatırım gerektiriyordu oraya ama krizi bahane ederek konsorsiyum ihaleden vazgeçti, 30 milyon dolar civarındaki teminatını da yaktı. İkinci sıradaki teklif sahibine teklif edildi, o da teklifi almaktan vazgeçti ve sonunda Alsancak Limanı, Devlet Demiryollarına kaldı. Devlet Demiryolları da buraya 400 milyon dolar civarında bugüne kadar yatırım yaptı yani bu bir örnek. Aynı firma, o konsorsiyumun Çinli firması gitti, Pire Limanı’nı aldı hatırladığım kadarıyla. Sonuçta ne oldu? 1 milyar 275 milyon dolar nakit para, ayrıca 400 milyon dolar civarındaki Türkiye’den yapılan yatırım ya da Çinli firma -konsorsiyumdu tabii, sadece Çinli firma değil, Ege İhracatçı Birliklerinin de içinde olduğu bir firmaydı- yaklaşık 500 milyon dolar yatırım yapacaktı yani 1 milyar 775 milyon dolarlık bir kaynaktan Türkiye ne yapmış oldu? Mahrum olmuş oldu, 400 milyon dolar da ilave yatırım yaptı.

Tabii, limanlar gerekçede de belirtildiği gibi, uluslararası ticarete en güvenli ve en ucuz yollardır yani özellikle ihracatta Türkiye’nin de ihtiyaç duyduğu, son yıllarda da “hub” olarak Türkiye’nin dünya ticaretinde önemli bir merkez konumuna geldiğini hepimiz biliyoruz. Limanlar çok önemli bir fonksiyon ifa ediyorlar.

Şimdi, benim kendi ilimde, Giresun’da bir limanımız var, 1960’lı yıllarda yapıldı. 1999 yılında da bu liman, özelleştirilerek otuz yıllığına bir firmaya verildi ancak ilgili firma, tam yirmi yıl bu limanı işletmedi yani 1999’dan 2019’a kadar Giresun Limanı’nda herhangi bir işlem yapılmadı. Sonra, Giresun Limanı’nı özellikle Ukrayna’dan, Moldova’dan, işte, Rusya’dan gıda ve özellikle hububat ithal edip, bunu işleyip hem yurt içinde hem de Kanadalı bir ortağıyla beraber çalıştıran bir firma aldı ve bu limanın derinleştirilmesi, konteyner alanının genişletilmesi, rıhtımının büyütülmesi gibi birçok teknik yatırım imkânı, yatırım şartı gerekli oldu. Ancak ilgili firmaya biz bu yatırımı yapmak isteyip istemediğini sorduğumuzda mecburen yapmak istiyorum ancak önümüzde, önümde 2029’da bu süre bitiyor, ben 2029’da tekrar ihaleye girip, bunu alıp almayacağımı şimdiden garanti edemediğim için yabancı ortağıma, bu yatırımı yapalım dediğimde bana sürenin yetersiz olduğunu, geri ödeme süresinin yetersiz olduğunu, dolayısıyla -Mecliste de böyle bir kanundan haberleri var mutlaka- şimdilik yatırımı ertelediklerini ifade ediyorlar. Ha, bu iki örneği niye anlattım? Limanların önemi için. Dolayısıyla, teklif sahibi arkadaşımız bu konuyu... Elbette Anayasa Mahkemesinin kararını dikkate almak zorundayız. Anayasa Mahkememizin gerekçesi yayımlanmamış, bu doğrudur fakat önünde sonunda Türk limanlarının büyütülmesi için özel sektörün yatırımlarına açılması için -bu, yerli olur, yabancı olur ama- elbette hukuki çerçeve içinde bu konunun tekrar çalışılarak Komisyonumuza veya başka bir

komisyona bilemiyorum ama kanuni olarak liman konusunun Türk ekonomisinin hizmetine verilmesi için yeniden gündeme getirilmesini ben en azından iki tane örneği anlatarak bir parlamenter olarak talep ediyorum.

Bir diğer mevzu, biraz önce tartışmalı konu oldu tabii ki bu cemevleriyle ilgili. Bu cemevleri konusu toplumumuzun elbette sıkça tartıştığı, büyük bir kitleyi etkileyen bir mesele. Malumunuz, Sayın Cumhurbaşkanımızın 7 Ekim 2022 tarihinde 4 cemevinin açılışı ve 7 cemevinin de temel atma töreninde yaptığı bir konuşmayla gündeme gelmişti. Bu konuşmada ülkemiz için çok önemli olan bu konuyu gündeme getirdi ve kanun teklifimizin de 6 maddesi cemevleriyle ilgili. Burada Alevi Bektaşî kültürü ve erkân hizmetlerinin yürütüldüğü cemevlerinin aydınlatma giderlerinin Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından karşılanması maddelerden birisi bu.

Yine, cemevlerinin içme ve kullanma suyu ihtiyaçlarının belediye ve bağlı kuruluşlar tarafından indirimli veya ücretsiz olarak karşılanabilmesi. Belediyeler tarafından mahalli müşterek nitelikte olan okul binalarının inşaatı, bakım ve onarımı ile kültür tabiat varlıklarıyla ilgili ve önemli tarihî mekânların bakım ve onarımlarının yapılabilirdiği gibi aynı kapsamda mahalli müşterek nitelikteki cemevlerinin yapım, bakım ve onarımları ile malzeme desteği sağlanmasına imkân tanınması. Aynı kapsamda, il özel idareleri tarafından il sınırları içinde mabetler, kültür ve tabiat varlıkları, tarihî doku ve kent tarihî bakımından önem taşıyan mekânların olduğu gibi, cemevlerinin de yapım, bakım ve onarımlarının yapılabilmesi ve 3194 sayılı İmar Kanunu'na ek madde eklenerek Alevi Bektaşî kültürü ve erkân hizmetlerinin yürütüldüğü cemevlerine imar planlarının tanziminde planlanan beldenin veya bölgenin şartları ve ihtiyaçları göz önünde tutularak yer ayrılması ve ayrıca, cemevi yapılabilmesi için de mülki idare amirinden izin alınmasına yönelik düzenleme yapılıyor.

Tabii, bunları destekliyoruz. Yeter mi? Yetmez. Alevi Bektaşî inancına, kültürüne sahip vatandaşlarımızın talepleri bizim için de mutlaka dikkate alınması ve karşılanması gereken birer ihtiyaçtır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Toparlayalım lütfen.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Bununla ilgili her türlü düzenlemeye var olduğumuzu ifade ediyor ve hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum.

Geneli üzerinde görüşmelere devam ediyoruz.

Şimdi de geneli üzerinde sözü, Sayın Abdüllatif Şener'e veriyorum.

Buyurun Sayın Şener.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, değişik kurumların değerli temsilcileri; hepinizi sevgiyle saygıyla selamlıyorum.

Görüşmekte olduğumuz bu torba yasadaki birkaç maddede dikkatimi çekti; yargı ile idare arasındaki ihtilafların yeni bir yasal düzenlemeyle çözülmesine yönelik... Yani daha önceki bazı paketlerde de gördüğüm kadarıyla, yargının verdiği kararlardan böyle rahatsızlık duyan idarenin sorunlarını, sıkıntılarını aşmak için devamlı buraya kanunlar geliyor veya torba kanunların içerisinde maddeler geliyor. Şimdi, yine, burada da birkaç madde böyle. Burada bir sorun var demektir yani idare ile yargı arasında bir sorun var demektir. Bana kalırsa, bu sorunun en son çözüleceği yer yasal düzenlemedir. Yani yargı karar verirken “idari izin” diyor, idarenin gerekçelerini alıyor ve haklı bir şey söylediklerinde bunu dikkate alıyor; buna rağmen, eğer idareyi çok rahatsız eden çok sayıda yargı

kararı ortaya çıkıyorsa burada hükümet etme biçimi ile mahkemelerin çalışma biçimi arasında problem var ve bu problemin aşılması, yasal düzenleme yapmaktan daha önemlidir diye düşünüyorum. Üstelik de -yani siz kabul etmeyebilirsiniz ama- “Yargı, Hükümetin kontrolündedir.” diye bir anlayış da var, günümüz açısından söylüyorum. Böyle bir ortamda bu kadar çok kararın verilmesinin sebebi nedir? Acaba idare kendi aleyhine açılan davaları takip mi etmiyor? Yani kamu yönetiminde mi bir zaaf var, bir sorun var? İzlemediği, takip etmediği davalar nedeniyle sorunlar birikiyor ve netice itibarıyla da Komisyonumuza, Meclis Genel Kuruluna geliyor; yasamanın bunu düzeltmesi isteniyor. Gerçekten bunun halledilmesi gerekir diye düşünüyorum ben çünkü her paketin içerisinde yargı ihtilaflarını konuşmak da istemem ben ki buradaki bazı maddelerde de idarenin taleplerinin de makul ve doğru olduğu anlaşılıyor, o açıdan söylüyorum.

İkincisi, Bülent Bey ifade ettiler TMSF yönetimindeki şirketlerin yönetimiyle ilgili muvazaalı oluşumlar bulunduğu ve bunun, bu yasal düzenlemeyle bir esasa bağlanması amaçlanıyor. Nedir o? Yine burada da yargı kararları var anladığım kadarıyla. “Muvazaalı olduğuna TMSF karar verecek ama ilgililer istiyorlarsa gidip bunu dava konusu yapabilecekler.” deniliyor. Yani bu, sanki bir olağanüstü hâl yasası maddesi gibi geliyor bana. Türkiye’nin çoktandır normalleşmeye geçmiş olması lazım. OHAL de kalktığına göre, normal hukuk mantığına göre işlerin yürütmesi lazım ama o olağanüstü hâl yasasına benzer düzenlemelerin gelmemesini tercih ederim. Onun için burada da genel düzen açısından bir sorun vardır diye düşünüyorum.

Fiyat İstikrar Komitesinin gerekçesine baktım, gerekçesinde diyor ki: İşte, idare ile Merkez Bankası vesaire, koordineli çalışabilmesi için böyle bir komiteye ihtiyaç vardır. İdarenin bağımsız kurumlarla birlikte koordineli çalışabilmesi için yasayla bir düzenleme yapılmasına ihtiyaç yoktur. Yani gerekçedeki ihtiyaç bir yasal düzenleme yapılmasını gerekli kılmıyor. Neden kılmıyor? Zaten Hükümetin oluşturduğu komisyonlar var. Mesela ne var? Ekonomi Koordinasyon Kurulu var, benim bulunduğum dönemde Ekonomi Koordinasyon Kurulu Başkanlığını yürüttüm veya Ekonomik Sorunları Araştırma Kurulu var, bu Kurulun da Başkanıydım. Spesifik bazı sorunlar -kuş gribi oluyor mesela- ilgili komisyona geliyordu ama genel politikalarla ilgili konular da Ekonomi Koordinasyon Kuruluna geliyordu. Bu Kurula Merkez Bankası Başkanı da katılır, Maliye Bakanı da katılır, onlar bürokratlarını da alır gelirler Kurula, konu tartışılır. Hele hele eğer genel makro bir politika belirlenmesiyle ilgiliyse bu, yani enflasyonla mücadeleyle ilgiliyse tüm ilgili kamu kuruluşlarının başındakiler ve onun uygun göreceği bürokratlarla birlikte Hükümet toplantılar yapar, şu anda da yapıyordur zaten, tartışıyordur ve politikaları ona göre belirliyordur. Hangi tedbirlerin alınacağı konusunda da bir envanter çıkarıyorlardı, Merkez Bankası şöyle yapabilir, öbürü bunu yapabilir diye bir yol haritası da belirliyor olmaları lazım ama buna rağmen mevzuatta bir boşluk yokken buraya, Fiyat İstikrar Komitesine getiriyorsunuz, ona bir görev yüklüyorsunuz. Bu, doğrudan doğruya piyasada Merkez Bankası bağımsızlığına müdahale olarak anlaşılacaktır ve ekonominin hem iç hem dış piyasalarda algılanışını bozacaktır. Bu bozulmadan da Türkiye ekonomisi etkilenecektir onun için bu maddenin ekonomik çıkarlar açısından, Türk ekonomisinin geleceği açısından olumlu bir işlev ortaya çıkarabileceğini düşünmüyorum.

Diğer bir konu ise İstanbul Finans Merkezi bölgesindeki şirketlere sağlanan avantaj. Daha önce de bazı avantajlar sağlanmıştı ama Meclisten parti parti çıktıkça Hükümet hızını alamıyor, yeni bir avantaj daha sağlıyor. Ya, bu ballı şirketler kimler Allah aşkına ya? Yapmış olduğu bazı ticari işlemlerden elde ettiği gelirlerin yarısını kurumlar vergisinden indiriyor. Kurumlar vergisi matrahından mı indiriyor vergiden mi indirim bu?

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) - Kazançtan...

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Kazançtan, yani matrahtan indirim.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Ama yurt dışı diye eklemeniz gerekiyor Sayın Bakanım.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) - Yahu kardeşim İstanbul Finans Merkezi bölgesindeki şirketler ile buradaki OSTİM'deki şirketin ne farkı var?

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Yurt dışındaki finansa elde ettiği.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) - Ya “finansta elde ettiği” demiyor, madde öyle değil, hayır madde öyle değil.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Finans işlemleri işte.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) - Hayır “finans işlemleri” demiyor. Yani “İstanbul Finans Merkezindeki bir şirket, Ukrayna’dan aldığı buğdayı götürse Çin’e satarsa oradan elde ettiği geliri kurumlar vergisi matrahından düşecek.” diyor. Bu finans mıdır? Buğday ticaret; finans başka para işlemlerinden doğan... Olur mu?

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Hem Finans işlemidir hem ticari işlemidir.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Abdullah Bey, topluca cevap vereceğiz. siz not edin.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Yani, şimdi kardeşim imtiyazlı şirketler oluşturmayın. Herkes, bütün firmalar kamu yükümlülükleri karşısında eşit olmalıdır, vergi karşısında da eşit olmalıdır. Bu kurumlar vergisi oranlarıyla, matrahıyla çok oynuyorsunuz, her getirdiğiniz kanun teklifinde bunu görüyorum ben. Bunun genel olması lazım, özel bir yerlere avantaj sağlıyor; burada da öyle. İstanbul Finans Merkezindeki firmaların Hükümet nezdinde imtiyazlı firmalar olduğu da anlaşılıyor, en fazla müsaadeye mazhar firmalar olduğu da anlaşılıyor. Biliyorsunuz Osmanlı kapitülasyonları verirken “en fazla müsaadeye mazhar ülke statüsü” çok önemliydi. Şimdi, İstanbul Finans Merkezi en fazla müsaadeye ve imtiyaza mazhar firmalardan oluşan bir yapı ortaya çıkarıyor. Ne kabahati var? İstanbul’un diğer yerlerinde iş yapan firmaların, Türkiye’nin tüm kentlerinde iş yapan firmaların, şirketlerin niye fazla vergi vermesini sağlıyorsunuz? Farz edin ki Ankara’daki bir firma, oradaki firmanın yaptığı gibi, bir ülkeden aldığı malı bir başka ülkeye satarak kazandığı zaman o matrahına ekliyor, koyuyor.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Bunları konuştuk.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Şener, toparlarsanız...

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – O matrahına ekliyor ama İstanbul Finans Merkezindekiler yarısını çiziyor yani bu adil değil arkadaşlar. Bir devlet bu kadar adaletsiz olamaz. Bu...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – İstanbul Finans Merkezini oluştururken ne yaptık biz? Konuştuk bunları biz zaten.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Ya, ne konuştun?

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – İstanbul Finans Merkezini oluştururken bunları konuşmadık mı?

CAVİT ARI (Antalya) – Konuştuk da niye geldi madem?

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – O zaman da itiraz ettik kardeşim. Ya, o zaman da itiraz ettik.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Olur mu? Sizin içinizden de...

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Siz finans merkezi kurmuyorsunuz. İmtiyazlı şirketler oluşturunuz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, isterseniz karşılıklı konuşmayalım.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Böyle finans merkezi olmaz İbrahim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Herkes sırası geldiğinde görüşlerini ifade etsin.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Bu limanlarla ilgili, umarım, bu liman sözleşmeleriyle ilgili maddeyi çekeceksiniz ama sonradan tekrar getirmezsiniz umarım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum Sayın Şener.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Yani çünkü o zaman şüphelenirim. Bilmem, bazı pazarlıklar mı var firmalarla da? O pazarlıklardaki özel avantajları elde edemedikleri için sonradan getiriyorlar diye düşünüyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Şener, teşekkür ediyorum, sağ olun. Maddeler de yine görüşlerinizi ifade edersiniz.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Cemevleriyle ilgili söyleyeceklerim de vardı ama...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – O, maddelere kalırsa...

Bir cümle ilave edecek Sayın Kaboğlu. Unutmuş, ona müsaade edelim.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Evet, buna Sayın Güler ve Kalaycı da değindi, Resmi Gazete’de yayımlandı, 7350 sayılı Yasa. 2 Ağustos 2022 tarihinde yayımlandı, oy birliğiyle verilen karardır ve tümüyle iptal etmiş bulunuyor. Karar elimde, şeyinizi bildirirseniz WhatsApp’la gönderelim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Şimdi devam ediyoruz.

Komisyonumuzu teşrif eden değerli vekillerimiz var Komisyon üyesi olmayan ama bir usulümüz var: Önce üyelere söz veriyoruz. Üyeler tamamlayınca sizlere söz vereceğim. O yüzden sabrınıza sığınıyoruz.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Tamam Başkanım.

RİDVAN TURAN (Mersin) – Kaçta ara vereceksiniz?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bir buçuk, iki arası düşündüm doğrusu. Birkaç konuşma sonrası bir yemek arası olacak, sonra devam edeceğiz geneli üzerinden. İki gibi ara verelim, bir netleştirelim isterseniz, saat 14.00’te ara vereceğiz.

Buyurun Sayın Süleyman Girgin.

SÜLEYMAN GİRGİN (Muğla) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, değerli bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkan, daha önce stokçulukla ilgili cezaları düzenleyen torba yasa teklifinin içinden Katar’a ve kamu ihalelerinin gözde şirketlerine limanların peşkeşi çıkmıştı. Şimdi, torbadan yine Katar’a ve gözde şirketlerine liman peşkeşi çıktı. Antalya Limanı’ndan Muğla Marmaris Limanı’na, İskenderun Limanı’ndan Hopa Limanı’na kadar özelleştirilen limanların tamamının âdetâ kapitülasyon imtiyazına dönüşebilecek şekilde özelleştirme sürelerinin kırk dokuz yıllığına çıkarılmasının arkasında yatan nedir? Şu anda Komisyon bu maddenin geri çekildiği söyleniyor ama bu konuyla ilgili değerlendirmelerimizi yapmak ve tekrar bu hataya düşmemek için bu notu düşmek istiyorum.

“Devlet et mi satar, süt mü satar, basma mı satar, şeker mi satar?” diye her şeyi haraç mezat satan iktidara sormak isterim: Şu basit gerçeği görmemek mümkün müdür? Son yapılan şeker fabrikaları özelleştirilmelerinde dahi özelleştirme sonrası şeker fiyatlarının ucuzlayacağı ileri sürüldü. Peki gerçek ne? O kadar özelleştirmeden sonra ucuzlayan tek bir ürün hizmet fiyatı oldu mu? Hayır. TÜPRAŞ, TEKEL, TÜRK TELEKOM, SEKA, termik santraller, limanlar ve daha niceleri. Ne demiştiniz? “Ne banka bırakacağız ne fabrika ne liman ne enerji dağıtımı, hepsini özelleştireceğiz.” “Stratejik bölgeymiş,

hiç önemli değil. Önemli olan müşteri bulmak. Parayı veren düdüğü çalar.” İşte bu anlayışla iktidarınız, Türkiye’nin en stratejik, en kârlı kurumlarını özelleştirerek bu kurumları uluslararası sermayeye ve onun yerli iş birlikçilerine hızlıca peşkeş çekti. Bu ülkenin öz kaynaklarıyla yaratılan, birbirinden önemli, birbirinden değerli kurumlarını haraç mezat sattı, nicelerini de satmaya devam ediyor. Hem de on binlerce emekçiyi kapı önüne koymak, onları çoluğuyla çocuğuyla açlığa ve yoksulluğa mahkûm etmek pahasına. Sonuç; elektrik mi ucuzladı, şeker mi ucuzladı, kâğıt mı ucuzladı? Tam tersi oldu, özelleştirmeler, cumhuriyet ekonomisinin bağrına vurulan bir hançere dönüştü.

Değerli milletvekilleri, 2021 yılı itibarıyla Türkiye’de değişik formda ve özellikte iskele, şamandıra, dolfen, platform ve benzeri dâhil 197 adet kıyı tesisi bulunmaktadır. Söz konusu kıyı tesislerinin 89 adedi Marmara Bölgesi’nde, 45 adedi Akdeniz Bölgesi’nde, 35 adedi Karadeniz Bölgesi’nde ve 28 adedi ise Ege Bölgesi’ndedir. 3 tarafımızdaki denizlerimiz âdetâ liman ve iskele ağıyla çevrilidir, bu kapasite de ülkemizin ayrıca bir değeridir. Limanlarımızı daha verimli kullanmak yerine satışını, elden çıkarılmasını tartışıyoruz.

Daha önce ekonomide verimlilik artışı ve kamu giderlerinde azalma sağlamak iddiasıyla limanların özelleştirilmesi yapılmıştır. Bu iddia temelsizdir, limanlarımız işlevsiz değildir ancak yanlış uygulamalarla limanlar kâr etmeyen kuruluşlar hâline getirilmiş ve âdetâ özel sektöre peşkeş çekilmiştir.

Günümüzde gerek paylaşım savaşları gerekse gıda ve enerji krizinde yeryüzünde ham madde ürünlerinin dolaşımının ne denli önemli olduğu ortaya çıkmıştır. Örneğin, Ukrayna-Rusya savaşında ortaya çıkan enerji ve tahıl sorununda limanların önemi ortaya çıkmış, hem de limanlarımızın stratejik açıdan ne kadar kıymetli olduğu anlaşılmıştır. Ayrıca denizlerimizde savunma hattımızın güçlendirilmesinde tersane ve limanların önemi her gün gözümüzün önüne serilmektedir. Özelleştirmeler tam da bu sebeplerden dolayı tehlikelidir. Ne yazık ki bu hatadan ders çıkarmak ve geri dönmek yerine özelleştirilen işletmelerin işletme sürelerinin kırk dokuz yıllığına uzatılması tekrar gündeme gelmiştir, üstelik Anayasa Mahkemesinin iptal kararına rağmen. Anayasa’mızın 138’inci maddesi “Yasama ve yürütme organları ile idare, mahkeme kararlarına uymak zorundadır; bu organlar ve idare, mahkeme kararlarını hiçbir suretle değiştiremez ve bunların yerine getirilmesini geciktiremez.” 153’üncü maddesi ise “Anayasa Mahkemesi kararları Resmî Gazetede hemen yayımlanır ve yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını, gerçek ve tüzelkişileri bağlar.” hükmündedir. Dolayısıyla Anayasa Mahkemesinin Resmî Gazete’de yayımlanma tarihi itibarıyla kesinleşen kararına aykırı olarak getirilen ve şu anda “Vazgeçtik.” dediğiniz düzenlemenin Meclise aynen yeniden getirilmesi, Anayasa’nın 138 ve 153’üncü maddelerine de aykırıdır.

Değerli milletvekilleri, özelleştirme süresi Türkiye Denizcilik İşletmelerine ait limanlarda otuz yıl, Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryollarına ait limanlarda otuz altı yıl olarak belirlenmiş. “Bu süreler nasıl işliyor?” dersek; Türkiye Denizcilik İşletmeleri AŞ tarafından limanda verilen barınma, yükleme, boşaltma, “shifting”, limbo, terminal, kılavuzluk, pilotaj, römorkaj, palamar, gemilere su verme, atık alma, yolcu salonu işletmeciliği ve bakım, onarım, işe ve benzeri hizmetleri kapsar. Bu süre içerisinde işletici firma, devletin hüküm ve tasarrufu altındaki taşınmazlar ile bunların altyapı tesisleri, yer üstü yapıları ve bütünüleyici parçalarını kullanma yetkisine sahip olurlar yani işletme hakkını alan firmaların altyapı ve üstyapı hizmetlerini de devlet sağlamaktadır.

Özelleştirilen tüm limanlar bugün yaklaşık günlük 1 milyon TL ciro yapmaktadır. Bu kadar kârlı bir sektörde limanların satışı neredeyse yıllık cirolarına yapılıyor ve yapıldı. Görülüyor ki kamu yararı gözetilmeyip devlet zarara uğratılmıştır. Limanlar özelleştirilirken, ülke ekonomisi ve güvenliği zarara uğrattığıp zayıflatırken üstüne ihalesiz süre uzatımı bu tutumda ısrar etmek anlamına gelmektedir ve bu niyet de açığa çıkmıştır.

Kamu limanları zarar eden limanlar değildir arkadaşlar, zarar ettirilen limanlardır. Kamu limanlarına yeterli yatırımın yapılmaması ve gerekli önemin verilmemesi sonucu bu limanlar zarar ettirilmiştir. Zira 2004-2012 döneminde Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryollarına bağlı limanların gelirlerinin giderlerini büyük oranda karşıladığı da görülmektedir. Limanlarımızın dünya ticaretinde ürün ve ham madde dolaşımında stratejik bir öneme sahip olduğunu söyledik. Liman sektörü devlerinin ellerini ovuşturarak ülkemize yönelmesi gerçeği gün gibi ortadayken kamu limanlarının veriminin düşüklülüğü iddiası düşündürücüdür. Örneğin, Haydarpaşa Limanı bugün konumu itibarıyla dünya limanları arasında nadide bir yerde dururken sürekli personel azaltılmakta ve iş olmadığı gerekçesiyle sunulmaktadır. Yine, Alsancak Limanı gibi liman ve iskelelerimizde de işletilme konusunda sorunlar yaşanmaktadır. Oysa bu limanları kapasitesine uygun kullanmak mümkündür. Yapılması gereken, özelleştirme değil, doğru ve çağımızın kurallarına uygun limanların desteklenmesi ve gerekli yatırımların yapılmasıdır.

Değerli milletvekilleri, kamu limanlarına personel alımı yapılmalı ve işletme yönetimleri güçlendirilmelidir. Kamu kurumlarına da gerekli altyapı yatırımları yapılmalı ve kamu limanlarının tanıtımı yapılmalıdır. Kamu limanlarının saha ve ekipmanları yenilenmeli ve teknolojisi günün ihtiyaçlarına uygun hâle getirilmelidir. Özelleştirilen limanlara dönük bir yasal düzenlemeye ihtiyaç vardır ancak bu düzenleme, Anayasa'ya aykırı bir şekilde devleti zarara uğratarak özelleştirmelerde ısrar etmek değildir. Şayet bir düzenleme yapılacaksa özel sektördeki limanlarda sendikal örgütlenme özgürlüğünün fiilen engellenmemesi yönünde yapılmalıdır. Özel sektör, limanlarda birçok işletme sahibi çalışanların sendikaya üye olması haklarına engel olmakta ve üye olan çalışanları hukuksuz bir şekilde işten çıkarmaktadır.

Gelin, devleti zarara uğratacak yasalara aykırı düzenlemeler yerine iş cinayetlerinin yaşanmadığı, sendikal hakların özgürce kullanılabilirdiği, kayıt dışı çalışmanın önüne geçildiği ve insan onuruna yaraşır ücretlerin olduğu bir çalışma hayatının düzenlenmesi için çalışmalar ve düzenlemeler getirelim.

Teşekkür ediyorum Başkanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum Sayın Girgin.

Şimdi, üyelerimizden bir söz talebi yok, üyemiz olmayan değerli vekillerimize söz vereceğim.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ara vermeyecek misiniz?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Vereceğim. Saat 2 diye konuştuk. Herhâlde 3 arkadaşımız konuşabilir bu arada, sonra yine devam ederiz.

Sayın Kemal Bülbül'e söz veriyorum.

Süreniz beş dakikadır.

Buyurun lütfen.

KEMAL BÜLBÜL (Antalya) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Burada bir pozitif ayrımcılık gerekiyor öncelikle, doğrusu beş dakika sürede nasıl anlatacağız böyle devasa bir konuyu.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Maddeler üzerinde yine konuşma hakkınız baki tabii, bu geneliyle ilgili.

KEMAL BÜLBÜL (Antalya) – Teşekkür ederim, sağ olun.

Şimdi, bu yasa teklifi, Alevi-siz Alevilik ihdas etme planıdır. Bu yasa teklifi, aynı zamanda Nevzat Tandoğan'ın “Bu ülkeye komünizm de lazımsa biz getiririz.” demesi gibi “Bu ülkeye Alevilik de lazımsa biz getiririz.” demektir. Neden? Çünkü hiçbir Alevi kurumunun, Alevi kanaat önderinin, dedenin, müşşidin, pirin, ocağın, dergâhın fikri alınmamıştır. Ne yapılmıştır? Süleyman Soylu marifetiyle el

altından bir kişi gönderilip efendi-köle ilişkisi ihdas edilerek “Var mı bizden bir isteğiniz?” denilmiş ve bu, gizli, el altından yürütülmüştür. Bu şekilde Alevilik toplumuna, Alevi inancına herhangi bir hizmet yapılamaz. Bu Alevi toplumu ile olan ilişkileri efendi-köle ilişkisi bağlamında ortaya koymaktır. Alevilik Emevi’den, Abbasi’den, Selçuki’den, Osmanlı’dan beri devam eden Cumhuriyette de katmerlenerek giden ve 1826’da II. Mahmut’un Alevi dergah ve ocaklarına kayyum atamasıyla ve bu kayyum atamanın Tekke ve Zaviyeler Kanunu’yla güncellenmesiyle yasaklanmış bir inançtır. Alevilik, şu anda Tekke ve Zaviyeler Kanunu’na göre yasaktır. Bu kanun teklifi, Anayasa’nın 173’üncü maddesine aykırıdır. Zira, Anayasa’nın 174’üncü maddesi, devrim kanunlarını düzenlemekte, bu devrim kanunlarından biri de Tekke ve Zaviyeler Kanunu’dur. Tekke ve Zaviyeler Kanunu’na göre “Alevilik” diye bir inanç yoktur; dedelik, çebeilik, nakıplık, mürşitlik, seyitlik, pirlık yoktur. Dolayısıyla Anayasa’ya aykırı. O hâlde ne yapmak lazım? 12 Eylül Anayasası değişmeden Yezid, tekçi zihniyeti örgütleyen 12 Eylül Anayasası, “Kenan Mervan”ın düzenlediği 12 Eylül Anayasası değişmeden eşit yurttaşlık düzenlenemez ve eşit yurttaşlık ortaya konulamaz. Bakınız, ortada Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin cemevleri kararı var, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin din dersi kararı var ama bunlar uygulanmıyor. Siz de biraz önce söylediniz ya da bir başka arkadaşımız söyledi, Anayasa’nın 90’ıncı maddesi ihlal ediliyor ve buradan, el altından böyle güya Alevilere hak lütfediliyor. Alevilik bir torbaya sığmaz, Aleviliği torbaya sığdırmaya çalışıyorsunuz. Alevilik, su parasından cemevine, kapıdan bacadan sıvadan ibaret bir şey değildir. Alevilik, hakkın ve hakikatin, adaletin yoludur. Bakınız, bir vekilimiz Pir Sultan Abdal’dan iki dörtlük söyledi; doğrudur, aynen öyledir ama şu dörtlükleri de unutmayalım... Genel Başkanınız, Şahkulu Dergâhına gitti ya; Şahkulu kimdir? Şahkulu, Osmanlı tarafından katledilmiş bir Alevi ulusudur. Neden özür dilemedi? Neden gereğini yapmadı? Neden söylemedi? Ve dahi Şahkulu Dergâhında Hilmi Dede Baba’nın irşat ettiği Edib Harabi’nin “Daha Allah ile cihan yok iken/Biz onu var edip ilan eyledik/Hakk’a layık hiçbir mekân yok iken/Hanemize aldık mihman eyledik/Onun henüz ismi yok idi/İsmi şöyle dursun, cismi yok idi/Hiçbir kıyafeti, resmi yok idi/Şekil verip tıpkı insan eyledik/İşte Allah ile orada birleştik/Nokta-ı âmâya girdik yerleştik/Sırr-ı Küntü kenzi orda söyleştik/İsmi şerifini Rahman eyledik/Vahdet sarayına girenler için/Hakk’ı hakkalyakin görenler için/ Bu sırrı Harabi bilenler için/Birlik meydanında cevlan eyledik.” Alevilik budur işte. Ama bunu AKP yetkililerine ve Genel Başkanına söylesek şöyle der: “Siz şirk koşuyorsunuz. Bunun inançla ilgisi yok.” Oysa bu, bizim cemlerimizde söylenip bununla semah dönülmekte, erkân yürütülmektedir.

Sabahtan beri Aleviliğin ne olduğuyla ilgili cümleler söyleniyor. Bakın, mat etmek, yenmek falan gayesiyle değil lütfen, rica ediyoruz; Diyanet televizyonunu açın, biz de gelelim, siz de gelin, ilahiyatçılarınızı getirin, profesörlerinizi, Diyanet İşleri Başkanınızı getirin, kimi getiriyorsanız orada Alevilik nedir, Sünnilik nedir, fıkıh, kelim, icmal nedir bunları konuşalım, tartışalım, biz kaçmıyoruz. Burası ilahiyat, burası teoloji tartışma yeri değil. Yol cümleden uludur. Şâh-ı Merdân, Şîr-i Yezdan, Haydar-ı Kerrâr ne dedi biliyor musunuz? Noktatü’l Beyan’da dedi ki: “Ne kadar yücelik aradımsa tevazuda buldum.” Biz yüceliği tevazuda bulan bir inancın mensuplarıyız. Hiç kimseyi hakir görmedik.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Tamamlarsanız sevinirim.

KEMAL BÜLBÜL (Antalya) – Tamamlıyorum, teşekkür ediyorum.

Hünkâr Hacı Bektaş’tan Pir Sultan’a, Fatma anadan Zeynep anaya, Kerbela’dan Madımak Katliamı’na kadar hiç kimseyi hakir görmedik ama katledildik, kuyulara doldurulduk, asıldık, yüzüldük, kesildik. Partiniz, Madımak Katliamı’nda açıkça taraf olmuş, katillerin tarafını tutmuştur. Zamanasına uğramasına “Bu, Türkiye’ye hayırlı olsun.” demiştir. Genel Başkanınız katili affetmiştir. Alevilik söz konusu olduğunda tarafsız ve bir vekiliniz şu anda vekil değil “Hüseyin’le Yezid söz

konusu olduğunda hiç kuşkusuz biz Yezid'in tarafını tutarız.” demiştir. Dolayısıyla Muaviye ve Yezid zihniyetiyle, II. Mahmut zihniyetiyle, Osmanlı zihniyetiyle demokrasi, hakkaniyet, adalet sorunu çözülemez.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Bunlarda iftira var Sayın Başkan, bu yanlış.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Burada bir söz vereyim de siz burada hakikaten çok aşırı bir ifade kullandınız.

KEMAL BÜLBÜL (Antalya) – Aşırı bir ifade değil ki sizin vekiliniz söyledi bunu.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Hangi vekil bunu söyleyen? Kim söyledi?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yok, önceki ifadelerinizi söylüyorum. Katliamlardan sorumlu parti...

SALİH CORA (Trabzon) – Öyle bir şey yok.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – ... o tarihte AK PARTİ diye bir parti yok bir defa.

KEMAL BÜLBÜL (Antalya) – Taraf oldunuz dedim ben katliamlardan...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Onun hangi hükûmet döneminde olduğunu da biliyoruz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Tamamlasın Sayın Başkan.

KEMAL BÜLBÜL (Antalya) – Tamamlıyorum izninizle.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun.

KEMAL BÜLBÜL (Antalya) – Dolayısıyla Alevilik makropolitik bir sorundur. Bir, ekonomik. İki, hukuksal. Üç, kamusal. Dört, ahlaki yanı da olan, Alevilere dönük nefret suçlarına dair hiçbir şey yapılmadı. 2010'dan bu yana işaretlenmedik kapımız kalmadığı hâlde hiç kimse hakkında işlem yapılmamıştır. Bakınız, Ali İsmail Korkmaz'ın katiline, Berkin Elvan'ın katiline cezasızlık politikasıyla hâlâ Madımak katilleri, otuz yılı aşkın süre geçmiş olmasına rağmen aranan katil var. Hâl böyle olunca Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, muhterem hazırun; burada Alevi sorununu, Alevi Bektaşilerin sorununu ele alıyoruz ve çözüyoruz değil, Alevilik bir torbaya konmuş bir illüzyon yapılmış ve bu illüzyonla bu sorun çözülmaz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum süreyi epey aştınız.

Maddelerde yine görüşlerinizi ifade edersiniz.

V.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Cevdet Yılmaz, 'ın, Antalya Milletvekili Kemal Bülbül'ün (2/4680) esas numaralı Kanun Teklifi'nin tümü üzerindeki konuşmasında geçen bazı ifadelerine ve bu ifadeler nedeniyle söz hakkı doğduğuna ilişkin açıklaması

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ben de şu söylediğimize yüzde 100 katılıyorum. Burası yüzyıllardır tartışılan ilahiyat mevzularını, inanç mevzularını tartışıp sonuçlandırabileceğimiz bir platform değil takdir edersiniz ki. Burası Meclis ve düzenleme yapmak durumunda olan bir Meclis.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Kaldı ki kanun teklifi sahibinin böyle bir iddiası da yok.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Efendim?

ORHAN YEGİN (Ankara) – Teklif sahibinin öyle bir iddiası da yok.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Neden tartışılıyor o zaman?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Hiç kimsenin böyle bir haddi de yok, iddiası da yok. Bu tartışmaları sonuçlandırma imkânımız da yok ama biz burada bir düzenleme yapıyoruz, demokratik bir toplum içinde toplumsal, çeşitli kesimlerin farklı fikirleri olabilir ama geniş bir tartışma sürecinden sonra belli konularda düzenlemeler teklif ediliyor; Meclisin takdirdir, kabul eder, etmez; onu da göreceğiz; Komisyonumuz kabul eder, etmez, Genel Kurul kabul eder, etmez ama bunun ötesinde belli bir partiye belli bir siyasetçiye dönük ifadelerinizi doğrusu yadırgadığımı belirtmek isterim. Ne bağlamı doğru ne tarihi gerçeklerle örtüşen bir tarafı var, bu konuda bir söz hakkı doğduğunu düşünüyorum.

Sayın Cemal Öztürk, buyurun lütfen.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

2.- Giresun Milletvekili Cemal Öztürk'ün, Antalya Milletvekili Kemal Bülbül'ün (2/4680) esanuma-ralı Kanun Teklifi'nin tümü üzerinde yaptığı konuşmasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Sayın Başkanım, sayın konuşmacı konuşmasına güzel başladı, devam ederken irticali konuşmadan gerekti herhâlde -partimizi yani AK PARTİ'yi- Madımak Otel'i'nin, o katliamın savunucusu olduğumuzu söyledi; asla böyle bir şey söz konusu değil zaten AK PARTİ 2001 yılında kuruldu. Takdir edersiniz ki bu menfur olay, bu katliam, hepimizi üzen olay 1993 yılında meydana geldi hatırladığım kadarıyla. Hiçbir partimiz, partimizin hiçbir sözcüsü böyle bir müdafaada bulunmamıştır ve bulunması da mümkün değildir; bu bir. İki, yine, sözlerinizin arasında Yezit'le ilgili bir ifade kullandınız yani “Hz. Hüseyin Efendimiz ile Yezit arasında bir olay olduğunda biz Yezit'i savunuruz.” Böyle bir ifade mümkün değil bunu kim kullanmışsa lütfen bunu ispat edin. Bunun AK PARTİ'yle uzaktan yakından alakası olamaz, bırakın AK PARTİ'yi bir Müslüman dahi... Bakın, İslam dünyasında Yezit ismi ben duymadım, bizim toplumumuzda asla asla yoktur ama milyonlarca Hüseyin vardır, milyonlarca Hasan vardır, Ali vardır, Fatma vardır. Dolayısıyla yani bu konu bahsi diğer ama sözlerinizi, lütfen notlardan alın, bir yanlış yaptınız, AK PARTİ'yle uzaktan yakından alakası olamaz. Kim söylemişse lütfen ispat edin. Bunu reddediyoruz yani ne Madımak'la ilgili ne Yezit'le ilgili...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bir şahıs söylemişse bile yanlış yapmış yani.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Yanlış söylemiş bunu partimize mal edemezsiniz, böyle bir şey söz konusu olamaz, bunu reddediyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

3.- Antalya Milletvekili Kemal Bülbül'ün, Komisyon Başkanı Cevdet Yılmaz ve Giresun Milletvekili Cemal Öztürk'ün, kendisinin (2/4680) esas numaralı Kanun Teklifi'nin tümü üzerinde yaptığı konuşmasında geçen bazı ifadeleriyle ilgili yaptıkları açıklamalara ilişkin açıklaması

KEMAL BÜLBÜL (Antalya) – Ben bir şey söyleyebilir miyim?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bu konuda... Lütfen...

KEMAL BÜLBÜL (Antalya) – Hangi dönem vekiliniz olduğunu bilmiyorum, İstanbul Vekiliniz Mehmet Metiner söylemiştir bunu. İnternet ya da mevcut kayıtlara bakarak söyleyebilirsiniz. Sayın Vekilin son söylediği elbette ki inançsal olarak eşitlik, paylaşım vesaire fakat buraya gelene kadar bir arka plan zihniyeti var Sayın Başkan. Bu arka plan konuşulmadan, toplum rahatlatılmadan bu soruna çözüm getirmek mümkün değil.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Peki, teşekkür ediyorum.

KEMAL BÜLBÜL (Antalya) – Bir gerginlik var, bir yabancılaşma var, bir karşıtlaşma var.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Onu bir inceleyelim, Metiner’in ne dediğine bir bakalım ama ben öyle bir ihtimal vermiyorum ama demişse bile yanlıştır ve bizi hiçbir şekilde bağlayan bir ifade değildir.

KEMAL BÜLBÜL (Antalya) – Demişse yanlıştır tabii ki.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Efendim, Metiner, AK PARTİ milletvekili değil ki. Bizi bağlamaz ki efendim, bizi ne ilgilendirir?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – İhraç edin o zaman, üyeniz hâlâ.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Onu bilmiyorum.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Disipline verin.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, teşekkür ediyorum.

Sayın Ali Kenanoğlu, buyurun.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Mehmet Metiner’in düşüncesine biz katılmıyoruz kardeşim. Ne diyorsun ya?

KEMAL BÜLBÜL (Antalya) – Tamam, katılma.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Disipline verin diyorum.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Bir dakika arkadaşlar... Başkanım, yeniden başlatırsanız.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar... Bir söz verdim, Sayın Paylan. Bakın, size müdahaleler olunca haklı olarak itiraz ediyorsunuz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Başkanım, laf attı karşıdan.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Fakat şimdi, bakın, sizin bir arkadaşınıza söz verdim, siz bambaşka konularla laf atıyorsunuz ve aksıyor bu sürecimiz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Başkanım, ama tek taraflı bakmayın, karşıdan laf atıyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ama siz başlattınız bakın, onu söylüyorum. Siz seviyorsunuz böyle yani.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Bizim cümlemiz değil kardeşim, bizim düşüncemiz değil, neyin hesabını bize soruyorsun sen?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Başkanım, tutanaklara bakın, kimin başlattığını görün.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, peki.

Değerli arkadaşlar, Sayın Ali Kenanoğlu’nun süresini yeniden başlatıyorum.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Karşıdan laf atıyor, tek bir uyarı yapmıyorsunuz Sayın Başkan, yani teşekkür ederim, beni uyarın hep.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ben herkesi de uyarıyorum yeri geldikçe tek taraflı da davranmıyorum, lütfen.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Karşıdan bir araba laf etsinler, hiç ağzınızı açmayın.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yani tutanaklara bakalım.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Tamam, bakalım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bugüne kadar Komisyonumuzda kim en fazla konuşmuş, kime en fazla konuşma hakkı verilmiş sayısal olarak da çıkarabiliriz. Eğer konuşturulmadığınızı iddia ediyorsanız büyük bir haksızlık yapıyorsunuz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Yok, ondan değil, hakkaniyete davet ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ben hakkaniyetli davrandığımı düşünüyorum.

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A)KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- *İstanbul Milletvekili Abdullah Güler ve 73 Milletvekilinin Vergi Usul Kanunu ile Bazı Kanunlarla Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/4680) (Devam)*

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Ali Kenanoğlu’nun süresini yeniden başlatıyorum.

Buyurun lütfen.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, öncelikle şunu söyleyeyim: Anayasa’nın 2’nci maddesi Türkiye Cumhuriyeti devletini tanımlarken “...demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devletidir.” diyerek bitirir cümleyi. Şimdi, dolayısıyla, Anayasa’nın ondan sonraki bütün maddelerinin tamamının buna göre oluşturulması gerekir yani bu değiştirilemez maddeler esas alınarak bunun üzerinden yürütülmesi gerekir. Yani işte, Alevilerin talebi olabilir, Sünnilerin talebi olabilir, Ezidilerin talebi olabilir ya da farklı toplumsal kesimlerin doğal olarak talepleri olabilir ama biz bütünüyle bu taleplere baktığımızda, gerek Anayasa’nın sonraki maddelerini gerekse bu taleplerin tamamını demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti çerçevesinde ele almamız gerekiyor.

Peki, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devletinde nasıl oluyor bu işler? En başta şu oluyor: Bir kere, devlet, iktidar hiçbir şekilde dinleri, inançları, tanım ve tarif etmiyor. Devletin, iktidarın hiçbir şekilde inançları kontrol altında tutan bir dinî kurumu olmuyor ama bizde bu maddeye rağmen Anayasa’mızın birçok maddesi ilk başta bu maddeleri ihlal ederek devam ediyor.

Şimdi, burada oluşturulmaya çalışılan şudur: Öncelikle, Diyanet İşleri Başkanlığıyla genel çoğunluk olarak Sünni Müslüman topluluk zapturapt altına alınmış daha cumhuriyetin kuruluşundan itibaren. Yani işte, hutbeler, camiler, oraya din görevlileri... Devlet memurudur bunlar. Dolayısıyla, devlet nasıl bir çerçeve çiziyorsa bunu uygulamak zorundadırlar. Bunun örneğini nereden biliyoruz? Bunun örneğini Gezi protestolarından biliyoruz yani öncelikli olarak, değil mi? Beşiktaş’taki caminin hocası, imamı ne dedi? “Ben din insanıyım, yalan söylemem, burada kimse bira içmedi, kimse buraya ayakkabıyla girmede.” Peki, ne oldu? Oradan uzaklaştırıldı çünkü onu oraya, göreve getiren iktidarı ve iktidar onu uzaklaştırdı yani müdahale etti inanca, dine, onun yönetimine müdahale etti.

Şimdi, burada ne oluyor? Burada Sayın Kemal Bülbul can da ifade etti, ülke kurulurken Alevilik, esasında bir tarikat olarak değerlendirildi, tekke ve zaviyeler kanunuyla birlikte de bütün tarikatlar yasaklandığı için Alevilik de yasaklandı ve geline nokta, Alevilik bir yasaklı inanç olarak bugüne kadar kimi meşru durumlar oluşturarak kendince varlığını sürdürmeye çalıştı.

Şimdi, geline nokta, öyle bir hâl aldı ki özellikle Avrupa’ya giden Alevilerin elde ettikleri kazanımlarından kaynaklı olarak... Çünkü niye? Avrupa’da demokrasisi işletilen ülkeler var, laikliği işleten ülkeler var; beyanı esas alıyor, beyanı.

Size komik bir haber anlatacağım, size komik gelecek. Örneğin, 6 Ocak 2012 tarihli bir haber var, İsveç’te bir din kabul ediliyor, dinin adı “copy paste” yani kopyalayıştır dini. Kutsal objeleri “F” tuşu, klavyedeki çeşitli tuşlar ve İsveç devleti bunu kabul ediyor “Ben beyana bakarım, kimin neye, nasıl inandığı beni ilgilendirmez, ben beyanı esas alırım.” diyor. Tabii, her devletin olacağı gibi, onların güvenlik açısından birtakım kriterleri var yani “O din, o inanç, o topluluk başka bir inancı tehdit etmek için mi kuruluyor?” bütün bu çerçevelere bakar, eder ve ondan sonra kabul eder ve 2012’de bunu kabul ediyor. İsveç’te şu anda kabul edilen bir dindir bu.

Şimdi, biz ne yapıyoruz? Burada deminden beri, sabahtan beri “Alevilik” tanımı yapıyor arkadaşlar; bu, hiçbirimizin haddine değil. Bak, ben bir Alevi’yim, Alevi kurumlarında başkanlık yaptım, yöneticilik yaptım, inançsal olarak bir önderlik sıfatım da var benim ama bütün bunlara rağmen ben haddim olarak görmem, genel Alevi toplumu kendisini nasıl tanımlıyorsa öyle kabul ederim. Bunun bir örneği vardır Avusturya’da. Bakın, Avusturya’da çok farklı bir şey oldu, bir grup çıktı dedi ki “Biz Alevilik olarak İslam’ın içindeyiz.” Alevi İslam toplumu olarak tescil edildiler. Başka bir Alevi topluluğu çıktı, dedi ki: “Hayır, biz İslam değiliz, kendine özgü bir inancız.” Onu da kabul etti çünkü beyana bakıyor, beyanı esas alıyor ama biz ne diyoruz? Sen eğer “Kendine özgün bir inanç” diyorsan “Vay bölücü!” Ya, bir dakika, sana ne oluyor? Ya, bir kere, bütün Alevi kurumlarının, kuruluşlarının tamamı zaten Dernekler Yasası, Vakıflar Kanunu’ndan kaynaklı olarak ya İçişleri Bakanlığı ya da Cumhurbaşkanlığına bağlıdır. Yani kendine özgü bir inanç temsil ettiği zaman bu bölücülük var... “Bölücülük faaliyeti” dediğiniz şey başka bir şeydir, bu söylediğiniz şey değildir. Bir kere, bu ülkede tanımların ve kavramların hepsini birbirine karıştırmışız, karıştırmışsınız daha doğrusu. Bütün bunlardan bakmak gerekiyor.

Şimdi, dolayısıyla, bu yasa nedir? Bu yasa, Alevilerin taleplerini suistimal etme yasasıdır yani Alevilerin talepleri vardır, Aleviler taleplerinde haklıdır ama onların talepleri üzerinden Aleviliği kontrol altına almak için o talepler suistimal edilmektedir iktidar tarafından.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Toparlarsanız sevinirim, maddeler üzerinde yine söz hakkınız var.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Bitireceğim.

Şimdi, Cumhurbaşkanı bizzat söylüyor, hatta yazılı olarak okuyor, diyor ki: “Biz Kültür ve Turizm Bakanlığı bünyesinde Alevi-Bektaşî Kültür ve Cemevi Başkanlığı kuracağız. Muhtarlıklar, belediyeler, dernekler, vakıflar, federasyonlara bağlı cemevleri bu başkanlıkla yönetilecek yani siz insanların kendi ibadethanelerini nasıl yöneteceğine de karar vereceksiniz ve tutacaksınız başka... Peki, bu başkanlığın üyelerini kim belirleyecek? E, Cumhurbaşkanı belirleyecek. Yani Alevilerin kendi özgür, kendisini yönetme, kendi inancını belirleme hakkını da elinden alıyorsunuz. Dolayısıyla, Alevi kurumlarının ortak kanaatidir, kendileri de dile getirecekler, yapmış oldukları açıklamalardan biliyorum: Bu bir kayyum atama yasasıdır, bu bir Aleviliğe darbe yasasıdır, Aleviliği zapturapt altına alma yasasıdır ve bunu reddediyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Son sözü Orhan Yegin Bey’e verelim, sonra yemek arası, devam edeceğiz ondan sonra.

ZEYNEL ÖZEN (İstanbul) – Sayın Başkan...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Partileri dolaşıyoruz, size bir iltimas geçmiş oldum.

ZEYNEL ÖZEN (İstanbul) – Ben de partiliyim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – İki üyenize söz verdim. Partileri dolaşacağız, sıra geldiğinde tekrar size söz vereceğim.

Sayın Orhan Yegin, buyurun.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Başkanım, çok uzatmadan birkaç cümle kurmak istiyorum.

Burada, teklifte bu konuyla ilgili bir madde var. Bunun üzerine gelip bir şeyler söylemek isteyenler olabilir. Bu maddeyi iz tutarak, buradan iz alarak başka başka, biraz daha sorunlarla ilgili bir çerçeve, bir pencere açmak isteyenler veya duygu ve düşüncelerini ifade etmek isteyenler olabilir; son derece anlaşılabilir, son derece saygındır. Ama burada birileri duygularını ifade ederken, bizi sanki bu ülkede

toplumsal bir kesimin, bir mezhebin yahut da başka bir grubun neyse, bizi herhangi bir çerçevenin içerisine sokarak düşmanca tavır alıyormuşuz, zihnimizin arka planında başka bir şey varmış gibi iddia etmek, ifade etmek, itham etmek, bu, ancak kendi zihniyetlerinin, kendi kafalarının arka planında tuttıkları şeyin bir yansımasıdır. Bizim asla böyle bir şeyimiz olamaz ve bu manada kurulan her cümle bizim hüznümüze, bizim öfkemize, bizim onların niyetiyle ilgili sorgulamamıza sebeptir. Bizim hiç kimsenin mezhebiyle, inancıyla, inancını yaşama biçimiyle, yaşam tarzıyla... Beş vakit namazı kılan da bu ülkenin vatandaşıdır, binamaz olan da bu ülkenin vatandaşıdır. “Ben başımı örteceğim kardeşim, buna kimse mani olmamalı.” diyenin de konuşma hakkı vardır, “Ben de başımı örtmek istemiyorum kardeşim, beni zorlamayın.” demek de herkesin hakkıdır. Dolayısıyla, burada birilerinin, yok, burada Alevi siz Alevilik yapılmaya çalışıyor, yok, işte, bilmem kimin marifetiyle efendi-köle ilişkisi, düzeni içerisinde Alevilerin görüşleri alındı, güya bir şeyler yapıldı, yok, bu bir kayyum atama yasasıdır; böyle bir şey yok. Biz, işin özüne, işin kültürel, tarihsel tartışmasına ilişkin bir şey koymuyoruz ortaya, teklif sahibinin maddesinde böyle bir şey yok. Sadece bir alanda, bir toplumsal kesimde bir talebe ilişkin, taleplere ilişkin mevzuatla yapılması gereken bir şeyi...

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Yargı kararının da beklentisini karşılıyor.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – AİHM kararı Hocam.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, Orhan Bey’e söz verdim.

Abdullah Bey, sonunda yaparsınız bu yorumları.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararı “Cemevleri ibadethanedir.” diyor.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – O ayrı bir şey.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Abdullah Bey, sonunda size söz vereceğim.

Şimdi Orhan Bey tamamlasın.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Başkanım, burada kanunen yapılması zorunlu olan bir şey yapılıyor. Dolayısıyla, bu desteklerin yapılabilmesi için bunun kanunda olması gerekiyor. Bu destekleri zaten yapmaya niyetli olan ve bir süredir yapan iradelere burada yasal bir dayanak oluşturuluyor. Mevzu, resmî olarak bu kadar açık ve net ve çerçevesi belli ama ruh olarak da elbette toplumsal kardeşliğe, toplumsal barışa dönük o büyük hayalin, arzusun ve gayretin bir parçasıdır, bu kadar.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum.

Oturuma ara veriyorum.

Kapanma Saati:13.59

ÜÇÜNCÜ OTURUM**Açılma Saati: 14.50****BAŞKAN: Cevdet YILMAZ (Bingöl)****BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)****SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)****KÂTİP: Şirin ÜNAL (İstanbul)**

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, 4'üncü Birleşimin Üçüncü Oturumunu açıyorum.

V.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

2.- Komisyon Başkanı Cevdet Yılmaz'ın, Komisyon toplantısının İkinci Oturumunda Antalya Milletvekili Kemal Bülbül'ün eski milletvekili Mehmet Metiner'le ilgili ifadeleri üzerine kendisinin milletvekiliyle yaptı-ğı görüşmeye ilişkin açıklaması

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Geneli üzerinde müzakerelere devam edeceğiz ama önceki oturumda Sayın Kemal Bülbül eski bir vekilimizle ilgili bir ifade de bulunmuştu. Ben bu arada kendisini arayıp sordum yani böyle bir ifadeniz oldu mu olmadı mı diye. Bana verdiği bilgi şu şekilde: 15 Kasım'da -dediğiniz gibi- bir televizyon programında konuşmuş. Burada Suriye bağlamında bir tartışma yapılmış. Suriye'de Müslüman 2 grup arasında taraf olunur mu olunmaz mı şeklinde bir tartışma söylenmiş, buna karşılık olarak Sayın Metiner de “‘Müslüman'ın zalimi de olur mazlumu da olur.’ dedim.” diyor. “Dolayısıyla, Müslümanlar arasında taraf tutulmaz gibi bir yaklaşımı doğru bulmadığımı ifade ettim. Hazreti Hüseyin'den ‘Seyyidi Şüheda’ olarak bahsettim aynı konuşmamda, en olumlu ifadelerle bahsettim. Yezit için ise ‘Allah'ın laneti üzerine olsun.’ dedim bu konuşmada.” diyor. “Fakat son, konuşma kapanırken sonucu hızlı bir şekilde kapatma eğilimine girdi, ben de bir sürçülisanla bir laf söyledim.” diyor. “Hiçbir şekilde kastettiğim bir şey değildir, olamaz da.” diyor. “Zaten öncesine bakarsanız ‘Allah'ın laneti üzerine olsun.’ dediğim bir kişiden nasıl taraf olabilirim?” diye de ilave ediyorum.

Bilginize sunmuş olayım.

KEMAL BÜLBÜL (Antalya) – Teşekkürler.

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)**A)KANUN TEKLİFLERİ (Devam)**

1.- İstanbul Milletvekili Abdullah Güler ve 73 Milletvekilinin Vergi Usul Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/4680) (Devam)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Şimdi müzakerelerimize devam ediyoruz.

Sayın Sibel Özdemir'e söz vereceğim.

Buyurun Sayın Özdemir.

Geneli üzerinde süreniz beş dakikadır.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ben de bütün katılımcıları saygıyla selamlıyorum.

Evet, önemli bir kanun görüşüyoruz. Plan ve Bütçe Komisyonuna çok sayıda torba kanunlar geldi; çok farklı alanlarda düzenlemeleri, farklı ihtisas komisyonlarını ilgilendiren birçok kanunu, biz, burada, maalesef, gördük. Biz, bunu sürekli olarak yasama niteliği açısından eleştirdikçe, burada bir düzeltme olmadığı gibi daha da ileri bir noktaya gidildi. İşte, bugün tartıştığımız kanun da böyle bir kanun. 23 maddeden oluşan, 13 farklı kanunu ilgilendiren ama içerisinde çok önemli bir 6 madde var. Belirli kanunlar var doğal olarak bu Komisyonu ilgilendiren, işte, ÖTV'si var, kamulaştırma var, Kamu İhale Kurumu var, TMSF var, Fiyat İstikrarı Komitesiyle ilgili düzenlemeler var, doğal olarak mali açıdan belli kanunlar var ama bunun içerisine çok önemli bir 6 madde ilâştirildi ve bugünkü Komisyonun başlangıcında da bu konuda detaylı tartıştık.

Şu var, bir çelişki var: Bir taraftan Plan ve Bütçe Komisyonuna ya da diğer Komisyonlara bir gelenek olarak, Anayasa Mahkemesi tarafından Anayasa'mıza göre aykırı bulunan kanun maddeleri tekrar tekrar geliyor Komisyonlara ve tekrar tekrar görüşüyoruz ama bir taraftan aynı kanunlar içerisinde Anayasa olarak yükümlülüklerimiz, taahhütlerimiz olması gereken konuları da yerine getirmediğimiz düzenlemeler var. Şimdi, bu, böyle bir kanun. Bir taraftan anayasal olarak haklar, inanç özgürlükleri anlamında, uluslararası taahhütlerimiz anlamında bir eksiklik varken bir ilâştirmeye bir düzenleme yapılmaya çalışılıyor diğer taraftan da katılımcılıktan uzak...

Gerçekten süregelen, çözülemeyen Alevi yurttaşlarımızın sorunları, talepleri çok boyutlu, çok farklı, belki alt komisyonlarda... Sadece cemevlerindeki elektrik, su ya da bakım onarım masrafları değil, bunlar belki de oradaki en uç detaylarken işte, eğitimle ilgili, bürokratik temsiliyetle ilgili, kadrolarla ilgili, inanç özgürlükleri anlamında detaylı çok ciddi sorunlar varken, bu sorunları 6 maddelik bir torba kanuna -ki cuma günü ben bu salonda öğrendim- ve pazartesi sabahı ilâştirilerek getirilmesi ciddiyeti, samimiyeti, yaklaşımı da bir tartışmaya açıyor doğal olarak.

Baktığımız zaman, gerçekten devletin ya da bu iktidarın sanki geçen ay seçim olmuş da iktidara gelmiş ve bu temel sorunu çözmeye gibi bir eğilimi varmış gibi, işte, iktidar partisi ya da teklif sahiplerinin böyle bir yaklaşımı da var. Yirmi yıldır bir AK PARTİ iktidarı var ve bu iktidarın da bu konuyu sürekli ötelemesi ve seçime yakın bir zamanda da böyle bir torba kanunu getirmesi de temel bir tartışma olarak karşımıza geliyor.

Evet, demokratik talepler var ama maalesef, çözülemeyen veya çözüm üretilmeyen de bir yaklaşım var, bir yetersizlik var. En temelde, tabii ki 58 ilde -sayın teklif sahibi de, Sayın Güler de söyledi- 1.600'e yakın bir cemevi; Alevi yurttaşlarımızın ibadetlerini gerçekleştirdiği, inançlarına göre ibadetlerini gerçekleştirdikleri, hizmetleri sundukları cemevleri var ve bunlar "dernek ve vakıf" adı altında tüzel kişiliğe sahip oluyor ve doğal olarak da kamunun sunduğu bir yasal statüye sahip olmadıkları için de hiçbir mali istisnayı ve devlet desteğini alamıyor.

Şimdi, bu getirilen maddeler, bugünkü 6 madde bu yaklaşımı, bu sorunu çözüyor mu? Bir defa bunu çözmiyor, sadece işte, belediyelerin zaten defakto, fiilen yaptığı... Birçok sosyal demokrat belediye, sizin söylediğiniz bu 6 maddeyi zaten gerçekleştiriyor, böyle bir sorun yok, bu defakto, fiilen uygulanıyor zaten. Burada sorun devletin kurumsal yaklaşımı, kamusal yaklaşımı, anayasal taahhüt ettiği -işte, Sayın Kaboğlu yanımızda, değerli hocam detaylarıyla anlattı- ilgili alanda bir düzenleme getirmiyor bu. Anayasa Komisyonunda görüşmüyoruz bunu, Eğitim Komisyonunda görüşmüyoruz, İçişleri Komisyonunda görüşmüyoruz. İşte, burada birçok vekil de belki bugün öğrendi bu tartışmalardan; inanın, 600 vekilimizden "Biz tesadüfi öğrendik bunu." Böyle bir yaklaşım olabilir mi? Burada bir sürü kurum temsilcisi var; katılımcı, çoğulcu... Dediğim gibi, her bir Alevi yurttaşın,

toplumunun sorunları her bir alt komisyonda üç ay, beş ay, altı ay çalıştaylarla ama bu bir siyasal partinin kapalı kapılar ardında belli bir toplumsal temsiliyetin belirli kişileri ile belirli kurumlarıyla yapılacak bir düzenleme değil.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Özdemir, süreniz doldu.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Bu, bu kapsamda Meclisin, hepimizin katılımcı olduğu bir süreçte yapılmalı.

Şunu da belirteceğim, ben Avrupa Birliği Uyum Komisyonu üyesiyim. Bakın, Avrupa Birliği raporlarında çözemediğimiz bu sorunlar hep karşımıza çıkıyor maalesef. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kararı var, karşımızda duruyor. Biz, şimdi, bu sorunu çözdük diye çıkabilecek miyiz bu uluslararası alanda?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Süreniz doldu, maddelere geçince isterseniz devam edersiniz.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyoruz.

Yalnız, şunu sadece bir not olarak belirtmiş olayım. Demokrasiler bir süreç ve sorunların tamamı bir anda belki çözülemeyebilir ama aşama aşama birtakım sorunların çözülmesi de demokrasilerin bir -ne diyelim- özelliği. Tartışa tartışa toplum bir aşamada belli sorunlar çözülüyor, sonra başka sorunlar tartışılıyor, bu başka sorunların tartışılmasına engel gibi görülmemeli. Sadece onu ifade etmek istedim.

Sayın Emine Emecan ve Cavit Arı grup üyelerimiz söz istediler.

Önce Komisyon üyelerimize söz verip tekrar Komisyonumuza üye olmayan arkadaşlarımıza geri döneceğim.

Sayın Emine Emecan buyurun lütfen.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli Komisyon üyeleri, değerli milletvekilleri, kurumlarımızın değerli temsilcileri ve basınımızın değerli temsilcileri; öncelikle herkesi selamlıyorum.

23 maddelik bir torba kanunu görüşüyoruz bugün: Vergi Usul Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi. Ama her zaman olduğu gibi içinde birbirine benzemez birçok kanunda düzenleme yapıyoruz, birbirine benzemez birçok maddeyi içeriyor.

Şimdi birinci olarak, Sayın Başkanım, eleştirim bu torba kanunun bütçe görüşmelerinin arasına sıkıştırılmış olması. Bu şekilde, aslında, hem bütçe görüşmelerini hem de getirdiğiniz torba kanunu bir anlamda değersizleştirmiş oluyorsunuz. İçinde görüldüğü kadarıyla çok aciliyet gerektiren bir şey yok. Cemevleriyle ilgili yapılması gereken düzenlemeler, evet, bu önemli bir düzenleme belki ama bütçenin arasına sıkıştırmak, yine cemevleriyle ilgili düzenlemeleri de aslında bir anlamda önemsizleştirmek gibi görünüyor.

Şimdi, genel olarak, kanunda getirilen 23 madde içerisinde Anayasa'ya aykırılık içeren birçok madde olduğunu görüyoruz. Sayın Kaboğlu Hocamız bu konuda gerekli değerlendirmeleri uzun uzun yaptı. Anayasa'yla ilgili içeriğe direkt girmeyeceğim ancak özellikle TBMM İktisadiyyatı'yla ilgili bir maddeye değinmek istiyorum, madde 38. Bu madde der ki: “Komisyonlar, kendilerine havale edilen tekliflerin ilk önce Anayasanın metin ve ruhuna aykırı olup olmadığını tetkik etmekle yükümlüdürler.”

Şimdi, maddelere baktığımız zaman, öncelikle 9'uncu maddeden başlamak istiyorum. 9'uncu madde, acaba Komisyona getirilmeden önce Anayasa'ya uygunlukla ilgili ne kadar tetkik edildi ve değerlendirildi? Aslında, bununla da ilk defa karşılaşmıyoruz. Bugüne kadar, biz, bu Komisyona getirilen birçok teklifte Anayasa'ya aykırılıkla ilgili çok şeyler tartıştık. Bu tartışmalarımızın sonucunda çoğunlukla da o maddeler geri çekilmedi ve görüşüldü ancak madde 9'un tekliften çıkarılacağıyla ilgili bir değerlendirme yaptı teklif sahibimiz; buna rağmen, ben birkaç noktaya değinmek istiyorum çünkü gerçekten böyle bir teklifin bu torbanın içine konulmasını bile açıkçası sorunlu görüyorum, şu an getirilmiş olmasını bile sorunlu görüyorum çünkü daha önce 2 kere geldi, geçti, 2'nci kez Sanayi Komisyonunda görüşüldü. Hangi madde bu? Özelleştirilen limanların işletme haklarının kırk dokuz yıla çıkarılmasıyla ilgili madde, 9'uncu madde; daha önce, geldi ve teklifin içerisinden çekildi, daha sonra Sanayi Komisyonuna tekrar getirildi ve Anayasa Mahkemesi nezdinde başvurumuz üzerine bir iptal davası açıldıktan sonra, Anayasa Mahkemesi 20 Temmuz 2022 tarihli Kararı'yla maddeyi iptal etti.

Şimdi, "limanlar" dediğimiz konu çok önemli bir konu. Anayasa Mahkemesinin iptalinin üzerinden, bu maddenin 3'üncü kez bu şekilde bu teklifin içerisinde tekrar getirilmesi gerçekten sorunlu; bunu eleştirmek istiyorum. Neden eleştiriyorum?

Şimdi, özellikle maddeyi incelediğimiz zaman, Danıştay tarafından iptalinin de önünü kesecek şekilde düzenlenmiş son getirilişi hâlinde. Neden? Öncelikle, bu limanların bir kısmı Türkiye Denizcilik İşletmelerine bağlı limanlar ve Denizcilik İşletmelerinin limanların bir kısmının özelleştirilmesine ilişkin kararlarını Danıştay daha önce iptal etmişti. "Hangi limanlar bunlar?" diye baktığımızda; Giresun Limanı, Sinop Limanı, Ordu Limanı -bunların özelleştirilmesi- Tekirdağ Limanı, Rize Limanı, Hopa Limanı, Antalya Limanı, Trabzon Limanı... 18 liman özelleştirilmişti; bunların hepsini Danıştay 10. Dairesi Anayasa'ya aykırı bularak özelleştirmelerini iptal etmiş ve bu kararları kesinleştirmişti. Şimdi, bu kesinleştirme kararı olmasına rağmen, bugün -dediğim gibi- bu tekliften geri çekilmiş olmasını olumlu karşıladığımı da belirtmek istiyorum. Umarım, bu maddeler bu şekliyle tekrar karşımıza gelmez.

Diğer maddelere geçecek olursak, herhâlde teklifin omurgasını oluşturan maddeler -her ne kadar kanuna ismini verememiş olsa da cemevleriyle ilgili getirilen maddeler- 8, 15, 16, 17, 18'inci maddeler. Şimdi, bu konu, tabii, çok hassas bir konu. Cemevleriyle ilgili yasal bir düzenleme yapılıyor olmasını olumlu karşılayabiliriz ancak hem Anayasa'ya aykırılıklar içermesi sebebiyle... Anayasa'nın 2'nci maddesinde öngörülen "laiklik" ilkesine aykırılığını, yine -daha önce söylendi- Anayasa'nın din ve vicdan hürriyetini öngören 24'üncü maddesine aykırılığını ve Anayasa'nın 10'uncu maddesinde öngörülen "kanun önünde eşitlik" ilkesine aykırılığını ben de tutanaklara geçirmek istiyorum.

Bu Anayasa'ya aykırılıklarının yanında, bu kadar önemli bir konunun bir torbanın içine sıkıştırılarak getirilmesi açıkçası... Ve biraz önce siz de söylediniz "Bu düzenlemeler eksik olabilir, şöyle olabilir ama bir yerden başlamak lazım." diye ama yirmi yıldır iktidarda olduğunuzu düşünürsek, tam seçimlere çeyrek kala bu düzenlemeyi getiriyor olmanızı ve bir torbanın içine sıkıştırarak, bütçe görüşmelerinin içine sıkıştırarak, sorunlu bir sürü maddenin bulunduğu bir torbanın içine sıkıştırarak getirmenizi samimi bulmadığımızı da belirtmemiz gerekiyor.

Konuyla ilgili de şunu söylemek istiyorum: Açıkçası, bu konuda yani iktidar olarak, cemevlerini ibadethane olarak kabul etmediğinizi, Aleviliği bir din olarak kabul etmediğinizi zaten açıkça arkadaşlarımız da ifade etti. Bu nedenle de görünen o ki Alevi inancına sahip kesimleri memnun etmeyen bir düzenleme getirilmiş.

Şimdi, burada STK'lerin temsilcileri var, maddelere geçtiğimizde onları dinleyerek, asıl onların bu konuda ne düşündüğünün önemli olduğunu düşünüyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Maddeye gelince söz vereceğim.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Çünkü sonuç olarak bir inancı sorgulamak bize düşmez; inanç mıdır, değil midir? Kendilerini bu şekilde ifade ediyorlarsa biz bunu bu şekilde kabul etmek durumundayız.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Öyle bir düzenlememiz de yok burada yalnız, inanç tarifi yok burada.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Yapılan, getirilen düzenlemelerin eksiklerini ve taleplerini kendilerinden dinlemeyi ben tabii ki daha uygun görüyorum. Bu düzenleme, bir soruna çözüm getirmek yerine birtakım eksiklikleri gidermek üzere getirilmiş gibi görünüyor. Maddelerde bunun üzerine konuşuruz.

Ben, sırası geldiği zaman diğer maddelerle ilgili değerlendirme yapacağım.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyoruz, sağ olun.

Değerli arkadaşlar –anlayışınızla- şimdi, şu sıralar milletvekillerinin sıraları; oturan acaba milletvekili mi, STK mı, bazen karıştırabiliriz de. Dolayısıyla şurada yerlerimiz var, bildiğim kadarıyla STK bölümümüz var; milletvekili sıralarına değil de STK'lara ayrılmış bölüme geçebilirsiniz memnun olurum. Kusura bakmayın, usulümüz...

ABDURRAHMAN TUTDERE (Adıyaman) – Başkan, burası doluymuş, misafirler ayakta kalsın. Sandalye takviyesi yapalım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ha, tamamen doluysa eyvallah, sandalye takviyesi yapalım ama vekillerin oturduğu yerler buralar, her zamanki uygulamamız bu şekilde. Sol tarafta boşluklar var, bu tarafta da oturabilir arkadaşlarımız; sırası geldiğinde zaten mikrofona çağıracağız hepsini, buradaki mikrofondan görüşlerini ifade edecekler.

Şimdi, üyelerimizin talepleri oldu, yeni talepler oldu.

Sayın Cavit Arı, buyurun, geneli üzerinde.

CAVİT ARI (Antalya) – Sayın Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlarım, sivil toplum örgütlerimizin değerli temsilcileri ve değerli basın mensupları, değerli bürokratlar; ben de hepinizi selamlıyorum öncelikle.

Şimdi, cemevleriyle ilgili burada konuya daha hâkim olan arkadaşlarımız detay açıklamalarda bulundular. Ben o konuların burada tartışılan bölümlerine çok girmeden sadece şunları ifade etmek istiyorum: Bakın, geçen hafta bir torba yasa görüşmeleri yapıldı. Bu torba yasa görüşmeleri içerisinde, bu iktidar tarafından, yirmi yıllık iktidar tarafından bir gün dahi hatırlanmamış, defalarca tarafımızdan sorunlar gündeme getirildiği hâlde... İşte “KYK borçları silinsin.” diye bir teklif getirildi. Yıllardır biz bunu söylüyoruz ama daha geçen hafta gündeme geldi. Efendim, daha öncesinde de benzer nitelikte çok sayıda sıkıntıyı dile getirdik, iktidarın yeni yeni aklına gelmeye başladı. İşte, bunlardan bir tanesi de geçen haftaki torba yasa içerisinde, varlık yönetim şirketlerine olan borçların bir kısmının silinmesi vesaire gibi konular.

Şimdi, işin esası ve özeti şu: Yirmi yıldır akıllarına gelmeyenler, iktidarın artık gidici olduğunu gördüğü için ben nasıl buralara tutunurum gayesi, mücadelesi içerisinde oy devşirebilmek adına attığı hamleler var. İşte bahsettiğim o torba yasa içerisindeki bazı düzenlemeler de böyle. Bugünkü konu da aslında işin esası bu. Yıllardır Aleviler, Alevi dernekleri, bizler, bu kanun teklifinde, şu teklif içerisinde yer alan düzenlemelerle ilgili defalarca burada önerge verdik, değişik platformlarda konuları gündeme

getirdik, daha geçen haftaki torba yasa görüşmelerinde bizim bu konudaki önergemiz vardı cemevleriyle ilgili; reddedildi. İşte, iktidar ve Sayın Cumhurbaşkanı iktidardan gideceklerini gördüler, Alevi arkadaşlarımız, dostlarımız, canlarımız akıllarına geldi. İşin esprisi aslında burada, seçim olmasaydı ve gidici olduklarını görmeselerdi akıllarına falan gelecekleri yoktu, hassasiyet burada değerli arkadaşlar. İşin temelden, sorunun temelden çözüm noktalarıyla ilgili, bu konuyu daha iyi bilen, konunun uzmanı değerli arkadaşlarımızca daha detay açıklama zaten yapıldı kısmen, yapılmaya da devam edecektir. Bu konunun sadece ben bu tarafına değinmek istiyorum yani seçim var diye akla gelen işler bunlar. O nedenle samimi değilsiniz, o nedenle inandırıcı değilsiniz, o nedenle baştan savma yani “Üstümüzden biz atıverelim de ikna etmiş oluruz belki”den öteye geçemezsiniz. Sizin bu samimi yetsiz tavrınıza hiçbir Alevi’nin ben inanacağını zannetmiyorum.

Şimdi, değerli arkadaşlar, bu teklif içerisinde özellikle kamulaştırmalarla ilgili birtakım düzenlemeler var, işin hukuki tarafları var, bunlarla ilgili detayına ilgili maddeler geldiğinde değiniriz. Ancak maddeler üzerinden genel yorumlama yapmak gerekirse, şimdi, 7’nci maddeye ilişkin, ben özellikle Abdullah Bey’e bu aşamadayken bir hatırlatma yapmak istiyorum. Bakın, 7’nci maddede, daha önce 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu’nun geçici 6’ncı maddesinde benzer bir düzenleme vardı. Bu düzenlemede, 1956 ile 1983 tarihleri arasındaki hukuki el atmalar nedeniyle getirilen düzenlemede, geçici 6’ncı maddenin son fıkrasında ödenecek olan bedellerinin tahsili sebebiyle idarelerin mal, hak ve alacaklarının haczedilemeyeceğine dair bir düzenleme vardı Abdullah Bey. Şu anki getirilen teklifte de bakın biraz önceki söylediğim 1956-1983 tarihleri, bunda ise 1983-2021 tarihlerini kapsıyor. Aslında benzer bir düzenleme, sadece dönemler farklı ancak burada da biraz önce söylediğim gibi, belediyelerin bu alacaklar nedeniyle mal, hak ve alacaklarının haczedilemeyeceğine dair düzenlemeyi buraya ilave etmeliyiz, aksi hâlde kafa karışıklığına yol açar ve olası yargılamalarda mahkemelerin burada tavrında farklılık gelişebilir. Bu düzenleme eğer bu şekliyle geçecekse buna bir ilave yapmakta fayda var, belediyeler aksi hâlde sıkıntı yaşayabilir; Abdullah Bey, şimdiden hatırlatayım.

Şimdi, bu düzenlemelerden bir tanesi yine 11’inci madde, sosyal denge tazminatlarıyla ilgili bir konu. Sosyal denge tazminatları ilk çıktığında, bakın, birçok kurumda, özel idarelerde veya belediyelerde kafa karışıklıkları yaşandı. Bazı belediyeler verdi, bazı özel idareler verdi, bazıları vermedi, veremedi. Neden veremedi? Kanuni bir düzenlemesi yoktu, o nedenle bu yapılamadı ancak şimdi görüyoruz ki burada yasaya aykırı verilmiş ödemeler var, bunu görüyoruz. Bu belediyeler hangi belediyeler? Ben o belediyelerin listesini merak ediyorum. Bu belediyeler -yani bilmeden konuşuyorum ama- tahmin ederim ki iktidara bağlı belediyelerdir çünkü muhalefete bağlı belediyelerle ilgili sizin böyle bir teklif getireceğinizi pek tahmin etmiyorum. Bu belediyeler hangi belediyeler? Bunları da bir açıklamanızda fayda var.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Ön yargı...

CAVİT ARI (Antalya) – Bakın, bilmiyorum dedim, o zaman anlatacaklar.

Çünkü bu tip desteklemeler, sonuçta oy devşirmeye dönük desteklemelerdir. Zamanında usule uygun olmadan verilmiş ödemelerle ikna edilmiş çalışanlar var ise sonuçta usulsüz verilmiş ödemeler var, şimdi o ödemeyi yapanları bu düzenlemeyle affetmektesiniz. O nedenle hangi belediyeler, bunları görelim.

Son olarak, zamana da bakarak şunu söyleyeyim: Bakın, 9’uncu maddeyle ilgili düşüncemi sabahki bölümde söyledim. Burasıyla ilgili yani limanlarımızla ilgili Anayasa Mahkemesinin kararı var. Biz, o maddeler burada görüşülürken hem Komisyonunda hem de Genel Kurulda bu düzenlemenin aslında yanlış olduğunu, Anayasa’ya aykırı olduğunu ifade ettik, en sonunda Anayasa Mahkemesi de size gereken cevabı verdi. Burada, günü geldiğinde ihale koşullarının uygulanarak, yeniden herkese

eşit muamele yapılarak ihaleye çıkarılması gerektiği ifade edildi. Siz, buna rağmen hangi nedenle niye ısrarcısınız da aynı düzenlemeyi buraya getirdiniz, şimdi niye vazgeçtiniz? Bunlar önemli çünkü biraz önceki beyanınızda dediniz ki: “Gerekçeli karar elimizde var.” Bu düzenlemeyi tekrar geri getirmeyin çünkü bu kanuna, Anayasa’ya aykırı.

Limanların özelleştirilmesi başka bir şey, özelleştirilmiş limanlardaki sürenin ihalesiz bir şekilde kırk dokuz yılına uzatılması başka bir şey. Bakın, Antalya Limanı’nda sadece altı yıl kalmıştı, on dokuz yıl daha eklediğinizde...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyoruz Cavit Bey.

CAVİT ARI (Antalya) - ...yirmi beş yılı Katarlı firmaya ihalesiz bir şekilde veriyorsunuz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bu konuda görüşünüzü detaylı izah etmiştiniz zaten.

CAVİT ARI (Antalya) - Bakın, diğer limanlarda da neredeyse bugünden itibaren kırk yıl daha süre verecek şekilde bu maddeyle devrediyorsunuz. Bunlar doğru değildir, bu düzenlemeden vazgeçin.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyoruz.

Şimdi, Sayın İbrahim Aydemir, geneli üzerinde...

Buyurun.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Evet, Değerli Başkanım, çok teşekkür ediyorum.

Bir defa başlarken Abdullah Güler kardeşime çok teşekkür ediyorum. Hakikaten vukufiyetiyle, o hukukçu kimliğiyle meseleleri o kadar tafsilatlı, kısa cümlelerle izah ediyor ki...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Aynı zamanda Adalet Komisyonu Başkanımız tabii, teklif sahibi, evet.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Adalet Komisyonu Başkanımız, tabii ki... Tabii, Cengiz Bey burada, Bakan Yardımcımız, onu yoruyoruz, sürekli burada, Allah razı olsun; ona, ekibine, bütün kardeşlerimize minnettarız.

Ben geneli üzerinde bütün maddelerle ilgili bir şey söylemeyeceğim ama burada genel yapılan bazı tenkitler vardı, özellikle şu son tenkitle ilgili bir iki not düşmek istiyorum.

Efendim, “Seçime dönük bir çalışma.” “Oy devşirmeye dönük bir çalışma.” Oy devşirmeye dönük çalışma şudur arkadaşlar: Daha önce bir kanunu Anayasa Mahkemesine götürüyorsunuz, üstelik de bu, insan haklarıyla ilgili, çok tabii bir hakkı gasbetmekle ilgili bir kanunu Anayasa Mahkemesine götürüp iptal ettiriyorsunuz, sonra dönüp şimdi şu seçim zemininde “Efendim, başörtüsü yasağını ben kaldırdım.” diyorsunuz. Efendim, suni bir biçimde sözüm ona kanun teklifi veriyorsunuz, “Anayasa’da bir madde değişelim.” dediğimizde de tornistan ediyorsunuz. Oy devşirmeye dönük yaklaşım budur arkadaşlar.

Bakın, Alevilerle ilgili... Aleviler bizim kardeşimiz. Şu ekipten, Milliyetçi Hareket Partisi de dâhil, Cumhur İttifakı’nın tamamı için söylüyorum, bizden Alevilere dönük “öteki” kavramı hiç sâdır olmamıştır, elhamdülillah. “Aleviler tıpkı Sünniler gibi kardeşlerdir, kardeşimizdir, onlar için ne lazım geliyorsa yapılması gerekir.” diye Sayın Cumhurbaşkanımız her vesile altını çizmiş, koymuştur. Kaldı ki bugüne kadar hangi Cumhurbaşkanı cemevi açmıştır? Hangi Cumhurbaşkanı Alevilere dönük böylesine açılımcı bir yaklaşım koymuştur? Bir tane örnek gösteremezsiniz arkadaşlar.

Biraz önce bir arkadaşımız bir şey söyledi: “Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine yönlendirme söz konusu oldu 2011’de.” Yok öyle bir şey, öyle bir şey yok.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Var.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Kesinlikle yok. 2010 yılında zaten Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine gidilmiş.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – 2015...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – 2010’da gidilmiş, oraya bir bakın, 2010’da, sonra karar ne zaman çıkmış, onlara bakın, öyle konuşun.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – 2016...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Bekir Bozdağ dediğiniz Adalet Bakanımız ve adaleti tesis etmek için hayatı boyunca hayatını hasretmiş bir arkadaşımız, böyle bir şey olabilir mi?

Cem Vakfı Başkanı İzzettin Bey, çok değer verdiğimiz, hakikaten de yüksek bir isim. Biz onunla hiçbir zaman böyle dil azarlığına varacak bir karışıklık içerisinde bile olmamışız.

Şimdi, burada, kardeşlerimiz... Mesela biraz önce Başkanımız ne güzel söyledi hak teslimi bağlamında... Mehmet Metiner, Adıyamanlı bir kardeşimiz ve hakkı teslim eden özel bir isim, televizyonlara da çıkıyor, bir programda dil sürçmesi olmuş, hepimizin olmuyor mu arkadaşlar? Şurada bile yapıyoruz ya! Bunu öne çıkarıp bütün bütün bir ekibi suçlamak hakla, hakşinaslıkla ifade edilebilir mi? Oysa benim bildiğim, Alevilik hakkı üstün tutmayı emreder. Kaldı ki arkadaşlar, bir şey daha söyleyeceğim ben: “Ali’siz Alevilik” diye bir tartışma... Bunlara girmeyeceğim, sadece bir tespit bağlamında söyleyeceğim. Bir Genel Başkan, Alevi kimliğiyle öne çıkmış bir Genel Başkan televizyon programında, yakın zamanda, Hazreti Ali’yle ilgili bir sual tevchi ediliyor kendisine, söylediği şey şu: “Hazreti Ali bir bilgidir, bir düşünürdür, kitapları var, alın, okuyun.” filan diyor. Ya, şimdi, Sayın Cumhurbaşkanımızın hem Alevilik inancını hem Hazreti Ali, Hazreti Hüseyin, Hasan Efendilerimizi yüreğine rapetmesini bir tarafa koyacaksınız ve getirdiğimiz kanuni düzenlemeleri, maddeleri -bakın, 6 madde var, şu an görüşüyoruz- bunları görmezden geleceksiniz ya da tenkit cihetine gideceksiniz, öbürlerine hiç sükût edeceksiniz.

Şimdi, bir şey söyleyeceğim: Şurada bir kardeşimiz var, Bakan Yardımcımız, kendisiyle iftihar ediyorum, bizim Erzurum’u da temsil etti, Erzurum Milletvekilliği de yaptı -hakikaten tanıyan herkes de, ben biliyorum buradaki insanların hepsi hemfikirdir- Alevilerle ilgili özel raporu vardı kardeşimizin hem de seneler önce. Ne olarak vermişti? Bir milletvekili olarak. Kimlik olarak neyi ifade ediyordu? AK PARTİ kimliğini, AK PARTİ milletvekili olarak yapıyordu. Biz hep bu hâl üzerine yürüdük arkadaşlar. Dolayısıyla şuraya dercettiklerimizin tamamı içselleştirdiklerimiz, yüreğimize koyduklarımız. Asla, böyle “Desinler, duysunlar, seçimlerde bize oy versinler...” Biz şuna inanıyoruz: Kalbi olursanız, hasbi olursanız Cenab-ı Hakk’ın inayeti zaten size yansır.

CAVİT ARI (Antalya) – Ya, yirmi sene sonra akıllarına gelmiş!

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) - Ve öyle olduğu içindir ki yirmi yıldır iktidarız. Allah’ın izniyle göreceksiniz, 2023’te de bugün hülya görenler, rüya görenler ne hâle gelecekler?

CAVİT ARI (Antalya) – Gidicisiniz, gidici! Gidicisiniz!

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) - Ölmezsek, burada olmasak bile eğer yaşıyorsak bir yerlerde oturur, konuşuruz bunları.

Ben Abdullah kardeşime tekraren teşekkür ediyorum, emeği olan herkese teşekkür ediyorum.

Maddelerde ayrı ayrı konuşuruz.

Hepinize saygı sunuyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum Sayın Aydemir.

Şimdi üyemiz olmayan arkadaşlara tekrar dönüyorum.

Sayın Zeynel Özen Bey'e söz veriyorum.

Süreniz beş dakikadır.

Buyurun lütfen.

ZEYNEL ÖZEN (İstanbul) – Teşekkürler Başkan.

Değerli milletvekilleri, Alevi kurum temsilcileri, başkanlarım; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Alevilerin sorunu ta Muaviye'den Yezit'ten bu yana, Kerbelâ'dan bu yana devam ediyor. Şöyle bir şey söyleyeyim: “Sorun yok.” diyorsunuz; Sivas’ı, Maraş’ı, Çorum’u, Gazi’yi, Gezi’yi unuttunuz mu? Kimler katledildi burada? Burada arkadaşlar Aleviliği tanımlamaya kalkıyorsunuz. Bu bir teolojik tartışmadır, bu sizin... Ben mesela Sünnilik konusunda tanımlamayı, konuşmayı ne hakkım olarak görürüm, ne haddim olarak görürüm.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Bizden de tanımlayan olmadı ki.

ZEYNEL ÖZEN (İstanbul) – Yok, sizde buna... Biz “eşit yurttaşlık” diyoruz.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Kim tanımladı?

ZEYNEL ÖZEN (İstanbul) – Toplantının başında “bölücülük” olarak tanımlıyorsunuz.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Aleviliği kim tanımladı?

ZEYNEL ÖZEN (İstanbul) – Bölücülük, bunu söylemektir arkadaşlar.

Şimdi, bir yasa teklifi geliyor. Yasa teklifi niye gelir? Yasa bir sorunu çözmek için gelir. Eğer bir sorun yoksa Aleviler konusunda bu yasa teklifini niye getirdiniz? Cumhuriyetten bu yana yapılan yasaların hiçbirisi... Acil olarak hemen bir çözüm üretilmeye çalışılır, işte, örnek göstereyim imar yasası, yüzlerce kere değiştirdiniz, niye başta doğru yapmıyorsunuz? Bu getirdiğiniz teklif de Alevileri asimile etmek, Aleviliği tanımlamak, Alevilerin gazını almak için getirdiğiniz bir tekliftir çünkü sizler Aleviliğin sistematikliğini bilmiyorsunuz arkadaşlar.

Şimdi, ne olacak? Cumhurbaşkanı kararıyla Alevi-Bektaşî kültür ve cemevi başkanlığı kurulacak, 11 kişi atanacak. Ya, bunlar kim? Aleviler her cemde -bak, burada Garip Dede Başkanı, aynı zamanda Alevi Dernekler Federasyon Başkanı var- her ibadette bile o toplumda, o cemaatte rızalık alır, rızalık almazsa o ibadeti yaptıramaz. Bunlar kim? 11 kişi Alevilerin cemevlerini idare edecek. Bu, Alevilere kayyum atamaktan başka bir şey değil. Bundan vazgeçin, bundan vazgeçin. Alevilerin olmazsa olmazı bizim cemevleri ibadethanemizdir ve cem de bizim ibadetimizdir. Bunu kabul etmek zorundasınız, bunu etmeden sorunun etrafından dolaşarak sorunu... Kamuda yokuz. Ben İçişleri Komisyonundayım, Süleyman Soylu'ya bizzat sordum, dedim ki: “1 kaymakam, vali, emniyet müdürü var mı?” “Ben bu soruya cevap veremem.” Çünkü yok, kamuda Aleviler yok. Biz, zorunlu din dersleri, cemevlerinin ibadethane sayılması...

Ben Avrupa Birliği Uyum Komisyonundayım. 18 Martta toplantı yaptık Avrupa Parlamentosunda, Avrupa Parlamentosundaki üyeler soru sordu, biz cevap veremiyoruz, dut yemiş bülbül gibi, vereceğimiz cevap yok ki. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kararlarına uymuyoruz, zorunlu din dersleriyle çocukları oraya mahkûm etmişiz ve kayyum atıyorsunuz.

Şimdi, şurada bazı arkadaşlar diyor ki “Alevilik homojen bir inanç değil.” Evet, bizim ritüellerde yöresel farklılıklarımız var, doğru ama bak 7 -Türkiye’de başka öyle büyük kurum yok- kurumun temsilcileri burada oturuyor. Bunlar “Cemevi ibadethanemizdir.” diyen ve homojen bir düşünceye sahip. Şimdi, temsil, siz bir yasa yapacaksanız, tüm partilerden milletvekilleriyle bir araştırma komisyonu kurarsınız, Alevi kanaat önderlerini, Alevi örgütlerini çağırırsınız, birlikte yapılır ve çözüm üretilir.

Şimdi, siz bunu yapmıyorsunuz. Ben grupta da tüm milletvekilleriyle yani parti ayrımı yapmadan oturuyorum, sohbet ediyorum, hepsi şunu diyor: Ya, biz Alevileri çok seviyoruz, Alevilere cemevi yaptık, şunu yaptık, bunu...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alayım.

ZEYNEL ÖZEN (İstanbul) – Başkanım, ben Alevi bir milletvekiliyim, aynı zamanda Alevileri temsilen milletvekili olmuşum, bana bir pozitif ayrımcılık yapacaksınız.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yaptık zaten, süreyi aşıyorsunuz ama toparlayın lütfen.

ZEYNEL ÖZEN (İstanbul) – Toparlayacağım.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Biz de Alevileri temsil ediyoruz.

ZEYNEL ÖZEN (İstanbul) – Şimdi, konuşuyorum arkadaşlarla “Alevileri çok seviyoruz.” Gereğini yapın o zaman, gereğini yapın. Şimdi, özellikle de MHP’li arkadaşlara söylüyorum, Devlet Bahçeli dedi ki: “Cemveleri ibadethane sayılmalıdır.” Bugün, burada bir samimiyet testinden geçiyoruz, eğer samimiyseniz bu yasa teklifinin maddesinin içine koyarız, “Cemveleri ibadethanedir.” deriz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Maddelere geldiğinde yine söz alabilirsiniz, süreyi aştık, müsaadenizle burada noktalayalım.

ZEYNEL ÖZEN (İstanbul) – Ama burada yani hamaset konuşmaları değil, samimiyet testi var.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Şimdi, Garo Bey tutanakları da aldı, inceledi; usul tartışmaları sırasında yaşanan karşılıklı sözlerle ilgili görüşünü ifade edecek.

Kendisine söz veriyorum.

Buyurun.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

4.- Diyarbakır Milletvekili Garo Paylan’ın, usul hakkında görüşmeler sırasında yaşanan tartışmadaki karşılıklı sözlerle ilgili görüşlerine ilişkin açıklaması

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkanım, teşekkür ederim.

Öncelikle, Uğur Bey de sabah tutanakları istemişti, umarım o da incelemiştir veya Cemal Bey de incelemiştir veya siz de Sayın Başkan, beraber baktık tutanaklara.

Şu anlamda söyleyeceğim; bir, sizi eleştireceğim: Burada sabit ki ben selamlamadan sonra, yalnızca “Biz eşit yurttaşlık mücadelesi yürütüyoruz Sayın Başkan. Cumhuriyetin kuruluşundan beri eşit yurttaşlıkla ilgili sorunlarımız var.” deyince, siz daha ilk cümlede “Yalnız, usul hakkında söz verdim.” deyip beni kesmişsiniz yani çok erken bir müdahale. Yani ondan sonra diyecektim ki: “Ayrı bir araştırma komisyonu kurulmalı, bu mesele derinlemesine tartışılmalı; burada görüşülmemelidir.” diye önerecektim ama daha ilk cümlede beni kesmişsiniz; burada sabit tutanaklarda. Bu konudaki sizin müdahalenizle bu duruma gelindiğini düşünüyorum, bu anlamda, bir hakkaniyeti teslim etmenizi talep ediyorum.

İki: Sayın Uğur Aydemir ne söylediğini herhâlde duymamış yani ben yalnızca şunu söylüyorum: “Çok kimlikliyiz, çok inançlıyız, çok kültürlüyüz ama eşit yurttaş değiliz; birileri daha eşit Sayın Başkan.” demişim. Uğur Bey oradan kalkmış “Sayın Başkan, Paylan bölücülük yapıyor, ayrımcılık yapıyor.” diye bağırması ve siz, hemen ardından “Uğur Bey haklı, Uğur Bey haklı.” diye...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Devamında ne diyorum ama?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Şöyle demişsiniz: “Uğur Bey haklı, Uğur Bey haklı.”

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – “Usule dönün, içerik tartışmayın.” diyorum.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Evet, “İçerik konuşuyorsunuz.” diyorsunuz ama Uğur Bey’in oradan yaptığı bir ayrımcı ifadeye karşı benim söylediğim tamamen eşit yurttaşlıkla ilgili bir öneriydi, eksiklik olduğunu tespit ediyorum.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Ne söylemişsiniz? Bir daha okur musunuz oradan?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Tamamlasın, size de söz vereceğim Uğur Bey.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – “Bölücülük, ayrımcılık.” diye yaftalamaya çalışıyor. Gerçekten esef verici yani bu anlamda. Sekiz yıldır burada yüz yüze bakıyoruz, eşimizden çok birbirimizi görüyoruz; ben nerede bir ayrımcı cümle kullanmışım? Hayatım eşit yurttaşlık mücadelesiyle geçmiş. Demokrasiyle ilgili sorunlarımızı burada konuşuyoruz, ne kimseyi tahkir etmişim bu zamana kadar ne ağzımdan bed bir söz çıkmış.

Daha sonra, gerçekten en şaşırdığım nokta da burada yıllardır pek çok arkadaşımızla polemikimiz oldu ama hani, biz Cemal Bey’le sekiz yıldır tam yüz yüze bakıyoruz herhâlde. Hani, en beklemediğim yerden baş yarılır ya, o anlamda, birazcık gerçekten sarsıldım diyebilirim. Yani başka arkadaşlardan, daha tecrübesiz arkadaşlardan böyle şeyler olabiliyordu ama Cemal Bey’den gelmesi gerçekten beni üzdü. Şu anlamda söylüyorum, bakın, kurduğum cümle de belli: “İşte, Aleviler hak mücadelesi veriyorlar on yıllardır, onlarla görülsün, tartışılsın. Bunun hakkaniyeti nasıl sağlanır? Eşit yurttaşlık nasıl sağlanır?” diyorum. Ya, Cemal Öztürk ne anlamışsa, bilmiyorum yani ağzımdan... Çünkü bir insan ne söyleyebileceğini bilir. “Ya, Alevilerden sana ne? Aleviler Müslüman, sen Hristiyan’sın.” diyebildi, dedi, diyebildi ve lapsusunu ortaya koydu. Ben kendisini her zaman bir ağabey, bir büyük olarak gördüm yani nispeten daha demokrat davranan tavırları bugüne kadar gördüm ama içinden başka bir şey çıktı şu anda, açıkça söyleyeyim, bir ayrımcı ifadede bulundu.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Kimin bölücü olduğu çıktı ortaya.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, bakın, bu Mecliste ayrımcılık yapmak İç Tüzük’ümüze göre de yanlıştır ve düzeltilmesi gereken bir konudur ve işlem yapmak dahi gerekir. Burada açık bir ayrımcılık yapılmıştır. Bu konuda ya tarafların bu anlamda düzeltmesini talep ediyorum ya da işlem yapmanızı talep ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

V.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

3.- Komisyon Başkanı Cevdet Yılmaz’ın, Diyarbakır Milletvekili Garo Paylan’ın usul konuşmaları sırasındaki tartışmadaki karşılıklı sözlerle ilgili yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ve yine Manisa Milletvekili Uğur Aydemir ve Giresun Milletvekili Cemal Öztürk’ün usul konuşmaları sırasında yaşanan tartışmadaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Şimdi, söz vereceğim ama benimle ilgili de hususlar olduğu için ben birkaç şey söyleyip sonra size söz vereceğim.

Öncelikle, ben, Garo Bey’in benimle ilgili eleştirisine baktım tutanaklardan, şunu kabul etmek zorundayım: Hızlı bir müdahale yapmışım.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yani burada hızlı bir müdahale yapmışım.

CAVİT ARI (Antalya) – Çok sinirliydiniz Sayın Başkan.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Gergindiniz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çünkü içeriğe girdiğini ve devam ettireceği kanaati oluşmuş bende.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Erken...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Erken bir kanaat oluşmuş. Biraz daha beklesem muhtemelen yine aynı müdahale olacaktı diye tahmin ediyorum ama erken müdahale etmişim, onu kabul ediyorum.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Yok Başkan, yok; 5 cümlelik bir şey var.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Diğer taraftan, ifadelerime bakacak olursanız, ben içerik olarak kimseden yana bir tavır koymadım, esas itibarıyla, çok temel konular olmadığı sürece de bunu yapmıyorum ama usule sürekli davet ediyorum, “İçeriği sonra konuşacağız.” diyorum. Defalarca, defalarca aynı noktayı vurguladım.

Benim Komisyon Başkanı olarak derdim, usulü konuşurken usul konuşmak, içeriğe geldiğimizde de içeriği konuşalım. Bakın, saatlerdir içerik konuşuyoruz, en küçük bir müdahale olmadı. Dolayısıyla, her şeyin bir yeri var, zamanı var; o zaman gelince konuşursun. Komisyon Başkanı olarak da bu benim görevim; İç Tüzük gereği, Komisyonumuzun teamülleri, kuralları gereği bu uyarıları yapmak durumundayım.

Bu “bölücülük” ifadesini ben de inceledim, doğrusu, Uğur Bey’e söz vereceğim ama bence biraz haddi aşan bir ifade.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Başkan...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yani eleştirebilirsiniz eşit vatandaşlıkla ilgili sözlerini.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – “Bölücülük”ten ne anladığı önemli.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – ...ama “bölücülük” ifadesi biraz maksadı aşan bir ifade olmuş; size söz vereceğim.

Hristiyanlıkla ilgili de doğrusu, Müslüman olsun Hristiyan olsun bütün milletvekilleri her konuda fikirlerini ifade edebilirler, Cemal Bey de o konuya bir açıklık getirirse memnun olurum.

Uğur Bey’e şimdi söz veriyorum.

Buyurun.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

5.- Manisa Milletvekili Uğur Aydemir’in, usul hakkında görüşmeler sırasında yaşanan tartışmada geçen kendisinin bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Başkanım, tabii, siz de kanaatinizi önceden hemen belirtiniz, ifade ettiniz. Keşke beni dinleyip -“bölücülük” ifadesinden neyi kastettiğimi- sonra kanaatinizi açıklasaydınız.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Eyvallah.

Buyurun.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Şimdi, Sayın Paylan’ın ifadesi şu: “Sayın Başkan, çok kimlikliyiz, çok inançlıyız, çok kültürlüyüz ama eşit yurttaş değiliz; birileri daha eşit. Sayın Başkan, bu anlamda bu eşit yurttaşlık meselesine...” devam ediyor. Ben de “Sayın Başkanım, usulle ne alakası var bunun? Sayın Paylan, bölücülük, ayrımcılık yapıyorsunuz.” diyorum.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Nerede? Nerede?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) - Şimdi, ben diyorum ki daha sonra; tabii onlar kayıtlarda yok: “85 milyon biriz, beraberiz.”

Şimdi, bir bütün düşünün 85 milyonu, Sayın Başkanım, 85 milyonun daha eşitleri bir tarafa, eşit olmayanları bir tarafa ayırdığınız zaman, bu, ayrımcılık olmuyor mu, bölücülük olmuyor mu?

ZEYNEL ÖZEN (İstanbul) – Ne alakası var?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) - Yani “bölmek” demekten toprak bölmek anlamı mı çıkartınız? Hayır, ne anlıyorsunuz “bölmek”ten? Daha eşitleri bir tarafa... (HDP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Uğur Bey açıklık getiriyor ifadesine, onun beyanını esas almak durumundayız.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Başkan, benim ifade ettiğim, siz “Birileri daha eşit” derken -tamam mı- neyi kastettiyseniz, ben de diyorum ki: Ayrımcılık yapmayın, 85 milyon biriz, beraberiz, bir bütünüz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ben de “Eşit değiliz.” diyorum, işte, ben de “Eşit değiliz.” diyorum.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sen, işte, burada ayrımcılık yapıyorsunuz, onu kastediyorum. Türkiye’de herkes eşittir.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Niye, ne alakası var? Çin’deki Uygur Türkleri “Eşit değiliz.” dediğinde bölücülük mü yapmış oluyor?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Başkanım, Sayın Paylan konuşurken ben müdahale ettim mi?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Paylan, lütfen.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Ben müdahale ettim mi? Etmedim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Etmediniz.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Ki kaldı ki az önceki konuşmacı arkadaş, vekil arkadaşımız ne dedi? “Ben, İçişleri Bakanı Sayın Soylu’ya soru sordum, bir tane Alevi emniyet müdürü var mı, bir tane Alevi kaymakam var mı?” diyerek ayrımcılık ve bölücülük yapıyor, ben bunu kastediyorum, Alevileri bölmeyin. (HDP sıralarından gürültüler)

UĞUR AYDEMİR (Manisa) - Yani “85 milyon Alevi’dir, Sünni’dir, Laz’dır, Çerkez’dir... Bölücülük yapmayın.” diyorum, ben bunu ifade ediyorum.

ZEYNEL ÖZEN (İstanbul) – O zaman bölmeyin.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Ama sizin tabii, aklınızın, zihninizin arkasında bölmekle alakalı başka bir şey varsa o zaman bilemem; benim kastım bu Sayın Başkan.

KEMAL BÜLBÜL (Antalya) – Peki, var mı? Var mı? Bir dakika... Var mı?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Kastınızı izah ettiniz.

Teşekkür ediyorum.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Başkanım, siz de düzeltin cümlemenizi o zaman...

KEMAL BÜLBÜL (Antalya) – Var mı?

ZEYNEL ÖZEN (İstanbul) – Uğur Bey, bir tane vali göster bana.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Başkanım, yani benim ifade etmek istediğim buydu.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ben de işte açıklık getirmenizi istedim zaten.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) - Hani maksadını aşan bir cümle değil, tam da benim maksadımı açıkladığımı ifade ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – “Maksadım buydu.” diyorsunuz, peki.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Biliyoruz, biliyoruz sizi Uğur Bey. Bölen sizsiniz.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Ayrımcılık yapıyorsunuz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Cemal Bey, buyurun.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Hak talep etmenin...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Cemal Bey’e söz verdim.

ZEYNEL ÖZEN (İstanbul) – Sayın Başkan...

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Kavram karmaşası.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Hakikaten kavramları bilmiyorlar.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, sırayla söz veriyorum, lütfen.

Cemal Bey, buyurun.

6.- Giresun Milletvekili Cemal Öztürk’ün, usul hakkında görüşmeler sırasında yaşanan tartışmada geçen kendisinin bazı ifadelerini geri aldığına ilişkin açıklaması

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Başkanım, teşekkür ediyorum.

Ben tutanakları almadım.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Kastım bu.

ZEYNEL ÖZEN (İstanbul) – Başkanım, cevap vereceğim ben.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Söz veremem çünkü usul konusunda bir defa üye olmayan arkadaşlarımızın söz hakkı yok yani sadece üyeler konuşabilir. Usule ilişkin tartışırken bunları konuştuk.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Usul değil ki.

ZEYNEL ÖZEN (İstanbul) – Usul değil ama orada...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Bir konuşmayı yaparken o konuşmanın yapıldığı ana, önüne arkasına yani bağlamına bakmak lazım.

Şimdi, sabahleyin usul üzerine söz alındı, Sayın Garo Paylan da usul üzerine söz aldı fakat -önünde, hâlâ duruyor- cemevleriyle ilgili ifadeler var, orada şöyle bir söz geçti: Aleviliğin bir din olduğu ifadesi âdeta...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Yok, öyle bir şey demedim. (HDP sıralarından gürültüler)

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Öyle bir şey söylenmedi.

ZEYNEL ÖZEN (İstanbul) – Nerede söyledi ya?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Nerede? Tutanakta mı?

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Bende tutanaklar olmadığı için bilmiyorum, ben öyle algıladım.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hayır, öyle bir şey yok. Ben öyle bir şey demedim.

ZEYNEL ÖZEN (İstanbul) – Öyle bir şey yok.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Bunun üzerine de gayriihtiyari olarak belki...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Şöyle oldu, onu ben ifade edeyim: Kilise-cami-cemevi mukayesesi yapınca, oradan “Ayrı bir din mi söyleniyor?” gibi bir imaj oluştu zannediyorum.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Cemal Bey, öyle bir şey yok.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Yani sabahleyin... O havayı yaşamamız şu anda mümkün değil. Ben de tabii ki sekiz yıldır beraberiz, hiçbir zaman... Orada da tırnak içinde söyledim “Bakın, beni de çileden çıkardınız çünkü bugüne kadar hiçbir zaman bu tür hararetli konuşmalara, tartışmalara girmedim.” dedim daha sonraki konuşmamda.

Sayın Garo Paylan, Aleviliğin bir din olduğu şeklinde iması...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Allah, Allah! Nerede var? Cemal Bey, tutanaklar burada.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – ...ya da benim öyle algılamam -tırnak içinde söylüyorum- üzerine ben de şunu dedim: “Bakın, Alevilik bir din değildir, mezhep değildir. Alevilik İslam inancı içinde bir meşreptir.” “Sana ne oluyor, sen Hristiyan bir vatandaşsınız.” demek istedim, yoksa asla ve asla...

Sayın Garo Paylan'ı severim. Hakikaten biz yıllarca, beraber, çok tartıştık ama bu sınırı geçerek birbirimize saygıda kusur etmedik. Ben de gerçekten incittiysem senden ve bütün Hristiyan vatandaşlarımızdan özür dilerim. Böyle bir maksadım asla söz konusu değildir, sadece –bak, hâlâ duruyor o da- yani sizin bu konuya sabahleyin usul üzerinde söz alıp da Aleviliği âdeta ayrı bir dinmiş gibi... Benim öyle algılamam -hadi ben öyle diyeyim, benim öyle algılamam diyorum bakın- üzerine “Bir dinin peygamberi olur.” dedim. Hristiyanlığın peygamberi vardır, kitabı vardır; Müslümanlığın peygamberi vardır, kitabı vardır, zaten ilahi dinlerin hep öyledir. Aleviliğin ayrı bir peygamberi, ayrı bir kitabı olmadığını söylemek kastıyla bu sözleri sarf etmişimdir ama dediğim gibi, o andaki hava bu noktaya getirdi bizi, o nedenle ben tekrar -tırnak içinde diyorum- incittiysem özür diliyorum ve sözlerimi geri alıyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Zannediyorum yeterince açıklık geldi tartışmalara.

Şimdi...

ZEYNEL ÖZEN (İstanbul) – Başkanım, Uğur Bey beni kastederek “Süleyman Soylu...”

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Böyle bir usulümüz yok.

ZEYNEL ÖZEN (İstanbul) – Ama ben cevap vermek zorundayım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Maddeler üzerinde konuşurken cevap verirsiniz ama böyle bir usulümüz yok.

ZEYNEL ÖZEN (İstanbul) – Soru sormayı bölücülük olarak görüyor, cevap ver o zaman: Var mı bir vali, var mı bir kaymakam, var mı bir emniyet müdürü?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Bunu söylemeniz bile ayrımcılık, bunu.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Şimdi, Sayın Ömer Fethi Gürer.

(Gürültüler)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, karşılıklı konuşma usulümüz yok.

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A)KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- *İstanbul Milletvekili Abdullah Güler ve 73 Milletvekilinin Vergi Usul Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/4680) (Devam)*

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Genelî üzerinde Sayın Ömer Fethî Gürer Bey’e söz verdim.

Buyurun.

ÖMER FETHÎ GÜRER (Niğde) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Ben bu torba düzenlemesinde taşeronlarla ilgili ya da emeklilikte yaşa takılanlarla ilgili bir madde olmasını umut ediyordum ama onlara yer verilmemiş. Torba kanun teklifinde, fiyat istikrarının sağlanmasına yönelik fiyat istikrar komitesinin kurulmasıyla ilgili daha önce iptal edilen bir düzenleme yer alıyor. Ben bu süreçle ilgili bir değerlendirme yapmak istiyorum. 2014 yılında Gıda ve Tarımsal Ürün Piyasaları İzleme ve Değerlendirme Komitesi kuruldu. Ülkemizde gıda ve tarım ürünleri piyasasını yakından takip etmek amacıyla kurulan bu komitenin sekreteryası 2016 yılında Merkez Bankasına devredildi. Farklı bakanlıklar ile bazı kamu kurumlarının iştirak ettiği Komite de fiyat istikrarı sağlanamadı.

2004 yılından itibaren belediyelerin yetkisi alınıp Tarım ve Orman Bakanlığına denetim yetkisinin çekilmesi zabıta fiyat kontrolünü de ortadan kaldırdı, Tarım ve Orman Bakanlığı bu bağlamda yeterli yapılandırılmadı. Fiyatlara yönelik, AKP iktidarları tarım ürünlerinde gümrük vergilerini sıfırladı, ülkeyi ithalata bağladı, çözüm olmadı.

Hal Yasası 2012 yılında çıkarıldı “Yüzde 25 ucuzluk oluşacak.” diyen Bakanlığın sözü havada kaldı, ucuzluk yine olmadı.

2016’da erken uyarı sistemiyle gıda arzı izleneceği duyuruldu, sonuç gelmedi.

2017’de hal ve market fiyatları nedeniyle, uzman personel aracılığıyla fiyat farklarının takibe alındığı duyuruldu, bu da lafta kaldı.

2019 yılında yine Hal Yasası tartışıldı, komisyonculuğu kaldırıp marketlere sözleşmeli üretim yolu açıldı; fiyatlar düşmedi, tarladan rafa marketlerde fiyatlar katlayarak geldi.

2019 yılında büyük kentlerde Tarım Kredi ucuzluk çadırı açıldı, seçim bitti, çadırlar gitti.

2019’da “Stokçuluk yapıyor.” diye patates, soğan deposu basıldı, üretici terörist ilan edildi, çiftçi üretimden uzaklaştı.

2021 yılında 6 zincir markete Rekabet Kurulu kartelleşme cezası kesti, fırsatçılık suçlaması yapıldı, fiyatlar gerilemedi, hatta arttı.

2022 yılında da Bakan Nebati “Enflasyonla mücadele timleri kurduk.” dedi, fahiş fiyat timlerini gören olmadı. Ardından Tarım Kredi market sayısı artırıldı. Çözüm, ticari işletme kooperatifinin 33 ürününde Cumhurbaşkanının talimatıyla fiyat indirildiği söylendi, otuz üç günde fiyatları katlayarak devam etti.

Kısacası, AKP iktidarı düğmeyi tarımda yanlış iliklediği için sorunlar bitmiyor.

Bakana sordum “Bir yılda 5 lira 90 kuruştan 30 liraya çıkan şekerin kilosu için özelleşen şeker fabrikalarının fiyatlarına müdahale edecek misiniz?” dedim. Yanıt: “Fabrikaları özelleştirirken fiyat belirleme yetkisi özel fabrikalara bırakıldığı için müdahale şansımız yok. Ayrıca, serbest piyasa ekonomisine müdahalemiz söz konusu değil.” diye cevap verdi. Bu durumda neyin istikrar komitesini

kuruyorlar? Böyle bir maddeye niye gerek duyuluyor? Çünkü serbest piyasa ekonomisinde böyle bir kontrolü yapabilme yetkisi doğal olarak da ortadan kalkıyor. Tarımda üretici fiyat endeksi yüzde 200'leri aşmış, TÜİK'e göre dahi bu rakamlar bu noktaya ermiş; yapılması gerekli olan, raftaki ürünün fiyatını indirmeye girdi maliyetlerinden başlamak gerekiyor. Eğer siz akaryakıt fiyatlarını düşürmezseniz, üretim aşamasından sonra ürünün gideceği noktaya nakliyesiyle de fiyatları katlırsınız. Elektrik, tohum, ilaç, gübre fiyatları durmadan, sulama suyuyla ilgili çiftçinin yaşadığı sorunlar görmezden gelinerek bu sorunlar çözülemez. O anlamda fiyat istikrar komitesi kurulsun da Türkiye'de fiyatların düşmesi olası değil. Şu anda seralarda üretilen ürünler Adana'dan, Antalya'dan İstanbul'a, Ankara'ya getirilecek. Daha nakliye aşamasında her ürünün fiyatına kiloda zam geliyor. Vatandaş gıda rafta olsa bile alamayacak ekonomik duruma düşürüldü, büyük bir sıkıntı içinde. Gıdaya erişimde sorun yok ama gıdayı alabilmede sorun var.

Bu anlamda, kurulacak komitenin de sorun çözmekten öte yalnız göz boyamaya yönelik olacağını düşünüyor, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ederim.

İki üyemizin daha söz talebi oldu.

Garo Paylan, buyurun lütfen, geneli hakkında.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli vekil arkadaşlarım, değerli bürokratlar, basının değerli emekçileri ve bu salonda bize hizmet eden değerli emekçi kardeşlerim; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bu masanın mikrofonları daha mı az ses... Teknik arkadaşlar bir baksınlar, siz de biraz yaklaşıarak...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Evet Başkan, burada bence mikrofona bağlı değil yani...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Ayrımcılık yapıyor.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Evet...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bir ayrımcılık mı var acaba?

Buyurun, teknik arkadaşlar baksınlar.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, vallahi, yüzyılı aşkın, iki yüzyıl süredir bu coğrafyada insanlar birbirlerini gadre uğratıyorlar ve değerli arkadaşlar, her gücü ele geçiren diğerine parmak sallıyor bu coğrafyada. Şurada oturan arkadaşlarımızın geçmişine baksanız, AKP sıralarında oturan arkadaşlarımızın geçmişine baksanız bu devletin gadrine uğramış arkadaşlardır. Ben açıkça iddia ediyorum, bu salonda gadre uğramamış çok az insan vardır; sosyolojik vardır, ideolojik düşünce vardır, siyasi parti vardır, kimlik vardır, inanç vardır. Ama ne hikmetse yakın tarihlerini unuttular yani hafızayı beşer nisyan ile maluldür. Daha yirmi yıl öncesine kadar parmak sallananlar, bugün parmak sallıyorlar. Yirmi yıl öncesine kadar inançlarına karşı “İnancın böyle, şöyledir; şöyle inanç kılacaksınız, inancınızı böyle gerçekleştireceksiniz.” dediğinde “Hayır arkadaş, öyle değildir.” diyenler, itiraz edenler bugün diğerlerine parmak sallıyorlar. Maalesef, cumhuriyet tarihimiz hep böyle geçti. Hep birileri gücü eline geçirdiğini varsaydı -bir düşünce, bir siyasi parti- ve diğerlerine parmak salladı değerli arkadaşlar. Bugün de bu haddi kendilerinde görüyorlar. Niye? Çünkü kendilerini devlet zann ediyorlar. Geçmişte de birileri kendilerini devlet zannetmişti, diğerlerine parmak salladı, acılar yaşattılar ama sonra bir baktık ki demokratik siyaset zemini ortadan kaybolduğunda siyaset devreden çıktı, darbeler devreye geçti, toplumu hizaya çektiler.

Değerli arkadaşlar, bakın, Çin'in Uygur Türkleri diyorlar ki: "Biz ayrımcılığa uğruyoruz arkadaş." Çin onlara ne diyor? "Bölücü." diyor, değil mi Uğur Bey? "Bölücü." diyor onlara, "Ayrımcı." diyor, "Terörist." diyor. "Ya arkadaş, biz ayrımcılığa uğruyoruz; kimliğimizle ilgili, inancımızla ilgili ayrımcılığa uğruyoruz." diyorlar ama hayır, Çin onlara "Bölücü." diyor. İşte, oradaki Türkleri ben anlarım, siz anlamazsınız. Niye? Çünkü empati kurabiliyorum, ne yaşadıklarını bilebiliyorum. Siz burada parmak sallıyorsunuz.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Kime?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bak, İsrail'deki Filistinliler "Ya, biz haklarımızdan... Kardeşim, haklarımız var, kimliğimiz var, inancımız var, coğrafyamız var." diyorlar, mücadele ediyorlar, İsrail onlara "Ayrımcı." diyor, "Bölücü." diyor, "Terörist." diyor; biz onları terörist mi görüyoruz, ayrımcı mı görüyoruz, bölücü mü görüyoruz? Görmüyoruz. Onları ama biz anlarız, siz anlamazsınız; anlamadığınız için düne kadar oraya parmak sallıyordunuz "one minute" diyordunuz. Bugün, efendim, unuttunuz o meseleleri; ne Uygur meselesi aklınızda var ne şu anda değerli arkadaşlar, Filistin meselesi aklınızda var. Niye? Devlet oldunuz, çıkarlarınız öne geçti, diğerlerine de parmak sallıyorsunuz.

Ya, Cemal Bey MAZLUMDER'de yöneticilik yapmış bir kişi; gadre uğramış, ayrımcılığa uğramış, kendisinden şahsen de dinledim. Ya, o günlerde, 90'lı yıllarda ben öğrenciydim, üniversitede başörtüsü mücadelesi veren arkadaşlarım vardı. Onların yanına gidiyordum, onlarla beraber cop yedim polisten. Ya, bana diyorlardı ki: "Arkadaş, sen Ermeni'sin ya, Hristiyan'sın ne işin var başörtülülerin..." Aynı bugün Cemal Bey'in söylediği cümleyi bana ettiler biliyor musunuz? "Sen Hristiyan'sın, ne işin var, bırak ya başörtülülerini."

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Zaten öyle bir şey demedim.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Şimdi, hayır, burada tutanaklarda var, diyorsunuz ki: "Ya, arkadaş Alevilerden sana ne, Aleviler Müslüman, sen Hristiyan'sın?" Aynı o günlerde bazı...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – O tartışmayı yaptık, kapattık artık, tekrar tekrar dönmeyelim lütfen ya.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Şu var Değerli Başkanım: Dün parmak sallananlar bugün parmak sallıyorlar.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – "Ayrı bir din olarak tarif edilmesine karşıyım." dedi Cemal.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ve ne yapıyorlar biliyor musunuz değerli arkadaşlar? Bakın, diyor ki Cemal Öztürk: "Garo Paylan'ın Aleviliği bir din olarak ortaya koyması benim kanıma, canıma dokunuyor. Alevilik, bir din değildir; Alevilik, İslam'ın içindedir. Arkadaşım, dinin bir peygamberi olur."

ZEYNEL ÖZEN (İstanbul) – Size ne?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Başka bir inancı yani açıkçası, bir mezhep... Hristiyanlıkta da mezhepler yok mu arkadaşlar ya? 10 tane mezhep var Hristiyanlıkta, 10 tane ayrı görüş var, fıkıh var; Müslümanlıkta da böyle, diğer inançlarda da böyle.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Alevilik mezhep de değil.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ya, Aleviliği, efendim, İslam'ın içinde gören de var görmeyen de var.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Biz onlarla mücadele ediyoruz, görmeyenlerle.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Sana ne Uğur Bey ya! Uğur Bey, sana ne ya! Niye mücadele ediyorsun ki? Herkes istediği gibi inanır.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Görevimiz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Arkadaşlar, bakın, bir inancın temsilcilerine -özellikle de kendi inancınız olsa tamam, derim ki tanımlama haddinde olabilirsiniz ama sonuç olarak- “Arkadaş, burada farklı yorumlar var.” diyen arkadaşlara “Hayır, Alevilik budur, Alevilik şudur.” demek hadsizliktir ve saygısızlıktır.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – “Görevimiz.” diyor ya. Nasıl bir görev, kim verdi o görevi size?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Bir Müslüman olarak...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, bir hatip konuşuyor, müsaade edelim, sıra geldiğinde siz de görüşlerinizi ifade edersiniz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ama niye böyle oldu biliyor musunuz arkadaşlar? Bir güç zehirlenmesine uğradınız. Bir silkelenip kendinize gelin gerçekten. Kendinizi devlet zannediyorsunuz. Bakın, geçmişte de kendini devlet zannedenler oldu, aynı sizin gelenekten gelenler ama bir baktılar ki arkadaş, öbürüne zulmettikçe demokratik siyaset zemini ortadan kaydı ve toplum kutuplaştı, kamplaştı. Sonuçta ne oldu? Darbelere kadar varıldı ve bundan kim nemalandı? Müesses nizam, o zalim müesses nizam nemalandı. Ya, 12 Eylül zindanlarında hep beraber işkence gördük, hep beraber işkence gördük. Değerli arkadaşlar, o açıdan, başkalarına parmak sallarken bir yirmi yıl önceyi, yirmi beş yıl önceyi aklınıza getirin.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Tehdit var Başkanım, tehdit ediyor yani.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bakın, değerli arkadaşlar, dün Sayın Cumhurbaşkanı Diyarbakır’a gitti; yalnızca inancı tanımlamıyor, diyor ki: “Ya, Edirne’de yatan -Selahattin Demirtaş’ı kastediyor-Kürt değil.” Allah Allah! Düşünün, inancı bir kenara... İnancı hadi tanımlıyorsunuz, öyledir, böyledir, kendinizce diyorsunuz ki: “Böyledir senin inancın, şöyledir. Alevilik budur.” Selahattin Demirtaş’ın Kürt olmadığını söylüyor Sayın Cumhurbaşkanı. Böyle bir tanımlama olabilir mi? Ve Eş Genel Başkan Mithat Sancar’ı kastediyor, diyor ki: “O da Kürt değil. Bunlar Kürt’ün hakkını savunamaz.”

Bakın, size iddiayla söylüyorum: Bir Kürt Türk’ün, bir Türk Ermeni’nin hakkını savunduğu zaman biz demokratik bir ülke olacağız. Bizim HDP’deki farkımız bu, anlamadığınız nokta da bu. Biz, bir Arap, bir Ermeni, bir Kürt, bir Türk, Sünni, Hristiyan birlikte birbirimizin hakkını savunuyoruz. Kim gadre uğruyorsa onun yanındayız. Ben bir Ermeni olarak nasıl ki 1990’lı yıllarda başörtüsü mücadelesinde üniversiteye alınmayan o kardeşlerimin yanındaysam bugün de Kürtlerin yanındayım. Ben gadre uğradığımda da bütün arkadaşlarım, Arap, Süryani, Türk, Kürt fark etmeden benim yanımda oluyorlar. Bunu başarabildiğimiz zaman demokratik bir ülke olacağız arkadaşlar. Ben, evet, Ermeni’yim, Hristiyan’ım ama her şeyden önce bir insanım, demokrat bir insan olmaya çalışıyorum, gadre uğrayanın yanında olmaya çalışıyorum; siz de öyle olun, ötekinin yanında olun. Ötekinin yanında olduğunuzda...

Ya, Uğur Bey “Efendim, bir vali yok bu ülkede.” diyen arkadaşşıma “Sen bölücülük yapıyorsun.” diyebiliyor yani “Niye bu ülkede bir Alevi vali yok?” diyen arkadaşşıma “Bölücülük yapıyorsun.” diyor.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Nereden biliyorsunuz olmadığını?

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Biliyoruz, biliyoruz.

ZEYNEL ÖZEN (İstanbul) – Ben biliyorum.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Değerli arkadaşlar, bu anlamda yani “Bu ülkede her 5 kişiden, 6 kişiden 1’i Alevi. Efendim, bu ülkede bu kadar ilimiz var, niye bir tane Alevi valimiz yok?” diye soracağına Uğur Bey “Sen bölücülük yapıyorsunuz.” diyor, tıpkı İsrail’in Filistinlilere parmak salladığı gibi parmak sallıyor “Sen bölücülük yapıyorsunuz.” diyor.

Bakın, değerli arkadaşlar, hayatta en önemli özellik nedir biliyor musunuz, Hristiyanlık, Müslümanlık, Türklük, Kürtlük, Ermenilik; hepsini bir kenara koyun, empati kurma yeteneğidir en önemli özellik. Empati kurma yeteneğiniz varsa, ötekinin hâlinde anlıyorsanız, gadre uğrayanın yanında olma erdemini ortaya koyabiliyorsanız insansınız ama güç zehirlenmesine uğrayanları bunu unutmuş görüyorum ben. Değerli arkadaşlar, bakın, gün olur devran döner, bu ülkede demokratik bir düzen kurmadığımız sürece güç el değiştirir ve bu işler böyle olmuş değerli arkadaşlar.

Bakın, değerli arkadaşlar, ben hepinizi bu anlamda ötekiyle empati kurmaya, ötekinin hâlini anlamaya çağırıyorum. Şunu düşünün, iktidarda olmadığınızı düşünün, yarın şu sıralarda, altı ay sonra şu sıralarda oturacaksınız. Yani demokratik bir düzene ulaşamadığımız sürece başkaları size parmak sallayacaklar. Maalesef cumhuriyet tarihi hep böyle geçmiş. Böyle geçmesin istiyorsak bugün bunları değiştirmeliyiz. Yani cemevi... Ya, ben açıkça söyleyeyim, bir cemevinin ibadethane olup olmadığını tartışmak 2022 dünyasında bana zül geliyor ya, size zül gelmiyor mu arkadaşlar? Sayın Devlet Bahçeli grup toplantısında çıktı –kendisine teşekkür ediyorum- “Cemevleri ibadethanedir arkadaş, bu konuda bize söz düşmez.” dedi, ortağınızın lideri bunu söyledi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Siz diyorsunuz ki: “Cemevleri şudur budur.”

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Toparlarsanız Sayın Paylan, süreniz bitti.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Cemevlerini tanımlamak başta Alevilerin işidir. Bu açıdan, yapılması gereken, bu yasayı geri çekmek, Mecliste 5 partinin, hatta grubu olmayan partilerin de ortak bir şekilde kuracağı bir araştırma komisyonuyla bu meseleyi derinlemesine tartışmaktır. Bu meseleyle ilgili Alevilerin statü talebini yani cemevlerine statü talebini karşılamaktır ve bununla ilgili de alt meselelerdir; suyuymuş, elektiriğiymiş. Bakın, bu meseleye suyla, elektrikle başlamak Alevilere hakarettir. Bu meseleyi Kültür Bakanlığı altında bir daire başkanlığına indirmek Alevilere hakarettir.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Neye göre?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Empati kurun. Bu ülkede Hristiyanlık diyelim ki önde olsaydı, Müslümanlık diyelim ki başka bir şekilde, Hristiyanlar çoğunlukta olsaydı, başka bir inancı Kültür Bakanlığının altında bir daireye indirgeseydi ne hissederdiniz ya? Ayrımcılığa uğramış hissetmez miydiniz?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Aleviler de İslam’a tabi.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Hâlâ savunuyorsunuz...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Kültür Bakanlığının altında bir daireye indirmek hakarettir değerli arkadaşlar.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Paylan, teşekkür ediyorum.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bu açıdan hepinizi adaletle çağırıyorum ve yalnızca yirmi yıl önceyi unutmayın diyorum. Yirmi yıl önceyi unutursanız yirmi gün sonra, yirmi ay sonra aynı şeyleri yaşama riskiyle karşı karşıya kalırsınız.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, yalnız şu noktayı belirtelim: Madde metnine baktığınız zaman bir tanım söz konusu değil. “Cemevi şöyledir veya değildir.” şeklinde hiçbir tanım söz konusu değil. Hiçbirimizin hakkı da yok, haddi de değil. Bunlar farklı mecralarda tartışılması gereken meseleler. Burada sadece pratik bir düzenleme yapılıyor. Bu düzenlemenin ötesinde bir inanç tarifi, bir kimlik tarifi söz konusu değil, onu net bir şekilde ifade edelim.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Yapmasınlar öyle bir şey.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Hiç kimse de yapmasın. Doğru söylüyorsunuz.

Buyurun Uğur Bey...

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Başkanım, belirtelim şunu ki süreç tamamen -konuşmacılardan bazı hatipler belirtti- Anayasa’mızın 90’ıncı maddesi kapsamı içinde yani anayasal manada. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin de kayıtlarında ve bunu yargı...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Size söz vereceğim Abdullah Bey, en sonunda size söz vereceğim.

Uğur Aydemir Bey geneli üzerinde söz hakkını kullanacak.

Buyurun.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlarım, çok kıymetli teklif sahibi arkadaşım Abdullah Bey, Bakan Yardımcımız, değerli bürokratlarımız, basınımızın değerli temsilcileri; ben de hepinizi saygıyla sevgiyle, muhabbetle selamlıyorum.

Öncelikle Abdullah Bey’e çok teşekkür ediyorum ve 57 arkadaşımıza. Bir torba yasa var, 21 maddeden oluşmaktadır, 13 kanunda değişiklik yapıyor ve maddelere baktığımız zaman, Vergi Usul Kanunu’nun mükerrer 247’nci maddesine 10 numaralı bent ekliyoruz. Bu bentle doğacak vergilerin tahsil güvenliğini sağlamak amacıyla yani oto alım satımı yapan, özel tüketim vergisine tabi ithalatçı firmalarından, sıfır araç ticareti yapan mükelleflerden teminat alınmasına yönelik bir madde. Bu maddede teminatın üst sınırı 30 milyon olup mükellefin aktif ve sermaye büyüklüğü, iş hacmi gibi durumları dikkate alınarak Hazine ve Maliye Bakanlığına teminat verecek bunlar. Bazı arkadaşlarımızın “Neden bazı firmalar veriyor da bugün niye bunlara gerekçe duydunuz? Acaba bu teminatları başka yerde mi kullanacaksınız?” gibi söylemleri oldu. Evet arkadaşlar, biliyorsunuz, distribütörler var bu oto alım satımında özel tüketim vergisine tabi, distribütörlerin dışında bir de sıfır araç ithal eden firmalar var, bunlara “paralel ithalatçı” da diyebiliriz. Bunlar ithal ettikleri araçlarda bazen araçların değerinden daha düşük seviyede tutarda gümrük giriş beyannamesi üzerinden araçları giriş yapıp, yüksek fiyattan satıp arada bir vergi kaybı oluşturluyorlardı. Bunların önüne geçmek amacıyla böyle bir düzenlemeye gidildi ve kaldı ki bu firmalar belli bir müddet sonra ortadan kaybolup gidiyorlar, bir daha kendilerine ulaşılamıyordu. Dolayısıyla bundan vergi kaybının önüne geçmek, haksız rekabetin önüne geçmek, distribütörlere haksızlık yapılmaması için, düzgün, dürüst çalışan firmalara haksızlık yapılmasın diye, suistimallerin önüne geçilmek için yapılmış olan bir düzenleme. Bu düzenlemenin 2’nci maddesinde de zaten, teminat ödeme yükümlülüğünü yerine getirmeyen mükelleflere uygulanacak cezai işlemler düzenleniyor. Uygulanacak ceza: Mükellefin önceki dönem brüt satışlarının binde 3’ü kadar tutarda da özel usul cezasını öngörüyoruz. Bu ceza 2022 yılı için 34 bin liradan az, 1 milyon 300 bin liradan fazla olamaz. Yani diyelim ki bir mükellef, örneğin, brüt satış hasılatı 100 milyon lira ise ve teminat ödeme yükümlülüğünü yerine getirmediyse, bu bedelin binde 3’ü olan 300 bin lirayı para cezası ödeyecek. Ayrıca, bir örnek daha vermek istiyorum, mükellefin brüt satışı 10 milyon lira ise bu bedelin binde 3’ü 30 bin liradır, 30 bin lira da 34 bin liranın altında olduğu için 34 bin lira cezayı ödeyerek cezai işlemler uygulanacaktır.

Evet, belediyelerle alakalı maddeler var. Kamu İhale Kurumuyla alakalı maddeler var. Cemevlerine dönük maddeler var.

Evet, değerli arkadaşlar “Cemevleriyle alakalı maddeler niye gündeme geldi?” İşte, “Kimlerle görüştünüz? Taraflarla oturdunuz mu, derneklerle oturdunuz mu? Sivil toplum kuruluşlarıyla konuştunuz mu?” “Bu madde niye hemen bir günde buraya geldi yani bu bir saatte olacak şey mi?” diye söylemlerde bulunan arkadaşlarımız oldu. Evet, arkadaşlar, bu birdenbire gelen madde değil. Biliyorsunuz, Genel Başkanımız, Cumhurbaşkanımız, biz yıllardan beri hatta, bu kesimlerle, taraflarla, 85 milyon bütün sorunlarıyla, ilgili kişilerle görüşüyoruz. En son gelinen noktada da Sayın Cumhurbaşkanımız yine bu kesimlerle görüşerek, gelen talepler üzerine değerlendirerek bu talepleri de bugün biz teklif hâline getirdik, huzuruza geldik.

Evet, yani burada tabii ki kanun teklifinde bu maddelerden ziyade, konuyu Aleviliğe getirdiniz “Alevilerin sorunları nelerdir?” “Alevilik bir din midir, değil midir?” diyen... Zaten, Rıdvan Bey de, Sayın Vekilimiz de -HDP- öyle söyledi. Dindir, değildir; tabii, ben kanaatini merak ediyorum, hangisinin tarafında; din midir, değil midir? Böyle söylemlerde de bulunan arkadaşlarımız oldu. Cemal Bey de söyledi, dinler belli zaten, Yahudilik, İslamiyet, Hristiyanlık; dinler belli.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Budizm?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Şimdi, arkadaşlar, Alevilik...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Budizm din değil mi?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Paylan, eleştirdiğiniz şeyi kendiniz yapmayın lütfen, eleştirdiğiniz şeyi kendiniz yapmayın.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Konu bağlamından ne kadar saptı.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Biz İslam dinindeniz, Müslümanız elhamdülillah. Aleviliğin bir din olmadığını herkes söylüyor, zaten siz de kabul ediyorsunuz. Kabul etmeyenler de olabilir ama o arkadaşların fikrine ben saygı duymuyorum tabii. Yani olabilir, öğrenmeleri gerekir diyorum. Yani Alevilik bir din değildir, Alevilik mezhep de değildir, Alevilik kültür...

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Doğrusunu sen biliyorsun...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Evet. Alevi Bektaşî kültürel bir etkinliktir, kültüredür.

ZEYNEL ÖZEN (İstanbul) – Allah Allah!

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Allah Allah!

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Her Alevi Müslümandır.

ZEYNEL ÖZEN (İstanbul) – Saçmalamayın...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Arkadaşlar, her Alevi Müslümandır.

ZEYNEL ÖZEN (İstanbul) – Beni tanımlamak...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Ya, arkadaşlar, Müslümandır.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Ayıp!

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Yok, ayıp değil, öğrenin gelin arkadaşlar, sonra öğrenirsiniz.

Sayın Başkanım, lütfen ya...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, bu tanımlamaları bir tarafa bırakalım.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Başkan, ama kendisi yapıyor.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Başkanım, dakikamı...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yaptığımız düzenlemeye odaklanalım lütfen, bir müsaade edelim, tamamlasın.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Ben kendi fikrimi söylemekte özgür değil miyim arkadaşlar? Ben kendi fikrimi söylüyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Katılmayabilirsiniz...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Ya, ben böyle ifade ediyorum arkadaşlar. Yani benim nasıl konuşacağımı siz sınırlayamazsınız, lütfen.

ZEYNEL ÖZEN (İstanbul) – Beni tanımlama!

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Ya, lütfen ya... Ya, ben öyle biliyorum diyorum arkadaşlar.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, bu maddede bir tanım söz konusu değil.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Bektaşi...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Gerisi kişilerin kendi bireysel fikirleri diyelim, siz de söz verdiğinizde cevap verirsiniz.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Şimdi, arkadaşlar, ayrımcılığa gelince ayrımcılığı yapanlar sizsiniz. Sayın Bülbül Vekilimiz “Alevilerin kapılarına işaret konuldu.” falan filan dedi, ben yokken, tutanaktan okudum ben. “Kapılarına işaret konuldu.” diyor. Şimdi, kapılara işaret koymak ne kadar tuhafsa, yanlışsa -kim yaptıysa, kimler yaptıysa da bulunması lazım sorumluların mutlaka; çok yadırgıyoruz, hep birlikte yadırgıyoruz- ama bugün kalkıp da Emniyet Müdürü, polis, vali aramak da toplumumuzda aynı o kadar tuhaftır arkadaşlar.

ZEYNEL ÖZEN (İstanbul) – Niye tuhaf?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Biz 85 milyon biriz, lütfen artık yani Alevilerin, Sünnilerin, Lazın, Çerkezin, Kürt’ün, Türk’ün -85 milyon biriz- her birimizin bir sorununun hepimizin sorunu olması lazım. Biz de bugün burada Bektaşi derneğinin, Alevilerin, kardeşlerimizin... Gelmişler, böyle bir ihtiyaç ortaya koymuşlar.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Niye yok peki bunlar?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Ne demişler? “Elektriğimizi, suyumuzu veya imar durumlarında veya inşa aşamasında bize yardımcı olun.” diye talepte bulunulmuş. Bizim bu talepleri yerine getirmemizin ne sakıncası var? Ne sakıncası var, anlamıyorum yani?

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Anlatıyoruz ne sakıncası olduğunu.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Yani yarın öbür gün de diğer eksikleri yerine getirebiliriz.

ZEYNEL ÖZEN (İstanbul) – Alevilerin sorunu su, elektrik değil.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Dolayısıyla arkadaşlar, biz taraflarla konuştuk, herkesin fikri de alındı, fikirler neticesinde buraya bu metin geldi.

CAVİT ARI (Antalya) – Ya, yirmi sene geçmiş iktidarında, bugün mü aklına geliyor?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, herkes sırası geldiğinde fikirlerini ifade etsin lütfen.

Buyurun.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Ya, Sayın Başkanım...

Evet, bazı arkadaşlarımız bizim Alevilere çok uzak olduğumuzu ifade etti yani bizim çok sığ bir yaklaşımda olduğumuzu, Alevilere çok uzak olduğumuzu da ifade eden arkadaşlarımız oldu. Dolayısıyla arkadaşlar, biz 85 milyonun her birine yakınız. Bakınız, her birisi bizim canımız ciğerimiz, her birisi bizim kardeşimiz. Biz bir tek kime karşı uzağız? Vatan hainlerine karşı. Kime karşı uzağız? Teröristlere karşı. Kime karşı uzağız? Bu bayrağı indirmek isteyenlere karşı. Kime karşı uzağız? Ezanı dindirmek isteyenlere karşı. Kime karşı uzağız? 780 bin kilometrekareyi bölmek isteyenlere karşı. Yoksa, geri kalan bütün kardeşlerimizle biriz, beraberiz, olmaya da devam edeceğiz; kimse bizim aramıza mesafe koyamaz, koymasına da bu Meclisin yüce çatısı altında hepimiz, hep birlikte engel oluruz zaten yani sizler de bize yardımcı olursunuz. Dolayısıyla ben, Alevi kardeşlerimize -bugünkü 6 maddeyle beraber- getirilen bu düzenlemenin hayırlı olmasını, hepimize hayırlı olmasını Cenab-ı Allah'tan niyaz ediyorum.

Diğer bir konu, değerli arkadaşlar, şimdi, bazı mükelleflerimize ayrımcılık yapıldığı, şahıslara istisnalar tanındığı gibi ifadelerde de bulunan arkadaşlarımız oldu. Bakınız, gelir vergisi ve kurumlar vergisinde hiçbir şahsa dönük istisna uygulanmaz Sayın Başkanım. Bunlar, istisna hadleri şeyde sıralanmıştır “İstisnalar şu, şu, şu maddede sayılır. Gelir vergisine tabi mükellefler bu istisnadan bu şartları yerine getirirse faydalanırlar, kurumlar vergisi mükellefleri bu şartları yerine getirirse faydalanırlar.” diye. Ama burada isimler zikredilerek, AK PARTİ'nin bazı kesimlere, bazı kişilere, bazı şirketlere avantaj sağladığı yönündeki ifadeleri kabul etmemiz mümkün değildir. Aramızda Maliye Bakanlığı yapan arkadaşlarımız var, her birimiz yıllardan beri milletvekiliyiz, özel sektörden geliyoruz. Dolayısıyla kişilere göre bunu indirgemek, şirketlere kadar bunları indirgemek bence devletimize, hükümetimize, milletimize de yapılacak en büyük haksızlık olur diye düşünüyorum.

Şimdi, Filistin ile İsrail'le alakalı Sayın Paylan -ayrıldı ama- bir şey söyledi. “İsrail'deki Filistinlilere, İsrail-Filistin'e ayrımcılık yapıyorsunuz.” dedi, öyle bir ifade kullandı. Arkadaşlar, İsrail kendi topraklarında gibi. Filistinlilerin topraklarını işgal eden kim? İsrail. Arkadaşlar, terörist... Bunları uygulayan, katleden kim? Yine İsrail. Dolayısıyla Filistinlilere haksızlık yapılan bir yerde İsraillileri azınlık olarak görmek... Filistin bir devlettir, ben Filistinlilere haksızlık yapılacak diye düşünüyorum.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – İsrail onlara “terörist” diyor, onu demek istedi.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Biz dün de Filistin'e sahip çıktık, bugün de Filistin'e sahip çıkacağız, yarın da Filistin'e sahip çıkmaya devam edeceğiz arkadaşlar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Tamamlayın.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Biz buradan, güç zehirlenmesi olmadık, iktidar olduğumuz günden itibaren, zihniyetimizin gereği, kadim medeniyetimizin gereği hiç kimseye parmak sallamayız, zaten kimseye zulmetmemek için siyaset yapıyoruz. Onun için de 2002 yılında milletimizle beraber kurduğumuz bu partiyi milletimiz iktidar yaptı. Güç zehirlenmesi içinde bulunmadık, güç zehirlenmesini de yaşamıyoruz, kimseye de parmak sallama hadsizliğini biz kesinlikle kendimizde görmüyoruz, o hadsizliği de yapmayız, o terbiyesizliği de yapmayız. Parmak sallayan değil, herkesi kucaklayan bir siyaset anlayışımızla siyaset yapıyoruz diyorum. Dolayısıyla Alevi'siyle, Sünni'siyle, Kürt'üyle, Türk'üyle, Laz'ıyla, Çerkez'yle hep beraber biz biriz, beraberiz, kardeşiz, 780 bin kilometrekarede birlikte mutluyuz diyorum.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, gerekçesi daha önce detaylı bir şekilde, tafsilatlı bir şekilde izah edilen, Cumhuriyet Halk Partisi Grubundan gelen, Anayasa'ya aykırılığa ilişkin bir önergemiz vardır.

Şimdi bu önergeyi okutup oylarınıza sunacağım.

Okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan kanun teklifiyle ilgili olarak üç farklı konuda Anayasa'ya aykırılık iddialarımızın, İç Tüzük'ün 38'inci maddesi uyarınca, görüşmelere geçilmeden önce dikkate alınması arz ederiz.

Bülent Kuşoğlu

Ankara

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, önerge konusunda zaten izahatlar yapılmıştı, parti gruplarında da ihtiyaç duyanlar görüşlerini ifade ettiler.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bu kayda geçecek mi Sayın Başkan?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Tabii ki.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Şimdi, geneli üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Başkanım, bir iki cümle...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Affedersiniz, teklif sahibine söz veriyorum sorularla ilgili.

Buyurun.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Sayın Başkanım, kısa, hemen...

Tabii, teklifimizde yer alan Alevi-Bektaşî cemevlerine yönelik 6 maddelik teklifimiz, tamamen yargısal süreçlerin yani Anayasa'mızın 90'ıncı maddesi kapsamı içerisinde. Belli Alevi-Bektaşî vakıf ve derneklerinin Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine taşımış oldukları bazı davalarla ilgili olarak verilen temel özellikle aydınlatma giderleri insani -su vesaire- ve diğer bakım-onarım giderleri gibi birçok atıf var. Elbette, Anayasa'mızın 10'uncu maddesiyle; din ve vicdan hürriyetini düzenleyen 24'üncü maddesiyle; dernek, vakıf, örgütlenme hürriyetini düzenleyen 33'üncü maddesiyle; bilumum diğer maddelerle ilgili olarak da daha üst manada bir tanımlamayla beraber farklı teklifler ortaya konabilir. Bunu yapabilirsiniz arkadaşlar yani önümüzdeki süreçte bunlar olabilir ancak şu anda hazırlanan ve ciddi bir emek üzerine bina edilen... Yani, şu anda ülkemizde değişik vilayetlerde hâlihazırda bulunan 1.616 tane cemevi ziyaret edilmiş, talepleri dinlenmiş, bir rapor hâline getirilmiş ve bunun üzerine bu, bizim arkadaşlarımızla birlikte üzerine çalıştığımız bir teklif. Temel ihtiyaçlar noktasında bu devlet neler yapabilir? Adım adım bir mesafe almaya çalışıyoruz. Yani, sizin dediğiniz çerçevede de bazı düzenlemeler olabilir ancak lütfen bu teklifi değersizleştirmeyelim, içini boşaltmamalım, değerli işlerdir. Kim bu manada bir katkı sağlıyorsa, kıymet atfediyorsa bu konuda başımın üstünde yeri vardır; bunu öncelikle ifade etmek isterim.

Diğer bir husus, fiyat istikrarı komitesiyle ilgili. Olağanüstü bir dönemden geçiyoruz, bundan gerek Sayın Bakanımız Abdüllatif Bey gerekse Bülent Kuşoğlu Bey de bahsetti. Bakın, arkadaşlar, şu anda Avrupa Birliği kendi içerisinde Almanya AB'nin mevcut sistematığının dışında, 200 milyar euro gibi bir destekleme paketini ilan ettiği için AB'de ciddi bir kriz çıkmış durumda "Nasıl yapabilirsiniz?" diye "Diğer ülkelerle ilgili bu ayrımcılık nedir?" diye. Niye? Olağanüstü günlerden geçiyoruz, Ukrayna-Rusya savaşıyla beraber tedarik zincirleri kırılmış. 650-700 dolarlara çıkan tahılın, buğdayın

tonu, Türkiye'nin öncülüğünde, Sayın Cumhurbaşkanımızın Sayın Putin'le siyaseten yapmış olduğu ciddi görüşmelerle beraber, tahıl koridoruyla beraber şu anda 240-230 dolarlara düştü. Bunları dikkate almayacak mıyız? Bakın, biz “Fiyat İstikrarı Komitesi” derken Anayasa Mahkemesinin görüşlerini dikkate alıyoruz, bunun bir kanunla düzenlenmesini öngörüyor. İçeriği açısından kanunumuz elbette Anayasa Mahkemesi sürecine tabidir, götürebilirsiniz ancak burada biz Merkez Bankasının görev alanına, mevcut yasal mevzuat çerçevesindeki görev, yetki ve sınırlarına müdahale etmiyoruz. Bu kadar olağanüstü günlerden geçtiğimiz dönemde, özellikle maliye politikalarının, araçlarında belli bir organizasyon şeması içerisinde değerlendirilmesi ve ülkemiz kaynaklarının, imkânlarının da bu manada çok daha büyük şoklardan ve risklerden arındırılması noktasında bir teklifimiz ve önerimiz vardır; bunun böyle algılanmasını ifade etmek isterim.

Diğer bir husus, yine, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu kapsamı içerisinde, özellikle suçla konu edilen veya suçtan elde edilen mal varlıklarıyla ilgili olarak ceza mahkemelerimizin uygulamış oldukları kayyum atamalarında ve o dönemler içerisinde şirket içerisinde meydana gelmiş hisse devirleri veya diğer işlemlere yönelik olarak bir fonun, TMSF'nin, fon kurulunun alacağı muvazaa kararları doğrultusunda yargısal süreci işletmemizdir. Bakın, burada Anayasa Mahkemesi bu yönüyle iptal ederken bu kararı, daha doğrusu kanun maddesini iptal ederken özellikle kararın 372 no.lu paragrafında aynen şu şekilde bir ifadesi “Kuralın millî güvenliğe ve kamu düzenine aykırı faaliyetlerin odağı hâline gelebilecek şirketlerin mal varlığının kaçırılmasının önlenerek bunların anılan faaliyetlerde finanse edilmesini engellemek amacıyla ihdas edildiği, dolayısıyla meşru bir amacının olduğu ve bu amacı gerçekleştirmek için elverişli ve gerekli olduğu söylenebilir.” şeklinde bir tespiti var.

Bakın, arkadaşlar, hâlihazırda, geçen haftalarda malum bu FETÖ terör örgütüne yönelik mali yönden bu tür şirketlere ve özellikle mahrem imamların parasal manada hâlâ faaliyetlerine devam ettiğini görüyoruz. Bu konuda ulusal güvenliğimize, millî güvenliğimize ve yargısal süreçlere gerçek manada müdahale edebilmemiz için de bir hukuk devleti olarak elbette yasal imkânlara ihtiyacımız vardır. Bu düzenlememizin de bu yönüyle beraber mutlaka, Anayasa Mahkemesinin de iptal gerekçesi doğrultusunda hazırlandığını ifade etmek isterim.

Diğer bir yönüyle, tabii, arkadaşlarımız biraz farklı maddelere göz atıyorlar ama özellikle Cavit Bey 7'nci maddeyle ilgili bir hususu dile getirdi. Keşke maddenin tamamını okuyabilseydi. 2014 yılında yine buna benzer bir düzenlemeyi, daha önceki yasama döneminde Türkiye Büyük Millet Meclisi bir kanuni düzenlemeyi yapmıştı, 2014 yılında bu düzenleme iptal edilmişti. Yeni bir düzenleme ancak burada, garameten paylaştırmadan, yine kanuni faiz ve temerrüt faizi getirilmesiyle beraber yüzde 3'lük bir bütçe imkânları var. Özellikle 7'nci maddeyle eklenen geçici 19'uncu maddenin “gelirleri toplamının, -virgülden sonra başlıyor- diğer idareler için en son kesinleşmiş bütçe giderleri” ifadesiyle beraber... Onun içerisinde, “diğer idareler” kavramı içerisinde belediyelerin, özel idarelerin de değerlendirildiğini ifade etmek isterim.

Yine, belediyeler ve kamu kuruluşları açısından da 4'üncü maddemizde yine İcra ve İflas Kanunu'na bir atıfla -36'ncı madde- düzenlememiz var, bunu da ifade etmek isterim.

Ben teşekkür ediyorum Başkanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum Sayın Güler.

CAVİT ARI (Antalya) – Abdullah Bey, 7'nci maddeyi ben okudum. Diğerinde daha açık, bunda açık değil.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Diğer idareler kast ediliyor.

CAVİT ARI (Antalya) – Sorun yaşıyoruz.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Hayır, hayır...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli milletvekilleri, böylece teklifin geneli üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Şimdi teklifin maddelerine geçilmesi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Değerli arkadaşlar, teknik olarak birbiriyle alakalı, birlikte görüşülmesi daha anlamlı olan maddeleri arkadaşlarımız bir gruplamışlar. 1'inci ve 2'nci madde ilişkili görülüyor.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – “İlişkili görünür” diyor, ilişkililer...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Tamamen ilişkili.

VERGİ USUL KANUNU İLE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 257 nci maddesinin birinci fıkrasına (9) numaralı bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bent eklenmiştir.

“10. 6/6/2002 tarihli ve 4760 sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanununda tanımlı bulunan motorlu araç ticareti yapan mükelleflerden; doğacak vergilerin tahsil güvenliğini sağlamak amacıyla, 30 milyon Türk lirasına kadar, 6183 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasının (1), (2) ve (3) numaralı bentlerinde yer alan türden teminat almaya, mükelleflerin; faaliyet alanı, hukuki statüsü, mükellefiyet süresi, aktif veya öz sermaye büyüklüğü, çalışan sayısı, hakkında sahte veya muhteviyatı itibarıyla yanıltıcı belge düzenleme veya kullanma yönünde olumsuz rapor ya da tespit bulunup bulunmadığı, iş veya üretim hacmi ile ürün ve mükellef gruplarını ayrı ayrı veya birlikte dikkate alarak, teminatın; türünü, tutarını, verilmesi gereken zamanı, iadesi ile tamamlanmasına ilişkin hususları belirlemeye, bentte yer alan tutarı sifra kadar indirmeye ve iki katına kadar artırmaya, hangi hâllerde teminat aranılmayacağına ve uygulamaya ilişkin diğer usul ve esasları belirlemeye,”

MADDE 2- 213 sayılı Kanunun mükerrer 355 inci maddesinin birinci fıkrasının dördüncü cümlesinde yer alan “(8) numaralı bendi” ibaresi “(8) ve (10) numaralı bentleri” şeklinde değiştirilmiştir.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Motorlu araç ticareti yapan mükellefler için teminat yükümlülüğü var 1'inci maddede, 2'nci maddede de buna uymayanlara cezai müeyyideler var. Uygun görürseniz ikisiyle ilgili bir izahat alalım ve iki maddeyi topluca değerlendirelim.

Teklif sahibine, Abdullah Bey'e izahat için söz veriyorum, 1'inci ve 2'nci maddeler hususunda.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Değerli Başkanım, 1'inci maddemizde tabii, geneli üzerindeki diğer görüşmelerde bazı hatiplerimiz burada araç ticareti yapan yani motorlu araç ticareti yapan “tüm işletmelerin, firmaların...” gibi genelleyci bir ifade kullandı, böyle bir durumun söz konusu olmadığını öncelikle ifade edelim. Biz, burada, Türkiye’de motorlu taşıt üreticilerini ve ithalatçıları ifade etmek istiyoruz. Özellikle, Türkiye’de önemli markaların distribütörleri var ama ayrıca, yine, ithalat yetkisi kapsamı içerisinde Türkiye’ye farklı, Türkiye’de distribütörü olmayan ancak farklı model ve tipte araçları ithal eden firmalar da var. Tabii, bu firmaların ilerleyen zaman dilimi içerisinde, vergisel açıdan bir denetim ve kontrol yapıldığı dönemlerde, geçmişe yönelik olarak bazı uygulamalarda gerek düşük fatura kullanımı gerekse farklı araç ve tip modellerin uymadığı yönüyle bazı teftiş kurulu raporlarına yansıyan durumlar da söz konusu oluyor. Tabii, bu, ileride ülkemizin de Hazine ve Maliye Bakanlığımızın da herhangi bir vergi kaybına yol açılmaması; bu konularda daha ciddi, daha dürüst,

daha güvenilir firmaların korunması adına, en azından bu şekliyle, en azından farklı niyet taşıyan firmaların da bu alan içerisinde faaliyetlerini yürütebilmek için üst sınırı 30 milyon TL'ye kadar olan bir teminat yükümlülüğü kapsamı içerisinde bir teklifimiz var.

2'nci maddede de bu durumu arz edecek, tabii tebliğle beraber, kanundan sonra tebliğle beraber belli bir süre verilecek, o süre içerisinde bu yükümlülükleri yerine getirmeyen bu şirket sahiplerine 2022 için 34 bin TL'den az olmamak üzere ki orada brüt gelirlerinin binde 3'üne kadar da idari para cezası uygulamasını öneriyoruz, arz ediyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ederim.

Şimdi, 1 ve 2'nci maddelerle ilgili görüşleriniz için size söz vereceğim Sayın Paylan.

Buyurun.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Anayasa'ya aykırılığı oyladık mı?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Onu oyladık, evet.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın vekilime şunu soracağım: Şimdi, değerli arkadaşlar, benim çocukluğumdan beri, gümrükten, bu arabaların seri numaralarına uyulmadan, düşük faturalarla geçme meselesi var ve bunu bir türlü çözemedik biz. 1980'li yıllarda bunun çok büyük kaçakçılığı vardı, işte düşük faturalarla, başka model gösterilerek filan bu arabalar geçirilirdi, daha sonra azaldı, belli müdahaleler edildi. Benim anlamadığım şey şu: Bunların hiçbir tanesi gökten düşmüyor, hepsi gümrükten geçiyor. Ya, gümrükte niye bunları durduramıyoruz, niye engelleyemiyoruz? Niye bu konuda yeterli denetim yapılmıyor, inceleme yapılmıyor? Bu arabaların hepsi gümrükten geçiyor değil mi Sayın Elitaş? Hepsini. Yani ya deniz yoluyla geliyor ya kara yoluyla, tırlarla geliyor ve gümrükten geçiyor. Yani gümrükte bu işin yakalanması esastır değerli arkadaşlar, niye bunu gümrükte yakalayamıyoruz Abdullah Vekilim? Bu birinci sorum.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Hemen cevap vereyim hızlıca çünkü kaybolmasın. O dediğimiz kapsam içerisinde yani Garo Bey'in düşüncelerinin olduğu geçmiş yıllarda ki o şu anda sıfır düzeyine inmiş durumda ancak buradaki durum şu: Birçok farklı modelin ülkemiz açısından da bilinebilirliği noktasında ki o ülkeye dair bilgiler çok daha sonra elde edilebiliyor, onu bilemezsiniz. Çünkü geliştirilen, özellikle elektrikli, destekli ve teşvikli olan bu birçok aracın daha sonraki dönemlerde... Aslında o ülkede -maalesef- farklı şirketler kurmak vasıtasıyla ödemeleri de o şirket üzerlerinden yapıyorlar. Yani örnek verelim, Almanya'da üretilen bir araç, yeni model bir araç, piyasa şartları içerisinde aslında 90 bin euro ancak farklı, bu araçları pazarlayan şirket yapıları değiştirilmek suretiyle Türkiye'ye çok daha düşük bedelle gelebiliyor. Sizin ilk öncelikle gümrüğün yaptığı araştırmada bu doğru, herhangi bir şey yok, farklılık yok veya olumsuzluk yok ancak daha sonraki ihbarlar, daha sonraki incelemeler ve araştırmalarla beraber Hazine ve Maliye Bakanlığımızın veya Ticaret Bakanlığımızın araştırmalarında aslında o araçların fiyatlarının farklı olduğu daha sonraki tespitlerde mümkün olabiliyor. Ancak o, geleneksel manada çok eski dönem. O kötü örnekler maalesef yaşandı ama şu anda sıfır derecede olduğunu ifade edebiliriz hatta teknik maliyetleri inceliyorlar, bizim de getirdiğimiz teminat yükümlülüğü o kapsamındadır.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ederiz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Şimdi şunu söyleyeceğim: Yine de ben bu meselelerin gümrükte çözülebileceğini düşünüyorum. Yani eğer ki gümrükte bu anlamda...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Gümrükten bir arkadaşımız var mı burada?

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Genel Müdür Yardımcımız burada.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ondan da bir görüş alalım.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ya, niye bu iş gümrükte çözülüyor?

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Mehmet Bey izah etsin.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Mehmet Bey, buyurun.

GELİR İDARESİ BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET ARABACI – Şimdi, burada mevzubahis olan konu aslında direkt, doğrudan gümrükle de ilgili değil çünkü gümrük bu işi... Yani ithalat yapıldığında bu aracın KDV’si alınıyor o aşamada çünkü araç bir defa nihai tüketicinin kullanacağı bağlamda olmadığı için henüz daha ÖTV doğmadı, ÖTV’nin doğabilmesi için ilk iktisap gerekiyor. İlk iktisaptan önce yurt dışından getiren kişi, bu kişi aracı getirirken -biraz önce Sayın Vekilimizin de arz ettiği gibi- aracın bedeli 90 bin euro ama bunu 70 bin euroya getirmiş, oradaki anlaşmalı bir bayiden getiriyor. Distribütörü olan bir firma değil, zaten distribütörü olsaydı Türkiye’deki distribütörden de fiyat alırsınız, emsali var yani. Ama Türkiye’de distribütörü olmayan -biraz önce Sayın Vekilimizin arz ettiği gibi- distribütör dışı -kendi aralarındaki tabirle “paralel ithalatçı” da denilen- bu kapsamda gelen araçlar. Bu araç gelirken gümrüğün burada bu aracın fiyatına “70 değil 90’dı.” deme ihtimali yok ilk etapta, bu araç zaten istisnai bir araç.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Genelde lüks araçlarda mı oluyor?

GELİR İDARESİ BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET ARABACI – Genelde üst segment araçlarda oluyor ve bu araçlar Türkiye’ye gelince KDV’si ödeniyor, gümrükte, ödemede bir sıkıntı yok zaten ödemezse ikinci arabayı getiremez. Birinci arabayı getiriyor KDV’sini ödüyor hatta bu aracı 70 bin euro üzerinden kendi şirketinden birine satarak, normal kullanacakmış gibi satarak ÖTV’sini de ödüyor. Ancak bize ÖTV’sini ödemediği kısım o aradaki 20 bin euro, artı onun bir de ÖTV oranında yüzde 80’se yüzde 80 daha artırılmış hâli, bir de onun KDV’si derken ortalama bir araçta 600-700 bin, 1 milyon, bazen 2,5 milyona kadar gidebiliyor çünkü ÖTV oranında 220 olanlar var ve bu alandaki aracı getirip ÖTV’sini ödüyor ama aradaki farkın ÖTV’sini kastediyorum, farkın ÖTV’sini ödemedi, farkın KDV’sini de alamadan...

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Burada zamana ihtiyaç var...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, belli düzeyde bir detayla yetinirsek, daha epeyce soru sormak isteyenler var.

GELİR İDARESİ BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET ARABACI – Şunu da söylemek istiyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun.

GELİR İDARESİ BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET ARABACI – Ticaret Bakanlığımız da Gümrük Genel Müdürlüğü vasıtasıyla yurt dışıyla yazışıyor aslında bu araçların gerçek bedellerini öğrenmek için ama bu yazışma süreci Dışişleri Bakanlığı, onların Dışişleri Bakanlığı, kendi ülkesindeki bakanlıktan geri gelene kadar en az bir yılı bulabiliyor ve bu süre içerisinde zaten bu şirketler burayı kapatıyorlar. O nedenledir ki son dönemlerde Bakanlık olarak “En az üç yıl bu işte faaliyette bulunanlar bu işe girsinler yoksa girmesinler.” diye bir şart koymaya çalışmamızın sebebi buydu yani idari amaçlı, idari işlem anlamında.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ederim, sağ olun.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ben bu tespitlerinizi açıkça söyleyeyim kabul etmek istemiyorum, sebebi şu: Şimdi, yok “Dışişleri Bakanlığıyla yazışıyoruz, bürokrasi bir yıl sürüyor.” Ya, internete bakın arkadaşlar ya, arabaların liste fiyatları belli, şirketler, satanlar belli. Sonuç olarak 150 tane lüks araba şirketi yok ki, Mercedes var, BMW var, şu var, 5-6 tane...

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Başkanım, o zaman ama kanunilik, belirlilik... Siz öyle tahmin üzerinden cezai müeyyide uygulayamazsınız, lütfen yani.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Değil, onu demiyorum. Şunu uygulayabilirsiniz: Mesela, Çin ayakkabısı cenneti oldu Türkiye tamam mı, 1 dolardan fatura ödüyorlardı; sonra Ticaret Bakanlığına gerçekten çok iyi bir bürokrat...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Referans fiyat uygulamasını mı diyorsunuz?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ben şikâyet ettim; ya, arkadaş... Ben ayakkabı işi yapıyordum. 1 dolardan fatura ettiler, piyasa Çin ayakkabısı doldu; dedi ki: “Kardeşim, emsal fiyat uyguluyorum, bundan sonra 5 dolardan aşağı sokamazsın.” Yani “1 dolara da aldıysan 5 dolardan vergisini alacağım.” dedi.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Referans fiyat olabilir mi burada?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – O anlamda ya, bir referans fiyat uygularsınız ve o fiyatları uygularsınız, gerçekten ispat ederse ki düşük fiyata aldığını o zaman farkı kendisi alsın yani biz yukarıdan alalım vergisini. Atıyorum, siz referans fiyat 90 bin euro dersiniz -örnek için söylüyorum- 90 bin eurodan KDV’sini ödesin, ÖTV’sini ödesin, kendisi ispat ederse -ispat şartını şirkete verelim- ki 75 bin euroya getirdiğini, o zaman alabilsin.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buna bir cevap alalım.

Buyurun.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Başkanım, kanunilik ve hukukilik ilkesi böyle belirsiz mahiyette, tahmine dayalı olarak da...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Değil.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Hayır efendim, asla.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Yaptınız, ayakkabı sektöründe oldu bu.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Bakın, şimdi 21’inci maddede Anayasa Mahkemesinin iptali şu: Müddei, iddia eden iddiasını ispatla mükelleftir. Siz bir şeyi yapıp da sonra vatandaşa “Sen bunu ispatla.” diye bir devlet sorumluluğu, yükümlülüğü olamaz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Hukuken doğru bulmuyoruz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hayır, bakın...

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Siz mevcut kuralları koyarsınız, buradan, kurallardan sonra ihlal eden varsa -o teminatı da o yüzden getiriyoruz- kötü niyetli kullanan varsa da gerekli yaptırımları oradan ben sağlarım.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Şimdi, bakın...

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Ancak yasal mevzuat kapsamı içerisinde, belli bir zaman aralığında da onu ispatlarım ben, gereğini yaparım.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Peki, bir şey söyleyeceğim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Biraz fazla uzadı yani bağlayabilirsek memnun olurum.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ben çok az konuştum Başkanım, hemen söze girdi Abdullah Bey, sağ olsun.

Şimdi, şöyle arkadaşlar, araba sektöründe distribütör kârı yüzde 2’dir, yüzde 3’tür, yüzde 5’tir; yüzde 10 değildir. Yani, hani, bazı çok özel arabalarda yüzde 10 olabilir. Hani arada bir yüzde 30 fark varsa orada zaten bir suistimal vardır. Bu arabaların fabrika çıkış fiyatları belli yani Mercedes kaçta satıyor, BMW kaçta satıyor belli. O anlamda o fiyatın altında fatura edilmişse sizin müdahale etme hakkınız vardır. “Arkadaş, bu araba fabrikasında 80 bin euro, sen nasıl 70 bin euroya getirdin?” diye sorarsın ve bunun emsal fiyatını 90 bin euro olarak belirleyebilirsin, bununla ilgili bir sıkıntı yok. Ayakkabıda verdiğim örnek belli.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Başkanım, keşke otomotiv piyasasını anlatabilsem Garo Bey’e.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ben çok iyi biliyorum otomotiv piyasasını.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Hayır, aynı marka ve aynı donanım noktasında arada 2 kat, 3 kat fiyat farkları var, onu belirleyemezsiniz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Uğur Bey de bu konuya bir katkıda bulunmak istiyor.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Şunu söyleyeceğim, bir müsaade edin, ben bitireyim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bu konuyla ilgili hemen bir açıklama.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ama ben bitireyim.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Tamam, bitir.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Şunu söyleyeceğim değerli arkadaşlar, o anlamda biliyorum, arabalarda bazı aksesuarlar falan...

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Donanımlar, motor gücü, büyüklüğü...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Donanımlar, biliyorum. Hayır, motor gücü sabittir. Motor gücü şasede bellidir, ruhsatta bellidir, faturada bellidir. O giydirim yani diyelim ki deri koltuk koymuş, ısıtmalı koltuk koymuş, bilmem ne bakın, bunlar da gümrükte belirlenebilir.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – “Sunroof”u var falan.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Gümrükte piyasadan gelen uzmanları görevlendirirsek, gerçekten, araba piyasasından gelen 10 uzmanı alın şu gümrüklere koyun kardeşim, onlar bakar bakmaz anlarlar bu arabanın bak, bunda koltuk ısıtma var, bu koymamış bilmem ne, bu 90 bin euroluk araba...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Garo Bey, teklifinizi gayet sarıh bir şekilde izah ettiniz, teşekkür ediyorum.

Uğur Bey bu konuda bir katkıda bulunacak, sonra devam edelim.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Senin fikrine cevap, sorunlar, soru işaretleri kalkacak kafandan Sayın Paylan.

Şimdi, Sayın Paylan diyor ya distribütörlerle alakalı “Zaten bellidir, yüzde 2, yüzde 3 kârla çalışır.” Sıkıntı onlarda yok zaten, distribütörlerde sıkıntı yok arkadaşlar. Yani, buradaki sıkıntı şu: Diyelim ki ithalat yapmak herkesin hakkı, şirketinizi kurarsanız, ithalat yaparsınız, özel tüketim vergisine tabi araçları ithal edersiniz. Şimdi, burada bazı art niyetli kişiler olabilir, şirketler kurulabilir. Şimdi 90 bin euro, 100 bin euro olan bir aracı adam getiriyor, şirket, 50 bin euroya içeri getiriyor. Aslında aldığı para...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sokma!

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Şimdi, yani bunu gümrükte ve anında yakalayamayabilirsiniz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Yakala!

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Gümrükler yol geçen hanı olmuş ya!

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Şimdi, 80 bin euro veya 20 bin euroya getiriyor olabilir. Orada şirketi de kuruyor, onlar dışarıda şirket de kuruyorlar, anlaşıyorlar beraber yani beraber 2 tane şirket dışarıda da kurulmuştur, içeride de var. Bu suistimalin önüne geçmek için, bunlar altı ay mükellefiyetlerini tesis ettiriyorlar, altı ay sonra bazen kayboluyorlar, şirketleri kapatmıyorlar da gidiyorlar. Şimdi bu getirdiğimiz kanun teklifiyle beraber -paralel ithalatçı diyoruz bunlara işte biz- bunların önüne geçmek için... Distribütörler falan değil yüzde 2, onlar zaten biliniyor. Mercedes de belli, Volkswagen de belli, ola ki arada kaçaklar oluyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyoruz Uğur Bey, sağ olun, açıklık getirdiniz.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Başkanım, arada kaçakları yakalamak için. Adam altı ay sonra gittiği zaman bir şeyini alamıyorsunuz. Ne alacağız? Hiç olmazsa teminat mektubundaki karşılığı biz o paraya vergimizi alabilmek için bu uygulamayı yapıyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Verginin alınması noktasında bir uzlaşma var zaten. Yöntem olarak farklı yöntemler teklif ediliyor, şu anda tercih edilen yöntem ortada.

Yani, artık tamamlarsanız.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Tamamlıyorum.

Sayın Başkan, şöyle ki yani ifrat tefritle savrulmayalım diye söylüyorum. Bu anlamda benim önerim, yani eğer böyle yasaklayıcı bir yola girersek rekabeti bozabiliriz. Yani bu anlamda büyük. Şirketlerin hâkimiyeti esas. olabilir ve. rekabet bozulabilir. Bu anlamda eğer ki siz “30 milyon lira teminat koyacağım.” derseniz, küçükler bu şeye uyamazlar, küçük ithalatçılar...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Oransal bir teminat, maksimum sınır 30. 30 milyon değil, teminat.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Tamam, Başkanım ama gene de. rekabeti. bozucu bir düzenleme de söz konusu olabilir. Esas olan, gümrükteki denetimdir. Ben gümrükte iyi uzmanlar istihdam edersek...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bu konuyu ifade ettiniz zaten.

Evet, teşekkür ediyorum.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – ...bu meselenin önüne geçeriz diye düşünüyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sağ olun.

Sayın Cinisi, 1 ve 2’ nci maddeler üzerine buyurun.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Çok teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Evet, vergi toplamak tabii ki bir devletin ana görevi. Devlet, netice itibariyle vergi ve ordu üzerine bina edilen bir kurum, bir müessese. Burada, hiç şüphesiz verginin toplanabilmesi için her türlü önlemi almamız lazım fakat bu yöntem ciddi bir devlet tavrına yakışmıyor diye ben düşünüyorum. Yani vergisini ödemesinden şüphe edip de önceden teminat almaya kalkmayı ciddi bir devlet tavrı olarak ben görmüyorum. Ayrıca, eğer ki bu yapılacaksa bu toplanan paraların hangi amaçla kullanılacağını da kanun metninde yazılması gerektiğini düşünüyorum. Bu paralar nerelere harcanacak, nasıl kullanılacak? Ayrıca...

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Teminat mektubu olacak.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Teminat mektubu mu olacak?

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Bunların hepsi teminat mektubu olacak.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Tamam, peki.

Ayrıca, bu firmaların da bir vergi kaçakçısı konumuna getiriliyor olmasını, -ya, bunların içinde netice itibarıyla namusuyla iş yapanlar da var- firmaları bir vergi kaçakçısı gibi göstermeyi veya hissettirmeyi doğru bulmuyorum. Çin örneğini ben de verecektim, Garo Bey verdi. Biliyoruz ki sadece araba, otomobil ithalatında değil, pek çok farklı ürünün ithalatında fiyatı düşük gösteren firmalar var. Yani parayı nakit olarak gidip ödüyor, daha düşük faturalandırıyor ve bunun burada vergisini kaçırıyor. Burada bir de bu otomobil özelinde de şunu söylemek isterim: ÖTV’ler çok yüksek, yüzde 40 ile yüzde 220 arasında değişen ÖTV rakamları var, yani bunu daha makul seviyelere getirmemiz lazım. Devletin sadece araba satışından gelen vergilerle dönen bir aygıt olmaması lazım. Yani yüzde 220 vergi akla zarar bir vergi, yüzde 100 de akla zarar bir vergi. Yani bir araba alırken bir de devlete araba alır gibi oluyoruz, bunların doğru olmadığını düşünüyorum.

Bir de bundan önce yine çıkarılan bir kanunla; bu altı ay ve 6 bin kilometre meselesi vardı.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Ticaret Bakanlığının yönetmeliği.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Evet, evet.

Şimdi, orada da al-satçı kişiler üzerinden devleti zarara uğratan bir yöntem vardı, onu aşmanın yöntemi bulundu.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Sıfır araba olarak kullananlar var, bir de “rent a car”lar var.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Hayır, hayır.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Bunu bir ticari şeye dökmesinler yani.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Evet, ikinci el satıcıları alıyorlar, güvenilir birinin -mesela Mehmet Bey’e ben güveniyorum- Mehmet Bey’in üzerinden al-sat yapılıyor, ona da ufak bir kâr veriliyor; bu şekilde devletin vergi kaybına yine sebep olunuyor. Yani bunları aşmak her zaman mümkün. Onun için devlete daha çok yakışan, akılcı yöntemler bulmak lazım diye düşünürüm.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyoruz.

Sayın Mustafa. Kalaycı.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Teşekkürler Başkanım.

Ben bir konuya açıklık getirilmesi için görüş ifade edeceğim. Geneli üzerinde yaptığım konuşmamda, motorlu araç ticareti yapan mükelleflerden teminat alınmasını, almayanlara özel usulsüzlük cezası kesilmesini doğru bulduğumuzu, vergi güvenliği açısından çok önemli bir düzenleme olduğunu ifade ettim. Yalnız, burada kapsam olarak “motorlu araç ticareti yapan mükellefler” deyince çok geniş bir alanı kapsıyor. Mutlaka burada bir yetki alınıyor, Maliye Bakanlığımız ona göre bir düzenleme yapacaktır ama bunu burada ifade edip hani sektörü de korkutmamamız lazım, ürkütmememiz lazım. Çünkü Özel Tüketim Vergisi Kanunu’nun tanımlarla ilgili 2’nci maddesinde “Motorlu araç ticareti yapanlar: (II) sayılı listedeki mallardan kayıt ve tescile tâbi olanları imal, inşa veya ithal edenler ile fabrika, ana bayi, bölge bayii, bayi, yetkili satıcı ve acenteler ile Maliye Bakanlığınca bu nitelikte oldukları tespit edilenler,” diyor. Yani çok geniş, tüm sektörü kapsıyor. Mutlaka Bakanlık ihtiyacı duyduğu...

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Tebliğle...

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Evet, bunu belirleyecek ama burada da...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Burada isterseniz bir açıklık. getirelim.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Bir açıklık getirelim de sektör bu konuda şey...

GELİR İDARESİ BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET ARABACI – Burada, en başta maddeye eklenen madde 2/d başlarken “4760 sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanunu’nda tanımlı bulunan” dediği, bu kanun kapsamında bu tanımı...

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Ben tanımı okudum zaten, ben de tanımı okudum.

GELİR İDARESİ BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET ARABACI – O “tanımlı bulunan” demek, aslında şu demek: “ÖTV ödeyicisi” demek ya da “sıfır araç ticareti yapan” demek. Yani mesela, herhangi bir galerici sıfır araç satmıyorsa bu kanun kapsamında değil zaten, ÖTV mükellefi de değil.

Birinci el, sıfır araç satıyorsa, galeri sıfır araç satıyorsa bu kapsamda muhatapı.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Şimdi, fabrika, ana bayi, bölge bayi...

GELİR İDARESİ BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET ARABACI – Evet, şöyle: Orada teknik olarak, kanun yazım tekniği olarak hani bir bölüme yazıp diğerine yazmama gibi bir şey olmuyor çünkü o zaman diskriminasyon eleştirisine tabi tutuluyoruz ama genel anlamda, kanunda tanımı bulunan imalatçı, imal edenler, ithal edenler, bayiler, bölge bayiler, distribütörler, hepsi var aslında teknik olarak ama burada bizim şu ana kadar yakaladığımız şeyler özellikle ithalat boyutuyla ki imalatçı gibi olanların burada çok fazla tedirgin olmasına gerek yok hiçbir şekilde birinci el araç satmayan, sıfır araç satmayan galericilerin de tedirgin olmasına gerek yok zaten kanun kapsamında değiller.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Tutanaklara geçmiş oldu bu açıklama.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Benim şeyim de öyleydi de...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Mustafa Bey’in vesilesiyle tutanaklara geçmiş oldu bu detaylar.

Sayın Paylan, kısa bir ilaveniz var galiba.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bir soru daha sormak istiyorum.

Şimdi şunu anlamadım: Şimdi, gümrükte yakalayamadık; bu araba 70 bin euro mu, 90 bin euro mu?

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Bir yıl sonra yazışmayla anladık.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ama bir dakika; yazışma sırf kurtarmaz ki çünkü donanımı siz görmüyorsunuz o anda; donanımını düşük göstermiş olabilir yani sonradan yakalayacağız. Sırf yazışmayla yakalamak mı esas burada, onu söylüyorum; donanımı görmüyorsunuz ki, donanımını göstermeyebiliyor faturasında; koltuk ısıtmasını göstermiyor, deri koltuğunu göstermiyor. Bunları nasıl yakalayacağız?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bir soralım bunu.

Evet, Mehmet Bey, bu durumda ne yapıyorsunuz?

Buyurun.

GELİR İDARESİ BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET ARABACI – Sayın Vekilim, burada şu anda bahsedilen konu, aslında bir tane yöntemi söylemiş olduk; bu konuştuğumuz yöntem kaçakçılığın bir tanesi, bu da ithalatta düşük matrah beyan etmek.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Tamam, doğru.

GELİR İDARESİ BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET ARABACI – Burada da distribütörü olanların zaten bu konuyla ilgili bir derdi yok, zaten onlarda emsal fiyat alabiliyoruz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Biliyorum ama aksesuar göstermiyor.

GELİR İDARESİ BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET ARABACI – Distribütörü olmayan araçlarda zaten... Biz Dünya Ticaret Örgütüne de üyeyiz. Ve Dünya Ticaret Örgütüne göre Ticaret Bakanlığı her hâl ve takdirde, yurt dışındaki firmanın satış faturası ile Çin'in beyanını esas almak zorunda, aksi hâlde, yaptırıma tabi tutuluyoruz. Yurt dışındaki fatura zaten 70 bin gösteriyor çünkü o firma da anlaşmalı; oradaki de distribütör değil, oradaki de şey fabrika değil.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Ara bayi.

GELİR İDARESİ BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET ARABACI – Fabrikadan almış, bizdeki bayi gibi, ara bayi almış, o bayi de Türkiye'deki firmayla anlaşmalı. O firma buraya fatura kesiyor 70 bin eurodan, aradaki o fark, 20 bin euro da haricen hatta bazen başka ülkeye bile gönderiliyor, başka bir ilişkili şirketine.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bir daha söyleyeyim: Düşük, çıplak hâlde arabayı fatura ediyorlar fabrikadan, sonra dışarıda giydiriyorlar, aksesuar koyuyorlar, öyle gümrükten geçiriyorlar. Bunu nasıl yakalıyorsunuz?

GELİR İDARESİ BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET ARABACI – Sayın Vekilim...

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Yani şimdi öyle bir hâle geldik ki Maliye, Hazine, Ticaret Bakanlığı araçları nasıl yakalıyor? O, gündemimizin dışında bir şey.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, biraz daha...

Detayı isterseniz özel konuşun ama buradaki düzenlemenin amacı, maksadı açık bence.

Sayın Abdüllatif Şener, buyurun.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Abdullah Bey, şimdi, benim anlayamadığım nokta şu: Bu düzenleme sanki genel vergileme usulüne uygun değil gibi geldi. Şundan dolayı: Vergi Usul Kanunu'nun 19'uncu maddesinde vergiyi doğuran olay var. Ne diyor? "Vergi alacağı, vergi kanunlarının vergiyi bağladıkları olayın vukuu veya hukuki durumun tekemmülü ile doğar." Yani bu, tüketim vergilerinde de teslimle vergi doğar, vergiyi doğuran olay teslimdir veya gümrükten girişidir, bir hukuki sonuçtur. Siz, şimdi, vergiyi doğuran olayın meydana gelmediği bir safhada teminat olarak birilerinden teminatını istiyorsunuz, para istiyorsunuz. Peki, bu adam ithalattan vazgeçtiyse, satıştan vazgeçtiyse, yatırdığı parayı devletten geri almak için canı çıkar ya.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Teminatlar iki yıllık süreye tabi, uygulaması da yenilemeye tabi efendim, her zaman alabilir, vazgeçebilir.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Nasıl geri alabilir?

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Ticaretten mi vazgeçiyor?

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Yok. Farz et ki yani...

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – İthalat yetkisi var, devam ediyor, sadece o grup aracı ithal etmekten vazgeçiyor.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – "İthalat yapacağım." diye bir parti mal getirecek.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Evet. Vazgeçti...

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Teminatı yatırdı, vazgeçti. Parasını almak, vergi dairelerini biliriz, parasını geri almak fermana mahsus

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Mehmet Bey, bir cevap verebilir mi, Gelir İdaresinden?

Buyurun.

GELİR İDARESİ BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET ARABACI – Sayın Bakanım...

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Tam yanlış anlaşıldı.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Canı çıkar ya!

GELİR İDARESİ BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET ARABACI – Sayın Bakanım, burası özel bir alan olduğu için; burası özel bir alan, özel tüketim vergisine tabi bir alan olduğu için Özel Tüketim Vergisi Kanunu çıktığından beri eğer bir kişi ithalat yapmak istiyorsa, eğer bir araç ithal edilmek isteniyorsa zaten her hâl ve takdirde bizden o aracın ÖTV’siz olarak getirilme yani bu kişi nihai kullanıcı olmadığı için, yoksa her hâl ve takdirde... Mesela ben, Mehmet Arabacı olarak bir araç ithal edeceksem ÖTV’sini zaten gümrükte ödemiş olmam lazım ama o aracı ithalatçılar ya da distribütörler bunu getirebilmek için, ÖTV’siz olarak bu aracı getirebilmeleri için bizden bir belge alıyorlar iki yıllığına. O belgeyi alırken bundan sonrakilerde... Biz bundan sonraki başvurularda bu teminatı istemeyi düşünüyoruz. Hâlihazırda devam edenlerde de belli bir süre...

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – “Vergisiz getiriyor.” diyorsunuz, sonra bu teminatı istiyorsunuz.

GELİR İDARESİ BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET ARABACI – “Vergisiz getirmek”ten kastım ÖTV anlamındaki vergi yani KDV değil. ÖTV’siz getirip... ÖTV’de vergiyi doğuran olay ne zaman doğuyor? İlk iktisapta. “İlk iktisap” dediğimiz, kullanmak maksadıyla satılması. Burada şirketlerin arada aldığı, alttaki alt bayiye sattığı o aşamaların hiçbiri ilk iktisap değil. İlk iktisap, nihai tüketici olarak benim ya da herhangi bir şirketin kullanmak maksadıyla, aktifine kaydetmek maksadıyla almasıdır. O maksatla alınana kadar ÖTV doğmadığı için aradaki aşama buraya kadar geliyor zaten. Bunların hepsinde bunun satılabilmesi için bizden o belgeyi alması lazım çünkü ÖTV’siz satamaz şeye, satarsa da sorumluluk olur.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyoruz.

Sayın Kaboğlu’nun da sorusu var zannediyorum.

Buyurun.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan, ben özellikle... Sayın Aydemir’in Avrupa Mahkemesine yapılan başvuru tarihlerine ilişkin bir beyanı olmuştu.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yalnız, bu maddeyle ilgili...

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Hayır, oraya çok var; o nedenle sıcakta sıcakta...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Lütfen ama çok... Siz, bakın, hukukçusunuz.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Yalnızca, yalnızca üç cümleyle...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Diğer maddeye, ilgili maddeye geldiğimizde ifade edin efendim, size fazlasıyla söz verdim. Ama karıştırırız şimdi, tutanaklarda da “Bu konuyla ne alakası var.” diyecekler. O maddeye geldiğimizde söz isteyin, size söz vereyim; olur mu?

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – E, peki.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, şimdi maddeleri oyluyoruz.

1’inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2’nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

3,4,5,6 ve 7’nci maddeler bir bütünlük arz ediyorlar.

MADDE 3 - 4/11/1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunun ek 1 inci maddesinin birinci fıkrasının sonuna aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Bu süre içinde belirtilen işlemlerin yapılmaması halinde taşınmazların malikleri tarafından mülkiyet hakkından kaynaklı bedele ilişkin açılacak davalar, adli yargıda görülür.”

MADDE 4 - 2942 sayılı Kanunun ek 3 üncü maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Mülga 31/8/1956 tarihli ve 6830 sayılı İstimlâk Kanununun 16 ncı ve 17 nci maddeleri ile bu Kanunun mülga 16 ncı ve 17 nci maddeleri uyarınca kesinleşmiş mahkeme kararlarına istinaden idareler adına tescil edilen taşınmazların kamulaştırılması için kamulaştırma bedellerinin eski malikleri adına kamu bankalarına yatırılması ve hak sahiplerine ödenmesi halinde, tebliği dâhil eksik veya hatalı kamulaştırma işlemleri, kamulaştırma bedelinin ödendiği tarih itibarıyla kesinleşmiş kabul edilir. Bu hüküm, tebliği dâhil eksik veya hatalı kamulaştırma işlemleri bulunmasına rağmen idare adına tescil edilmiş olan taşınmazlar hakkında da uygulanır.”

MADDE 5- 2942 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 4- Bu Kanun uyarınca mahkemelerce hükmedilen bedel, vekâlet ücreti ve yargılama giderleri, davacının veya vekilinin davalı idareye yazılı şekilde bildireceği banka hesap numarasına, bu bildirim tarihinden itibaren, otuz gün içinde yatırılır. Bu süre içinde ödeme yapılmaması halinde, genel hükümler dairesinde icra olunur.

Bu Kanun uyarınca yapılacak icra takiplerinde idare, 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 36 ncı maddesi uyarınca icranın geri bırakılmasını talep ederse idarenin teminat gösterme zorunluluğu yoktur.

Bu Kanun kapsamında açılan davalarda verilen bedel ve tazminat kararlarına ilişkin mahkeme ve icra harçları ile her türlü vekâlet ücretleri, davalı idare tarafından ödenmek üzere maktu olarak belirlenir.”

MADDE 6 - 2942 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 18- Bu maddeyi ihdas eden Kanunla bu Kanunun ek 3 üncü maddesine eklenen ikinci fıkra, bu maddeyi ihdas eden Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte kanun yolu incelemesinde olanlar dâhil görülmekte olan davalar ile yargılamanın iadesi davaları hakkında da uygulanır.”

MADDE 7 - 2942 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 19- Kamulaştırma işlemleri tamamlanmamış veya kamulaştırması hiç yapılmaması olmasına rağmen 4/11/1983 tarihinden 28/7/2021 tarihine kadar fiilen kamu hizmetine ayrılan veya kamu yararına ilişkin bir ihtiyaca tahsis edilerek üzerinde tesis yapılan taşınmazlara veya kaynaklara kısmen veya tamamen veyahut irtifak hakkı tesis etmek suretiyle malikin rızası olmaksızın fiilî olarak el konulması veya hukuki el atılması sebebiyle açılan davalarda hükmedilen bedel ve tazminat ödemelerinde kullanılmak üzere, ihtiyaç olması hâlinde, merkezi yönetim bütçesine dâhil idarelerin yılı bütçelerinde sermaye giderleri için öngörülen ödeneklerinin (Milli Savunma Bakanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı bütçelerinin güvenlik ve savunmaya yönelik mal ve hizmet alımları ile yapım giderleri için ayrılan ödeneklerin) yüzde üçü, belediye ve il özel idareleri ile bağlı idareleri için en son kesinleşmiş bütçe gelirleri toplamının, diğer idareler için en son kesinleşmiş bütçe giderleri toplamının en az yüzde üçü oranında yılı bütçelerinde pay ayrılır. Alacakların toplam tutarının ayrılan ödenegin toplam tutarını aşması hâlinde, ödemeler, sonraki yıllara sâri olacak şekilde, garameten ve taksitlerle gerçekleştirilir. Taksitlendirmede, bütçe imkânları ile alacakların tutarları dikkate alınır. Taksitli ödeme süresince, 4/12/1984 tarihli ve 3095 sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanuna göre ayrıca kanuni faiz ödenir.

Birinci fıkra, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla bedel ve tazminatı ödenmemiş olan tüm davalarda ve icra takiplerinde de uygulanır.”

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Kamulaştırmada mülkiyet hakkından kaynaklı bedele ilişkin davalar ile kesinleşen mahkeme kararına istinaden kamulaştırma bedellerinin ödenmesi ve ihtiyaç hâlinde ilgili kurum bütçesinde pay ayrılmasına ilişkin düzenlemeleri içermektedir. Bu konuda teklif sahibi Abdullah Bey’den biraz teferruat rica ediyoruz, izahat rica ediyoruz.

Buyurun lütfen.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Değerli Başkanım.

Değerli Başkanım, teklifimizin 3’üncü maddesinde özellikle “Bu süre içinde belirtilen işlemlerin yapılmaması halinde taşınmazların malikleri tarafından mülkiyet hakkından kaynaklı bedele ilişkin açılacak davalar, adli yargıda görülür.” diye bir ifade getiriyoruz. Bunu neden getiriyoruz: Adalet Bakanlığımızın 2021 yılı verilerine göre adli yargıda 29.874, idari yargıdaysa 3.343 dava açılmış durumda yani aynı konu aynı düzlemde. Özellikle hissedarlık noktasında bazı parsellerle ilgili olarak bazı davacılar, vatandaşlarımız idari yargıda, bazıları da adli yargıda dava açıyorlar çünkü kamulaştırma iş ve işlemlerinin başlangıcı idari bir kararın hayata geçmesiyle yol buluyor. Daha sonra da bedele ilişkin hususlarla beraber gelişen hususlar ve özellikle planlama safhasıyla beraber karışık bazı durumları vatandaş nezdinde oluşturduğu için gerek adli yargıda gerekse idari yargıda bu davalar açılmış oluyor. Şu anda, hâlihazırda bu dava sayılarıyla beraber özellikle belli mahkemeler planlama safahatıyla beraber, idari yargıda görülmesi gereken hususlarla beraber birçok konuyu Uyuşmazlık Mahkemesine taşımak suretiyle burada yargı mercisinin belirlenmesi yönünde birçok talepler oluyor. Bu karışıklığı gidermek adına tamamen bu süreçlerin adli yargıda görülmesi hususunu ve idari yargı-adli yargı karışıklığını ortadan kaldırmaya yönelik bir teklifimizi 3’üncü maddeyle beraber sağlamış oluyoruz.

4’üncü madde, özellikle, yine Meclisimizin 21/12/2019 tarihinde almış olduğu, Plan ve Bütçe Komisyonundan çıkan bir kararı vardı. Yine, bu kararın ilgili maddesinde, bu hususların yani kamulaştırma iş ve işlemlerine dair tescil yapılmış, kamunun eline geçmiş, bedel bir şekilde banka ve Merkez Bankası veya diğer kamu bankaları vasıtasıyla ödenmiş veya ödenmemiş, ödenmediği takdirde burada idare aleyhine açılacak her türlü davadaki değer ne olduğunun yurt içi fiyat endeks tablosundaki aylık değişimlerle beraber belirleneceğine karar almıştık 2019 yılında. Ancak, daha sonraki yargısal süreçlere baktığımızda -bazı usuli iş ve işlemler- tebligat, yargı veya idarenin kamu yararı doğrultusundaki bazı iş ve işlemlerinin çok yıllar sonra gerek arşivin taşınması gerekse kamunun içerisindeki evrak eksikliğinden kaynaklı olarak bedelin ödenmesine rağmen tekrar, 2’nci defa bir bedel ödemek zorunda kaldığını görüyoruz değişik kamu kurumlarının ve belediyelerin.

İcra ve iflas hukuku genel evrensel prensipleri kapsamı içerisinde sebepsiz zenginleşme hükümleri ve... Özellikle Anayasa Mahkememizin de 2014 yılında almış olduğu bir karar var. Anayasa Mahkememiz (2012/1246) esas numaralı, 6/2/2014 tarihli kararında aynen şu şekilde bir ifadede bulunuyor 72’nci madde kapsamı içerisinde: “2006 yılından beri istikrarlı olarak uygulanan bu yöntem bireyler için erişilebilir ve bilinebilir olup başvuru konusu olayda 2010 yılında açılan kamulaştırma bedelinin tespiti davasında başvuru bahsedilen yerleşik içtihadı önceden öngörülebilir bir durumdadır. Sonuç olarak bahsedilen uygulamayla hukuki belirlilik bağlamında kanunilik ilkesi ihlal edilmemiştir. Son olarak, kamulaştırma bedelinin tespitini yapan mahkemeler, taşınmazı kamulaştırılan bireylerin kayıplarını telafi edecek şekilde yeterli bir kamulaştırma bedelinin tazminat olarak hesaplanmasında ve bu surette bireylerin haklarını korumada görevli oldukları gibi kamunun fazla bedel ödeyerek zarara uğratılmasını da engellemekle yükümlüdürler. Yani mahkemeler, mülkiyet haklarına müdahale edilen bireylerin mülkiyet hakkı ile ulaşılacak istenen kamu yararı arasında makul bir denge kurmalıdırlar.”

Şimdi, bu karar doğrultusunda kamulaştırma bedellerini yıllar önce almış olmalarına rağmen mirasçıların veya farklı kişilerin daha sonradan dava açmak suretiyle gerek belediyelerden gerek kamu kuruluşlarından 2'nci defa bir kamulaştırma bedeli istediği görülmektedir. Burada da otuz yıl önce, kırk yıl önce iş ve işlemler noktasında bazı evrak eksikliğine dayanarak tazminata 2'nci defa hükmedildiğini görüyoruz. Bu konuda kamuyu zarara uğratan ilgili kişilerde sebepsiz zenginleşmeye sebebiyet veren bir durumu da ortadan kaldırma adına 4'üncü maddemizi teklif etmiş oluyoruz.

5'inci maddemizde ise özellikle gerek yine Plan ve Bütçe Komisyonumuzda görüşülmüş ve karara bağlanmıştı; o da idarelerin yani kamunun kamulaştırmaz el atma davalarına yönelik olarak ilk derece mahkemelerinin vermiş olduğu kararlarda haciz işlemi ve uygulamaydı. Bununla ilgili -yasama organımız- gayrimenkulün aynına ilişkin bir husus vardır çünkü bu tür davalarda tazminata hükmedildiğinde aynı zamanda mahkeme tapuyu iptal ederek yani kişinin, şahsın üzerindeki tapuyu iptal ederek kamu adına tescil ediyor ve bir tazminata hükmediyor ilgili kamulaştırmaz, el atma suretiyle el konulan arsayla ilgili olarak veya taşınmazla ilgili olarak. Ancak gayrimenkulün aynına ilişkin değildir, gayrimenkulün aynına ilişkin olmaması hasebiyle de ilk derece mahkemesinin "İcra ve İflas Kanunu gereğince icra takibine konu edilebilir." diye ve bu yönüyle de bir "Adil yargılanma hakkı ihlal edildi." diye Anayasa Mahkememiz bu yazın vermiş olduğu kararda bu ilgili kanun maddesini iptal etti. Ancak bu süreçte birçok davada yargısal süreci takip ettiği için özellikle İcra ve İflas Kanunu'nun 36'ncı maddesi içerisinde...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – ...talep edilen konu eğer bir tehirici talepleri olarak temyiz edilmişse, itiraz ve temyiz süreci başlatılmışsa burada teminat gösterme zorunluluğu... 36'ncı madde de malumunuz devlet veya adli yardımdan faydalanan kişilerin teminat gösterme zorunluluğu olmadığını ifade etmiştir. Buradaki devlet ve adli yardımdan faydalananların yanında, aynı zamanda bu yönüyle ki... Bu idarelerin, belediye, özel idare ve diğer kamu kurumlarının bu mahiyette eğer tehirici talepleri olarak temyiz ve itiraz süreci söz konusuysa teminat verme zorunluluğunun olmadığını ifade ediyoruz 5'inci maddeyle beraber getirilen hususlarda.

Yine, geçmişte özellikle bedele ilişkin hususlarda buradaki gerek icra harçları ve gerekse vekâlet ücretleri noktasında belirlenen nispi ücretlerin de -2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'ndaki özellikle bedele ilişkin tespit davalarındaki "maktu ücret" tanımlamasını- yine genel mahiyette bir yansıma olarak bu maddemizle de beraber kamulaştırmaz el atma davalarında bir maktu ücret uygulaması olarak verilmesini teklif ediyoruz.

Yine, 6'ncı maddemizde 3'üncü, 4'üncü maddedeki belirtmiş olduğumuz kapsam içerisindeki davaların bir uyum davası mevcut. Şu andaki hâlihazır kanun inceleme sürecinde olan davalar hakkında neler yapılacağına dair bir geçici madde. Bu davalara da uygulanması gerektiği hususunu ifade etmiş oluyoruz 6'ncı maddeyle.

7'nci maddeyle geçici 19'uncu maddeyi getiriyoruz. Yine, 2014 yılında Anayasa Mahkememizin sadece yüzde 2'lik bir ödeme şekliyle beraber değerlendirmesi vardı. Buradaki mevcut kamunun, özellikle Millî Savunma Bakanlığı, Jandarma, diğer kamu kuruluşları ve diğer idarelerin en son kesinleşmiş bütçe giderleri toplamının en az yüzde 3'ü oranında yıl içerisindeki bütçelerinde kamulaştırma işlerine yönelik bir pay ayrılmasını öngörüyoruz. Ola ki bu bütçe aşımı söz konusu olduğu takdirde de bütün alacaklar açısından bir garameten paylaşır ve taksitlendirmeyi getiriyoruz.

Ayrıca, yine, kanuni faiz uygulamasıyla beraber temerrüt faizine ilişkin hükümleri de bu kanunumuzda ifade ediyoruz. Ki şu anda mevcut, gerek belediyeler gerek özel idareler gerek kamu kuruluşlarının da mevcut bütçe imkânlarını da sağlıklı bir şekilde, gerçek ihtiyaçlar noktasında bu tür giderlerin bir yük getirmeyerek de makul bir dönem içerisinde ödenmesini de ifade etmek istiyorum Değerli Başkanım.

Sorular varsa cevaplayacağız.

Arz ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum.

Şimdi 3, 4, 5, 6 ve 7'nci maddeler üzerinde topluca müzakere yapacağız ama oylamaları yine her bir maddeyle ilgili ayrı ayrı gerçekleştireceğiz.

Sayın Cavit Arı, buyurun.

Maddeler üzerinde görüşlerinizi dinliyoruz.

CAVİT ARI (Antalya) – Başkanım, Abdullah Bey'in açıklamaları arka arkaya geldiği için, şimdi, şöyle, toparlayarak ben de değerlendirme yapayım.

Şimdi, 3'üncü maddede şöyle bir durum var: Yakın tarihe kadar, örneğin bir imar planında kamu alanı olarak kamu hizmetine ayrılmış olan yerlerde eğer fiilen o taşınmaz üzerine kamulaştırma amacına uygun bir yapı yapılmışsa bunun, davanın görüldüğü yerin adli yargı, üzerinde herhangi bir yapılaşma yoksa idari yargıydı; ayırım bu şekildeydi. Tekrar ediyorum: Eğer o taşınmaz üzerinde bir yapı var ise davanın görüldüğü yer adli yargı, yapı yoksa idari yargıydı. Şimdi, bununla ilgili zaten değişik yargılama safahatı sonrasında bu aşamaya gelinmiş ancak Abdullah Bey'in verdiği bir sayı var, o da önemli bir sayı; hâlihazırda idari yargıda devam eden 3.343 dava var. Şimdi, tahmin ederim ki bu davaların da belli bir safahatı oldu yani bugüne kadar geçen bir yargılama safahatı oldu. Şimdi bu kararlar beraber yani bizim alacak olduğumuz... Diyelim ki bu değişikliği kabul edersek o davalarla ilgili yargılama süreci ne olacak? İdare mahkemeleri görevsizlik kararı verip adli yargıya dosyaları göndermek zorunda kalacak.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Usul işlemi olduğu için öyle, evet.

CAVİT ARI (Antalya) – Dolayısıyla da bu yargılamalar uzamış bir duruma dönüşecek ve bir hak kaybına yol açacak. Bununla ilgili bir geçiş mümkün mü, değil mi? Onu bir sorayım.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Başkanım...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Usul hükmü olduğu için bu konuda hemen yürürlüğe girmesi gerekiyor ancak şöyle bir durum var: Evet, biraz gecikmiş olacak ama benim bizi verdiğim... Yani bölge istinaf mahkemelerinden ve idari mahkeme başkanlarımızdan özellikle farklı hisselerle sahip davalardan bazıları adli yargıda, bazıları idari yargıda; bilirkişileri farklı incelemelerde. Şimdi, dolayısıyla davanın bütünlüğüne baktığımızda aslında hedef noktasında bizim çok parçalı veya farklı bir hükümle karşı karşıya kalma riskini ortadan kaldırma noktasında bunu yapmamız gerekiyor. Elbette, belki bir geçiş dönemi itibarıyla mevcut davalarımız da olabilir.

CAVİT ARI (Antalya) – En az iki sene fazladan uzar.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Ama nihai evrede esas hedef adli yargıda daha gerçekçi hedef edilen... Demin Anayasa Mahkemesinin 2014 tarihli kararını okudum arkadaşlar, orada mülkiyet hakkı kapsamı içerisinde bireylerin gerçekten... Yani mülkiyet hakkından kasıt, o bedele ulaşmalarıyla beraber kamu zararının da oluşmaması adına makul dengeyi kurma... Sizin adli yargıda kurduğunuz

o denge ile idari yargıdaki yaklaşım ve değerler farklılık arz edebilir. Esas orada bu sefer, bu hükümle beraber “Benimki adli yargıya taşınmış olsaydı, bu geçiş hükümleri olmamış olsaydı...” diye bir itirazı o zaman da göğüslemek zorunda kalabilirdik. Dolayısıyla usul hukuku kapsamı içerisinde bir düzenleme olduğu için yürürlük noktasıyla beraber adli yargıya taşınması gerçekleşecektir. Biraz zaman kaybı da olacaktır, onu da ifade etmek istiyorum.

CAVİT ARI (Antalya) – Evet, devam ediyorum.

Şuradaki düzenlemeye ben de iştirak ediyorum: Örneğin taşınmazın bedelini, zamanında, usulüne uygun olmayan bir süreç olmasına rağmen, eğer vatandaş parayı çekmişse, parayı almışsa sonuçta amaç hasıl olmuş yani kamulaştırma bedelini almış demektir. Bu, çok eski dosyalarda, avukatlığımız zamanında karşımıza çok çıkardı. Ancak burada şöyle bir ayrımı da dikkatinize sunayım, ileride karşımıza çıkar, şöyle durumlar var: Kamulaştırma işlemi yapılmış, para bankaya yatırılmış ama para bankaya yatırılmış olmasına rağmen vatandaş tarafından çekilmeyen paralar var. Bu tip durumlarda hak kaybının devam edebileceğini hatırlatmak isterim. Yani kişi adına bankaya para yatırılıyor ama kişinin parayı çekmemiş durumda olduğu dosyalar var, uygulamada çok karşılaşıyoruz bunlarla.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Cavit Bey, diğer maddemiz var bizim, 2019’da çıkardığımız madde var. Orada bankalara yatırılan ancak hak sahibine ödenmediği tespit edilen kamulaştırma bedelleriyle ilgili süreç de var, o ayrı bir düzenleme; dolayısıyla o yürürlükte şu anda.

CAVİT ARI (Antalya) – Şimdi, diğer, 5’inci madde vekâlet ücretleriyle ilgili, maktu vekâlet ücretine dönüştürülmesiyle ilgili konuda da yine bir avukat olarak ve avukat meslektaşlarımızın da hakkının burada savunulması adına şunu ifade etmek zorundayım: Sonuçta, son dönemlerde gerçekten avukatların hakları, hukukları, gerçekten alanlar daraltılmakta. Yani burada da vekâlet ücretinin maktu hâle getirilmesinin avukat meslektaşlarımızın aleyhine bir durum olduğunu ifade etmek istiyorum. En azından bu çekinceyi burada koymak durumundayım.

7’nci maddede biraz önce tam anlaşıldık mı, bilmiyorum. Benim söylemek istediğim konu: Belediyelerin hâlihazırda bu üstte kalan yüzde... Bir de şunu söyleyeyim: Daha önceki yüzde 2 oranı belediyelerin görevlerini yerine getirebilmeleri açısından makul bir oran Abdullah Bey, yüzde 2 olarak devam etmesi gerektiğini biz savunuyoruz. Yüzde 3, sanki yüzde 1’lik bir rakam gibi gözükmele beraber pratik anlamda baktığımızda belediyelerin o büyük bütçeleri düşünülürse gerçekten çok büyük rakamlara dönüşmekte. O da belediyelerin hizmetlerini engeller vaziyete dönüşmekte hem belediyeler hem de özel idareler açısından.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Biraz önce ifade ettim: 2014’te, biliyorsunuz Anayasa Mahkemesi iptal etti. Farklılık olması için, oranı yüksek tutup gariyeten paylaşırma ve faiz getiriyoruz ki farklı bir düzenleme olduğu ortaya çıksın ve değerlendirilsin, yoksa aynı düzenlemeyi yeniden getirmiş olacağız.

CAVİT ARI (Antalya) – Evet, biz onu da söylemiş olduk.

7’nci maddede de son, tekraren şunu söyleyeyim: Oradaki haczedilemezlik konusunun biraz daha netleşmesinde fayda var. İleride belediyelerin bu üstte kalan rakamlarla ilgili belediyelerin mal, hak ve alacaklarının haczedilmesiyle ilgili bir risk karşımıza çıkabilir. O konunun netleşmesinde fayda var, daha açık bir düzenlemeye ihtiyaç var.

Teşekkür ediyorum.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Peki, teşekkür ediyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Paylan, buyurun lütfen.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Vallahi bu maddelerin, Abdullah Bey de kabul eder herhâlde, Adalet Komisyonunda görüşülmesi lazım.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Ben teklif ettiğim için bir şekilde görüşmüş oluyoruz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Öyle olmuyor ama.

Bakın, size bir örnek vereceğim Abdullah Bey: Biz bu maddeyi 3’üncü kez Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşüyoruz.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Hangisini?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – 4’üncü maddeyi.

4’üncü maddeye ilk düzenleme 2019’da bu Komisyondan geçti; 2019’da, üç yıl önce. Yetti mi? Yetmedi. 2021’de bu Komisyondan ek bir düzenleme daha yapıldı aynı maddeye.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Genel Kurulda yapıldı, bu Komisyonda değil de.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Yani bu Komisyondan geçen torbada yapıldı.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Aynen öyle.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Şimdi, üç yıl içinde 3’üncü kez aynı maddeyle ilgili düzenleme getiriyorsunuz. Bu maddeleri buraya getirmemenizin aslında özeti burada, alın götürün bunu Adalet Komisyonunda görüşün ya, niye burada görüşüyoruz? Üç yılda 3 kere düzenleme yapıyorsunuz, doğru düzgün çalışın ve gelin.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Ama aynı alanda değil ki.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bakın, aynı maddeyle ilgili üç yılda 3’üncü düzenlemeyi yapıyoruz.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Hayır, o zaman şöyle diyelim...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – “Konuları farklı.” diyorsunuz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hayır, aynı madde, aynı ifade.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Hayır efendim, öyle değil.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Nasıl değil ya? İşte aynı maddeler, burada.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Abdullah Bey izah etsin.

Buyurun.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Başkanım, biz ilk yapıldığı süreç içerisinde, ilk derece mahkemelerinin vermiş olduğu kararların kesinleşmeden icra takibine konu edilemeyeceğini yazdık.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Tamam, doğru.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Bu iptal edildi. Sonraki aşamada biz Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu’na atıf yaptık, bakın, orada –demin de izah ettim- gayrimenkul tayanine ilişkin, siz bu davada tazminata hükmederken tapuyu da iptal ederek kamunun adına tescilliyorsunuz, bu başka bir süreç, onu tarif ettik; onu da iptal etti. Bakın, bunların hepsi farklı. Şimdi, İcra ve İflas Kanunu’nda yine biz bir şeyi engellemiyoruz, devlet ve adli yardımdan faydalanan kişilerin, temyiz ve itiraz yapılması hâlinde teminat verilmesine gerek olmadığına dair bir hüküm var, oraya devletin yanında belediyeleri, idareleri ve diğer kamu kuruluşlarını da ekliyoruz yani farklı bir alan, farklı bir düzenleme, aynı şey değil.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Şimdi, Abdullah Bey, şunu söylemek istiyorum, mesele şu, unutmayalım: Bu kadar sık düzenleme yapmamız niye? Yani Plan ve Bütçe Komisyonunda torba yasalardan geçiliyor... İhtiyaç da olmaz yani millet, Batı demokrasileri...

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Gerçekte de ihtiyaç var.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Gereğini ifade etti, Sayın Paylan, siz katılırsınız katılmazsınız.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Aynı düzenlemeyi 21/12/2019’da yapıyoruz; sonra 9 Haziran 2021’de düzenleme yapıyoruz, şimdi...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Paylan, itirazınızı tutanaklara geçirdiniz, teşekkür ediyoruz, başka var mı sorunuz?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Başkanım, konuşmaya yeni başladım, müsaade ederseniz, 5 maddeyle ilgili konuşuyoruz, müsaade edin lütfen.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Şimdi, bu açıdan, 3’üncü kez Plan ve Bütçe Komisyonunda... Sonuç olarak, ihtisas komisyonumuz varken ısrarla –yani sizi, partinizi, grubunuzu eleştiriyorum, bu Meclisin ihtisas komisyonları var Sayın Elitaş- niye her şeyi Plan ve Bütçe Komisyonundan geçiriyorsunuz ve niye altı ayda bir, yılda bir aynı düzenlemelerle tekrar karşımıza geliyor? Çünkü ihtisas komisyonları çalıştırılmıyor, daha derinlemesine tartışmalar yapılmıyor, altı ayda bir aynı meselelerle ilgili yasal düzenlemeler yapıyoruz. Bunu yanlış buluyorum, bu tutumunuzu eleştiriyorum.

İkincisi, değerli arkadaşlar, şimdi şunu anlamak istiyorum, Abdullah Bey tabii ki size soruyorum: Şimdi, siz “İdari yargıya gitmeyin, adli yargıya gidin.” diyorsunuz değil mi?

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Hayır, öyle değil.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Öyle diyorsunuz, “Adli yargıda görülür.” diyor.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Hayır efendim, Uyuşmazlık Mahkemesi nezdinde yargılamalar uzadığı için –avukatlık mesleği farklı tabii, bilseniz keşke niye olduğunu- orada tartışmalar... Uyuşmazlık Mahkemesi süreçleri davayı uzatıyor. Bir karışıklık var, niye? İdarenin işlemleri başladığı için kamulaştırma, daha sonraki bedel tespitleriyle ilgili, uyuşmazlıkla ilgili süreçler devam ediyor, vatandaşlarımızın –demin de ifade ettim- 29.874’ü adli yargıya götürmüş bu taleplerini, 3 bin küsuru da...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Tamam.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Karışıklığı, süre uzatımını engelleyip tek bir merci belirliyoruz yani.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Anladım, tamam. Şunu soruyorum: İdari karar da bu sonucu etkileyemez mi? Sonuç olarak her idari karar idare mahkemesinde yargıya götürülebilir.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Ama tek başına yargı kararıyla oluşmuyor bu.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – O açıdan, burada hak kısıtlayıcı bir sonuçla karşı karşıya kalabilir miyiz?

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Hayır efendim, değil, Anayasa Mahkemesinin ben 2014 tarihli kararını neden okudum? Orada, 2014 tarihli kararında –Anayasa Mahkemesi bütün yargı süreçlerine bağlı olduğu için- “Mahkemeler –bakın, ‘idari’ veya ‘adli’ demiyor Garo Bey- mülkiyet haklarına müdahale edilen bireylerin mülkiyet hakkı ile ulaşılacak istenen kamu yararı arasında makul bir denge

ve bedel belirlemelidir.” diyor. Yani burada adli yargıdaki bedel tespitleri, bilirkişi uzmanlığı, sahadaki etkinlik daha fazla sayısal manada. Dolayısıyla, biz bu karışıklık için ve yargılama süreçleri uzamasın diye bu maddeyi getiriyoruz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Tamam.

Daha sonra da şunu soracağım: Şimdi, “Tebliğî dâhil eksik veya hatalı kamulaştırma işlemlerinde dahi bu madde uygulanır.” diyorsunuz. Yani bir hatalı işlem var burada, tebliğî eksik yapılmış veya hatalı kamulaştırma işlemlerine dair bu maddelerin uygulanmasını öneriyorsunuz. Bunların bir mağduriyete yol açma olasılığı yok mudur Abdullah Bey?

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Yok efendim.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bunu izah edin.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – İlk maddemiz var, bunlar eğer ulaşımsa o bedelin nasıl tespit edileceğini gösteriyor ama kişi o döneme rağmen davasını açmış, bu tür olmuş, gelmiş, belirlenen mahkemedeki tazminat bedeline, kamulaştırma bedeline hükmedilmiş, onu da almış kullanmış. Otuz yıl sonra, kırk yıl sonra mirasçıları dava açıyor “Biz almadık.” diye. Onunla ilgili bir husustur başka bir durumla ilgili değildir. 1’inci madde... Zaten ek 3’üncü maddesinde “Bu mahiyette olan bedellerin tespiti hâlinde...” diyor. Nasıl bir sürecin işleyeceğine dair de ilk maddemiz yani şu anda yürürlükte olan maddede onu da belirtmiş oluyoruz. Burada kamunun zarara uğramaması, sebepsiz zenginleşme hükümlerinden kaynaklı, vatandaşların hak etmediği bedeli almaması; esas amacımız bu.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyoruz.

Sayın İsmail Güneş, buyurun.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Teşekkür ederim Başkanım.

Başkanım, bu 4’üncü maddede benim kafama takılan bazı sorular var. Bu maddede “16 ncı ve 17 nci maddeleri uyarınca kesinleşmiş mahkeme kararlarına istinaden idareler adına tescil edilen taşınmazların kamulaştırılması için kamulaştırma bedellerinin eski malikleri adına kamu bankalarına yatırılması ve hak sahiplerine ödenmesi...” diyor. Burada şuna itiraz ediyorlar; belediyeler diyor ki: “Biz bunları bankaya yatırıyoruz ama bunu hak sahiplerinin alıp almadığını takip etmek bizim görevimiz değil. On yıl, yirmi yıl aradan geçiyor, sonra aldığı hâlde ben bunu almadım diyor. ‘Almadım.’ deyince biz bankaya soruyoruz ve süre de çok geçmiş olduğu için banka bununla ilgili bize belge veremiyor ve dolayısıyla da tekrar ödemek zorunda kalıyoruz.” Burada şöyle bir şey yapılabilir mi diyorlar: “Bankaya yatırılması veya hak sahibine ödenmesi” diye ibare koysak... Yani “Kişinin alıp almadığını takip etmek bizim görevimiz değil ve geçen zaman içinde biz bunu tespit edemeyiz.” diyorlar. Tespit edilemediği takdirde de... Siz önceki maddede, ek madde 3’te diyorsunuz ki: “Ödenmediği tespit edildiği hâlde...” Ödenmediği o zaman da tespit edilemeyecek çünkü dolayısıyla da burada biz eğer bu bankaya yatırılmasından sonra onların hak sahiplerine ödenmesi kısmının çıkarılması isteniyor ama belki “yatırılması veya hak sahiplerine ödenmesi” dersek herhalde sorunu çözer diye düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Başkanım...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Başkanım, bu başka bir yani bizim...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – “Ayrı bir düzenleme var yürürlükte.” Dediniz, o konu mu bu?

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Yürürlükte şu anda bir düzenleme var. “Eski malikler adına kamu bankalarına yatırılan ancak hak sahiplerine ödenmediği tespit edilen...” Şimdi, bu ayrı, yürürlükte şu anda yani.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Az önce siz yoktunuz, bir başka konuyla izah edildi.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Evet.

Mülkiyet hakkı noktasında, kişinin buradaki bedeller noktasındaki süreç o maddeyle ilgili bir durum; onunla ilgili de yurt içi fiyat endeksi üzerinden aylık değişim oranları kapsamı içerisinde belirlenecek tazminat oranlarıyla beraber o günkü... Çünkü şu anda getirilen hüküm şöyleydi Başkanım: Mevcut, şu andaki, otuz yıl, kırk yıl önce bu işlemler yapılmış ancak mahkemeler bugünün üzerindeki rayiç bedeller üzerinden belirliyorlardı. Yani fiili olarak anlatayım, şu anda İstanbul’da İkitelli Organize Sanayi Sitesi’ndeki 1 metrekaare arsa oradaki kamunun; yatırımları, altyapıyı getirmesi, sanayi teşekkülü oluşturmaktan dolayı 100 bin lira ama onun aynı eş değerinde 40 kilometre ötesinde yani İkitelli Organize’ye 40 kilometre ötede, İkitelli Organize Sanayi kurulmadan önceki tarla vasfında olan arazinin bedeli de 250-300 TL aradaki farkı anlayın ama o zamanki tarihlerde mahkemeler bugünün rayiç bedelleri üzerinden çok fahiş rakamlar çıkartıyordu. O zaman dedik ki: Bu tazminat mahkeme kararıyla belirlendiği için -yani kamulaştırma bedeli- o gün içerisinde de bedel bankaya yatırılmıştır, kişi almıştır almamıştır, başka olumsuzluklar olmuştur, vefat etmiştir vesaire... O zaman diyoruz ki: Rakam ortaya çıktığı için bu rakam nasıl belirlensin? Bugüne kadarki yurt içi fiyat endeksiyle beraber tablodaki aylık değişim oranları uygulanmak suretiyle bir kamu alacağına nasıl ulaşacaksa bu mahiyette yapılsın demiştik. Dolayısıyla bu madde yürürlükte; bizim şu anda getirdiğimiz madde başka bir şey ihtiva ediyor Başkanım.

Arz ederiz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Peki, teşekkür ediyorum.

Sayın Abdurrahman Tutdere, buyurun.

ABDURRAHMAN TUTDERE (Adıyaman) – Başkanım, Değerli Komisyon üyeleri, Komisyonumuzda bulunan Alevi kültür derneklerinin Sayın Başkanları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Evet, Başkanım, burada 3’üncü maddede, gerçekten uygulamada özellikle avukatların ve zaman zaman da yargıçların büyük sorun yaşadığı bu yetkili mahkemenin belirlenmesi, açık ve net bir şekilde yargı yolunun adli yargı olarak belirlenmiş olması olumlu bir adım. Aslında burada tartışılması gereken şey şu: Anayasa’mız ve diğer tüm kanunlarla güvence altına alınan mülkiyet hakkının imar planlarında beş yıl bir süre içerisinde... Düşünün, sizin bir arsanz var, imar planında okul yapılıyor, siz beş yıl beklemek zorunda kalıyorsunuz. Ya vatandaş niye beş yıl beklesin? Kendi taşınmazı üzerine ev yapamıyor, herhangi bir mülkiyet hakkını kullanamıyor. “Efendim, sen beş yıl bekle. Beş yıl sonra eğer idare kamulaştırmazsa sen git kamulaştırma davası aç, git adli yargıda dava aç.” Aslında bu beş yıllık süre çok fazla. Bu beş yıllık sürenin ortadan kaldırılması lazım. Yani mülkiyet hakkı madem Anayasa’yla güvence altına alınmış, eğer imar planında burası kısıtlanmışsa, mülkiyet hakkı kısıtlanmışsa derhâl parasının ödenmesi şeklinde bir düzenlemeye ihtiyaç var.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Mevcut teklif değil de ilave bir teklif getiriyorsunuz, anladım.

ADBURRAHMAN TUTDERE (Adıyaman) – Evet, o şekilde olması gerekiyor.

Yine, 4’üncü maddede kanaatimizce şöyle bir şey var; şimdi, diyor ki: “Kamulaştırma bedellerinin eski malikler adına kamu bankalarına yatırılması ve hak sahiplerine ödenmesi hâlinde...” Bir sonrakinde de “Kamulaştırma bedelinin ödendiği...” diyor. Birinde “bedelleri” birinde “bedeli” diyor. Abdullah Bey de çok iyi bilir ki bu kamulaştırmalarda acele kamulaştırma bedelleri direkt bankaya, hesaba

yatırılır, sonra mahkemeye başvurulur ve daha sonra da bedel tespit davaları Kamulaştırma Kanunu'na göre açılıyor. Bu bedeller birkaç kere değişebiliyor; keşiflerden sonra bilirkişilerin değerlendirmesi sonrasında sürekli değişebiliyor, artabiliyor, eksilebiliyor. Dolayısıyla buradaki kamulaştırma bedelinde ne kastedilecek? Yani mahkemenin son verdiği mi olacak, ilk verdiği mi olacak, acele el koymayla birlikte tespit edilen mi olacak; burada bir muamma var. Çünkü biz hepimiz şunu biliyoruz: Acele el koyma kararları tescil yönünden kesin kararlardır, bedel yönünden itiraza tabidir. Tescil yönünden kesin olduğu için burada tartışmalı bir durum çıkabilir. Bunun da dikkate alınması ve uygulamada ileride sorun olmaması açısından “kamulaştırma bedeli” mi “bedelleri” mi şeklinde bunun yeniden değerlendirilmesinde yarar var.

Gelelim 5'inci maddeye. Başkanım, bu 5'inci madde de gerçekten avukatların resmen canına okuyan bir madde. Biliyorsunuz, Avukatlık Kanunu'ndaki değişikliklerle, avukatlar şu andaki hayat pahalılığı karşısında, iş yokluğu ve avukat sayısının fazla olması nedeniyle zaten büyük bir mağduriyet yaşıyorlar. Uygulamada avukat meslektaşlarımızın tek geçim kaynağı... İşte, siz avukatlık süreniz boyunca bir tane iyi kamulaştırma davası yakalarsanız onunla evlenirsiniz, onunla araba alırsınız, iş yeri alırsınız; başka türlü, bir şey kazanma şansınız yoktu. Öyle anlaşıyor ki AK PARTİ buna da göz dikmiş ve kamulaştırma bedellerinde nispi olan vekâlet ücretini maktuya çeviriyor. Bu, gerçekten, avukatın vekâlet ücretine, emeğine göz diken bir uygulama ve bir teklif; bunu gerçekten kabul etmek mümkün değil. İdare karşısında bireyi ve avukatı korumak gerekirken neden biz burada idareye üstünlük tanıyoruz yani idarenin maktu vekâlet ücretini ödemesini garanti altına alıyoruz? Sonuçta avukatlar da kamu hizmeti görüyor. Bir dava yıllar sürüyor, belki on yıl sürüyor ve avukat bunu sonuna kadar takip ediyor ve bir maktu vekâlet ücreti alacak. Zaten müvekkiller para ödemiyor çoğu zaman, Abdullah Bey de bilir. Bu, doğru değil. Bunun aslında çıkarılması lazım. Bu, avukatların haklarına resmen bir saldırıdır. Biz bunu bu şekilde değerlendiriyoruz. Avukatlar kamulaştırma davalarında önceki şekilde nispi bir vekâlet ücretine hak kazandıklarında bu ücretlerin ödenmesi gerekiyordu.

Başkanım, bir de burada, icranın geri bırakılması konusunda yine idare vatandaşa karşı korunmuş oluyor. Biz uygulamada şunu biliyoruz: Zaten kamu kurumlarının büyük bir çoğunluğu keyfi olarak kamulaştırma parasını canı isteyince ödüyor. Sebebi şu: Hepsinde zaten, biliyorsunuz, kamu yararı kararı var. Bir üniversite hakkında dava kazanmışsınız, mahkeme kararı var, alacağını vatandaş alamıyor. Sebebi: Haczedilmezlik ilkesi var. “Efendim, şu bütçeyi şuna ayırmışım.” Belediyeler hepsinde kamu yararı kararı alıyorlar bütün hesaplara, avukatlar elinde mahkeme kararıyla kapı kapı geziyor, vatandaşın hakkını alamıyor ve vatandaş, mülkiyet hakkı elinden alındığı hâlde alacağını ancak yıllar sonra alabiliyor ve bazen hiç alamıyor, öyle beklemek zorunda kalıyor. İcranın geri bırakılması kararının teminatsız olması vatandaşın idare karşısında korumasız hâle getirecek.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun.

ABDURRAHMAN TUTDERE (Adıyaman) – Biz hepimiz iyi biliyoruz ki -Anayasa'mızda da temel ilkedir- vatandaşın iktidar karşısında, güç karşısında, devlet karşısında korunması gerekiyor. Peki, burada vatandaş niye korunmuyor? Abdullah Bey, diyelim ki bir vatandaş icranın geri bırakılması için bir dava açmak zorunda kaldı, fazla ödendi, idare geri istedi, ne olacak şimdi? Bir de şöyle bir şey var uygulamada: Şimdi, bazen mahkeme karar veriyor “Kamulaştırma bedelini yatır.” diye, idareler kamulaştırma bedelini yatırmıyorlar; vatandaşın tapusu geçmiş idareye, parayı da idare ödemiyor. Peki, ne olacak? Bu konuya ilişkin yine herhangi bir düzenlemeniz ve çalışmanız yok. Keşke buraya öyle bir hüküm de koysanız yani “İdare parayı ödemezse tapu otomatik olarak vatandaşa geri iade edilir.” şeklinde bir düzenlemeye ihtiyaç var. Uygulamada çok sayıda örnek var; tapuyu almış, üzerine binasını

yapmış, parayı da ödemiyo. Müeyyidesi ne? Kimse idareye bir şey... Ama “Efendim, geri bırakılması için teminata gerek yok. Ben bir dilekçe veririm, icrayı da geri bırakırım, üç dört yıl da vatandaş mahkeme kapısında öyle bekletirim. Sen misin bedeli fazla isteyen, sen misin hakkını isteyen?” şeklinde bir uygulamaya dönecektir; bu, hak mahrumiyeti yaratacaktır, bunun da dikkate alınmasını talep ediyoruz.

Şimdilik söyleyeceklerim bunlar.

Teşekkür ediyorum Başkanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Şimdi, Bekir Kuvvet Erim Bey söz istedi; söz vermeden önce, geçenlerde annesini kaybetti, Allah rahmet eylesin diyorum tekrar, mekânı cennet olsun. Sabırlar diliyoruz.

Buyurun Bekir Bey.

BEKİR KUVVET ERİM (Aydın) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ben de eski bir belediyece olarak bu konuda belediyelerin, özel idarelerin ve kamunun bu fiili ve hukuki el atmalarla ilgili bütçe ayırmasını doğru ve yerinde buluyorum.

Diğer maddeler için de bir diyeceğim yok fakat burada bir konuya dikkat çekmek istiyorum: Öyle bir şey çıkarmalıyız ki belediyeler bence imara açılan, imarlı olan alanları belli bir süre içinde resen yani mutlaka yapmalılar, yapmak zorunda olmalılar özel idarede 18’inci maddeyi ki bu kamuya ayrılan yollar otomatikman kamuya geçsin; işte, sosyal donatılar, okullar, hastaneler, benzeri kurumlar ve yollar, parklar, bahçeler kamuya geçsin; herkes yapacağı işi bilsin. Öbür türlü, vatandaş bu konuda mağdur oluyor; devlete de büyük bir yük getiriyor bu konu, büyük bir bütçe yükü getiriyor; ayrıca, vatandaş senelerce bu işin altında mağduriyet yaşıyor.

Bir de şunu söyleyeyim, güncel olarak yapmamız gereken bir konu: Burada, tapuyla ilgili bilirkişiler değer tespiti yaparken mahkemeler SPK lisanslı gayrimenkul değerlendirme uzmanlarının ekspertiz raporlarını kabul etmiyor, kendi atadıkları kişilerin kabul ediyorlar, onlar da sağlıklı bir değer tespiti yapamıyor. Yapılmadığı için tapu satışlarını göz önüne alıyorlar; malumunuz olduğu gibi, tapu satışları da günümüzde, şu anda genel olarak tam gösterilmiyor. Şirketler ve kooperatifler genelde tam gösteriyor ama onları da kabul etmiyor bilirkişiler, bu konuda bir düzenleme gerekiyor.

Ayrıca, DOP fazlasında, belediyelerin veya kamu kuruluşlarının otomatikman, ilgili, DOP fazlası olan parsellerin ilgili maliklerine ödemelerini yapmaları gerekiyor; herhangi bir talebe veyahut da mahkemeye gerek kalmadan bunları ödemeleri geriyor.

Hayırlı olsun bu maddeler.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ederim.

Abdullah Bey, söyleyeceğiniz son bir şey var mı?

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Başkanım, tabii, burada Abdurrahman Tutdere’ye teşekkür ediyoruz. Tabii, burada, mevcut, şu andaki, hâlihazırdaki 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu’muz tüm bu eksik yani geçmiş tarihlerdeki uygulamaların tamamını ortadan kaldırmış durumda yani şu andaki 2942 sayılı Kanun’a göre yapılan kamulaştırma iş ve işlemlerinde o dediğimiz, iddia ettiğimiz hususların hiçbirinin söz konusu olma ihtimali yok. Ama geçmişten bugüne, tabii, birçok kamu kuruluşunun, üniversitenin, belediyenin yaptığı kamulaştırma iş ve işlemleri var. Eski kanunla ilgili, tabii, işlem dosyalarının birçoğu ya kaybolmuş veya eksik kalmış, vesaire. Mülkiyet hakkıyla ilgili de Anayasa’nın, Anayasa Mahkemesinin birçok kararı var bu konularda; dolayısıyla, makul, ortalı, dengeli bir madde

hazırlamaya çalışıyoruz. Özellikle 36'ncı madde, tehiriira talepli olarak kamunun -yani belediyelerin, idarelerin- bir itiraz ve temyiz süreci işletilmesi hâlinde... Orada, 36'ncı maddede hâlihazırda, şu anda devlet, adli yardım ve diğer yararlananlardan bahsediyor. Oraya eklenen husus sadece bu idarelerle ilgili durumdur yani zaten var olan bir unsuru biz sadece çeşitlendiriyoruz yani yeni bir maddeyi devlet açısından getirmiyoruz, bu kavram açısından.

İkincisi de, Kamulaştırma Kanunu'muzda şu anda zaten özellikle bedele ilişkin tespit davalarında maktu vekâlet ücreti uygulanıyor; onu da buraya aynı, eş değer manada eşitlemeye çalışıyoruz. Yani, siz şu andaki, hâlihazırda Kamulaştırma Kanunu'nda bedele ilişkin bir tespit davası açtığınızda mahkeme sizleri maktu vekâlet ücretine hükmediyor; bu davalarda da aynı hükmün uygulanmasını biz getiriyoruz. Kaldı ki avukatlık vekâlet ücreti, biliyorsunuz, baroların yayınlamış olduğu asgari ücret tarifesıyla beraber... Karşı vekâlet ücretinden bahsediyoruz biz; yoksa sizin anlaşma vekâlet ücretlerinize herhangi bir tahdit... Avukat istediği gibi bu mahiyette serbest avukatlık sözleşmesi yapabilir.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Karşı vekalet ücreti açısından bir düzenlemedir.

ABDURRAHMAN TUTDERE (Adıyaman) – Ama yine yükü vatandaşa yüklüyorsunuz, idareye değil.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – 3'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

4'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

5'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

6'ncı maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

7'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Değerli arkadaşlar, şimdi, önümüzde 8'inci, 15'inci, 16'ncı, 17'nci, 18'inci ve 20'nci maddelerde cemevlerini ilgilendiren düzenlemeler var; yine uygun görürseniz bunları da -birbirleriyle alakalı düzenlemeleri- topluca değerlendirelim, sonra tek tek maddeleri oylayacağız. Önce bir izahat...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Başkanım, benim bir itirazım var...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, birlikte işleme almanızı doğru bulmuyorum; sebebi: Her biri, diyelim ki cemevlerinin imarıyla ilgili, büyükşehirle ilişkileri, il özel idaresiyle ilişkileri ayrı ayrı düzenlemeler; il belediye meclisiyle ilişkileri, elektrik ve su meselesiyle ilgili düzenlemeler...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Siz bilirsiniz, isterseniz ayrı ayrı görüşelim yani nasıl isterseniz.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Oylama yapalım.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Oylayalım.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ben ayrı ayrı görüşmenin daha iyi anlaşılmasına yol açacağını düşünüyorum Sayın Başkan. Daha iyi anlaşılmasına...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yalnız, süre şeyi koymayacağım, derdiniz oysa hani istediğiniz kadar konuşacaksınız yani.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hayır hayır Başkan, süreyle ilgili değil.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Belki hani, bütünlük içinde değerlendirilir diye söylüyorum.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ama bakın, şöyle: Daha iyi anlaşılması ve özelde, hani, hangi maddenin ne getirdiğinin kayıtlara daha doğru geçmesi için öbür türlü bir karmaşa olacak. Başkan, çünkü maddeler ayrı ayrı kurumlarla ilgili...

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Yine doğru geçer, yine doğru geçer.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Şöyle yapalım: Şimdi 8’e gideceğiz, tekrar araya madde girecek, başkasına döneceğiz falan...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hayır hayır, üst üste görüşelim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – ...yani bir bütünlük içinde ama madde madde de özelliğine göre görüşelim.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hayır, Başkanım, üst üste görüşelim.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – 8’i atlayalım, 15’ten sonra görüşelim yani önceyi alalım, öyle görüşelim, aradakileri tamamlayalım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Şimdi, şöyle yapabiliriz belki: Alt unsurlar olarak bir imar düzenlemesi var, bir bakım onarım işlemlerine ilişkin 3 madde var, bir de su ihtiyaçlarında indirim ve aydınlatma giderlerine ilişkin; hani, öyle bir gruplayabiliriz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Öyle gruplayabiliriz. Mesela belediye meclisiyle ilgili 17, 18 birlikte görüşülebilir.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – İsterseniz şöyle yapalım: Biz 8’i müstakil görüşelim.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – 8’i atlayalım, 8’den sonra 15,16...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yok, atlamayalım, 8’i önce görüşelim.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Yok yok, atlamayalım çünkü kurumlar burada bekliyor sabahtan beri, bence görüşelim...

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Kurumlar bekliyor, kurumları dinleyelim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Önce 8’i görüşelim, sonra 15, 16, 17’yi görüşelim, sonra 18 ve 20’yi görüşelim.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Tamam, olur Başkan, öyle uygun; 3 grup yapalım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – 3 grup yapalım.

O zaman 8’nci maddeyle başlayalım lütfen.

MADDE 8 - 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanununa aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 10-İmar planlarının tanziminde, planlanan beldenin ve bölgenin şartları ile müstakbel ihtiyaçları göz önünde tutularak lüzumlu cemevi yerleri ayrılır.

İl ve ilçelerde mülki idare amirinin izni alınmak ve imar mevzuatına uygun olmak şartıyla cemevleri yapılabilir.

Cemevi yeri, imar mevzuatına aykırı olarak başka maksatlara tahsis edilemez.”

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – 8’inci maddeyi bir izah edin lütfen.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Kurumları dinleyelim.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Başkan, önce...

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Pardon, affedersiniz, bir saniye...

Önce izahat alalım, sonra STK'leri dinleyelim ama STK'lerden de o zaman şu 3 grup bazında ayrı ayrı görüşlerini almış olalım.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Tamam, olur.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Değerli Başkanım.

8'nci maddeyle tabii, özellikle belediye başkanlıklarımızın imar planları konusunda şu andaki hâlihazır ziyaret yapılan 1.616 cemevimizin mevcut planları kapsamında, imar planları kapsamındaki durumu ifade ediyor. Dolayısıyla, buradaki imar planlarının tanziminde ek madde olarak 3194 sayılı İmar Kanunu'nda artık... Bir bölgenin planlamasında o beldenin, ilçenin, şehrin ihtiyaçları, mevcut nüfus yapısı, özellikleri dikkate alındığında malumunuz İmar Kanunu uygulamalarında “donatı alanları” dediğimiz, işte, sağlık ocağından yeşil alanına, okulundan diğer kamu kuruluşları hizmet binalarına, belediye hizmet binalarına, hastanesine kadar birçok yerin belirlenmesi ve donatı alanı olarak da bunların ayrılması gerekiyor. Bundan sonraki süreçlerde imar planlarının tanziminde bu planlanan beldenin, bölgenin şartları ile müstakbel ihtiyaçları, özellikleri göz önünde tutularak lüzumlu cemevleri yerleri bu imar planlarında bundan sonra belirlenecek. Yine, cemevi yerinin imar mevzuatına aykırı olarak da başka maksatlarla da herhangi bir şekilde kullanılması veya o yerlerde farklı bir çalışma yapılması da mümkün olamayacak. Mevcut maddemizle beraber bütünlük arz edecek şekilde kök ilişki olarak da... Sizin bir bölgedeki hâlihazırdaki cemevleri, imar planlarına bir aykırılık varsa kaçak yapı muamelesi görüyordu. Yani kaçak bir yer işgal edilmiş, kaçak yapı olarak da burada faaliyetlerine en azından devam etmeye çalışıyorlardı. İmar planlarındaki bu mevzuat değişikliğiyle beraber ilgili bu mevcut cemevlerimizin de planlarda değişiklikleri mevcut. Bu hâliyle işlenmek suretiyle en azından bundan sonraki o cemevlerimizdeki -gelecek maddelerde de olacak- imalatının yapılması, bakım onarımlarının yapılması gibi birçok sıkıntılı olan süreçleri de...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Altyapı oluşturulacak.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Evet.

İmar planlarındaki mevzuat değişikliğiyle beraber bundan sonraki süreçlerin de daha olumlu şekilde yapılacağını ifade etmek istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Şimdi, arkadaşlarımıza söz vermeden STK'lerden 3 federasyonu biz resmi olarak davet ettik. Tabii, yüzlerce dernek olabilir ama hepsini tek tek, takdir edersiniz ki dinlememiz bu ortamda mümkün değil. Şunu varsayıyoruz: Her bir federasyon kendi bünyesindeki bütün derneklerden, kesimlerden mutlaka görüşleri almıştır, sentezlemiştir diye düşünüyoruz.

Bir ikinci hususu da ilave edeyim; belki hani ilk defa gelenler olabilir. STK'lerin görüşleri çok kıymetli ama sonuçta karar verici olan Komisyonumuz. “Farklı fikirler söyledik, niye olmadı?” diye düşünenler olabilir ama sonuçta irade Komisyonun iradesi. Belki bu görüşlere uyar, yapabilir Komisyon veya yapmayabilir, geleceğe erteleyebilir. Bunu da ifade etmiş olalım.

Şimdi, Alevi Bektaşî Federasyonundan başlayalım, bu maddeye ilişkin görüşünüzü ifade edin.

ALEVİ BEKTAŞİ FEDERASYONU GENEL BAŞKANI MUSTAFA ASLAN – Sayın Başkan, Komisyonun değerli üyeleri, sayın vekiller, değerli konuklar; yaklaşık saat on birden beri yüzyıllardır bu topraklarda her fırsatta kendi inancımıza özgü yaşantılarımızı, ritüellerimizi yaşarken yaşadığımız sıkıntının aynısını bu salonda da gördük. Yasa teklifi konuşulurken gerek usul ve gerek içerikle ilgili

yine, biz özellikle otuz beş yıldır hem Avrupa’da hem Türkiye’de örgütü olan örgütlü yapılar olarak demokratik taleplerimizi dile getirdik. Demokratik taleplerimizi dile getirirken de hep şunu vurguladık: Özellikle 2009-2010 Alevi Çalıştay’ı sürecinde de söylemiştik; devletin görevi bir inancı tanımlama, tarif etme, nasıl olduğuna dair bir fikir üretme değil; bir inanç toplumunun kendi talebi var, o talebine yasalar çerçevesinde düzenlemeler getirmek yani vatandaşın talebini yasal güvence altına alarak bu süreçte bir adım atmasını talep ediyorduk ama bu salonda da yine gördük; bizim dışımızda bizim inancımızı tarif etmeye hatta ne olduğumuzu dahi söylemeye çalışan sayın vekiller oldu.

Sayın Komisyon üyelerinden yine rica ediyoruz; bizim inancımızı nasıl yaşadığımız, inanç ritüelimizin ne olduğu, ibadet yerimizin neresi olduğu Türkiye Büyük Millet Meclisinin görevi değil ya da milletvekilinin görevi değil ya da devletin görevi değil. Devlet Türkiye Büyük Millet Meclisinde 85 milyon vatandaşının talebine yasalar çerçevesinde düzenlemeler getirir, onların taleplerine bir arada yaşama konusunda bir fırsat verir. Ama burada özellikle otuz beş yıldır -başta Alevi Bektaşî Federasyonu, Dernekler Federasyonu- ve Vakıflar Federasyonu yüzlerce, yüz binlerce insana, Alevi inancına mensup insanlara hizmet eden bu kurumları... Sayın AKP Grubunun ve Hükûmet grubu adına konuşan, teklifi getiren Sayın Vekilin de söylediği gibi “1.600 kûsur cemevi gezildi, muhataplarla konuştuk...” Değerli vekiller, Sayın Başkan; Alevi Bektaşî Federasyonu başta olmak üzere bugün burada davet ettiğiniz hiçbir federasyon ve bileşenleriyle görüşülmedi. Biz her fırsatta gerek kamuoyuna gerek Hükûmetin temsilcilerine bizim demokratik taleplerimizi dile getirdik. Bugün burada bu yasa teklifi gerek AİHM kararları gerek iç hukukta daha önce elektrik ve su faturalarıyla ilgili açılan davalar gerekse cemevlerinin ibadethane olduğu vurgusu, kazanılmış hukuki davalar varken sanki Alevilerin sorunu sadece elektrik, su ve buna benzer giderleri karşılamak, bununla bu sorunu ortadan kaldırıyormuş gibi bir algı var. Bizim Sayın Komisyondan ricamız şu: Bu teklifin derhâl bu torba yasadan çekilmesi. Biz taraflar başta olmak üzere, Türkiye Büyük Millet Meclisinde grubu bulunan siyasi partilerden de oluşan ilgili uzman kişilerle beraber bu konunun yeniden ele alınacağı, yeniden tartışılacağı, yeniden çözüm üretileceği bir çerçeveye getirilmesini talep ediyoruz. Cemevleri ibadethanemizdir, ibadetimize “cem” ibadethanemize de “cemevi” diyoruz. Cemevine ibadethane statüsü tanınmadığı sürece getirmiş olduğunuz çözüm bugüne kadar kazanmış olduğumuz hukuki hakları yok sayma, bu topraklarda yüzyıllardır inkâr edilen, ayrımcılığa uğrayan, katliamlara maruz kalan bir inanç toplumunu yasalar çerçevesinde tekrar yok sayma teklifidir bu. Yani bu teklifle yine bizim inancımızı yok sayıyorsunuz, yine bizim ibadet yerimizi yok sayıyorsunuz, yine bizim ibadethanemizi yok sayıyorsunuz. Bizim bu teklife...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Mustafa Bey, siz kendiniz az önce dediniz ki: “Bizi tanımlamayın yasalarda.” Bu yasada, hani bazı vekillerimizin ifadeleri olabilir, ona bir şey demiyorum...

ALEVİ BEKTAŞİ FEDERASYONU GENEL BAŞKANI MUSTAFA ASLAN – Genel olarak da...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ama maddede bir tanım söz konusu değil.

ALEVİ BEKTAŞİ FEDERASYONU GENEL BAŞKANI MUSTAFA ASLAN – Sayın Başkan...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – “Cemevi şudur veya budur.” diye bir tanım kesinlikle söz konusu değil. Sadece pratik ihtiyaçlara dönük bir düzenleme söz konusu yani bir tanım söz konusu değil.

ALEVİ BEKTAŞİ FEDERASYONU GENEL BAŞKANI MUSTAFA ASLAN – Sayın Başkan, bu salonda...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ama vekillerimizin bir kısmı hani kendince bir yorum yapmış olabilir. Ben de size katılıyorum.

ALEVİ BEKTAŞİ FEDERASYONU GENEL BAŞKANI MUSTAFA ASLAN – Bakın, Sayın Başkan...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – ...tanım yapmak doğru değil.

Buyurun.

ALEVİ BEKTAŞİ FEDERASYONU GENEL BAŞKANI MUSTAFA ASLAN – Bu teklifin neden geri çekilmesi gerektiğiyle ilgili bir vurgu yapmaya çalışıyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, çekim yapmıyoruz bakın, kurallarımıza uyalım.

ALEVİ BEKTAŞİ FEDERASYONU GENEL BAŞKANI MUSTAFA ASLAN – İbadethanemiz olan cemevi ibadethane statüsü kazanmadığı sürece, cemevine ibadethane olarak yasal olarak düzenleme getirilmediği sürece bu teklifin Alevi toplumu için kırıcı, incitici bir olay olduğunu söylemeye çalışıyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum, görüşünüzü ifade ettiniz.

ALEVİ BEKTAŞİ FEDERASYONU GENEL BAŞKANI MUSTAFA ASLAN – Bizim cemevi ibadethanemiz, eğer gerçekten de... Gerek Hükûmetin gerek bu teklifi hazırlayan ekibin, Komisyonun samimiyetini şurada söylemek istiyoruz. Bizim talebimiz şu: Cemevlerinin ibadethane olarak -tıpkı cami gibi, kilise gibi, havra gibi, diğer ibadethaneler gibi- tanımlanmasını ve yasal güvence altına alınmasını talep ediyoruz. O yüzden, bu teklifin Komisyondan çekilmesini talep ediyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyoruz.

Maddeyle ilgili bir görüşünüz yok anladığım kadarıyla. Genel görüşünüzü ifade ettiniz.

ALEVİ BEKTAŞİ FEDERASYONU GENEL BAŞKANI MUSTAFA ASLAN – Genel görüşümüz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Şimdi Alevi Vakıfları Federasyonu temsilcimize söz veriyorum.

ALEVİ VAKIFLARI FEDERASYONU GENEL BAŞKANI HAYDAR BAKİ DOĞAN – Ben öncelikle bu teklifin hazırlanmasında katkı sunan Abdullah Bey’e teşekkür ediyorum, bir emek vermiş ama burada Abdullah Bey herhâlde “Önemli olan, bazı adımların atılması.” demiş ama atılan adımlar ileriye mi, geriye mi onu çok bilemiyoruz.

Özellikle mesela, burada bir 9’uncu madde vardı, ondan bahsettiniz. 9’uncu maddeyi geri çektiniz. Bu 9’uncu maddenin geri çekilmesiyle ilgili Abdullah Bey’in bize dediği “Anayasa Mahkemesi süreci devam ettiği için maddeyi geri çekiyoruz.” diyor ama şu anda Anayasa Mahkemesi süreci tamamlanmış.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – O, cemevleriyle ilgili değil.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Örnek olarak söylüyor.

ALEVİ VAKIFLARI FEDERASYONU GENEL BAŞKANI HAYDAR BAKİ DOĞAN – Onunla ilgili değil. Madem Anayasa Mahkemesi süreci işleyen bir madde burada geri çekiliyor. Baktığımız zaman Anayasa Mahkemesi süreci dâhil olmak üzere Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde verilmiş olan kararlar var.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Belki yanlış anlaşıldı yani onu Abdullah Bey olmadığı için ben bir ifade edeyim. Anayasa Mahkemesinin o konuda verdiği bir iptal kararı var. Şimdi yeni bir düzenleme yapılıyor. Bu yeni düzenlemenin Anayasa Mahkemesinin iptal gerekçelerine göre daha bir olgunlaştırılması gerektiği için şu anda çekildi, durum bu. Yani şu an Anayasa Mahkemesinde devam eden bir süreç yok.

RIDVAN TURAN (Mersin) – “Verilmiş kararlar var, bunda niye dikkate alınmıyor.” diyor.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Başka bir şey söylüyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, buyurun.

ALEVİ VAKIFLARI FEDERASYONU GENEL BAŞKANI HAYDAR BAKİ DOĞAN – Şimdi şu var: Burada Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin vermiş olduğu kararlar var. Abdullah Bey burada Anayasa’nın 90’ıncı maddesinden bahsetti. 90’ıncı maddesinde ne diyor? Eğer Türkiye yasalarıyla Türkiye Cumhuriyeti’nin imzalamış olduğu Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi hükümleri çelişirse uluslararası sözleşmelerin hükümleri kabul edilir. Bu anlamda, 2016 yılında kesinleşmiş olan, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin vermiş olduğu bir karar var, Büyük Dairenin vermiş olduğu karar, burada diyor ki: “Cemveleri Alevilerin ibadethanesidir.” Çok açık ve net bir şekilde orada verilmiş. Ve ayrıca, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Türkiye Cumhuriyeti’nin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin 9’uncu ve 14’üncü maddelerini ihlal ettiğini söylüyor. Dolayısıyla, cemevlerinin talepleri elektrik parası veya su parası, bunlar değil. Biraz önce burada Uğur Bey de dedi, işte “Cumhurbaşkanımız görüştü.” diye, Cumhurbaşkanı hiçbir Alevi kurumuyla, bizlerle görüşmedi. Türkiye’nin en tepe noktalarındaki Alevi kurumları bizleriz, federasyonlarınız, bizle hiçbir şekilde görüşülmedi; kimlerle görüşüldüyse de onları da bilmiyoruz, görüşen kişiler de Kültür Bakanlığında ve İçişleri Bakanlığında hangi bürokratlar, ne amaçla görüştü ve ne için yaptı, bunları da bilemiyoruz ama şu anda getirilen maddelere baktığımız zaman, bizim de ilk defa görmüş olduğumuz düzenlemeler. Bu anlamda, biz Aleviler, cemevlerinin ibadethane olma kararını beklerken Sayın Cumhurbaşkanından, sadece son derece palyatif ve Aleviliğin ihtiyaçlarını, Alevilerin taleplerini suya, elektriğe indirgeyen bir duruma getirdi. Bizim federasyonun tüzüğünde “Alevi-İslam inancını savunur.” diyor, biz Alevi-İslam inancını savunuyoruz ve burada vermiş olduğu mücadele sonunda Cem Vakfı zaten on beş seneden beri elektrik faturalarını ödemiyor. Elektrik faturalarını neden ödemiyor? Çünkü kazanılmış bir hakkımız var. Yargıtay 3. Hukuk Dairesi ve Danıştayın 13. Dairesinin almış olduğu kararlar sonucu, biz, cemevlerinin ibadethane olmasından kaynaklı ve 6446 sayılı elektrik ve enerji piyasası kararından, hangisi... Bu 5784 no.lu Kanun’da şunu diyor: “Toplunun ibadetine açık olan -Abdullah Bey- ve ücretsiz girilen yerlerin elektrik ücretleri, aydınlatma ücretleri Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından ödenir.” Ve bu karar üzerinden Cem Vakfı on beş seneden beri elektrik parasını ödemiyor çünkü ibadethanedir. Burada, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde kazanılmış olan bir dava varken, sizin bunları Türkiye Cumhuriyeti yasalarına adapte etmeniz gerekirken bunları hiçbir şekilde dikkate almayıp sadece elektrik, su parası, işte İmar Yasası... Burada İmar Yasası... Ne diyor 8’inci madde? “3194 sayılı İmar Kanunu’na ek madde eklenmiştir.” Niye ek madde ekliyorsunuz? Sadece yasalarda “Cemveleri ibadethanedir.” deyin ve oraya sadece “cami, kilise, cemevi, sinagog, havra” bunları ekleyin ve bütün olay, hepsi çözülsün. Bunları eklediğinizde zaten hiçbir şekilde ek madde eklemenize gerek kalmıyor. Bütün...

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Nezaket sınırlarını aşıyorsun. Usul bilmiyor, yöntem bilmiyor, akıl öğretiyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Abdullah Bey, size söz vereceğim.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Nerede nezaket sınırlarını aşıyor? Burada Başkan var, Komisyon Başkanı var Abdullah Bey.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Daha önce STK’lere ne sözler söylediğinizi hatırlatırım size, “Vekillere talimat veremezler.” “Vekillere şöyle diyemezler.” diye söylemişsiniz.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Olur mu! “Abdullah Bey şöyle yap, Abdullah Bey...”

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, STK’lere ben bunu söylemek zorundayım. Burada halkın seçtiği temsilciler var. Siz yani beğenirsiniz beğenmezsiniz, tasvip edersiniz etmezsiniz...

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Talimat veriyor, talimat!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bütün partiler için söylüyorum, hiçbir STK'nin halkın temsilcilerine talimat verme hakkı yok.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Talimat vermiyor.

CAVİT ARI (Antalya) – Talimat değil ki Başkan. Siz öneride bulunmaya devam edin.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Fikirlerinizi söylersiniz, önerilerinizi söylersiniz ama talimat şeklinde bir üslup doğru bir üslup değil, onu ben de Komisyon Başkanı olarak söylemek zorundayım.

Buyurun, fikrinizi ifade edin lütfen.

ALEVİ VAKIFLARI FEDERASYONU BAŞKANI HAYDAR BAKİ DOĞAN – Sayın Başkanım, biz buraya kendi inancımızın sizler tarafından nasıl tanımlandığını dinlemeye gelmedik.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Başkan, bu nasıl bir üslup ya!

ALEVİ VAKIFLARI FEDERASYONU BAŞKANI HAYDAR BAKİ DOĞAN – Burada milletvekilleri var, tabii ki milletvekiline saygımız var, halkın seçtiği milletvekilleri ama milletvekilleri de...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ama bakın, bu üslup da Meclisimize yakışır bir üslup değil, kusura bakmayın.

ALEVİ VAKIFLARI FEDERASYONU BAŞKANI HAYDAR BAKİ DOĞAN – Ama Sayın Başkanım, burada “Alevilik kültürel bir etkinlik...”

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Tabii ki değerli seçilmiş vekillerimizin...

ALEVİ VAKIFLARI FEDERASYONU BAŞKANI HAYDAR BAKİ DOĞAN – Sayın Başkanım, burada “Alevilik kültürel bir etkinlik.” diyen milletvekilleri var.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bir saniye, bir saniye...

ALEVİ VAKIFLARI FEDERASYONU BAŞKANI HAYDAR BAKİ DOĞAN – Benim inancıma nasıl bu şekilde konuşabilir!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ona katılmayabilirsiniz. Bakın, değerli kardeşim, katılmayabilirsiniz, fikrinizi de ifade edersiniz. Ama “Biz Meclisi dinlemeye, vekilleri dinlemeye gelmedik.” gibi bir ifade maksadını aşan bir ifade, onu söylemek istedim. Burası Türkiye Büyük Millet Meclisi, halkın seçilmiş temsilcileri var. “Ben burada Meclisin temsilcilerini dinlemeye gelmedim.” gibi bir ifade takdir edersiniz ki çok uygun bir ifade değil. Belki bunu kastetmediniz, belli spesifik bir fikre itiraz ediyorsunuz, bunu daha uygun bir üslupla ifade ederseniz sevinirim. Aksi takdirde, Meclisimizin itibarına gölge düşürecek ifadeler olarak anlaşılır, herhâlde bunu kastetmiyorsunuzdur.

Buyurun.

ALEVİ VAKIFLARI FEDERASYONU BAŞKANI HAYDAR BAKİ DOĞAN – Tabii ki Sayın Başkanım, ben o şekilde demek istemedim, sadece bizi tanımlamaktan vazgeçmenizi istiyoruz. Yani burada bizi, Aleviliği kültürel bir etkinlik olarak gören bir anlayıştan, yani biz hakikaten bundan o kadar rencide oluyoruz ki şu yasa teklifine bakın ya! “Vergi Usul Kanunu ile Bazı...” Yani bunlarla cemevlerinin ne alakası var?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Ya, küçümsüyor Sayın Başkanım, her cümlede küçümsüyor Sayın Başkanım.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Siz “kültürel” dediniz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, böyle, vekillere dönük bu tür ifadeleri doğru bulmuyorum. Ben de Komisyon Başkanı olarak söylemek zorundayım, bu bütün Meclisin hukukuna ilişkin bir şey. Bakın tekrarlıyorum, ısrarla aynısını yapıyorsunuz, çok genel ifadeler kullanıyorsunuz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Siz demediniz mi “kültürel” diye?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Benim fikrim. “Din” diyen de var.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yani spesifik bir fikri benimsemediğinizi söyleyebilirsiniz ama Meclise veya teklif sahibine dönük hafifletici ifadeler doğru ifadeler değil.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ben “Sünnilik kültürel bir faaliyettir.” desem olur mu?

II.- USUL HAKKINDA GÖRÜŞMELER (Devam)

2.- Alevi Vakıfları Federasyonu Başkanı Haydar Baki Doğan'ın (2/4680) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 8'inci maddesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadeleri hakkında görüşme

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Paylan, daha önce en fazla siz buna itiraz ettiniz. Ben size söz verdim, siz uygun görüyor musunuz bu üslubu?

Buyurun, lütfen, gerçekten merak ediyorum, Meclise karşı bu üslubu, vekillere karşı bu üslubu doğru buluyor musunuz?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, sabahtan beri...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Size söz vermek istiyorum çünkü bu konularda en hassas davrananlardan biri sizsiniz.

Buyurun.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bir şey söyleyeceğim, 3 federasyonun temsilcileri buraya gelmiş, sabahtan beri -bakın sabah 11.00'den, şu an 17.41'e- tek bir kelime ağızlarını açmadılar ama burada o inanca dair tabirler yapıldı, inanç şudur, inanç budur...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Onu defalarca söyledik, böyle bir tanım yapmak haddimiz de değil, hakkımız da değil. Böyle bir şey yok, düzenlemede de bir tarif söz konusu değil.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bana söz verdiniz.

Uğur Bey burada “Alevilik kültürel bir faaliyettir.” dedi. Şimdi Sayın Başkan, bu konuda...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Benim görüşüm o.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Kişisel bir görüşünü ifade etti, birçok arkadaşımız da kişisel görüş...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bakın, tersini düşünün.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Düzenlemede böyle bir şey söz konusu değil.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bu inancın temsilcileri de sonuç olarak bu inancın kültürel bir faaliyet olarak görülmesinden rencide olmuş olabilirler ama elbette...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bir saniye, ben, Uğur Bey'e söz vereceğim.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Herkesin daha sakın, daha üslubunca, Meclise saygı çerçevesinde kendisini ifade etmesi gerekir, buna katılıyorum ama burada da bir inancı tahkir edici...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bundan sonra STK'lerin üslubuna ilişkin yapacağınız her itirazda size bunu hatırlatacağım.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Neden sürekli bir kıyaslama yapıyorsunuz Sayın Başkan?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bir inancı tahkir edici ifadelerde de bulunulamaz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Peki.

Uğur Bey, buyurun.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Başkanım, çok teşekkür ediyorum.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Ama devam ediyordu Sayın Başkan.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Paylan’ı hayretle dinledim, gerçekten karşı taraftaki arkadaşları da hayretle izliyorum.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Biz de sizi hayretle izliyoruz.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Yani kendisini bir sivil toplum kuruluşunun başkanı olarak addediyor -ben sonradan geldim, yani kendisini tanıtırken duymadım- şu var Başkanım, ne diyor? Diyor ki: “İşte şu başlığa bakın başlığa, Vergi Usul Kanunu ile...” Yani hakaret edici, küçümseyici; Meclisimizi, kanun koyucuları ve teklif sahibini küçültücü hakaretlerle başladı ve şunu söyledi Sayın Başkanım...

(Gürültüler)

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Nereden çıkarttınız bunu?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Başkanım, şunu da ifade etti...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bir inanç tabii, kültürel olur mu?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Paylan, bu konularda en hassas sizsiniz, ben şaşıyorum gerçekten.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Başkanım, bir defa ben o arkadaşı kınıyorum.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Biz de sizi kınıyoruz.

UĞURAYDEMİR (Manisa) – İki, kınamanın ötesinde, bizim kanun tekliflerini nasıl vereceğimize... Kanuna nasıl başlık konulduğunu Sayın Kaboğlu da sordu, arkadaşım ve sizler ifade ettiniz başlığın ne şekilde olacağını. Bunları art arda sıraladıktan sonra sayın konuşmacı dedi ki: “Efendim, Uğur Aydemir Bey ‘Kültürel bir etkinlik.’ dedi, bizim bunu kabul etmememiz lazım, biz bunları dinlemeye gelmedik.” Siz madem önceden bize -geleceğinizi bilmiyordum ben sizin- tek tek Plan ve Bütçe Komisyonu üyelerine mektup yazsaydınız, bize verseydiniz, nasıl konuşacağımızı söyleseydiniz, tamam mı?

CAVİT ARI (Antalya) – Böyle bir üslup olur mu? Ne kadar ayıp senin bu yaptığın ya!

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Aslında...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Cavit Bey, lütfen...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Bana değil de oraya müdahale etmeni beklerdim Sayın Ari, nasıl milletvekilliği yapıyorsunuz burada?

CAVİT ARI (Antalya) – Ne kadar ayıp!

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sivil toplum kuruluşu bize nasıl konuşacağımızı öğretmeye çalışıyor.

CAVİT ARI (Antalya) – Niye küçük görüyorsun adamları? Niye küçük görüyorsun adamları?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – O konuşan kişi AK PARTİ lehine konuşsaydı hepiniz ayağa kalkardınız.

CAVİT ARI (Antalya) – Küçük görme, onlar da temsilci olarak buradalar.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Başkanım, bir defa daha kınıyorum. Devam edeyim.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sen bir inancı tahkir ediyorsun.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Başkanım, burada arkadaşların kimisi dedi ki: “Alevilik bir dindir.” veya “Değil.” dedi, din diyenler de var içlerinde. Şimdi, buna hop oturup hop kalkmıyorsunuz, bence Alevileri hakikaten küçültücü bir konuşma bu, “din” diyenler için söylüyorum bunu. “Alevilik bir dindir.” diyenlere niye karşı çıkmıyorsunuz? Din midir Alevilik? Hadi konuşsanıza.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Kim dedi? Kim dedi “din” diye?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Uğur bey, teşekkür ediyoruz.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Dolayısıyla benim görüşlerimi burada dikte etmeye çalışamazsınız, milletvekili istediği görüşlerini ifade edebilir.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – “‘Din.’ diyenler olabilir.” dedik.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sen öyle söylersin, ben böyle söylerim ama biz her zaman şunu söylüyoruz: Alevilik bir din değildir, din İslam’dır, onun altında Alevilik de vardır ama mezhep de değildir.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Uğur Bey...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Kültür faaliyeti (!)

(Gürültüler)

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Benim görüşüm bu, siz beni hizaya mı sokmaya çalışıyorsunuz? Benim görüşüm bu.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Tarif etmeye çalışmayalım, hiç kimse burada...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Ama kalkıp da Sayın Paylan’ın bir kelime söylememesini...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – “Kültür faaliyetidir.” dediniz.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Paylan, ben söyleyebilirim. “Din” diyenlere niye seslenmiyorsunuz?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, Uğur Bey; bir müsaade eder misiniz.

Değerli arkadaşlar, bakın defalarca söylüyorum, yüzyıllarca yapılan tartışmaları bizim Plan ve Bütçe Komisyonunda bir oturup entelektüel olarak çözmemiz mümkün değil. Böyle bir şey olamaz. Böyle bir tanım yapma haddimiz de yok, hakkımız da yok.

ZEYNEL ÖZEN (İstanbul) – Niye yapıyor o zaman?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – O zaman niye yapıyor?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Defalarca söylüyorum, düzenlemede de böyle bir tarif yok ama bireysel olarak bazı arkadaşlarımız fikirlerini ifade ediyorlar.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Edebiliriz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Katılan olur, katılmayan olur. Siz de farklı fikirler ifade ediyorsunuz. Bunların hepsini saygıyla karşılıyoruz ama

milletvekili olmayan bir arkadaşımızın milletvekillerine ayar verir gibi konuşmasını da kusura bakmayın, hiçbirimiz kabul edemeyiz.

ZEYNEL ÖZEN (İstanbul) – Ya, eleştirmeyecek mi?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bütün Meclisin hukuku adına, milletvekillerinin hukuku adına bunu da kabul edemeyiz. Siz ifade edersiniz, siz karşı çıkarsınız, bu tartışmayı yaparsınız milletvekili olarak. Bunu anlarım ama STK temsilcilerimizden bizim beklentimiz, tekrar ifade ediyorum, fikrinizi açık ve net ifade etmeniz. Başkalarına ayar vermek, “Böyle konuşmalı, şöyle yapmalı.” demek yerine kendi fikriniz neyse onu ifade edin, milletvekillerimiz de takdir etsinler. Beğenen beğenir, beğenmeyen beğenmez, onaylayan onaylar, onaylamayan onaylamaz. Sonuçta bir oylama süreci yaşayacağız. Burada...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Son bir cümle...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Lütfen Uğur Bey.

Bir entelektüel tartışma yapmıyoruz.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Hayır, hayır, onu söylemiyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Lütfen. Buna girersek çıkamayız, yıllarca oturup burada tartışmamız gerek.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Son cümlem Sayın Başkan.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümle lütfen.

CAVİT ARI (Antalya) – Niye ara girdi, böldü konuşmacıyı?

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Sayın Başkan, devam etsin kurumlar.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Bir de dedi ki: “Sayın Aydemir dedi ki: ‘Sayın Cumhurbaşkanımız Alevi dernekleriyle özellikle görüştü. Kimlerle görüştü?’” Evet, 160 tane dernekle görüştü Sayın Cumhurbaşkanımız. Hakikaten merak edip de bize sorsaydınız biz o listeyi verirdik size.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Peki, teşekkür ediyorum.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Yani kiminle görüştüğünü bilmemek “Kimseyle görüşmedi.” demek değil.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yani bu konuya ilişkin olarak sadece, buyurun İbrahim Bey, kısa kısa lütfen.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Sayın Başkan, kurumları dinliyorduk.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ama işte bir usul tartışmasına dönüştü. Dinleyelim kısa kısa, döneceğiz.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Ama böyle olmaz ki Başkan, kurumları dinliyorduk.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Döneceğiz.

Buyurun.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Ben başkanımızla daha önce görüştüm. Başkanımız çok beyefendi bir kardeşimiz.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Böyle müzakere olmaz ama Başkan.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bir saniye...

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Ama böyle olmaz ki Sayın Başkan, kurumlardan sonra konuşulsun.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Usulü mü tartışıyoruz?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Milletvekillerine ilişkin bir üslup oldu bunu tartışıyoruz, bunu bağlamadan içeriye geçemeyiz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Usulü tartışıyoruz, usul üzerine o zaman.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet.

Buyurun.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Değerli Başkanım, daha önce Başkanımızla ben görüştüm burada, birkaç defa görüştüm. Yani beyefendi bir kardeşimiz, mevzuya muttali bir kardeşimiz, ne talep edeceğini de bilen bir kardeşimiz. Bize izah etti ama buradaki gelişmeleri öncesinden bilmediği için biraz daha maksadını aşan bir yaklaşım koydu burada.

Yalnız ben bir şey söyleyeceğim arkadaşlar: Burada Uğur Bey de dâhil, hiçbirimiz bir inanç tarifi içerisinde olmayız.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Tabii tabii.

ZEYNEL ÖZEN (İstanbul) – Allah Allah.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Ama şunun da altını çizelim: Bakın, benim akrabam, teyzemin kızının kocası Alevi ama bunların ibadet mekânları cami. Camide namazını kılan... Arkadaş, Erzurum'da, ben size benim akrabamı söylüyorum, size akrabamı söylüyorum. Dolayısıyla, biraz önce Federasyon Başkanımız söyledi ya, aslında orada Başkanımız bir tarif yapıyor kendine göre. Homojen bir yapı mı var orta yerde? Yok, hakikat bu. Dolayısıyla, nasıl böyle bir tarif yapabilir? Yapmaması lazım.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – İbrahim Bey, Başkan da yapsın.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Kendi tenkidine, bakın, kendi tenkidine kendisi bir çelişki koyuyor, buna gerek yok. Biz burada ne yapıyoruz arkadaşlar? Ya, cemevlerine biraz önce Başkanım dedi ki: “Efendim, on beş yıldır kazandığımız bir şey, ödemedik biz bunları.” Kanunsuz bir şey yapıyorsunuz. Biz de diyoruz ki: Bunu kanuni bir zemin içerisine alalım, Cumhurbaşkanımızın derdi bu. Bir güzellik var orta yerde, buna müteşekkir olmak gerekirken... Tabii ki şunu söyleyelim: “İlaveler yapılsın.” “Şunu da istiyoruz, bunu da istiyoruz.” densin ama bütün bütün reddedici bir pozisyon ve suçlayıcı bir yaklaşım, hele hele aşağılayıcı... Olur mu böyle bir şey? Siz yapmayın bari, sizin yapmamanız lazım. Özellikle bu federasyon başkanı, vakıf başkanı düzeyinde olan arkadaşlarımızın çok daha yüksek düşünmesi lazım, çok daha özel cümleler kurması lazım. Bunu söylüyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum İbrahim Bey.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Ben teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Aynı konuda galiba, Mustafa Bey, usulle ilgili.

Buyurun.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Kısa bir şey söyleyeceğim.

Tabii ki arkadaşlarımızı asla kasıtlı görmüyorum yani bazı ifadeleri oldu. Plan ve Bütçe Komisyonuna belki de ilk defa katılıyorlar. Aslında ben arkadaşlarımızdan şunu duymak isterim -bilmiyorum, genel ne düşünür- hakikaten Alevi camiasının talepleri nedir? Şimdi, Değerli Mustafa Başkan bir tek “Bu maddeler tekliften çıksın, cemevleri ibadethane sayılsın.” dedi, başka bir şey demedi. Başkanım da yani siz düzenlemelere eleştiri yapmaktansa, talebiniz ne yani buna ne ilave edilsin, bunları ifade ederseniz; bu, zaıtlara da giriyor, gelecekte araştırma yapanlar da görür. O anlamda sizlerin sözleri önemli.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Orhan Bey, aynı konuyla ilgili galiba...

ORHAN YEGİN (Ankara) – Başkanım, benzer bir şey oldu belki ama biz burada... Ben az önce öğlen arasındaki konuşmamda da söylemiştim. Burada tarihsel veyahut da entelektüel bir tartışma, böyle bir tartışmayı açma, böyle bir tartışmayı kapatma; asla böyle bir niyet taşımayan, sadece bu konuda teklif sahibinin getirdiği, daha önce Hükümetin de bu konuda yapılacağını halka söylediği bir konunun, yapılan ödemelerin, ödemelerin yapılma niyetinin yasal dayanağının oluşturulmasıyla ilgili maddeler var burada. Dolayısıyla burada tarihsel, entelektüel veya farklı bir tartışma yapılmamaktadır.

Federasyon başkanları, STK başkanları buradadır; burada olmaları kıymetlidir, anlamlıdır, önemlidir ama ben şahsen şöyle beklerim Başkanım: Yani bu kanunda, hazır bu kanuna girilmişken “Şu şu konular da eklenebilirse, bizim taleplerimiz budur, iyi olur, faydalı olur.” yahut da “Evet, kanunun ismi böyle gelmiş ama keşke ‘cemevi’ ifadesi de kanunun içerisinde, başlığın içerisinde geçseydi.” Bilmiyorum mümkün mü? Hani daha yapıcı bir şeyler söylerseniz hepimiz istifade ederiz ama hakikaten böyle biraz azar verir gibi, ayar verir gibi... Bizim birbirimizi bu duruma düşürmemize gerek yok. Biz karşıt değiliz, biz düşmanlar değiliz; biz hepimiz bu toplumun daha iyi olması için yüreği çarpan, belki farklı yerlerde çarpan, farklı sıralarda, masalarda çarpan ama hepimiz bu milletin fertleriyiz. O yüzden birbirimize yapıcı olalım, yıpratıcı, yorucu olmayalım diye söylemek istiyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum.

Bu konuya ilişkin söz isteyen var mı başka?

RİDVAN TURAN (Mersin) – Sayın Başkan...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun Rıdvan Bey.

RİDVAN TURAN (Mersin) – Değerli arkadaşlar, bu, evet, entelektüel tartışma değil büsbütün ama konuşulması, söylenmesi gereken şeyleri de... Buraya insanları biz fikirlerini almak için çağırıyoruz. Yani hepimizin üsluba daha fazla dikkat etmesi gerekir kuşkusuz ama sonuçta burası engizisyon mahkemesi falan değil. Biz bu insanları fikirlerine danışmak için... Bu fikirler bizim lehimizde de olur, aleyhimizde de olur. Daha önceki çalıştığım komisyonlarda mesela, benim fikirlerime aleyhte fikirler de oldu ama bunlar söylenecek. Zaten buradan biz doğruyu damıtacağız.

Bir de şunun altını çizmek isterim: Şimdi, ya bu “Din, kültür mü değil mi? Nereden bakılması gerekir?” tartışmasında Uğur Bey söylediği için söylüyorum. İyi niyetle söylediğinin ben farkındayım fakat şimdi, ben bu konuda bir düşünce serdedebilirim, bu benim kendi düşüncem olur ama Uğur Bey’in serdettiği düşünce, bir, iktidarın düşüncesidir. Zaten Alevilerin muzdarip olduğu temel şey de budur, iktidar yolu ve yöntemiyle bir kalıp oluşturulmasıdır.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Ne farkım var benim?

RİDVAN TURAN (Mersin) – Bu zaten kabul edilemez bir şeydir ve reaksiyonun da olmasının sebebi de budur. Rahat olalım, sakin olalım yani ancak doğruya tartışarak varacağız.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Başkan, benim ismim geçti.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum ama çok da uzatamayız.

Uğur Bey, çok kısa lütfen.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Tamam.

Rıdvan Bey, şimdi “Uğur Bey’in ifadesi bir partiyi, Hükümeti bağlar.” diyorsunuz, “Benim ifadem şahsımı bağlar.” diyorsunuz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bağlamaz kesinlikle, öyle şey olur mu?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Bir saniye Başkanım.

Siz bir partinin Genel Başkan Yardımcısı değil misiniz Rıdvan Bey? Sizin görüşünüz nasıl partiyi bağlamıyor da, benimki nasıl Hükümeti bağlıyor?

RİDVAN TURAN (Mersin) – Ben Genel Başkanı değilim.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Başkan Yardımcısısınız, Genel Başkan Yardımcısısınız. Sizin Genel Başkan Yardımcısı olarak, Ekonomik İşlerden Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı olarak söyledikleriniz partiyi bağlamıyor, ben burada milletvekiliyim, benim söylediğim her söz hem partimi hem Hükümeti bağlayacak öyle mi? Ya, hangi, nasıl yaklaşım...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Benim söylediğim Sayın Başkanım, kendi şahsi fikirlerimdir.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Siz iktidar partisisiniz.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Başından da ifade ettim, şimdi yine ifade ediyorum; benim söylediklerim tamamen şahsi fikirlerimdir.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Salih Cora Bey, buyurun aynı konuyla ilgili...

SALİH CORA (Trabzon) – Evet.

Değerli Başkanım, kıymetli milletvekillerimiz, sivil toplum kuruluşlarımızın kıymetli temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Çok önemli bir düzenlemeyi Meclisimizde görüşüyoruz. İlk kez Alevi topluluğuyla alakalı olarak bir yasa teklifini, önemli bir adımı burada gerçekleştiriyoruz. Benim milletvekilliği dönemimde de önemli bir tecrübe. Çok bildiğim bir alan olduğu için çok farklı detaylara girme durumunda değilim çünkü bu tartışmanın sonu olmaz, herkesin düşüncesine de saygı duyuyoruz, inancına saygı duyuyoruz ama şunu ifade etmeliyim: Bizim bu getirmiş olduğumuz kanun teklifi esasında iktidar partisinin ziyade muhalefet partilerinin yabancı olduğu bir teklif değil. Yıllardır bu Komisyonunda Diyanet İşleri Başkanlığının bütçesinde, farklı kanun tekliflerinde özellikle Alevi topluluğunun kendilerine göre ibadetlerini yaptıkları cemevlerinin giderlerinin, aydınlatma giderlerinin, elektrik, su faturalarının bir şekilde devlet tarafından ödenmesi yönünde bir talepleri vardı. Bu talebin kanunlaşmaya çalışıldığı önemli bir gündeyiz. Bunu hep birlikte gerçekleştirmeyi arzu ederken olayın çok farklı noktalara taşınmasından bir üzüntü duyduğumuzu ifade etmek istiyorum. Daha önce Ali Kenanoğlu Bey -milletvekilimiz- bu konuyla alakalı bir soru önergesi verdi yani cemevlerinde elektrik vesaire giderlerinin devlet tarafından ödenmesi gerektiğine, elektriklerin neden kesildiğine dair bir soru önergesi olmuştu. Yine, CHP İstanbul Milletvekilinin bir kanun teklifi var, İhsan Özkes adlı milletvekilinin vatandaşların ibadetlerini özgür, eksiksiz yapabilmeleri için kamu kaynaklarından bu elektrik vesaire giderlerin karşılanması yönünde talebi var. Yine, Cumhuriyet Halk Partili Eskişehir Milletvekili Jale Nur Süllü Hanımefendi'nin yine aynı şekilde elektrik, su giderlerinin, aydınlatma giderlerinin devlet tarafından karşılanması, cemevlerinin İmar Kanunu'nda yer alması noktasında ifadeleri oldu. Şu anda bizim eksiklerimiz olabilir, aksamızız olabilir; lakin önemli bir adım atılıyor, ilk kez cemevleri bir kanunda yer almış oluyor. Bunlar önemli gelişmelerdir, sizin açınızdan da bunun geliştirilmesi noktasında belki çalışmalar yapılabilir, bununla ilgili çalıştaylar farklı yerlerde yapılabilir ama burası Plan ve Bütçe Komisyonudur. Önemli, tarihî bir adım atıldığı yerde bu kadar sert bir şekilde iktidara yüklenilmesini açıkçası çok iyi niyetli olarak görmüyorum. Bunları siz yapmış olsaydınız, herkesin her yerde, gazetelerde teşekkür ilanlarının olabileceği bir ortamdayken yani özellikle Alevi federasyonları tarafından teşekkür ilanlarının olacağı bir yerde AK PARTİ tarafından yapıldığı için siz bunu AK PARTİ tarafına yakıştırmıyorsunuz veya yanaştırmıyor musunuz, onlarla irtibat kurulmasını

arzu etmediğinizi düşünerek bunu bize çok görüyorsunuz. AK PARTİ Alevilerle alakalı olarak uzun yıllardan beri bir çalışma içerisinde. 2007 yılında bizim Alevi milletvekillerimizin başlattığı çalışmalardan tutun da bugüne kadar önemli çalışmalar vardı ve bugün ilk kez AK PARTİ döneminde “cemevleri” ifadesi kanun metninde geçiyor. Bu önemli bir adımdır. Bu anlamda şunu ifade etmeliyim: AK PARTİ’nin reformist kimliğine uygun bir yaklaşımdır ve buna teşekkür edilmesi gerekirken bunun üzerine gidilmesini doğru bulmuyoruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Peki, teşekkür ediyoruz, sağ olun.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Sayın Başkan, kurumları dinlemek istiyoruz biz.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Yarım dakika söz alabilir miyim Başkanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Orhan Bey, kısa olursa.

Buyurun.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Bir de tutanağa geçsin diye söyleyeceğim. Garo Paylan konuşmasında dedi ki: “Sabahtan beri STK’ler burada ağızlarını açmadan, tek kelime söylemeden beklediler.” Tutanağa geçmesi açısından önemiştir bunu. Biz burada hiçbir STK başkanını veya temsilcisini bilerek kasten bekletmedik, bütün bürokratlar, her birimiz sabahtan beri burada...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bütün kanunlardaki usulümüz neyse aynısını uyguluyoruz yani başka, yeni bir şey uygulamıyoruz.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Dinleyelim kendilerini.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Bütün kanunlardaki usul neyse görüşme sırasına göre, görüşme takvimine göre... Yani özel olarak sanki onlar bekletilmiş gibi bir algı oluşmaması için tutanağa geçmesini istedik.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Aynen öyle, teşekkür ederim hatırlattığınız için.

Evet, arkadaşlar, artık biraz içerik tartışmaya başlayalım isterseniz.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Başkanım...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Başkanım, ben ilk daha tarifimi yaparken dedim ki: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde değişik zaman dilimlerinde... Tabii, arkadaşlar dinlemedikleri için kendilerine göre bir kodları var, bizim ne söylediğimizin onlar için önemi yok. “Ya, bu adam, teklif sahibi ne diyor acaba, bir not alalım...” Hiç, kendi diyeceğini söylüyor. Dedim ki: Değişik zamanlarda kendilerinin de taraf olduğu derneklerin, vakıfların davaları var. Bu davalarda kararlar verilmiş, biz de bu davalarda karar verilen bir kısım beklentileri karşılamak adına, Anayasa’nın 90’ıncı maddesi kapsamı içerisinde bir şeyler yapmaya çalışıyoruz, nedir bunlar diye izah ediyoruz. Bunu küçümsemek, bunu alaya almak, değersiz kılmak, ne gereği var demek, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin sadece bir kararını söylemek... Diğer kararlarından niye bahsetmiyorsunuz? Aydınlatma ücretlerinin ödenmesiyle ilgili, suyla ilgili, diğer hususlarla ilgili, bakım, onarım, imalat... Bakın arkadaşlar, 2009 yılında çalıştay yapıldığında yine benim kendi imzam olduğu... İstanbul Büyükşehir Belediye Meclis üyesiydim o zaman ben, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Meclis üyesi. Bir gün dahi Garo Bey’den bu manada hiçbir şey duymadık.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Neyi?

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Bakın, anlatacağım şimdi.

Süryani Kadim Beyoğlu Kilisesi'nin İstanbul'da kilisesi yok. Yok, Garo Bey çok iyi bilir, ya Katolik kilisesini ya Ermeni kilisesini kiralyorlar bunlar bedel karşılığı yani bedava değil, giriyorsunuz ücret ödüyorsunuz ayın yapmak için. O da sıra oluyor, kendi programları oluyor. Geldiler bize rica ettiler. Sayın Cumhurbaşkanımızın -o zaman Başbakan- talimatıyla kanunu değiştirdik biz, Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nu değiştirdik ve büyükhre ait olan bir yeri Süryani Kadim Meryem Ana Kilisesi yapılması üzere tahsis ettik. Garo Bey çok iyi biliyor, önünde güzel bir şapel var, İtalyan mezarlıkları var. Yine, aynı şekilde, Ermeni kiliselerinin tamir, bakım, onarımlarıyla ilgili bu manada...

KEMAL BÜLBÜL (Antalya) – Yani?

SALİH CORA (Trabzon) – Yani daha ne olsun?

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Ne dememi bekliyorsunuz efendim? Ne istiyorsunuz?

KEMAL BÜLBÜL (Antalya) – Hayır, buradan nereye varacaksınız onu anlamadım.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Hayır, ne istiyorsunuz?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, size sıra geldiğinde fikirlerinizi söyleyin lütfen. Başkalarına fikir dayatma alışkanlığımızı bırakalım.

KEMAL BÜLBÜL (Antalya) – Kimseye bir şey dayatmadık ya.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Herkes kendi fikrini söylüyor.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Ya “Sen ne söylersen söyle!” diyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sizin fikriniz size güzel, başkasının fikri başkasına.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Başkanım, “Ne söylersen söyle!” diyor, “Ne önemi var ki!” diyor. Doğru, ne önemi var yani!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Eyvallah.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Yeri gelince canınız, kardeşiz, eyvallah!

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Kurumlara devam edebilir miyiz?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bence Bülent Bey son noktayı bir koysun bırakalım bunu, artık içeriğe geçelim.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Başkanım, Sivas'ta doğmuş, büyümüş, kardeşleri, arkadaşları, komşuları... Sayın Bakanım çok iyi bilir, benim babam merkezde bir kitapçı dükkânı işleten, çok sayıda böyle komşuluk ilişkileri olan, dedelerle, Alevi canlarla büyümüş bir kardeşinizim ben. Bu hassasiyetle söylüyorum. Biz, eksiklerimiz olabilir, aşama aşama bir şeyler yapmaya çalışıyoruz, kademe kademe. İlerleyen zaman içerisinde çok daha temel bir kanun noktasında arzu ederiz. Elbette geniş çalıştaylar, katılımlar...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bu düzenlemeler tartışmaları bitirecek düzenlemeler değil.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Elbette.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ama bu düzenlemeleri tartışıyoruz şu anda.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Ama şimdi bu düzenlemenin ne olduğunu söylüyoruz, belli karşılıkları var, belli altlıkları var, bir emek var, bir gayret var. Bunu da, lütfen, takdirlerinize arz ediyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Bülent Bey, son olarak size bir söz vereyim, bu usul tartışması bitsin.

RIDVAN TURAN (Mersin) – Beş dakika ara mı verseniz Sayın Başkan Bülent Bey'den sonra?

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Teşekkür ederim.

Abdullah Bey, bu en son “Ben Sivas’lıyım, babam da kitapçıydı, Alevilerle çok sıkı fıkıydık.” deyince...

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Sıkı fıkı değil efendim, hayır, abartmayın efendim.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – ...Kenan Evren’in “Benim babam hocaydı, hacca da gitmişti, ben ibadeti, İslam’ı iyi bilirim.” sözü aklıma geldi.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Bülent Bey, küçümseyerek konuşmayın lütfen. Sıkı fıkı... Bülent Bey, bakın, sıkı fıkı... Bakın, küçümseyerek... Reddediyorum.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Şimdi, Sayın Başkan...

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Kenan Evren de... Haşa, reddediyorum öyle bir benzetmeyi.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – E, öyle söylediniz ama sonuçta öyle söylediniz.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Hayır efendim.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Öyle söylediniz tabii ya. “Ben bu işleri biliyorum.” dediniz. “Ben bu işleri biliyorum.” diyorsunuz.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Ben de şimdi size darbeci, Saddam Hüseyin’le beraber sizin de düşünceniz çok benziyor desem.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Ya, ne ilgisi var?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, konumuza dönelim lütfen.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Kaddafi’yle, hatta... Böyle bir şey olabilir mi ya?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bülent Bey, fikrimizi ifade edelim lütfen.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Reddediyorum, lütfen sözünüzü geri alın. Kenan Evren kimdir ya bizim yanımızda? Sayın Bakanım yanımda oturuyor, bizim hangi mücadeleden geldiğimizi çok iyi bilir. Yapmayın lütfen!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar...

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Hangi sözümü geri alayım? Ne söyledim?

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Kenan Evren’in bir sözünden bütün sözlerimizi değerlendiriyorsunuz.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Sizin söylediğinizi tekrar ettim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Tartışmaları kişiselleştirmeyelim lütfen. Fikirler üzerinden gidelim.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Bildiğim bir şeyi anlatıyorum ben. Bildiğim, yaşadığım bir şeyi anlatıyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Başkasına benzetmenize gerek yok. Olanı söyleyin siz.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Kenan Evren gibi benzetiyorsunuz.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Siz de Saddam Hüseyin gibi yapıyorsunuz, belli.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, lütfen, tartışmaları kişiselleştirmeyelim, fikirlerimizi ifade edelim.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Evet, Kürtleri önce böyle pırpışla, sonra öldür.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun Bülent Bey.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Sayın Başkanım, şimdiye kadar 2 Federasyon Başkanı konuştu konuyla ilgili olarak.

ZEYNEL ÖZEN (İstanbul) – Konuşamadı.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Daha konuşamadılar maalesef.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Birisi de daha yarım kaldı. Şimdi, konu elektrik bedellerinin ödenmesi ya da cemevlerine yer tahsisi değil. Onlar açısından konu, iktidarcı, mevcut iktidarcı Aleviliğin tanımlanıyor olmasıdır, tanımlanmasıdır; bundan rahatsızlık duyduklarını ben görüyorum, anlıyorum. Yani bunlar vesile edilerek -siz de teklif sahibi olarak bu tarafını özellikle görmek zorundasınız- elektrik bedelinin ödenmesi, cemevlerine yer tahsisi konularının gündeme gelmesiyle Alevilik inancının tanımlanması söz konusu oluyor bir kültür olarak; bundan rahatsızlıkları var.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Kültür olarak tanım söz konusu değil, tekrarlıyorum Komisyon Başkanı olarak.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Davalarda cemevi...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bir arkadaşımızın bireysel bir fikri sadece başka da bir şey değil. Kanunda bir tarif yok, bir parti görüşü yok ortada, bir arkadaşımızın bireysel bir değerlendirmesi. Onu tekrar ifade etmek isterim.

Buyurun.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Başkanım, vallahi konuşamıyoruz, siz ne kadar çok müdahale ediyorsunuz bugün.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ama etmek durumundayım yani. Burada hani “Kanun bir tanım getiriyor.” Çünkü onun üzerinden yürüyor tartışma yani.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Ama siz ettikçe daha da uzadı Sayın Başkan.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Ve bu cemevi giderlerinin karşılanması bir futbol kulübünün giderlerinin karşılanması değil, bir derneğin giderlerinin karşılanması gibi bakılıyor. “Bu kültür derneğidir, Başkanlık kurduk, bu derneğin giderlerini, elektrik giderlerini, yer tahsisini yapıyoruz, teşvik ediyoruz.” bu kadar. Böyle bir olay yok, böyle değil durum.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Ne bekliyorsunuz Sayın Kuşoğlu? Ne istiyorsunuz yani?

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Ya, çekelim diyorum. Maddeleri çekin diyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Uğur Bey, rica ediyorum. Böyle bir usulümüz yok. Bakın, sizin ifadeniz yüzünden bu kadar tartışma yaşadık. Yeter artık yani.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Yani “dindir” diyenlere... Sayın Başkanım lütfen ama bakın, kabul edemem.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Din değil diyebilirsiniz ama başka tarif getirmenize gerek yok yani gerek yok, rica ediyorum.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Diyebilir, din de diyebilir. Niye rahatsız oluyorsunuz ki?

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Ya, siz konunun bağlamını başka bir yere götürüyorsunuz Uğur Bey.

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A)KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- İstanbul Milletvekili Abdullah Güler ve 73 Milletvekilinin Vergi Usul Kanunu ile Bazı Kanunlarla Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/4680) (Devam)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun.

Bir STK’leri dinleyelim. Hassasiyetleri gördünüz, rica ediyorum. Hassasiyetlere uygun bir üslupla fikrinizi ifade edin, buyurun.

ALEVİ VAKIFLARI FEDERASYONU GENEL BAŞKANI HAYDAR BAKİ DOĞAN – Tamam Sayın Başkan.

Siz yoktunuz başında Abdullah Bey, ben öncelikle sizin yapmış olduğunuz bu çalışma için, emekleriniz için size teşekkür ettim, dinlemediniz galiba. Siz yoktunuz, sonradan geldiniz.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Arkada televizyon var efendim, dinledim.

ALEVİ VAKIFLARI FEDERASYONU GENEL BAŞKANI HAYDAR BAKİ DOĞAN – Ama ben size teşekkür ettim vermiş olduğunuz emekler için. Burada şimdi şunu açık açık ortaya koymak gerekir: Yani bir şeyler yapmak isteniyor AK PARTİ Hükûmeti tarafından ama kaş yapmaya çalışırken göz çıkarılıyor; biz bunu söylüyoruz, yanlış yapıyorsunuz. Yani orada biz söyledik, Sayın Cumhurbaşkanımız STK’lerle görüştü, 160 STK’nin...

ORHAN YEGİN (Ankara) – AK PARTİ Hükûmetini muhatap almadan...

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Ya, Orhan Bey, izin verin ama ya.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Bizi muhatap aldığı zaman bize cevap hakkı doğuyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, düzenlemelere ilişkin görüşünüzü ifade ederseniz sevinirim.

Buyurun.

ALEVİ VAKIFLARI FEDERASYONU GENEL BAŞKANI HAYDAR BAKİ DOĞAN – Şu anda bizim tek isteğimiz, talebimiz şudur: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kararlarının uygulanması. Bu, yasal bir gerekliliktir. Türkiye Büyük Millet Meclisi, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarını yasalara dâhil etmemekle, şu anda, altı seneden beri zaten bir suç işlenmektedir çünkü Anayasa’nın 90’ıncı maddesi var, hepiniz daha iyi biliyorsunuz, benim kadar iyi biliyorsunuz yani Türkiye Cumhuriyeti yasaları ile Türkiye Cumhuriyeti’nin imzalamış olduğu uluslararası sözleşmeler arasında bir çelişki olursa uluslararası sözleşmeler kabul edilir. Dolayısıyla biz, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Sözleşmesi’ne uymak zorundayız. Mahkeme de bu yönde karar vermiş. Mahkeme 2016 yılında vermiş olduğu kararda “Alevilerin cemevleri ibadethaneleridir.” diyor. “İbadethaneleri” denildiği için biz hiçbir şekilde yasal bir şey yapmadan elektrik paralarını... Ve 5784 sayılı Yasa’da, 6446 sayılı Enerji Piyasası Kanunu’nda “Toplumsal ibadetine açık olan ve ücretsiz girilen yerlerin aydınlatma ve elektrik giderlerini Diyanet İşleri Başkanlığı öder.” diyor. Biz de bu Kanuna sığınarak -Yargıtay 3. Hukuk Dairesinin, Danıştay 13. Dairesinin vermiş olduğu kararlar var- bu kararlara istinaden biz elektrik parasını zaten ödemiyoruz ama burada şimdi 3194 sayılı İmar Kanunu’nda...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Başkanım, ödemiyorsunuz da faturası var mı?

ALEVİ VAKIFLARI FEDERASYONU GENEL BAŞKANI HAYDAR BAKİ DOĞAN – Faturalar geliyor tabii.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Kim ödüyor?

ALEVİ VAKIFLARI FEDERASYONU GENEL BAŞKANI HAYDAR BAKİ DOĞAN – Diyanet ödüyor.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Şimdi, bak, kanuni bir düzleme koyuyorum, tarifsiz bir hâlden tarif yapıyoruz burada.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, bir tamamlasın arkadaşımız, tamamlasın artık.

Buyurun.

ALEVİ VAKIFLARI FEDERASYONU GENEL BAŞKANI HAYDAR BAKİ DOĞAN – Sayın Vekilim, şimdi, bizim talebimiz şu: Biz diyoruz ki zaten Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinden doğan bir hakkımız var. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi cemevlerine “ibadethane” dediği için biz de bundan dolayı... Ve iç hukuktaki Yargıtay ve Danıştayın vermiş olduğu kararlara göre zaten Diyanet İşleri Başkanlığı ödüyor. Kültür Bakanlığına bunun devredilmesi bizim hakkımızın elimizden gasbı anlamına geliyor. Şunu diyeyim ben, 3194 sayılı Kanun’da...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – “Gasp” demeyin de bir şey değişmiyor diyebilirsiniz ama gasp garip bir ifade doğrusu yani. Hakikaten garip bir ifade.

ALEVİ VAKIFLARI FEDERASYONU GENEL BAŞKANI HAYDAR BAKİ DOĞAN – Sayın Başkanım, eğer ibadethane isek, ibadethane isek ki biz bunu savunuyoruz bütün kurumlar. Bizim federasyonumuz, ben başta da söyledim, Uğur Bey bu konuyu söylüyor...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Alevi inancını tarif etmiyoruz ama benim bildiğim Alevi inancının merkezinde insan var, tolerans var, hoşgörü var, kapsayıcılık var, kucaklama var. Bunun bir örneğini gösterin lütfen, buyurun.

ALEVİ VAKIFLARI FEDERASYONU GENEL BAŞKANI HAYDAR BAKİ DOĞAN – Sayın Başkanım, şunu demek istiyorum: Bizim federasyonumuzun tüzüğünde “Alevi İslam inancını yaymak” da yazar, bizim federasyonumuz bu ilkeye sahip bir inançta ama burada yani Alevilik şurada mıdır, burada mıdır... Biz böyle düşünüyoruz. Eğer bizden başka bir federasyon farklı düşünüyorsa... Ama biz ortak hareket ediyoruz dolayısıyla bizim aramızda bunlarla ilgili bir sıkıntı, bir problem de yok ama aramızda olmayan, ortak hareket ettiğimiz bir noktayı aramızda sanki problem varmış gibi bize dayatıp bizim aramıza... Ona gerek yok yani.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Öyle bir şey söylendi mi? Kim söyledi öyle bir şey?

ALEVİ VAKIFLARI FEDERASYONU GENEL BAŞKANI HAYDAR BAKİ DOĞAN – Kimse burada “Alevilik bir dindir.” demedi. “Alevilik bir dindir.” demedi, böyle bir şey de yok. Yani şunu demek istiyorum: 3194 sayılı İmar Kanunu’ndaki ek maddeler ekleneceğine sadece AİHM kararlarındaki cemevlerinin ibadethane kararı eklendiği zaman zaten bütün hepsi çözülmüş oluyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Peki, sağ olun.

Şimdi, üçüncü federasyonumuz, Alevi Dernekleri Federasyonu.

Buyurun lütfen, kendinizi de tanıtarak.

ALEVİ DERNEKLERİ FEDERASYONU GENEL BAŞKANI CELAL FIRAT – Sayın Başkanım, değerli Meclis üyeleri, milletvekillerim; ben Alevi Dernekleri Federasyonu Genel Başkanı Celal Fırat, aynı zamanda ben bir Alevi dedesiyim, bu boyutuyla ilgili. Gerçekten sabahtan beri biz uzaktan izlediğimizde... Meclisin işi zormuş, Hızır yardımcınız olsun hepinizin. Sizden de toplumun çok büyük beklentileri var.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Allah razı olsun, sağ olun.

ALEVİ DERNEKLERİ FEDERASYONU GENEL BAŞKANI CELAL FIRAT – Sizin de söylediğiniz gibi kimseyi ırkından, renginden, kökeninden, dilinden ötekileştirmeyen bir inancın mensuplarıyız. Gönül ister ki Alevi, Sünni, Türk, Kürt, Ermeni, inanana inanmayanıyla beraber herkes el ele versin, bu meseleleri çözsün, biz gerçekten bu boyutta olmasını arzularız. Tabii, Alevilerin cemevleri ibadethanesidir; bir Sünni için cami neyse, bir Ermeni için kilise neyse, bir Alevi için de cemevi odur. Gelenek göreneklerimiz var, sazımız var, semahımız var, orucumuz var, Hızır orucumuz var, yas ve matem oruçlarımız var. Biz bu boyutuyla ilgili, biraz önce sevgili Mustafa Vekilimizin söylediği o beyitler, deyişler, Hak-Muhammet-Ali ilkeleri, gelenek ve göreneklerimiz, ibadetimizin ana unsuru oluşturuyor fakat özellikle semahlarımız da daha önce “somut olmayan kültürel miras” olarak UNESCO tarafından dillendirilmeye, algılanmaya çalışıldı. Artık bizler “kültürel zenginliğimiz” olarak gösterilmekten, bu tanımdan vazgeçilmesini arzuluyoruz. Cemevleri düzenlemesine karşı çıkmamızın yegâne unsuru da şu: Cemevlerine “ibadethane” dememenizden kaynaklıyor. Yoksa biz gerçekten atılan her adımı değerli görürüz, insanı ötekileştirmekten, sınıflara bölmekten çok alkışlamak isteriz ama cemevlerimize -yalın bir boyutuyla- “ibadethane” denilmesini arzuluyoruz.

Bir Alevi dedesi bir eve gider, bir çorba getirirler, dedeye derler ki: “Dede bir dua ver.” Dede der ki: “Allah kabul etsin.” Ev sahibi der ki: “Ya, dede, bu nasıl bir dua?” “E, bu çorbaya bu dua.” der.

Şimdi, gerçekten, bizim eleştirimizi de bu boyutta görün Sayın Başkanım. Biz cemevlerimizin “ibadethane” olarak algılanmasını arzuluyoruz. Bu güzel ülkemizin her kademesine, her yerine gittiğimizde, örgütlendiğimiz her yere gittiğimizde toplumumuzun çok mazlum bir isteği var: Cemevlerimizin ibadethane olarak görülmesini istiyorlar. Çoluk çocukları... Biraz önce vekilim dedi ki: “Neyi somut olarak istiyorsunuz?” Şu an “zorunlu dersler” ismi altında çocuklarımız gerçekten çok problem yaşıyor, sözlü mülakatla ilgili sıkıntı yaşıyor. Şu an Tekke Ve Zaviyeler Kanunu’na istinaden bir Alevi dedesi yasaklı bir boyutta, Alevi dedesine böyle bir maaş verilmesi de öngörülmez, kanuni olarak yasaktır ki karşıyız, biz de aslanan her şey rızalık üzerine, konjonktür anlamında, inancımız, itikatımız anlamında rızalık boyutunda. Sadece cemevinin ibadet boyutundan biz kabul görmesini, Alevi toplumuna karşı bu baskıların artık son bulmasını, eşit yurttaş olarak herkesin demokrasi çerçevesinde kendi inancını ifade etme özgürlüğü boyutunda görülmesini istiyoruz; Alevilerin talepleri bu.

Biraz önce Garo Vekilimiz ilk başta söylediğinde... Yıllarca Alevi hareketinin içinde emek veren insanlardan bir tanesiyiz. Biz Marmara Üniversitesinin önünde türban zulmü yapılırken net bir boyutta söyleyebilirim ki AGB (Alevi Gençler Birliği) olarak canlarımızın yanındaydık. Bu ülkede artık, gerçekten, dün mağdur edilenler bugün mağdur edecek pozisyonda olmamalı. Sizlerden, hepinizden ricamız şudur bir Alevi dedesi olarak: El ele verin. Artık bu meselelerin, birbirimizi ötekileştirerek, sınıflara böldürerek, işi bir yerlere havale ederek değil, muhabbet ederek, el ele verilerek çözülmesini arzu ediyoruz.

Hızır hepimizin yardımcısı olsun.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ederiz. Bu üslubunuz için ayrıca teşekkür ediyorum. Fikirlerinize katılırsız katılmayız, o ayrı bir mesele ama gayet güzel bir şekilde, güzel bir üslupla ifade ettiniz. Bundan dolayı çok teşekkür ediyorum.

Şimdi sayın vekillerimize söz vereceğim bu 8’inci maddeyle ilgili özellikle değerlendirmeler hususunda.

Üyelerimizden söz talebi olan Naci Cinsli Bey’den başlayalım.

Buyurun.

MUHAMMET NACİ CİNSLİ (Erzurum) – Çok teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Her şeyden şunu belirtmek isterim: Alevilere statü belirlemek -başkasını bilemem- benim haddim değil. Ben “Allah bir, resul Hak.” düsturuyla yetişmiş bir insanım. Bu konuları çok fazla detaylı bilen bir insan da değilim, bunu da itiraf etmem lazım. Burada gördüğüm, anlamaya çalıştığım bazı hususlar var. Öncelikle şunu söyleyeyim: Genelde konuşurken de belirtmiştim, bu konunun bir torba yasaya hapsedilmesi bence Alevileri incitiriyor ve yanlış yapıldı, çok boyutlu görüşülmesi ve çok uzun zaman görüşülüp tartışılması ve bir sonuca bağlanması gereken çok köklü bir konu olmasına rağmen yalnızca bir elektrik giderine, su giderine indirgenmesi bence de çok yanlış.

Bir de burada gördük ki bu ödemeler zaten yapıyormuş, bir Yargıtay kararıyla Diyanet İşleri Başkanlığı hem de bu ödemeleri yapıyormuş.

Yine, burada anladığım bir başka incinme noktası da şu: Değerli Başkanımız biraz önce ifade etti, bu ödemelerin Diyanetten Kültür Bakanlığına alınması aslında cemevlerinin bir dinî mabet olmaktan, bir kültür merkezine indirgenmesi hâline de geliyor onların algılarıyla ki doğru. Yani Diyanet İşleri Başkanlığının muhataplığı olunca bir dinî mabet olarak tabii ki bu algılanıyor fakat siz bunu Kültür Bakanlığına devredince bu işin daha farklı bir boyut kazanmasına sebep olunuyor ki bence de bu doğru bir iş değil.

Alevilere, devletin veya toplumun mesafeli yaklaşması, bizim Alevi gençlerini de kaybetmemize neden oluyor ve Alevi gençlerin farklı akımlara kaydığını, farklı akımlara kapıldığını maalesef zaman zaman görüyoruz. Hâlbuki kendi ahlaki değerleriyle, kendi kurallarıyla, o güzel adetleriyle, ritüelleriyle yetişseler, onları öğrenebilecek ortamlar bulsalar bence topluma çok çok daha faydalı, ülkemize çok daha faydalı ve ailelerine çok daha faydalı gençler olarak yetişeceklerdir. Hâlbuki biz bazen -işte, biraz önce Sayın Başkanımızın da söylediği gibi- kaş yapayım derken göz çıkarabiliyoruz. Bu teklifin torba kanundan bence de geri çekilmesi gerekir. Müstakil bir konu olarak, müstakil bir kanun olarak çok da detaylı ve özenerek ele alınıp Meclise tekrar getirilmesi gerektiğine inanıyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ederim.

Sayın Kaboğlu, buyurun lütfen.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Evet, teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bütün konuşmacılar Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarından söz ettiler. Tabii, bu kararları değerlendirirken aslında Adalet ve Kalkınma Partisi hükûmetleri döneminde çok önemli iki değişiklik de Avrupa Mahkemesi kararlarına normlar hiyerarşisi bakımından çok üst düzeyde yer verildiğini hatırlatmak gerekir. Bu birinci değişiklik 2004 Anayasa değişikliği oldu, ikinci değişiklik ise 2010 Anayasa değişikliği. Dolayısıyla, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kararlarının bağlayıcı olduğunda, Anayasal değerde, hatta Anayasa’nın üstünde yer aldığı konusunda herhangi bir kuşku bulunmamaktadır; bunu özellikle belirtmek istiyorum. Ve Sayın Aydemir dile getirmişti, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde açılan davalar hep Adalet ve Kalkınma Partisi hükûmetleri döneminde açıldı. Birincisi 2004 Ocak ayında, Hasan ve Eylem Zengin davası; sonuncusu 2010 yılında Cem Vakfı tarafından açılan dava ve 6 karar verildi bu dönemde. 6 karar, büyük daire kararı da dâhil ama bütün kararlar kesinleşmiş kararlardır ama o kararların hiçbiri uygulamaya geçirilmedi. Şimdi, bunu saptamak şu bakımdan önemlidir: Bu, bizim önümüzdeki teklifi incelediğimiz zaman, teker teker 8’inci madde ve sonraki maddeler incelendiği zaman, Avrupa Mahkemesi kararları ışığında yani Türkiye için bağlayıcı olan bu kararlar ışığında bu incelendiği zaman, herhangi bir yinelemeye düşmeksizin şu saptamaları yapmak gerekir: Şimdi, bu kararlar bize ne diyor? 3 şeyi söylüyor: Bu kararları ben Anayasa’mızla da bağlantılandırarak, birincisi “Tanıyacaksınız.” diyor. “Tanıma.” diyor. Şimdi “tanıma” ile

“tanımlama”yı birbirinden ayırmak lazım. Tanıma, bunu tanıyorum demektir; tanımlama, başka bir şey. Tanımlama, bir inanç topluluğu kendini tanımlar ama ben inanç topluluğunu tanımlayamam. Ben ancak yasa koyucu olarak onu tanıırım.

İkinci olarak “Ayrımcılık yapmayacaksın.” diyor, ayrımcılık yapmama. Hatta işte, 9’uncu madde ile 14’üncü madde arasında bağlantı kurarak “Ayrımcılık yapmayacaksın.” diyor ve “Alevi toplumuna ayrımcılık yapıyorsun.” diyor. Birincisinde “Tanımadın, tanıyacaksın.” diyor, ikincisinde “Ayrımcılık yapmamalısın.” Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi madde 9 din özgürlüğünü, inanç özgürlüğü güvence altına alıyor; 14’üncü madde ise ayrımcılığı yasaklıyor diyor. Bizim Anayasa’mız 10’uncu maddede ayrımcılığı yasaklıyor; bunu yapacaksın diyor.

Üçüncüsü ise “Eşit işlem yapacaksın, eşit muamelede bulunacaksın.” diyor. 3 aşamada bunu ön görüyor.

Şimdi buraya baktığımız zaman, bu metne baktığımız zaman hani tanıma açısından, ayrımcılık yapmama açısından ve eşit işlem yapma bakımından yasa metninde “Alevi” sözcüğü bile yok yani bir “cemevi” var ama kimi tanıdığını... Çünkü tanımıyor, “Alevi” sözcüğü yok.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Gerekçesinde “Alevi-Bektaşî” ifadesi geçiyor.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Hayır ama metinde yok, metinde “Alevi” sözcüğü yok, dikkatli okudum eğer bulan varsa neyi tanıdığını, belli ki tanımıyor çünkü. İkincisi ibadethane değil. Yani bunu pekâlâ ibadethane olarak koysa, hiç “cemevi” demesine gerek yok, parantez içerisine koyar hangilerinin ibadet yeri olduğunu; bu yok.

Şimdi burada 5 önemli husus var: Birincisi demek ki “Alevi” sözcüğü yok; ikincisi, ibadethane yok; üçüncüsü, tanıma yok; dördüncüsü, ayrımcılık yasağının elenmesi söz konusu değil, ayrımcılık yasağı devam ediyor; beşincisi, -hâliyle- eşit işlem yapılmıyor. Şimdi bu konular hani nesnel olarak yapılan saptamalar. Şimdi biraz daha, birkaç cümleyle...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yalnız yarım dakikanız kaldı.

Başka maddeler de devam edersiniz, daha bu konuyla ilgili birkaç daha görüşme turu olacak.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Peki, o zaman şu var Sayın Başkan, değerli üyeler; bir kez hani adı yok, “Alevi” sözcüğü yok yasada. Hani izninizle, Duygu Asena’nın “Kadının Adı Yok” kitabını, romanını hatırladım bunu tekrar okuyunca. Hayır böyle...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ya, bunu tartışalım ama “cemevi” deyince akla ne geliyor bilmiyorum veya gerekçesinde Alevi-Bektaşî ifadesi de var.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Ama metinde bir sözcükle bile olsa yok; bunu saptamak lazım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Peki, teşekkür ediyorum.

Sayın Ali Kenanoğlu 8’inci madde üzerinde buyurun lütfen.

Süreniz beş dakika.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Evet, sekizinci madde üzerinde... Esasında bu sorun Adalet ve Kalkınma Partisiyle başlamadı, -hani biraz bilgi aktarayım yıllardır bu işin içerisindeki birisi olarak- Ahmet Necdet Sezer’in Cumhurbaşkanı, Bülent Ecevit’in Başbakan, Sayın Devlet Bahçeli’nin de Başbakan Yardımcısı olduğu dönemde 2002 yılı Nisan ayında alınan bir Bakanlar Kurulu kararıyla birlikte bu sorun yaşanmaya başladı. Onun öncesinde bütün yasalarda sadece “cami” geçiyordu. Avrupa Birliği ilerleme yasaları kapsamında “cami” kelimesi yerine “ibadethane” konulması uygun görüldü ama orada işte 2002’nin

Nisan ayında bir Bakanlar Kurulu kararıyla ve ilgili yönetmeliklerle “ibadethane” tanımı yapıldı. Bu “ibadethane” tanımı yapılırken “cami”, “kilise”, “havra”, “sinagog” denildi ve cemevi bu işin dışında tutuldu; sorun ondan sonra kökleşmeye ve sürmeye başladı.

Şimdi, tabii, Adalet ve Kalkınma Partisi süreci yirmi yıldır iktidarda; hemen nisan ayından sonraki süreçte zaten iktidar oldunuz ama o günden bugüne bu sorunun çözülmesi konusunda herhangi bir adım atılmadı bir sürü uyarılara rağmen ve mahkeme kararlarına rağmen. Abdullah Bey, sürekli, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarının gereğini yaptıklarını da ifade ediyor.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Bir kısmını.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Evet, bir kısmını yaptıklarını ifade ediyor. Esasında -Konuşmacılar, sayın konuklar, kurum başkanları da söylediler- Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararı ve birçok karardaki mesele ibadethane tanımıyla ilgili bir şey. Yani ibadethane olarak kabul edilmesi durumunda bütün bu sorunlar kendiliğinden çözülmesi gerekirken biz yeni kurumlar, yeni alanlar ve yeni meseleler ortaya koymaya çalışıyoruz.

Şimdi İmar Kanunu’nda yani esasında bu 8’inci maddedeki sorun da şuradan kaynaklanıyor: Şimdi siz Alevilerin yaşadığı bir köyde oturuyorsunuz yani Alevisiniz, Alevi köyü ya da Alevilerin yaşadığı bir mahallede oturuyorsunuz yani yoğunlukta Alevi mahallesi ve -işte benim de çocukluğumun geçtiği İstanbul’daki Gülsuyu Mahallesi Alevilerin yaşadığı bir mahalleydi, şimdi tabii değişti, gelenler, göçler möçler değişebiliyor, bu gayet doğal- şimdi sizin oturduğunuz mahallede bir imar planı yapılıyor yani bir imar planı geçiyor ve ibadethane için bir yer ayrılıyor. Siz buraya cemevi yapamazsınız. Bu sorun çok yaşandı. Gidildi belediye başkanına, denildi ki: Ya burada bir arazi var, biz buraya ibadethane olarak cemevi yapmak istiyoruz. Belediye başkanı da dedi ki: Ya ben bunu yapamam. Niye? “Cemevleri ibadethane değil.” Şimdi peki bu yasa, bu sorunu ortadan kaldırıyor mu? Kaldırmıyor. Yani burada imar planında ibadethane olarak ayrılan yerlere cemevi yapabilecek miyiz? Yapamayacağız. Sadece ne var bu kanunla birlikte, bu maddeyle birlikte? Bu madde şunu getiriyor: Şimdi oradaki mülki amir bir alan tespit edecek ya da siz bulduğunuz bir alanı götüreceksiniz ve oradaki mülki amir diyecek ki: “Buraya cemevi yapabilir.” İmar Kanunu’na uygun hâle getirecek yani ruhsattır, iskândır, bilmem nedir noktasında. Sadece sizin de bahsetmiş olduğunuz gibi -arkadaşlar da belki söyledi bilemiyorum- imar planına uygun yasal düzenleme oluşacak yani esas Alevi toplumunun, Alevi kurumlarının yaşamış olduğu sorun... Yani bir imar planındaki “ibadethane” kapsamında ayrılan arsaya, araziye cemevi yapamayacağız yine. Bu 8’inci madde sorunu ortadan kaldırıyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bunu bir soru olarak da not edelim, topluca bir cevap isteyeceğim bu konularda.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Dolayısıyla, bu meselelerin... İşte, tam buradaki tartışmalarda şunu gördük ki: Bu mesele torba kanun çerçevesi içerisinde kimi madde değişiklikleriyle çözülebilecek bir mesele değildir. Alevilerin yaşadığı sorun, bu ülkenin yüzyıllardan bu tarafa yaşadığı bir sorundur ve cumhuriyetin kuruluş süreciyle birlikte de yaşanmaya devam edilen bir sorundur. Şüphesiz ki Adalet ve Kalkınma Partisi bunu bir yasa değişikliğiyle çözemeyebilir. O nedenle, biz diyoruz ki: Bütün partilerin ortaklaşa üye vereceği bir komisyonla bu konu çalışılmalı; entelektüel düzeyde de çalışılmalı, yasal düzeyde de çalışılmalı, inançsal boyutuyla da çalışılmalı ve bütün bunlardan kaynaklı bir çözüm ortaya konulmalı.

Burada getirilen yasa değişikliği bu sorunu çözmeyecek, bu yasa değişikliği yeni sorunlara yol açacak; bunu da sahada göreceksiniz. Her şeyden önce -bilemiyorum, bunu arzu etmezsiniz herhâlde- Alevi toplumunun da birbiriyle çatışmasına neden olacak bir yasa teklifidir bu.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Abdurrahman Tutdere, buyurun.

ABDURRAHMAN TUTDERE (Adıyaman) – Teşekkür ederim Başkanım.

Başkanım -biraz önce federasyon başkanları da söyledi, aslında Türkiye’de yaşayan milyonlarca Alevinin de ortak görüşü odur- Alevi sorunu tabii tarihsel kökenleri olan bir mesele; dolayısıyla, torba kanuna konulan üç dört maddeyle de çözülecek bir mesele değil ama burada gerçekten hepimizin de dikkate alması gereken bir şey var.

Bakınız, elimde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Büyük Daire’nin bir kararı var, bu kararı 26 Nisan 2016 tarihinde vermiş. Bu Büyük Daire’nin kararını da gerekçelerini de hepsini birlikte değerlendirdiğimizde bu meselenin nedeni ve nasıl çözüleceği konusunda açıklayıcı bir hüküm var. Evet, Anayasa’mızın 90’ıncı maddesine göre, Türkiye Cumhuriyeti devletinin bugüne kadar bu kararın gereğini yerine getirerek Alevilerin sorunlarının tamamını da çözmüş olması lazımdı ancak iktidar partisi yirmi yıldır Alevi çalıştayları yaparak, zaman zaman konuyu gündeme getirerek sorunu çözümsüz bırakmıştır. Bizim kanaatimize göre şu anda bu yasada yani Belediye Kanunu’nda, İl Özel İdaresi Kanunu’nda, Büyükşehir Belediyesi Kanunu’nda yapılacak değişiklikler bu sorunu çözmeye yetmeyecektir. Öncelikle, cemevlerinin “ibadethane” olarak tanınması lazım. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kararında geçtiği şekilde Alevi tanınmadan Alevilerin ibadethanelerinin ihtiyaçlarını veya diğer şeylerini karşılamak aslında bir çelişkidir; önce tanıyacağız, sonra sorunlarını çözecek adımların atılması gerekiyor. Biz bu konuda bu düzenlemelerin yetersiz olduğunu düşünüyoruz, Türkiye’deki Alevilerin beklentilerini karşılamayacağını düşünüyoruz. Onun için, bunun tekliften çıkarılmasını ve bu konuda kapsayıcı, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Büyük Daire’nin kararlarını, Danıştay kararlarını ve bu konudaki yüksek mahkeme kararlarını da birlikte değerlendirilerek yeni bir düzenlemeyle bu sorunun temelden çözülmesini bekliyoruz.

Konuya ilişkin söyleyeceklerim bunlardır.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Mustafa Kalaycı, 8’inci madde üzerinde buyurun.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Ben kısa bir bilgi verecektim.

Sayın Kenanoğlu bir Bakanlar Kurulu kararından bahsetti; tabii, ne olduğunu ben de bilmiyorum ama şunu çok iyi biliyorum: Milliyetçi Hareket Partisinin görüşleri net; bunu defalarca Sayın Genel Başkanımız ifade etti 2008’de, 2009’da, beyannamemizde. Alevi kardeşlerimiz cemevini ibadethane olarak görüyor ki öyledir, bize göre de öyledir; bunu altını çizerek söyleyen de Sayın Genel Başkanımız.

Bir de şu hususa dikkat çekeceğim: Aslında, bu kanun teklifiyle cemevi gerçeği kabul ediliyor, kanuna giriyor yani bunu da dikkate almak lazım değerli arkadaşlarım. Ya, ilk defa kanuna “cemevi” ibaresi giriyor yani buna destek vermemiz lazım. “Burası ibadethane değildir.” diyen var mı? Ben hiçbir siyasi partiden öyle bir görüş duymadım.

KEMAL BÜLBÜL (Antalya) – “İbadethanedir.” diyen var mı?

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Cemevleriyle ilgili buna ibadethane değildir...

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Var, var; Uğur Bey söyledi.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – “Ayrı bir din değildir.” şeklinde bir görüş ifade edildi, ağırlıklı olarak şey bu.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – O açıdan, yani bir anlamda -Değerli Hocam, tanıma meselesi- aslında bu, tanıma anlamına gelmez mi Hocam, “cemevi” kanuna giriyor yani? Aslında devrim niteliğinde bir düzenleme geliyor, desteklememiz lazım. Ha, eksikleri varsa tabii, ifade edilir, saygı duyarım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyoruz.

Mustafa Bey’e çok teşekkür ediyorum, hem önceki konuşmasında hem de bu konuşmasında gerçekten çok kapsayıcı şeyler söyledi. Buradaki düzenlemeler bütün sorunu bitiren düzenlemeler elbette değil; daha ileri çalışmalar, daha ileri birtakım istişareler her zaman için yapılabilir elbette.

Sayın Ekrem Çelebi, buyurun.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Başkanım, teşekkür ediyorum.

Ben burada Mustafa Beye katılıyorum, bu bana göre tarihî bir adımdır. Deminki, özellikle dedelerimizin veya başkanlarımızın buradaki görüşlerine katılsak da katılmasak da olay şu: AK PARTİ hükümetleri geldiği günden bugüne kadar, özellikle çözüm süreçleriyle birlikte, inanç kısmında da birçok -hiç daha önce konuşulmayan- ketumiyeti olan, gerçekten, devlet anlamında, kamu sektöründe, kamusal alanda hiç konuşulmayan zihniyetleri yok etti. Bu süreçte de özellikle cemevlerinin tarihî anlamda Anayasa’ya girmesini de ben çok önemsiyorum. Ben bu yasa metninin de hayırlı olmasını diliyorum. Sizlerden ricam da şu: Ne olursunuz bunu basite indirgemeyin. Daha önce -demin de söyledim- hiç ifade edilmeyen sözcükler bugün bu Komisyonunda -ki bu nitelikli bir Komisyon- burada her milletvekili de buna destek veriyor.

Ben bu yasanın hayırlı olmasını temenni ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum.

Ali Bey, buyurun.

KEMAL BÜLBÜL (Antalya) – 2-3 turdur bizi atlıyorsunuz Sayın Başkan.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Partileri dolaşıyorum ben, adaletin gereği bu yani üst üste aynı partiden söz vermemeye çalışıyorum, genel kuralım bu. Yanlış diyorsanız değiştirelim kuralı, hep aynı parti konuşsun; bu, doğru olmaz.

Buyurun.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) – Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum. Kolaylıklar diliyorum Komisyonumuza.

Efendim, öncelikle, Milliyetçi Hareket Partisinden Değerli Vekilimiz “‘Cemevleri ibadethane değildir.’ diyen var mı?” dedi. Evet, var; Tayyip Bey. Tayyip Bey daha önce “Cemevleri ibadethane değildir.” demişti, bu görüşünü de hep dile getirmişti. Geçmişte söylediklerini söylemeyeceğim, onlar çok eskide kaldı ama cemevlerinin ibadethane olmadığını Sayın Cumhurbaşkanı, Sayın Erdoğan birkaç kez söylemiştir; birincisi bu.

İkincisi: Yine Sayın Erdoğan hep demiştir ki: “Birileri Ali’siz Alevilik getirmek istiyor, Aleviliği Ali’den kopartmak istiyor.” “Ali’siz Alevilik” tabirini defalarca kullanmıştı. Şimdi, bu kanun teklifiyle görüyorum ki Ali’siz Aleviliği Sayın Erdoğan getirmek istiyor. Cemevlerini Kültür Bakanlığına bağlamak, inançsal anlamdan çıkartmak, kesinlikle burayı bir kültür evi olarak görmek cemevlerini, Alevileri Ali’den koparmak demektir. Yani inanç kimliğinden çıkartıyor, kültürel kimliğe sokuyor ve

diyor ki: Kültür Bakanlığına bağlı olacak burası. E, Diyanet; inanç neredede? Maalesef görülüyor ki Ali'siz Alevilik tezinin savunucusu Tayyip Bey olmuş ve bugün bu kanun teklifiyle de AK PART  bunu getirmiş durumda.

Konuşacak çok şey var, çok sorun var, yüzyıllardır yaşanan sorunlar var. Evet, bir kanunda bunun yer alması doğru, önemlidir, bunu ben de kabul ediyorum ama şöyle gibi oldu: “Yahu su faturaları ile elektrik faturalarını  demeyin, indirim olsun; siz de inançsal durumdan vazgeçin, kültürel duruma girsin bu.” Yani “Ya, biz bu parayı verelim, elektrik ve su parasını biz ödeyelim, inanç kısmından vazgeçin; bu, kültür kısmında olsun.” gibi bir...

SAL H CORA (Trabzon) – Ali Bey, bir soru sorabilir miyim?

AL  ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) – Buyurun.

SAL H CORA (Trabzon) – Bununla ilgili olarak daha önce kanun teklifi verdiniz, elektrik ve su faturaları  densin diye.

AL  ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) – Evet. Ama... Hemen söyleyeyim...

SAL H CORA (Trabzon) – şimdi niye alaycı bir durum...

AL  ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) – Hemen söyleyeyim Salih Bey: Kanun teklifimiz var daha önce verilmiş, elektrik ve su faturalarıyla ilgili ama devamında...

SAL H CORA (Trabzon) – şimdi “Anayasa’ya aykırı.” diyorsunuz. “Anayasa’ya aykırı.” demeniz doğru mu?

AL  ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) – Hemen s leyebilir miyim, cevap verebilir miyim?

SAL H CORA (Trabzon) – şu an “Anayasa’ya aykırı.” diyorsunuz.

AL  ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) – Soru sordunuz, cevap vermeme imkân sağlayın olur mu?

(AK PART  ve CHP sıraları arasında karşılıklı laf atmalar, gürültüler)

AL  ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) – Soruya cevap verebilir miyim? Bir soru sordu Salih Bey.

BAşKAN CEVDET YILMAZ – Evet, cevap verelim lütfen.

AL  ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) – şimdi, su ve elektrik faturalarının ödenmemesi kanun teklifi bizde de var, Alevi toplumu bunu istiyor da ama “Ben bunu vereceğim ama cemevlerini de Kültür Bakanlığının içine sokacağım.” demek, bu başka bir şeydir.

SAL H CORA (Trabzon) – Siz de kanun teklifinizi enerji piyasalarıyla ilgili bir kanun teklifinin içine koyarak verdiniz.

AL  ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) – Efendim, bu başka bir şeydir. Yani “Su parasını, elektrik parasını rüşvet olarak vereyim; dedelere de biraz maaş vereyim. Hangi dede? Kime göre dede? Kim belirleyecek bu dedeyi? Devlet mi belirleyecek, cemevi mi belirleyecek? Kim belirleyecek, derg h mı belirleyecek? Bir de orada öyle bir çatışma oluşacak yani bu -az önce vekilimin söylediği gibi- Aleviler arasında bir sıkıntıya da yol açacak. Dedeyi kim belirleyecek mesela hangi kriterlere göre? Her önüne gelen ben dedeyim diyecek mi, gerçek dedeler dışarıda mı kalacak? Bu gerçekten böyle ikircikli bir şey olacak, o yüzden... Bu düzelebilir mi? D zelebilir. Başka bir şey yapılabilir, yeniden bir değerlendirme yapılabilir ya da tek bir cümle söylenir, “Cemevleri ibadethanedir.” nokta, bitti.

SAL H CORA (Trabzon) – Nereye yazılacak?

AL  ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) – Teşekkür ederim.

BAşKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Şimdi Sayın Kemal Bülbül Bey, 8'inci madde üzerinde buyurun lütfen.

Süreniz beş dakikadır.

KEMAL BÜLBÜL (Antalya) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Şimdi bu tartışma sizin Adalet ve Kalkınma Partisinin yirmi yıllık iktidarı sürecinde önce 2007'de başladı. 2007'de milletvekiliniz olan Sayın Reha Çamuroğlu ve o dönem Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı olan Sayın Köksal Toptan -ben o zaman Pir Sultan Abdal Kültür Derneği ve Alevi Bektaşî Federasyonunda yöneticiydim- bizi bir toplantıya çağırdılar ve bu bütçe görüşmelerinin yapıldığı salonda görüştük konuyu fakat konuya çok yabancı oldukları, konu hakkında hemen hemen mevcudun bir şey bilmediği kanısına vardık ve çok zorlanacağımızı düşündük; birincisi. İkincisi, biz onun akabinde, Türkiye genelinde “Eşit yurttaşlık istiyoruz.” mitingleri başlattık. Ankara, İstanbul ve İzmir’de yüz binlerce insanın katılımıyla oldu ve basın bunu çarşaf çarşaf yazdı. 3 Haziran 2009’da yine Hükûmetiniz Alevi açılımı, Roman açılımı, Kürt açılımı başlattı. Bütün tutanakları var bende, benim yazılarımı da almış koymuşlar o tutanaklara. Necdet Subaşı yürütüyordu, Faruk Çelik de Hükûmetiniz adına yürüten Bakandı, 7 seans yapıldı ve bu seansların sonunda kapandı. Bakın Alevi açılımı ne demek? Demek ki Aleviliğe bir kapalılık var. Kim kapalı? Hem Hükûmet kapalı hem de devlet kapalı. Aleviliğe kapalı ve açılınmaya çalışılıyor; aynı zamanda Kürtlere, aynı zamanda Romanlara. Sonuçta ilk oturumda aslında 35 Alevi kurumu beş temel talepte birleşmişti, bu temel taleplerden bir tanesi de cemevlerinin ibadethane olmasıydı, diğer temel talepler de şimdi tartıştığımız taleplerdi ama bu görmezden gelindi, savsaklandı.

Efendim 2016’da işte Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin cemevi kararı, zorunlu din dersi kararı, başka başka şeyler... Bakın, Dünya Çocuk Hakları Sözleşmesi’ni size hatırlatırım. Dünya Çocuk Hakları Sözleşmesi 32 maddeden oluşuyor; 17, 29 ve 30’uncu maddelerine devletimiz çekince koymuştur. Neden? Çünkü orada diyor ki: “Bu sözleşmeye taraf olan ülkeler kendi coğrafyasında lokal alanda farklı inanç ve etnik gruplara eğitim ve inanç hakkını götürmek zorundadır.” Ve buraya imza konulmamış, tekrar hatırlatıyorum, bunu Meclis kürsüsünde hatırlatmıştım.

Şimdi, arkadaşlar, çileden çıkmadan söz ediyor, başka başka şeylerden hemen celalleniyor, kızıyorlar. Yahu bin beş yüz yıldır konuşamıyoruz, bin beş yüz yıldır. Sesimizi çıkaramıyoruz, korkutuluyoruz, bastırıyoruz, susturuluyoruz, dövülüyoruz, katlediliyoruz; biraz insaf yani biraz merhamet yani.

Bakın, Alevilikte bir kavram var Rıza Şehri diye konuşmamdan sonra herkes açsın internette baksın. Gelin Rıza Şehri yapaalım Meclisi ve Türkiye’yi. Rıza Şehri, herkesin birbirinden razı olduğu, kimsenin kimseyi rencide etmediği... Aleviliği tanımlıyormuşuz; kimin haddine? Aleviliği Hünkâr Hacı Bektaş, Hallacı Mansur, Seyyid Nesimi, Pir Sultan Abdal tanımlamış. Kim oluyor ki buradakiler Aleviliği tanımlayacaklar? “Hak bana bir gönül verdi, ha demeden hayran olur/Gâhı gider şadan olur, gâhı gider giryan olur/Gâhı girer mescitlere, yüz sürer anda yerlere/Gâhı gider deyre girer, İsa ile ruhban olur.” Bunu söyleyen Yunus Emre. Biz İsa ile ruhban oluruz, mescide de gireriz ama bizim ibadethanemiz cemevidir. Herkesin inancı, kendine kutsal kavramı bizim yol ulularımızın bir kavramı olup herkes bunu kabul etmeli ki Muhyiddini Arabî’nin 1200’lü yıllarda söylediği şu tez çok önemli. Ariflerin dini olmaz, ben Aleviyim ama ben Alevilik davası sürmüyorum, ben aslında Sünniliğin hakikatini de, inanmayanın yaşamını da, başka bir inancı da görüyorum, duyuyorum, sayıyorum, seviyorum, algılıyorum ve birlikte yaşamak istiyorum. Birlikte yaşamak isterken eşit yaşamak, bütün haklarına sahip olarak yaşamak ve bunun davasını görüyorum burada. “Efendim, cemevine şu kadar kuruş vereceğim, buraya bu kadar...” Bunlar boş şeyler bakın, hiç kusura bakmayın. Olay daha büyüktür, daha makro ölçekte. Biz Şeyh Edebalî’den Yunus Emre’ye, Hacı Bektaş’tan Pir Sultan’a,

Şah Kalender'den Seyit Rıza'ya, Seyit Nesimi'den Mansur'a, Zeynep Ana'dan Fatma Ana'ya kadar Şahı Merdan Ali'den Hüseyin'e kadar, onu konuşuyoruz aslında burada. Böyle bir dille mi konuşur bunlar, kurban olduklarını! Lütfen kemalat, lütfen edep, lütfen erkân, lütfen hakikat, lütfen adalet!

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum.

Süleyman Girgin Bey, Komisyon üyemiz, burada sizin de süreniz beş dakika.

Buyurun.

SÜLEYMAN GİRGİN (Muğla) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Şimdi, iktidar, ibadethane olarak kabul etmediği için cemevleriyle ilgili olarak, İmar Kanunu'na ek 2'nci maddesindeki “ibadethane” ibarelerini “cemevi” olarak değiştirerek ayrı bir ek madde getirmiştir.

Bu teklifin bu maddesinin yanı sıra; 15, 16, 17, 18 ve 20'nci maddelerinde de cemevleri, ibadethane kapsamına alınmadan, ibadethanelerle ilgili yapım, bakım, onarım ve giderlerinin karşılanmasına yönelik olarak ayrı maddeler düzenlenmektedir. Kanun teklifinin cemevlerini “ibadethane” olarak tanımlamamak için başvurduğu bu yöntem sorunludur. Teklifte mevzuatımızdaki ibadethanelere tanınan tüm hakların, cemevlerine özel düzenlenmiş kanun maddeleriyle verilmeye çalışılmasıyla ortaya çıkacak sakıncalar ancak cemevlerini de ibadethane olarak tanımlayıp diğer ibadethanelerle ilgili düzenlemelere tabi kılınmasıyla giderilebilirdi.

Cemevleri için diğer ibadethanelerden ayrı ancak aynı içerikte maddeler düzenlenmesi, Anayasa'nın Diyanet İşleri Başkanlığının niteliklerini belirleyen 136'ncı maddesinde yer alan Başkanlığın “milletçe dayanışma ve bütünlüşme” hedefini boşa çıkarıcı bir özellik göstermektedir. Açıkça halkın bir bölümü bu amacın dışına çıkarılmaktadır.

Yine, cemevlerinin “sosyal ve kültürel tesis” tanımı içinde değerlendirilmesinin doğru olmadığı, “ibadet yeri” tanımı kapsamına alınması, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın “Kanun önünde eşitlik” başlıklı 10'uncu maddesi şu şekildedir. “Madde 10 – Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir.” demektedir. Yine, ayrıca Anayasa'nın “Din ve vicdan hürriyeti” başlıklı 24'üncü maddesi “Madde 24 – Herkes, vicdan, dini inanç ve kanaat hürriyetine sahiptir. 14 üncü madde hükümlerine aykırı olmamak şartıyla ibadet, dini ayin ve törenler serbesttir.” demektedir.

Yapılan düzenleme, bu Anayasa'mıza uygun yeniden düzenlenerek tekrar gündeme getirilmelidir diyorum.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Zeynel Özen, buyurun lütfen.

ZEYNEL ÖZEN (İstanbul) – Teşekkürler Başkan.

Yani burada yapılması gereken arkadaşlar, açık ve net, cemevinin ibadethane olarak tanınmasıdır. Şimdi, İmar Kanunu'nda “ibadethane” diyeceksiniz, bu hangi ibadethane; nedir, ne değildir? Bir açıklık yok. Onun için bu “ibadethane” kelimesinin yerine sayacak: Kilise, havra, sinagog, cami, cemevi... Eğer saymazsa “ibadethane” diyoruz; bu; cami midir, kilise midir, cemevi midir?

Şunu da biliyorum: Yani ben dedim ya, yasa yaparken teknik olarak bu mümkün mü, değil mi diye bir araştırma da yapılmıyor. Şimdi, Türkiye'nin... Bakın, teknik olarak bunun, bu maddenin uygulanma şansı yok. Samimi bile olursa hangi köyün -özellikle de Aleviler kırsal kesimde yaşıyor- imar planı var, hangi köyün? Şimdi, ben köyümde cemevi yapıyorum, tapumuz da var, köyde zaten hiçbir evin

imarı yok; bu da biraz dışında olduğu için belediye diyor ki “Ben oralara imar vermem, elektrik de vermem.” Zaten bizim mevcut 3.500’e yakın cemevimiz var, bu cemevlerimizin yüzde 99’unun imarı yok arkadaşlar. Camiler de aynı durumda, birçok caminin de imarı yok. Şimdi, kuşku ve kaygı buradan doğuyor. Siz cemevlerini ibadethane olarak saymadığınız sürece şunu biliyoruz yani daha önce olup biteni biliyoruz: “Cemevleri cümbüşevi.” yok Karacaahmet’e dozerin dayanması, ondan sonra... Bugün cemevleri, mevcut durumda cemevleri yasal mıdır? Değildir. Ya, Cumhurbaşkanının gidip ziyaret etmesi... Ya, o inancı tanıyacaksın ya da o ziyareti yapmayacaksın; yapıyorsan samimiyetin sorgulanır. Onun için, şimdi, ben birinci konuşmamda da söyledim: Bu ülkeyi demokratikleştirmek istiyorsanız çözüm bunlar değil arkadaşlar. Ben otuz bir yıl Avrupa’da yaşayan birisiyim; demokratik ülkeler bunu nasıl çözmüş çok iyi bilen biriyim. Demokratik ülkelerin çözümünü araştırıp kendi toplumumuzun gelenek göreneklerine, inançlarına göre düzenlersek olur. Hiçbir demokratik ülkede devlet dine para ayırmaz arkadaşlar; hiçbir mezhebe, hiçbir dine para aktarmaz. Demokratik olmasının şeyi... Ama şöyle bir şey: Destekler sunar. Nasıl destekler sunar? Mesela, kiliseler gençliğe kamplar yapıyor, yaşlılar yurdu açıyor, entegrasyona yani uyuma katkıda bulunuyor ama hiçbir demokratik ülke ister kilise olsun, ister cemevleri olsun kuruluş para aktarmaz ancak bunların da yaşaması gerekiyor. Eğer demokratik bir ülke olacaksak yasayı değiştirirsiniz, temelden değiştirirsiniz.

Avrupa’da bazı ülkelerde vatandaşlara yüzde 1, bazı ülkelerde yüz 1,5 din vergisi var. Vatandaşına soruyor, diyor ki: “Sen din vergisi vermek istiyor musun?” Birisi inançsızdır, diyor ki: “Vermek istemiyorum.” Git diyor o zaman. Birisi diyor ki: “Ben İslam cemaatine vermek istiyorum.” Eyvallah. Birisi diyor ki: “Ben Katoliklere vereceğim.” Birisi diyor ki: “Protestanlara vereceğim.” Birisi de diyor ki, mesela İsveç’te: “Ben Alevi inancına vereceğim.” Devlet burada kamusal bir görev yapıyor, o vergiyi kesiyor, kuruluşuna dokunmadan o inanca devrediyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Süreniz doldu, toparlarsanız...

ZEYNEL ÖZEN (İstanbul) - Ama şunu da iyi yapıyor: O kuruluşun, verilen paranın nereye harcandığını sonuna kadar şey yapıyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Teşekkür ediyorum.

ZEYNEL ÖZEN (İstanbul) – Yok, bir cümle söyleyeyim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Peki, tamamlayın lütfen, buyurun.

ZEYNEL ÖZEN (İstanbul) – Şimdi, hep -dedim işte- hamaset konuşmaları Mecliste de dinliyoruz, burada da dinliyoruz. “Alevi-Sünni kardeş.” “Kürt-Türk...” Devasa bir bütçe. Biz vatandaşlık görevlerimizi yapıyoruz, Diyanete veriyoruz, devasa bir bütçe. Diyanet hemen bir fetva veriyor, diyor ki: “Cemevi caminin alternatifi.” Biz öyle bir iddiada bulunmuyoruz ki. Her yeni düzenleme...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Epey süreyi aştınız, başka maddeler var, orada da konuşabilirsiniz. Teşekkür ediyorum.

ZEYNEL ÖZEN (İstanbul) – Onun için bu maddenin çekilmesi gerekiyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Sibel Özdemir, buyurun.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Evet, on birden itibaren gerçekten detaylı tartışmalar oldu ama şu ortaya çıktı ki: Gerçekten önemli bir düzenleme, bir torba kanunun içerisine eklenilen ve bugün de tartıştığımız temel bir sorun alanı. Doğru bir tartışma zemini olmadı açıkçası, konu bağlamından çıktı çünkü Meclis olarak doğru yerde,

doğru zamanda, işte müstakil bir kanunla, detaylı, ihtisas sahibi kişilerin de aramızda olacağı bir zemin olmadı ama en üzücüsü de konunun bağlamından çıkması, inanç, din tartışmalarına gitmesi. İşte, en son duyduğumuz “Kültürdür.” noktasına geldik “Alevilik bir kültürdür.” diye bir cümle kuruldu bu salonda.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bir vekil arkadaşımızın bireysel bir görüşü oldu, evet.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Ya öyle, duyduk, sadece tutanaklara geçti bu. Yoksa bunu tartıştık zaten ve açıklığa da kavuşturdu herkes. “Neyiniz eksik?” gibi bir cümle duydum ben “Neyin eksik ki zaten?” gibi. Yani bu salonda tartışmaların nasıl yapıldığını, bunları duyduğumuz için söylüyorum.

Sayın Paylan teşekkürler, tutanakları açıklığa kavuşturdu, o kargaşa içerisinde konuşulanları. Orada da zaten gördük yani yaklaşım nedir, nasıl yaklaşıyor bu konuya ve aceleyle birkaç konuda desteklere dönük kullanılan, değiştirilen maddeler var. Bu noktada bir beklenti var ve bu da geçiştirici bir yöntemle sağlanmaya çalışıldı ama aslında burada bir şey de açıklığa kavuştu. Yani “Nasıl bakılıyor bu konuya, nasıl çözülmeye çalışılıyor bu konu?” Biz bu konuyu da burada gördük. Saygın ve toplumsal bir kesim olan Alevi yurttaşlarımızın ötelenen talepleri ve bu, uluslararası sözleşmelerde de Anayasa’mızda da kapsamı çizilen eşit yurttaşlık temelinde, kamu kaynaklarından eşit şekilde yararlanma noktasında ciddi bir sorun alanı var karşımızda ama bu sorun alanını maalesef bugün 6 maddeye indirgenen ve çok ilginç bir şekilde, Plan ve Bütçe Komisyonunda bir torba kanunda gördük. Bu aslında Meclisimiz açısından iyi bir uygulama olmadı. Evet, teknik anlamda, Sayın Güler’e teşekkürler, neticede kendisinin imzacısı olduğu bir kanun teklifinde bu düzenlemeler getirildi ama yaklaşım ve çözüm yöntemi iyi olmadı. Tabii, “Biz görüştük ve bu sorunu çözdük.” yaklaşımı vardı; bu, doğru bir yaklaşım değil, yirmi yıl oldu, yirmi yıl görüştünüz ve en son geldiğimiz nokta bugünkü torba kanunu oldu; bunu da tutanaklara geçirmek istiyorum. Tanımak, tanımlamak, hakları vermek, bu hak talebini -Bir tanım, burada tekrar kullanmak istemiyorum tartışmaya yaratılmasın diye- söyleyen insanlara karşı işte, bölücülük -tırnak içinde söylüyorum- ve bu yaklaşımla burada konuşuldu. Ya, belki hepimiz için -bunların hepsi- kırıcı, üzücü ve konuşulmaması gereken cümleler sarf edildi.

Sayın Kalaycı, aslında net tabloyu ortaya koydu çünkü iktidar tarafından konuştu, ciddi şekilde bu sorunun nasıl çözüleceğini ortaya koydu; teşekkürler, net ve ilkeli bir şekilde bu durumu belirtti yani böyle çözülür dedi, bu konu. İbadethane statüsünün sağlanarak... Bu tartışmalar için bir adım tabii ki. Belki ileriki kanunlarda detaylandırılacak ama o da tutanaklara geçsin, bu da söylendi.

Değerli Kaboğlu Hocam, çizdi çerçevesini; bunu nasıl yanlış bir noktadan tartıştığımızı... Tanıma, tanımlamak, hakları vermek noktasında... Ben sadece bunları söylemek için söz aldım. Elbette bir adım atıldı, değerli kurum temsilcilerimizin her biri önemli noktalardan bir açılım sağladılar. İktidarın bir bütünsellik olarak yaklaşmadığını, belli kesimlerle bu yasayı tartıştığını... Bu da yanlış bir yaklaşım, bu da doğru olmamıştır ve umuyorum, bu bir adım, daha doğru zeminde Meclisin daha doğru adımlar atacağı, daha sağlıklı tartışmalar yapacağımız kanunları da yine birlikte yaparız diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Paylan buyurun, 8’inci madde üzerinde.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, eşit yurttaşlık talebimiz var. Yani bu konuda arkadaşlar belki hassasiyet gösteriyorlar “Eşit yurttaşız.” diyorlar ama eşit yurttaşlık konusunda sıkıntılarımız var ve ben bu sıkıntılarımızın da... Yani her ulus devlet kuruluş sürecinde bazı hatalar yapmıştır, dünyada pek çok ulus devlet -yani bu anlamda- ayrımcılıklara imza atmıştır ama daha sonra insanlık, özellikle Avrupa ülkelerine baktığımızda bu konudaki eksikliklerini aşmıştır. Yani her bir yurttaşın inancına, inancın şudur budur,

efendim öyledir böyledir, hak dindir, tek tanrılı dindir, değildir, Budist'tir, ateisttir, bakmadan o inancın sahiplerine saygı göstermiştir ve eşitlik çerçevesinde bu saygıyı göstermiştir. Bakın, size iddiayla şunu söyleyeceğim: Devletimiz maalesef Sünni İslam'ı da devletleştirmiştir. Yani geçmişte vakıflar adına yerelde örgütlenen yani öyle değil mi, yerelde örgütleniyordu. Biz Osmanlı bakiyesiyiz; camiler de, kiliseler de, havralar da, sinagoglar da, cemevleri de yerelde örgütleniyordu ama bunların merkezî bir anlayışla devletleştirdiğimiz zaman ve merkezden “Bu doğrudur, bu yanlıştır.” diye fetva verdiğimiz zaman dini de devletleştirmiş oluyoruz. Dini devletin elinden kurtarmamız gerekir. Yani dini yerelde insanlar hangi inanca inanıyorlarsa ki bunun farklı yorumları var. Yani Sünni Müslümanlıkta farklı yorumlar yok mu? Müslümanlıkta farklı mezhepler yok mu? Hristiyanlıkta farklı mezhepler var, Protestanlık var, Katoliklik var, Ortodoksluk var, Yehova Şahitleri var, pek çok yorum var. Bütün bu yorumlara Hristiyanlık içinde bile tek bir unsur çıksa “Budur arkadaş.” dese ben ona itiraz ederim çünkü farklı tefsirler var, farklı yorumlar var. Bu açıdan, dinin devletin tasallutundan çıkarılması gerekirdi değerli arkadaşlar. Bu anlamda da büyük bir eksikliğimiz var cemevlerinin statüsüyle ilgili.

Bakın, açıkça söyleyeyim, tekrar ediyorum: Dünya bunları aştı, büyük oranda aştı, biz aşamadık, 2022 yılı Türkiye'sinde “Cemevlerinin statüsü var mıdır yok mudur?” tartışması hepimiz için zül olmalıdır arkadaşlar. Züldür bu ya! Niye bunu aşamıyoruz, ben de bunu anlamıyorum.

Bakın size şunu söyleyeyim: Ermeni patrikhanesinin de statüsü yok biliyor musunuz. Şimdi diyeceksiniz ki nasıl olur ya, Ermeni patrikhanesinin nasıl statüsü olmaz? Osmanlı'da yani Fatih, efendim, 1453'te İstanbul'daki Ermeni patrikhanesinin kuruluşuyla ilgili fermanı yazmış, Ermeni patrikhanesinin statüsü oluşmuş, altı yüz yıla yakın süredir bu patrikhanenin statüsü var ama cumhuriyet tarihine gelmişiz, arkadaş, yaşar ne yaşar ne yaşamaz, Ermeni patrikhanesinin statüsü yok. Bak, Lozan'a referans vermeyi de zül addediyorum. Niye uluslararası bir anlaşmayla ben statü vereyim ki değerli arkadaşlar? Cumhuriyet tarihine geçmişiz, Lozan Anlaşması imzalanmış, ona referans vermeyi zül addediyorum, ya biz yüz yıldır iç hukukunu sağlamamışız, şu anda Kumkapı'da Ermeni patrikhanesi var, Süryani patrikhanesi var, Rum patrikhanesi var ama bunların statüsü yok. Bunlar nasıl yaşar, nasıl hayatta kalır, nasıl din insanı yetiştirir? Ya, siz “Dindar bir nesil yetiştirmek istiyoruz.” demediniz mi ya, diyorsunuz değil mi? Sayın Cumhurbaşkanı diyor: “Biz dindar bir nesil yetiştirmek istiyoruz.” Ermeni patrikhanesi de dindar nesil yetiştirmek istiyor Sayın Bakan, Sayın İbrahim Aydemir, Ermeni patrikhanesi de dindar nesil yetiştirmek istiyor.

Peki, ruhban okulu var mı Ermeni patrikhanesinin? Yok, açılmasına izin vermiyorsunuz, ruhban yetiştiremiyor. Bak, Heybeli'de ruhban okulu var Rum patrikhanesinin, açmıyorsunuz, ruhban okulu dindar nesil yetiştirsin diye izin vermiyorsunuz. Bak, ciddi bir sıkıntı var.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Yunanistan'a da...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ya Yunanistan'ın derdi, arkadaşlar, Yunanistan...

Bak, biz doğrusunu yapalım, biz doğrusunu yapalım.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Mütakabiliyet...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ha, sen mütakabiliyete getiriyorsan bunun acısını biz çekeriz, biz Osmanlı bakiyesiyiz. Eğer bu bilince varmazsanız... Yani Yunanistan bu anlamda yanlış yapıyor, biz de aynı zulmü size yapacağız diyorsanız yanlış yaparsınız, değerli arkadaşlar, yanlış yaparsınız.

Bu açıdan, değerli arkadaşlar, tüm inançların statüsünü kabul etmemiz gerekir, yasal statülerini sağlamamız gerekir ve açıkça söyleyeyim: Bakın, bu meseleyi bir kültür meselesine indirgememiz... Kültür Bakan Yardımcımız buradaydı, açıkça söyleyeyim, ya, bir inancın Kültür Bakanlığına bağlanmasını siz doğru buluyor musunuz arkadaşlar ya? Hanginiz bunu destekleyebiliyorsunuz? Bak,

yarın bir kararname çıkacak, daha çıkmadı, bu yasa çıksın bekleniyor, bu yasa çıkacak, Cumhurbaşkanı diyecek ki: Arkadaş, ben fermanı yayınlıyorum, kararnamedir, bundan sonra Aleviler, cemevleri Kültür Bakanlığına bağlandı, bir daire başkanlığına bağlıyorum. Ya, buna rıza yok ki. Ya, haddim olmayarak söylüyorum: Alevilikte rıza esas, bak, rıza yok, Alevi kurumlarının federasyonu diyor ki: “Benim buna rızam yok.” Siz rıza olmayan bir konuda fermanla iş yapacaksınız, bu doğru değil arkadaşlar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Diğer maddelerde de devam edersiniz, bitti süreniz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Son bir cümlemi söyleyeyim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ya, bu meseleyi su, elektrik meselesine indirgemek ve Kültür Bakanlığına bağlamak gerçekten hakarettir arkadaşlar, bu hakareti hiçbirimiz kabul etmeyelim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

ABDURRAHMAN TUTDERE (Adıyaman) – Sayın Başkan...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Abdurrahman Bey, size söz vermiştim, bir sonraki maddede artık tekrar söz veririm.

ABDURRAHMAN TUTDERE (Adıyaman) – Başkanım, özellikle teklif sahiplerine bir soru soracağım yani bir eksiklik kalmasın diye.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok kısa lütfen ama çok kısa.

ABDURRAHMAN TUTDERE (Adıyaman) – Çok kısa, çok kısa.

Başkanım, şimdi, cemevlerinin büyük bir çoğunluğu köylerde ama bu kanun teklifinde Köy Kanunu’nda değişiklik öngören hiçbir düzenleme yok, yarın öbür gün uygulamada ne olacak, köylerdeki durum ne olacak, onu arkadaşlar açıklarlarsa iyi olur.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bir soru olarak iletiriz.

Teşekkür ediyoruz, sağ olun.

Sayın Veli Ağbaba, buyurun lütfen.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Sayın Başkanım çok teşekkür ederim ben de hem size hem değerli arkadaşlara.

Şimdi, tabii, aslında, bu yasa teklifi hazırlanış itibarıyla diğer yasa tekliflerine benzeyen bir yasa teklifi. Burada da konunun muhatapları maalesef yok. Örneğin, yıllardan beri Alevilerin haklarını almak için ya da Aleviliği bugün Türkiye’nin gündemine getiren maalesef Alevi Bektaşî kurumlarının hiçbirinin görüşü alınmış değil. “Bu, tarihi adım.” deniliyor ama maalesef, bunun bile hem o inanca hem o inancı temsil eden kurumlara büyük bir saygısızlık olarak gördüğümü söylemek istiyorum.

Şimdi, biraz önce AKP Grubunda arkadaşlar tarafından “Alevilik konuşuluyor ilk kez.” dendi. Kusura bakmayın, bu sizin sayenizde değil, bu Alevi kurumlarının sayesinde, Alevilerin bedel ödemesi sayesinde bugün Alevilik konuşulmaya başladı, hem Avrupa’daki Alevi derneklerinin hem Türkiye’deki Alevi derneklerinin büyük mücadelesi sonucunda bugün gündeme gelmiş durumda.

Değerli arkadaşlar, Aleviliğin konuşulması tekrar sizin sayenizde değil. Maalesef zaman zaman Alevilik olumsuz bir anlamda da konuşuluyor. Şimdi, bir Cumhurbaşkanı ile Adalet Bakanının konuşmasını hatırlayın, bir hâkimle ilgili değerlendirme yapılıyor “Hâkim Alevi.” deniliyor, ismini de ben size söyleyeyim, rahmetli oldu Abuzer Karahan isminde Malatya Doğanşehirli bir Alevi.

Şimdi, Alevi örgütlerinin en temel talebi -onlar da ifade ettiler ve yıllardan beri ifade ediyorlar- eşit yurttaşlık talebidir ve bunun için yıllardır uğraş veriyorlar. Bu getirilen teklifte aslında Aleviliğin hiçbir talebi karşılanmıyor.

Değerli arkadaşlar, cemevleri ibadethane oluyor mu? Hayır. Ayrıca, bir insan ya da bir toplum, bir kişi bile “Burası benim ibadethanem.” diyorsa hiç kimse kusura bakmasın buna kimse bir şey diyemez, bizim için de sözün bittiği noktadır. Aleviler de yıllardan beri cemevlerinde ibadetlerini yapmaya çalışıyorlar. Belki bilmeyebilirsiniz, örneğin, Malatya Arapgir ilçesinde Onar köyünde tam dokuz yüz yıllık bir cemevi var ve orada insanlar yüzyıllardan beri bazen gizli bazen açık ibadetlerini yerine getirmeye çalışıyorlar.

Şimdi, değerli milletvekilleri, Alevilik sorunu çimento vermekle, demir vermekle çözülmüyor ya da Alevilik meselesi elektrik ve suyla da değerlendirilemez. Bir kez daha burada söylüyoruz -Alevi kurumları var, muhataplar var, yıllardan beri Alevi haklarını arayan dernekler var- Allah aşkına bu teklifler getirilirken bu arkadaşlarımızdan ya da derneklerden bir tek görüş aldınız mı bilemiyorum, almadığınızı da biliyorum.

Cemevleri Kültür ve Turizm Bakanlığına bağlanıyor. Ya, cemevlerinde tiyatro oynanmayacak -zaman zaman siz söylüyorsunuz ya cemevleriyle ilgili- ya da konser verilmeyecek, bu insanlar yüzyıllardan beri yaptıkları gibi cemevlerinde ibadetlerini yapacak ki Türkiye’de cemevlerinin tarihinin çok eski olduğunu hep beraber biliyoruz. İbadet yapılan bir yeri kültür alanına sıkıştırmak o inancın sahiplerine saygısızlık ve o inanca saygısızlıktır.

Kültür ve Turizm Bakanlığı aracılığıyla Aleviliği kontrol altına alacak, dedelerin maaşı verilecek. Allah aşkına kime soracaksınız buraya bir dede atarken? Yine, kendinize her zaman yaptığınız gibi, bütün devlet kademelerinde örgütlendiğimiz gibi aynı şeyleri yapacaksınız. Hiç kimse kusura bakmasın, bu, hiçbir devletin, hiçbir kurumun da haddi değil. Tekrar söyleyelim: Alevilik sorunu çimento, demir, su, elektrik değildir, Aleviliğin sorunu maalesef hâlâ çözülmeyen eşit yurttaşlıktır.

Burada kritik konu, cemevleri otomatik olarak kültür evine dönüştürülmeye çalışılıyor ve Alevi kimliği tarihsel ve kültürel birikimi hedef alınıyor. Tekrar buradan arkadaşlarımız da ifade etti, ben de ifade etmek istiyorum. Mutlaka Alevilik meselesi çözlürken siyasi partilerin de bulunduğu bir komisyon kurulmalı ve o komisyon aracılığıyla çözülmeli ve olmazsa olmaz Alevi kurumlarının söylemiş olduğu sözler önemli, Alevi temsilcilerinin söylemiş olduğu şeyler önemli. Örneğin, burada -konu gündeme gelmedi ama- Aleviler herhâlde birçok katliam yaşamıştır, birçok acı çekmiştir. Örneğin, Sivas Madımak’la da ilgili bir şey yok. Maalesef daha önce katille kurban aynı mekânda sergileniyordu, onunla da ilgili bir gelişme yok. Ben diğer konuşmamı diğer maddelerde yapacağım.

Tekrar söylüyorum: Bu, maalesef Aleviliği tekrar taca atmaktır, tekrar Aleviliğin bu tarihsel mücadelesini yok saymaktır.

Teşekkür ediyorum

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ederim.

İbrahim Bey, şimdi birçok yorum, şey oldu ama bu maddeye ilişkin özellikle sorulara bir cevap niteliğinde söz vereyim veya teknik arkadaşlara da yönlendirebilirsiniz.

Buyurun.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Elbette. Ben, sadece küçük bir değerlendirme yapmak istiyorum. Arkadaşlarımızın hepsinin görüşlerini dinledik hem muhalefetten hem iktidardan, hakikaten de istifade ettik. Elbette ki tartışma olacak çünkü netameli bir mevzu, uzun yıllara sari tartışılan bir mevzu, dolayısıyla...

VELİ AĞBABA (Malatya) – Ne istifade ettin de ne değerdendirdin İbrahim Bey? Ne istifade ettin de ne değıştirdin diyorum.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Veli, daha bunun...

VELİ AĞBABA (Malatya) – Neyi değıştirdin? Noktayı mı değıştirdin? Gücün de yetmez İbrahim Aydemir, gücün de yetmez bunu değıştirmeye.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Peki, bir müsaade edelim lütfen.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Ama “Değıştirdik.” diyor, “İstifade ettik.” diyor, neden istifade ettiyse...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Ya, ben sana bir şey söyleyeyim güzel kardeşim. Biraz önce Madımak’tan bahsettin değil mi?

VELİ AĞBABA (Malatya) – He.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – O dönem siz iktidardınız. Şimdi, ben tartışma mevzu...

VELİ AĞBABA (Malatya) – Biz iktidardık. O günkü yakanların avukatı da senin milletvekilin, çalışma arkadaşın.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Güzel kardeşim, şimdi sen...

VELİ AĞBABA (Malatya) – Kimisi bakan oldu, kimisi milletvekili oldu.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Yani söylenecek çok şey var da söylemeyeyim diyorum, tartışma açmayalım.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Haydi.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Ya bırak.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Şimdi, o yakanların avukatları var ya kimi milletvekili, kimi bakan -çalışma arkadaşların- kimi belediye başkanı; senle beraber. Şükürler olsun bizde yakan yok.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Bugüne kadar sizden...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, maddeye yoğunlaşalım lütfen, maddeye yoğunlaşalım.

Buyurun.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Maddeyle ilgili efendim, ben maddeyi sadece şuradan şey yapayım, ne diyor: Yani, imar planlarının tanziminde, planlanan beldenin ve bölgenin şartları ve ihtiyaçları göz önünde tutularak lüzumlu cemevi yeri ayrılmasının sağlanmasına yönelik düzenleme yapılmaktadır.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bu “Kırsalda problem olabilir.” diye görüşler oldu, ona ne diyorsunuz?

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Niye problem olsun, nasıl bir problem olabilir? Belediye onu orada yerine getirmek durumunda. Şimdi, mesela, büyükşehir...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Köy Kanunu’ndan bahsediyor.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Şimdi, biz Büyükşehir statüsüne girdik mesela, anladım ben zaten, dinledim.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Büyükşehir olmayan yerler de var İbrahim Bey.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Köylerde efendim cemevi yapılacaksa...

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Özel idareler var.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Özel idare de mevzi plan yapabilir.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Gayet tabii.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Atıf var ama kanunda.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Tabii ki, belediyenin dışında özel idare de yapabilir. Yani cemevi inşasını temin eden bir kanuni madde, kanuni bir düzenlemedir.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – İmar Kanunu’ndaki ibadethane kısmına hiçbir şey yapamıyorsunuz ama.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Bundan dolayı arkadaşlar, şimdi...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Abdullah Bey, siz yoktunuz, bu “Kırsalda imar konusunda bir sıkıntı yaşanabilir mi?” gibi bir soru geldi. Hukuki olarak nedir durum?

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Yaşanmaz Başkanım.

ABDURRAHMAN TUTDERE (Adıyaman) – Yaşanıyor efendim.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Orada da Valilik ve il özel idareleri var. Hatta biz bu tarım topraklarını, mutlak tarım topraklarını korumak için çok ciddi hem yaptırımlar hem de yetkiler verdik. Büyükşehirlerin sınırlarında zaten...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Büyükşehirlerde zaten mahalle var.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – 1/5.000’lik plan kapsamı içerisinde fonksiyon planlamasıyla beraber yeterli işin ayrılması gerekiyor. Büyükşehir sınırlarının dışındaki yerlerin tamamında da il özel idareleri bu konuda meclis kararıyla yetkilidir. Yani mevzuata bunun konulmasıyla beraber zaten ilgili hem il, ilçe kapsamı içerisinde hem de belde noktasında o illerde zaten il genel meclisi kararları var. Tüm köylerimizde, kırsal kesimimizde bu mahiyette herhangi bir cemevi yapılması...

Bizim esas, şu anda, biraz önce de konu edildi tabii, Başkanım, mevcut esas fiilen faaliyette olan cemevlerimiz var.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Onların imara kavuşması anlamında...

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Elbette yani.

Şu anda mevcut, kaçak statüsündeymiş gibi herhangi bir planda, fonksiyonda tanımı olmayan bir alanda bir faaliyet yürütülüyor. Ya, bunun bir defa yasal altlığıyla beraber geliştirilmesi gerekiyor, ikinci planda malum o temel ihtiyaçlar. Ya, dolayısıyla bir sorun olmaz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Peki, teşekkür ediyorum.

İbrahim Bey, tamamladınız mı? Yoksa...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Abdullah Bey, izah etti, ifade etti, tamamdır.

Ben katkı sunan herkese teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyoruz.

Maddeyle ilgili 1 adet önerge vardır, okutup işleme alacağım.

Okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Vergi Usul Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 8'inci maddesinin kanun teklifi metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Rıdvan Turan

Garı Paylan

Mersin

Diyarbakır

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Gerekeeyi mi okutalım, izah mı edersiniz?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Okutalım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Gerekeeyi okutuyorum:

Gereke:

Burada, 3194 sayılı İmar Kanunu'nun Ek 2'nci maddesinde “ibadethane” ifadesi çıkarılıp yerine “cemevi” eklenerek olduğı gibi kopyalanıp bir Ek 10'uncu madde tahsis edilmiştir. Alevi yurttaşların ibadethane olarak tanımladıkları inanç merkezlerini asıl vasıflarıyla kullanmamaya imtina edilmesinin altında yatan nedenler şüphe uyandırıcıdır. İbadethane vasfı tartışmasız olan cemevlerini bu statüsü anayasal bir güvence altına alınsaydı zaten böyle bir kopya ek madde olmayacaktı. Mevcut hâliyle bir değışiklik yapılacaksa bile olması gereken 3194 sayılı İmar Kanunu'nun Ek 2'nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “ibadethane” ibaresi “cami, mescit, cemevi, kilise, havra vb. ibadethaneler” ibaresi olarak değıştirilmesidir. Dolayısıyla Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) ve Yargıtay tarafından defalarca tescillenen cemevlerinin ibadethane statüsünü tanımayan bu madde kanun teklifi metninden çıkarılmalıdır.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

8'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Şimdi, yine, cemevleri konusunda 15, 16 ve 17'nci maddeler, cemevlerinin inşası, bakım onarımına ilişkin maddeler.

MADDE 15- 10/7/2004 tarihli ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 7 nci maddesinin birinci fıkrasına (aa) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bent ve üçüncü fıkrasına (f) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bent eklenmiştir.

“bb) Gerektiğinde cemevleri için bina ve tesisler yapmak, bu bina ve tesislerin her türlü bakımını, onarımını yapmak ve gerekli malzeme desteğini sağlamak.”

“g) Cemevlerinin yapım, bakım ve onarımını yapmak.”

MADDE 16 - 22/2/2005 tarihli ve 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 6 ncı maddesinin birinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“İl sınırları içinde mabetler, kültür ve tabiat varlıkları, tarihi doku ve kent tarihi bakımından önem taşıyan mekânlar ile cemevlerinin yapım, bakım ve onarımını yapabilir.”

MADDE 17 - 3/7/2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanununun 14 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendine “inşa edebilir” ibaresinden sonra gelmek üzere “; cemevlerinin yapımı, bakımı ve onarımını yapabilir” ibaresi eklenmiştir.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bu konuda bir izahat rica edelim teklif sahibinden. 3 maddeyle ilgili; 15, 16 ve 17'nci maddeler.

Buyurun.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Evet, çok teşekkür ediyorum Değerli Başkanım.

Tabii, özellikle 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu’nuzun 7’nci maddesinde belediyenin görev ve sorumlulukları açısından, yükümlülükleri açısından bir tanımlama vardı. Bu tanımlamanın içerisine “gerektiğinde cemevleri için bina ve tesisler yapmak, bu bina ve tesislerin her türlü bakımını onarımını yapmak ve gerekli ihtiyaç duyulan malzeme desteğini yapmak.” diye bir kavram getiriyoruz ki bu şekilde beraber büyükşehir sınırları içerisinde faaliyetlerine devam eden cemevlerimizin, ihtiyaç duyulması hâlinde, bu manada, bu kavramsal bakım onarım yapma ve ihtiyaç duyulacak malzeme desteği açısından büyükşehir belediyelerimizde herhangi bir kanuni ihtiyaç eksikliği olmasın, bunu gidermiş oluyoruz.

16’ncı maddeyle ilgili -biraz önce gündem oldu planlamayla ilgili yine, büyükşehir statüsünde olmayan il merkezlerimizde, ilçe, belde ve köy statüsünde olan yerlerde 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu’nuzun 6’ncı maddesine bir fıkra eklemek suretiyle burada sayılan mevcut mekânların yanında cemevlerinin de bu yerler içerisinde bakım onarım ve yapımının yapılmasıyla ilgili bir düzenleme getiriyoruz aynı kavramsal bütünlük içerisinde.

Yine, 17’nci maddede de 5393 sayılı Belediye Kanunu kapsamı içerisinde il statüsünde, ilçe statüsünde ve belde statüsünde bulunan belediyelerimizin cemevlerini inşa edebilme noktasında, cemevlerinin yapımı, bakımı, onarımıyla ilgili olarak bir ibare ekliyoruz bütünlüğünü sağlama açısından.

En önemli maddelerden biri de 18’inci maddemiz... 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 15’inci maddesinde belediyenin gerek indirimli gerekse bedelsiz noktasında su temin edilecek alanlar ve birimler tarifi yapılıyor. Bu maddeye biz “hastaneler” ibaresinden sonra “ve cemevleri” kavramını getirmek suretiyle yine belediyelerimizin indirimli veya bedelsiz olarak da buraya su temin etmesi hususunu dercetmiş oluyoruz.

Başkanım, diğer bir maddemiz vardı, elektrik... 20’inci maddeyi de işleyelim Başkanım.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Abdullah Bey, 15, 16, 17.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – 18 yok muydu?

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – 18, 20 bir sonra.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Tamam, hepsini anlatmış olduk, 15, 16, 17.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ŞİRİN ÜNAL – Çok teşekkür ederiz.

Sayın Kemal Bülbül...

KEMAL BÜLBÜL (Antalya) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Burada, ısrarla cemevi için “mabet” veya “ibadethane” kavramının kullanılmamış olması, aslında, Alevi inancının kabul edilmemesi, Aleviliğin bir inanç olarak kabul edilmemesi hakikatini bariz bir şekilde ortaya çıkarıyor, bu da bir hak ihlalidir. Alevi toplumunun kendi bakış açısı, nasıl inanacağı, ibadethanesinin neresi olduğu, inancının ve inancının ritüellerinin süre ve süreçlerinin ne olduğu kendisi tarafından ifade edilir; bir başkası tarafından ifade edilip şekilleniyorsa bu, egemenin baskısı, egemenin mevcut hakikati reddetmesi anlamına gelir. Burada dolaylı olarak bu yapılmış, yasanın bir bütününde aslında dolaylı olarak yapılmış, hatta, işte, Tekke ve Zaviyeler Kanunu’nun yürürlükte olması nedeniyle “inanç önderi” kavramı kullanılmış, mesela “dede” denmemiş, “pir” denmemiş.

Şimdi, bu “kültür” kavramı üzerinde izninizle biraz durmak istiyorum. İslam da bir kültürdür, Sünnilik de bir kültürdür, aslında bizim şu anda yaptığımız faaliyet de bir kültürdür. Kültür, bütün yaşamı, bütün kainatı, bütün evreni içine alan genel, kapsayıcı bir faktördür. İnançlar, kültürün alt

kümesidirler. İnançlar, dinler kültür ögesi içerisinde yer alırlar fakat bir bütün inançlar kültür değildirlir, aynı zamanda inançsal yanları da söz konusudur. Bu anlamda, bunun özellikle, ısrarla tekrar edilmesi bu konuya nasıl bakıldığının bir göstergesi.

Bir başka şey, bakınız, biz diyoruz ki: Alevi sorunu sadece cemevinden, elektrikten, sudan ibaret değil.

İbrahim Bey, size sataşıyorum şimdi. Yazın gittiğimiz Erzurum’da, özellikle Hınıs’ta Alevi köylerinin yollarının tamamen toz toprak olduğu, yapılmadığı, gidilemediği, taşların yerden çıktığı, arabaların yürümesine engel olduğu; aynı şekilde Kars’ın köyleri, aynı şekilde Ardahan’ın köyleri... Hatta Ardahan’ın bazı köylerine gidip parti yetkilileriniz “Bize oy verirsiniz asfalt yaparız.” demişler, seçimden bir hafta önce asfaltı başlatmışlar, 1 kilometre asfalt yapıp geri kalan 19 kilometreyi bırakmışlar ve asfalt yapmamışlar. İşte bu konuya nasıl baktığınızı gösteriyor. Deminden beri diyorsunuz ya, sabahtan beri diyorsunuz ya...

ORHAN YEGİN (Ankara) – Hangi köy orası, isimleri nelerdir?

KEMAL BÜLBÜL (Antalya) – Söyleyeceğim, söyleyeceğim. Ardahan’da köyün ismini söyleyeceğim şimdi.

Sabahtan beri diyorsunuz ya “Kardeşlik hukuku.” Kardeşlik belirlemesi, kardeşlik söylemi güzel bir söylem fakat siyasetin, hukukun ve sorunların çözümü söz konusu olduğunda, bu, kardeşlikle değil, hukukla, eşitlikle, adaletle, eşit yurttaşlıkla çözülecek bir şey.

Bakınız, geçen yıl Bingöl’e gittiğimizde aynı şey söz konusuydu -Sayın Başkan, Bingöl Vekili, gitti kendisi- ben Meclis kürsüsünden söyledim, o dönem Grup Başkan Vekiliniz olan Özlem Zengin Hanımefendi itiraz etti “Yok öyle bir şey.” dedi. Ben iki üç gün üst üste ısrar ettim “Var öyle bir şey.” dedim ve o hafta o yollar yapılmaya başlandı, 8 tane Alevi köyünün yollarının büyük bir kısmı yapıldı. Şimdi, sakın siz de demeyin Hınıs’ta öyle bir şey yok; Hınıs’ta da var, Kars’ta da var, Ardahan’da da var.

Şimdi, Alevi sorunu, aynı zamanda kamusal hizmet sorunu, aynı zamanda siyasal sorun, aynı zamanda işsizlik sorunu, aynı zamanda ekonomik sorun, aynı zamanda nefret suçuyla yaklaşılan bir zihniyet sorunu. Bakınız, Şerif Mardin’in söylediği bir kavram var “Mahalle baskısı.” Bu mahalle baskısının nereden örgütlendiğini, nereden fitlendiğini, nereden yönlendirildiğini biz çok iyi biliyoruz, mahalle kendi kendine baskı yapmıyor; Maraş katliamları, Çorum, Malatya katliamının tanığıyım, bizzat içinde bulundum ben. Merhum Fendoğlu’nun öldürüldüğü zaman bizzat içinde bulundum, çocukluk dönemimdeydi. Bu katliamların hiçbirisi kendiliğinden olmadı. Bu katliamlar mahalledeki birilerini yönlendirmek suretiyle oldu. Dolayısıyla mahalle baskısı da bugüne kadar Alevi toplumunun varlığını ve onun inancını ve onun kamusal alanda, ekonomik alanda kendisini ifade etmesini sınırlayan ve engelleyen kesimler tarafından oldu.

Sayın Başkan, siz yokken sizinle ilgili bir şey söyledim. Bingöl’ün Karer bölgesinde 8 tane Alevi köyü var. Bu Alevi köylerine hizmet gitmiyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun, tamamlayın.

KEMAL BÜLBÜL (Antalya) – Geçen yıl oraya gitmiştik, biz Meclis kürsüsünde dile getirdik, o dönem Grup Başkan Vekiliniz olan Sayın Özlem Zengin itiraz ettiler. Tartışmamız sonucunda bunun doğru olduğu saptandı ve yol yapımı başladı, hatta oradaki yurttaşlarımız aradılar “Vekilim, teşekkür ederiz gündeme getirdiğiniz için.” dediler. Siz ora vekilisiniz yani akıbeti ne oldu, bilmiyorum. Lütfen onu cevaplarsanız sevinirim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – İzah edeceğim o konuyu.

KEMAL BÜLBÜL (Antalya) – Bunun dışında, Alevi sorunu, bu boyutlarıyla tartıştığımız bir sorundan daha büyük, makropolitik bir sorun olup tüm siyasi, tüm ekonomik, tüm demokratik ve tüm yaşamsal, kamusal öğeleri de içeren alt başlıkları var.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ederim.

Şimdi, tabii, diğer illere bir şey diyemem de Bingöl’le ilgili çok net şeyler söyleyebilirim.

Karar bölgemiz dediğiniz gibi, Alevi vatandaşlarımızın yaşadığı çok kıymetli bir bölgemiz ve orayla da sürekli biz irtibat içindeyiz, muhtarlarıyla da zaman zaman bir araya gelip toplantılar yapıyoruz ihtiyaçları için. Biraz zor bir coğrafya açıkçası, maliyetlerin yüksek olduğu bir coğrafya. Muhtarlarımızla toplanıp biz bir plan yaptık, kendi aramızda bir plan yaptık. Sizin Meclis kürsüsünde dile getirdiğiniz, bir de Bingöl Milletvekilimiz var, onun da dile getirdiği süreçten çok daha öncesinde biz muhtarlarımızla bir yol haritası oluşturduk. Bu sizlerin siyasi şeyleri dile getirilince “Alevilere ayrımcılık yapılıyor.” gibi laflar da söylendi –siz değil de- bizim değerli vekilimiz söyledi.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Yapılmıyor mu Sayın Başkan? Yoksa Allah razı olsun, varsa Allah kahretsin.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bunun üzerine biz cevap vermedik doğrusu, Alevi muhtarlarımız bir araya geldiler, yerel basına açıklama yaptılar, böyle bir şey olmadığını, toplandığımızı, bir yol haritası oluşturduğumuzu, bu hizmetlerin yapılacağını kendileri söylediler. “Bizi kimse siyaset malzemesi yapmasın.” dediler, bunu bizzat Alevi muhtarlarımız söylediler. Biz de üzerimize düşeni yaptık Karer bölgesinde yılların beklentisi olan -büyük maliyetli de bir projeydi fakat ihale de yaptırmadık, Özel İdare bizzat emanet usulüyle daha ucuza da mal etmek için- bir proje yaptık. Onu gerçekleştirdikten sonra da ben de bizzat gittim, bütün o yöre halkıyla da toplandık, bir kahvaltıda bir araya geldik, o yolun açılışını yaptık. Yol güzergâhında giderken de vatandaşlarımızla gittiğimiz güzergâhlarda da durup sohbet de ettik. Ne kadar mutlu olduklarını, sevindiklerini de bizzat gördüm. Dolayısıyla öyle bir ayrımcılık söz konusu değil. Bize ne kadar oy veriliyor, veriliyor...

VELİ AĞBABA (Malatya) – Bingöl adına konuşuyorsunuz değil mi Sayın Bakan?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ben, tabii ki Bingöl adına konuşuyorum yani Bingöl’de ne yaptysak... Ayrıca, belediyemiz, özel idaremiz bu yasal düzenleme olmadan önce de cemevlerine her türlü desteği veriyordu. Bingöl’ün epeyce ilçeleri var kuzey tarafta, merkezde yine ihtiyaçlar var; taziye yeri, cemevi. Bu konularda da elimizden ne gelirse destek olmaya çalışıyoruz.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Değerli Başkanım, siz gelmeden önce Kemal Bey ismini açarak...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Öyle mi? Peki, size de Erzurum konusunda söz verelim.

Buyurun.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Şimdi, efendim, tam da Bingöl için tarif ettiğiniz hâl Erzurum için de geçerli; bizde ayrı gayrı yok.

Bakın, Kemal Bey, 1 defa gittiniz Hınıs’a değil mi? Bizim ayağımız her daim orada, Hınıs bizim yüreğimiz. Hınıs’ta, o bahsettiğiniz yerde 12 tane köy var ve Başköy Barajı’nın olduğu yer burası. Yakın zamanda Devlet Su İşlerimiz zaten orada yaklaşık 14 kilometrelik asfalt attı; Devlet Su İşleri özellikle

barajla ilgili çalıştığı için. Sonrasında, yine yakın zamanda Büyükşehir Belediyemiz 2 kilometrelik ilave yol yaptı oraya. Bizim Alevi-Sünni diye bir ayrımımız hayatta olmadı. İşte, burada Orhan Bey kardeşim, bakın, Erzurumlu, Ankara Milletvekilimiz.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Evin yıkıla İbrahim Aydemir. “Hiç ayrım yapmadım.” diyorsun da evin yıkıla.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Bak, güzel kardeşim, bak, Veli Bey, burada ben çok somut örnek koyuyorum.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Bir sürü evi vardır, hangisi yıkılsın?

İBRAHİMAYDEMİR (Erzurum) – Ne diyorum, bakın, Orhan Bey bizim Erzurum İspir ilçemizden. Orada Alevi diye bir şey yok ama onun köy yolunda birçok yerde problem var. Biz bunları izale ede ede gidiyoruz yani Alevidir, yönelmeyelim. Tam tersi arkadaşlar. Bakın, göreceksiniz, Allah’ın izniyle, -2015 yılında HDP bizim Karayazı’dan yüzde 98,5 oy almıştı- yakında seçim var -sonrasında biz yüzde 45’lere falan çıktık oy olarak- HDP nal toplayacak. Niye? Biz hizmetlerimizle, eserlerimizle yöneliyoruz ve o insanlar da bizi yüreğine basıyor; sen bırak onları.

Kemal Bey, Hınıs’a gitmene teşekkür ediyorum, gitmeniz bizi çok mutlu eder, problemleri dinlemeniz mutlu eder.

KEMAL BÜLBÜL (Antalya) – 12 köyün hepsine de gittim.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Ama siz bilmiyorsunuz ki Çamurlu köyünün çamurlarını ben çiğnemişim, sen bırak onları.

KEMAL BÜLBÜL (Antalya) – İyi yapmışsın yani oranın vekilisin tabii çiğneyeceksin.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Güzel kardeşim, biz bunlara yapa yapa geldik, o yüzden yirmi yıldır bu milletin yüreğindeyiz diyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyoruz.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Dolayısıyla güzel Başkanım, ne güzel izah ettiniz Bingöl’le ilgili; ben de özellikle Erzurum’u özellikle not düşünüyorum. Cemevine nerede ihtiyaç var, Cumhurbaşkanımız en son cemevini nerede, hangi illerde açtı? Bunlardan biri de Erzurum’du; Erzurum merkezde çok görkemli cemevleri açtık. Elhamdülillah, bunları bize nasip edene, bu fırsatı verene şükrediyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Ben size teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Orhan Bey’in bu konuyla ilgili...

KEMAL BÜLBÜL (Antalya) – Orhan Bey, Ardahan’ın Göle ilçesi Kalecik köyü...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yalnız o, diğer Orhan Bey, o değil, Orhanları karıştırdınız.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Yok, ben sordum da ona...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Öyle mi? Orhan Atalay var da Ardahan Vekilimiz, onu mu kastettiniz?

ORHAN YEGİN (Ankara) – Yok, şöyle bir ifade oldu da o yüzden sordum, beni özellikle ilgilendiren tarafı oydu.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Köye gitmişler “Seçimde bize oy verirsiniz yolunuzu yapacağız.” demişler. Seçimden önce başlayıp 1 kilometre yolu atmışlar, seçimden sonra muhtemelen oradan doğru düzgün oy çıkmayınca da yolu bırakmışlar diye bir iddia var.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Böyle bir iddiayı dile getirdi, tamam.

ORHAN YEGİN (Ankara) – O yüzden, bunu önemsedim, bunun hangi köy olduğunu...

CAVİT ARI (Antalya) – Çok yerde var öyle olay, şahidiz yani.

KEMAL BÜLBÜL (Antalya) – Evet, beraber gidip bakalım.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Doğru olup olmadığını öğreneceğim.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – CHP’li belediyelerin işi o.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Şöyle: Bu bizim ...

CAVİT ARI (Antalya) – Çok yerde var.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bir saniye... Orhan Bey konuşuyor. Cavit Bey, Orhan Bey’e söz verdim, size söz vermedim.

ORHAN YEGİN (Ankara) – ...hizmet anlayışımızda olmaz.

CAVİT ARI (Antalya) – Var.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Bizim ekip arkadaşlarımızda olmaz.

CAVİT ARI (Antalya) – Var.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Eğer bizim tarafımızdan bir şekilde yapılmışsa muhtemelen sizden sızan birilerinin ortaya koyduğu bir iştir bu.

CAVİT ARI (Antalya) – Var. Sizin Belediye Başkanınız Alevi bir köye aynısını yaptı, ben şahidim bire bir.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bir müsaade eder misiniz Cavit Bey, böyle bir usulümüz yok, siz hukukçusunuz, rica ediyorum.

Buyurun.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Cavit Bey...

CAVİT ARI (Antalya) – Olan hadiseyi söyledim Başkanım, var dedim yani.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Başkanım, tek bir şey...

CAVİT ARI (Antalya) – “Örnek var mı?” dedi, var dedim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Orhan Bey, durun.

CAVİT ARI (Antalya) – Antalya’da AK PARTİ’li mahallere...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Cavit Bey, siz konuşurken birisi böyle yapsa hoşunuza gider mi, takdirinize sunuyorum.

CAVİT ARI (Antalya) – “Örnek var mı?” dedi, ben de var dedim Başkanım, olanı söylüyorum.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Başkanım, biz onlar konuşurken yapmayız, yapmıyoruz da. Soruyorsunuz ya hani “Siz konuşurken size yapılsa hoşunuza gider mi?” diye, biz yapmıyoruz Başkanım. O yüzden onu düşünüp acaba nasıl olur diye tahayyül etme şansı yok yani onun.

CAVİT ARI (Antalya) – Neyse, seni severim, fazla...

ORHAN YEGİN (Ankara) – Cavit Bey, lütfen, ben de seni severim ama farklı bir şekilde yansıtmayalım bunu.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Aşkınızı başka yerde ilan edin.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Bu aşk değil, bu insani, ortalama, beraber bir şey

Evet, geçiyorum cümleme, ek süre de istemeyeceğim bu kadar saboteden dolayı.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun Orhan Bey.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Sadece söylemek istediğim şey şu, temel problemimiz şu: Türkiye’nin her yerinde, Türkiye’nin her ilinde, ilçesinde, her yaylasında, her köşesinde eksikler var, sorunlar var; geçtiğimiz yüzyılda o kadar çok yokluk, sorun, problemler yaşanmış ki bunların hepsini tamamlamak; bu milleti, gerçekten layık olduğu bütün hizmet standardına Türkiye’nin dört bir tarafında ulaştırmak gibi bir gayretimiz ve çabamız var. Ulaşamadığımız yerler var, yetiştiremediğimiz işler var, yapamadığımız; eksik ve noksan kaldığımız hususlar var ama bunları yaparken -yapamadığımız yerleri, eksik kaldığımız yerleri, noksan kaldığımız yerleri- ne bir mezhep taassubuyla ne bir etnik yaklaşımla ne bir hemşehricilik, bölgeselcilik yaklaşımıyla; hiçbir şeyi ortaya koymadan yaparız, temel problem bu. Türkiye’nin dört bir tarafında olan eksikliği, bugün Ankara’nın köylerinde olan eksikliği, Erzurum’un az önce bahsedilen köylerinde veya Veli Ağababa’nın birazdan belki bahsedeceği köylerdeki eksikliği başka bir yerde olduğu zaman mezhepsel bir tartışmanın üzerinden varmış gibi anlatmak; işte temel problemimiz, sizinle uyuşmadığımız, sizinle karşı karşıya geldiğimiz, rahatsız olduğumuz; bu millete yazık ettiğiniz, bu milletin kardeşliğine, barışına, huzuruna yazık etmeye çalıştığımız, yazık ettiğiniz temel ayrışma noktamız budur.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, teşekkür ediyoruz.

Şimdi Sayın Naci Cinisli, buyurun.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Çok teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Ben de yol üzerinden...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Orhan Bey, CHP’li belediyelerin olduğu beldelere telefon et; bak, hizmet nasıl engelleniyor. Ben sana telefon ettireceğim...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Söz verdim Naci Bey’e, rica ediyorum. Değerli arkadaşlar, size söz verdiğimde konuşun, Naci Bey’e söz verdim şimdi.

Buyurun.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Çok teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Ben de yol üzerinden böyle ayrı gayricılık yapma siyaseti gütmeyi hiçbir zaman istemem. Erzurum’dan laf açıldığı için ben de hemşehrilerimin hakkını, hukukunu burada savunmak zorundayım. Erzurum’da yalnızca Alevi köylerinin değil, pek çok köyün yolu çok kötü.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Daha büyük bir taş oldu sana şimdi İbrahim Bey.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Geçtiğimiz günlerde İstanbul’da da Erzurum tanıtım günlerinde Sayın Belediye Başkanımız asfalt yılı ilan ettiklerini söylediler. Şimdi, asfalt yılı ilan etmek için biraz geç kalındı, daha seçimlere çok az bir zaman kala ve orada da Alevi köylerinden bahsedildi, daha doğrusu şöyle söyleyeyim, cemevi açılışından bahsedildi -ben bu cemevi açılışına davet edilmedim, bu da ayrı mesele ama- yol olmadan da ibadet olmuyor. Ben burada... Yalnızca Hınıs değil, Aşkale, Çat, Şenkaya ilçelerimizin de Alevi köylerinin yolları yok, pek çok köyün olmadığı gibi. Fakat, Alevi köylerinin yolları bir türlü yapılmıyor da yani bütün ısrarlara rağmen. Ben size sayayım: Aşkale’nin Sarıbaba, Gümüşsere, Ocaklı, Özler, Dalı, Kurtmahmut, Balımpetek, Güneyçam, Altıntaş;

Şenkaya'nın Yoğurtçular, Yanıkkaval, Armişen, God, Nişantaşı, Tetirkoş; Hınıs'ın Dervişali, Şalgam; Çat'ın Kaplıca, İşkinli, Tuzlataşı, Babaderesi, Köşeler, Sarıkışık gibi köylerinin yolu yok. Bunlara yol yaptık dersek doğru söylemeyiz; hemşehrilerimizin hakkını, hukukunu burada savunmamış oluruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Peki, teşekkür ediyorum.

İbrahim Bey, size tekrar söz hakkı doğdu.

Buyurun.

SALİH CORA (Trabzon) – İbrahim Bey kadar Erzurum'a giden var mı? Naci Bey, önce Erzurum'a gidin.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Şimdi, bir defa şunu söyleyeyim, ben şunun altını çizdim: “Efendim, burada Aleviler yaşıyor öyleyse oranın yolunu yapmayalım.” Bunun kadar düşük bir düşünce olamaz; zinhar, zinhar bize yakın bir anlayış değildir.

Efendim, köy isimleri sayılıyor, Hınıs'tan 2 tane köy ismi sayıldı, olabilir. Bakın, bizim Büyükşehir Belediye Başkanımız Türkiye’de hiç olmayan bir şey yaptı. İstanbul’da -ben gitmedim o etkinliğe ama- orada düştüğü not şunun içindir -“Asfalt yılı ilan ettik.” derken- Fransa’dan özel asfalt araçları getirdik biz ve 3 milyon euroluk bir yatırımdır bu. Arkadaşlar, çok açık söylüyorum, eşi emsali yok.

KEMAL BÜLBÜL (Antalya) – Niye? Türkiye’de yok mu?

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Biz bununla ne yapıyoruz, biliyor musunuz? Kış şartlarında asfalt döküldüğünde, bahar geldi, işte, efendim, o buzla, şununla bununla mücadele ederken asfalt zayı oluyor ve yaza çıktığımızda çok ciddi kasisler oluşuyor, araçlar filan... Şimdi, bunları izale edebilmek için bu yatırımı yapmışız, bundan dolayı da Belediye Başkanımız o etkinlikte çıkıp efendim “Asfalt yılı ilan ettik.” diyor. Bununla hepimiz iftihar edeceğiz ve birlikte Erzurum’un ne sıkıntısı varsa zaten kayıt altına alacağız. Yıllardır burada arkadaşlarımız bilirler ki Plan ve Bütçe Komisyonunda her bakanlığın bütçesinde ne problemimiz var, dile getirmişiz, izale edilmesini talep etmişiz, bizden daha fazla bu işlerle ilgili olan olmaz. Kaldı ki şu yarayı kaşımamak lazım: Efendim, Aşkale’de şu Alevi köylerine Alevi oldukları için yol yapılmadı, böyle bir şey olur mu ya? İşte, mesela, CHP’nin İlçe Başkanı Celal Bey, sorun kardeşim, ne kadar ilgili olduğumuzu onlar da hakkı teslim ederler. Biz hep şunu söylüyoruz: Aleviler bu milletin en asil parçalarından birisi, buraya nasıl kayıtsız kalabiliriz? İşte, örnek veriyorum, burada en çarpıcı örnek, Orhan Bey’in köyü, Orhan Bey Alevi mi? İspirli bir kardeşimiz, köyünde problem var, Tortum’da Vişneli köyüne gidin problem var ama bunlar, efendim, bir rota üzere halledilecek.

KEMAL BÜLBÜL (Antalya) – Yazık, Orhan Bey’e de yazık.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Şimdi, burada Alevilere bunu getirip, raptedip ayrımcı, bölücü bir lisana hiç gerek yok arkadaşlar; ben bunu reddediyorum, kabul etmiyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyoruz İbrahim Bey.

Değerli arkadaşlar, şimdi illerdeki sorunlara girersek takdir edersiniz ki bitiremeyiz bu çalışmayı, kıfayetimizakere diyorum ama STK’lerden bir talep var, müsaade ederseniz onu da alıp öyle devam edelim.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Başkanım, konuşmalar var.

RİDVAN TURAN (Mersin) – Sayın Başkan, HDP’ye bir sataşma var, ben söz istedim nal toplayacağına ilişkin.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Efendim, STK’dan sonra size söz vereyim.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Sayın Başkan, bizim de söz talebimiz var bu maddeyle ilgili.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun.

RİDVAN TURAN (Mersin) – Şimdi arkadaşlar yani bu, İbrahim Bey...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Belli bir beldeyle ilgili söyledi evet, Karayazı.

RİDVAN TURAN (Mersin) – Diğer konuşmacıların örneklerine karşı bin tane örnek veririm kendi köyüm de dâhil olmak üzere. Köyde cemevi yokken bir cami yapıldı o köye, cemaat olmadığı hâlde ama bir türlü cemevi için adım atılmadı, çok örnek var bu konuda ama örnekleri uzatmayacağım.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Camiyi devlet mi yapıyor?

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Devlet yapıyor.

RİDVAN TURAN (Mersin) – Ya, madem bu kadar cevvalsınız...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Normalde dernekler yapar camiyi ama bilmiyorum.

RİDVAN TURAN (Mersin) – Madem bu kadar cevvalsınız neden bu meseleyi anayasal güvence altına almaktan bu kadar imtina ediyorsunuz? Mesela, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarını uygulamak niye zor geliyor? Yani bu kadar “kardeşim” edebiyatıyla başlıyorsanız bunun doğrusal devamı bu konuda adım atmaktır, atamaz mısınız? Sadece bir kalem oynatmaya kalır.

Son olarak şunu söyleyeyim, uzatmayacağım dedim. Ya, sadece Karayazı için söylemiyorum Sayın Vekilim, bütün bölge illerinde kimin nal toplayacağını seçimlerde göreceksiniz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Peki, teşekkür ediyorum.

Mustafa Bey, buyurun lütfen.

Kısa olursa sevinirim.

ALEVİ BEKTAŞİ FEDERASYONU GENEL BAŞKANI MUSTAFA ASLAN – Sayın Başkan, değerli komisyon üyeleri; aslında bugün buraya gelmekteki amacımız yıllardır dile getirdiğimiz taleplerimizi bir de Plan ve Bütçe Komisyonunda siz değerli üyelerin huzurunda dile getirmek, sıkıntılarımızı dile getirmektir. Elbette ki Komisyon üyelerinin değerli, kıymetli zamanları açısından biz milletvekilinin veya Türkiye Büyük Millet Meclisinin saygısına karşı bir derdimiz, meramımız yok; burada meramımız, derdimiz kendi taleplerimizi dile getirmek. Özellikle, şu an görüşülen maddelerle ilgili, özellikle arsa, araziyle ilgili. Bakın, İstanbul Karayolları Cemeviyle ilgili İstanbul 6. İdare Mahkemesinin vermiş olduğu bir karar var. Hazine arazisi üzerinde yapılan bir cemevinin... Mahkeme diyor ki “Cemevi ibadethanedir, kamusal bir hizmet gördüğü için ibadethanedir.” Şimdi, bırakın Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kararlarını, iç hukukun vermiş olduğu “Cemevi Alevilerin ibadethanesidir.” ibaresinden bu tasarıda kaçmanın karşısındayız, yoksa tasarıya karşı, atılan her adıma karşı bir olumsuzluğumuz yok.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum. Bu önemli bir açıklama oldu.

ALEVİ BEKTAŞİ FEDERASYONU GENEL BAŞKANI MUSTAFA ASLAN – Sayın Başkan, özür diliyorum, şunu da söyleyeyim: Aynı ilde, İstanbul’da 7. Asliye Hukuk Mahkemesinin elektrik faturalarıyla ilgili söylediğini tekrar söylemek istiyorum, aynen şunu söylüyor: “Cemevinin, cemevi olarak, ibadethane olarak kullanılan cemevinin elektrik faturasını ödememesi diğer ibadethanelere uygulanan uygulamayla, tarifeyle alınmalıdır.” diyor yani cemevinin bir ibadethane vurgusu var burada. Bizim de tek talebimiz şu: Bu ülkede diğer ibadethanelere tanınan statünün Alevilerin ibadethanesi olan cemevlerine de tanınması.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Herhâlde bir STK'mizin daha talebi var.

Kısaca lütfen, tekrardan kaçınarak buyurun.

ALEVİ VAKIFLARI FEDERASYONU GENEL BAŞKANI HAYDAR BAKİ DOĞAN – Sayın Başkanım, biraz da sizi eleştireyim. Aslında biraz önceki şey şu şekilde işliyordu: Sayın Abdullah Bey önce maddelerle ilgili açıklama yapıyordu...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ama siz maddelerle ilgili konuşmadınız ki genel ifadelerde bulundunuz. Tekrarlayacaksınız bir anlamı yok ama maddelerle ilgili konuşacaksınız buyurun.

ALEVİ VAKIFLARI FEDERASYONU GENEL BAŞKANI HAYDAR BAKİ DOĞAN – Ama tekrarlayıp tekrarlamayacağımızı bilmiyorsunuz ki Başkanım, söz vermediniz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – İşte, söz verdim şimdi, istediniz.

ALEVİ VAKIFLARI FEDERASYONU GENEL BAŞKANI HAYDAR BAKİ DOĞAN – Ama geçti 8'inci madde...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Böyle bir usulümüz yok bizim.

Buyurun lütfen.

ALEVİ VAKIFLARI FEDERASYONU GENEL BAŞKANI HAYDAR BAKİ DOĞAN – Öncelikle şunu söylemek istiyorum: Biz bu maddedeki 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ve 5393 sayılı Belediye Kanunu'ndaki ek maddeler yerine cemevlerinin gene her zaman söylediğimiz gibi Avrupa İnsan Hakları Mahkemesindeki ibadethane kavramının Anayasa'ya geçirilmesi...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Görüşünüzü ifade ettiniz, tutanaklara geçti, evet.

ALEVİ VAKIFLARI FEDERASYONU GENEL BAŞKANI HAYDAR BAKİ DOĞAN – Sonucu 5393 sayılı Belediye Kanunu'ndaki “ibadethane” kelimesi yerine “cami, cemevi, kilise, sinagog, mescit ve havra” eklenmesini ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu'ndaki “mabetler” kelimesi değiştirilerek “camiler, cemevleri, kiliseler, sinagog, havra ve mescit” olarak değiştirilmesini talep ediyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyoruz.

ALEVİ VAKIFLARI FEDERASYONU GENEL BAŞKANI HAYDAR BAKİ DOĞAN – Ayrıca bunun dışında, 8'inci, 15'inci, 16'ncı, 17'inci, 18'inci, 19'uncu ve 20'nci maddelerde hep geçen bir kelime “Alevi-Bektaşî kültürü ve erkân hizmetleri” diyor, ben İbrahim Bey'e biraz önce söylemiştim burada. Hep bütün 8, 15, 16, 17, 18...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Gerekçelerini kastediyorsunuz herhâlde.

ALEVİ VAKIFLARI FEDERASYONU GENEL BAŞKANI HAYDAR BAKİ DOĞAN – Yani hep oradaki “Alevi-Bektaşî kültürü ve erkân hizmetlerinin yürütüldüğü cemevleri” yerine “Alevi-Bektaşî ibadeti kültürü ve erkân hizmetleri” demek üzere “ibadeti” kelimesinin eklenmesini istiyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Görüşünüzü tutanaklara geçirdiniz. Teşekkür ediyorum.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Başkanım, İbrahim Kaboğlu'nun bir söz talebi vardı.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – İbrahim Kaboğlu Bey'e söz verelim, tamam.

Buyurun Sayın Kaboğlu.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Şimdi, altı ay kadar önce mart ayında 7383 sayılı Kanun’u görüştük, Diyanet Akademisinin kurulmasına dair yasa ve bu yasa Diyanet İşleri Başkanlığının önerisi üzerine geldi Meclise. Millî Eğitim Komisyonunda görüştük, tartıştık, Genel Kurula geldi, Genel Kurulda kabul edildi. Diyanet Akademisinin kurulmasına dair yasanın görüşmelerine Diyanet İşleri Başkan Yardımcıları da katıldı, onlara biz sorular yönelttik, neden öyle bir öneri yazdıklarını sorduk. Onlar da bize açıklamalarda bulundular, artırılarıyla eksileriyle Meclisimiz kabul etti.

Şimdi, bu görüştüğümüz yasa önerisi ise onunla karşılaştırıldığında çok farklı bir zeminde ilerliyor. Şöyle ki şimdi cumhuriyetin üçlüsü olarak; eşitlik, yurttaşlık, laiklik dikkate alındığı zaman bu üçlü çok önemli. Aslında Adalet ve Kalkınma Partisi buradaki eksiği de görmüş olmalı ki, dikkate almış olmalı ki aslında Alevi toplumunun mücadelesine farklı biçimlerde katkıda bulundu. Geçmişte Alevi çalıştayları biçiminde, nitekim, biraz önce dile getirildiği üzere, Avrupa nezdinde kazanımlar, biraz önce Sayın Aslan’ın söylediği gibi idare mahkemelerinin tescil etmesi, bu kazanımlar; hukuki kazanımlar, fikrî kazanımlar ve eylemsel kazanımlar olarak üç aşamada toplanabilir. Hukuki kazanımlarda mahkemelerin katkısı çok oldu, Alevi toplumunun hukuk yollarını kullanması, kuşatıcı bir kullanım tarzı etkili oldu. Fikrî çabalar yine, hem iktidar partisi hem muhalefet partisi temsilcileri tarafından ve bunların ışığında Alevi toplumu çok önemli eylemsel mücadeleler verdi. Şimdi, bunun sonucu olarak bu yasanın yapıma tarzını dikkate aldığımız zaman Diyanet Akademisi yasasından farklı olarak; bir, şimdi öğreniyoruz ki hiçbir Alevi toplumuna danışılmamış, ondan farklı olarak. İki, o yasa Diyanet İşleri kanunu idi, bu yasa adı da yok ve bir torba yasa hâlinde düzenleniyor. O yasa haklı olarak Millî Eğitim Komisyonunda görüşüldü, bu ise hiç ilgisi olmayan bir komisyonda görüşülüyor. Şimdi bu açıdan bakıldığında zaman hani, cumhuriyetin üçlüsünü tamamlama, Adalet ve Kalkınma Partisinin de bu eksiği görerek bu konuya katkıda bulunduğunu varsaydığımız zaman, doğrusu neden ibadethane olarak tanınmayan bir cemevine bir yardım yapılıyor; bir kültürel etkinlik olarak kabul edilen bir şeye, bir topluluğa neden devlet yardım ediyor, bunu yasal düzenlemeye bağlıyor, doğrusu bunu anlamak mümkün değil. Eğer bu bir dünyevi kuruluş ise o zaman bir başka kültürel etkinlikte bulunan derneğe bu katkı sağlanabilir. Hayır, eğer bu kültürel bir etkinlik değilse, dünyevi bir etkinlik değilse -ki bunun mensupları “Hayır.” diyorlar bizimki bir inanç topluluğudur, bu da zaten Avrupa Mahkemesi kararlarında ve ulusal mahkeme kararlarında tescil edilmiş bulunuyor- o zaman neden “ibadethane” denmekten kaçınılıyor?

Şimdi, bu çerçevede yalnızca bazı üyeler bunun “Laiklikle ilgisi bulunmamaktadır.” biçiminde itirazlarda bulundular. İki cümle söyleyeceğim Anayasa’nın 2’nci maddesine neden ve nasıl aykırı olduğuna dair. Alevi inancına sahip kişiler lehine bir düzenleme getirir gibi yapan teklif maddesi, devletin Sünni inancını Alevi inancının önünde tutma ve Alevi inancını yok sayma tavrının devamlılığında yer almaktadır. Böylece devletin İslam dini dâhilinde bir tercihte bulunduğu anlamına gelmektedir. Devletin farklı din ve inançlar karşısındaki tarafsızlık yükümlülüğünü ihlal eden teklif maddesi, bu itibarla Anayasa’nın 2’nci maddesindeki laiklik ilkesine aykırıdır. Laiklik ilkesinin şemsiyesi; madde 136’da Diyanet İşleri Başkanlığını kuran, ön gören hükümdür. Dolayısıyla, bunun dünyevi bir...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyoruz Hocam, bir sonraki maddede...

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Son bir cümle...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son bir cümleyse vereyim.

Buyurun.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Son bir cümle şimdilik.

Eğer bu dünyevi bir düzenlemeyse buna gerek yok, Anayasa'ya aykırıdır. Hayır, bu “ibadethane” olarak tanımlanıyorsa o zaman Anayasa madde 136 çerçevesinde Diyanet İşleri Başkanlığı bünyesinde düzenlenmesi gerekir.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Şimdi, Sayın Dilan Hanım söz istedi.

Evet, buyurun Dirayet Dilan Taşdemir.

DİRAYET DİLAN TAŞDEMİR (Ağrı) – Teşekkür ederim Başkan.

Aslında çok önemli bir meseleyi konuşuyoruz. Ya, siz genelde “Yasa görüşmelerinde maddeyle sınırlı kalın.” diyorsunuz, onun içeriğini çok aşan tartışmalar yürütmememiz için hep uyarılarda bulunuyorsunuz. Şimdi, yani kökleri bin yıla dayanan, yüzyıllardır inkâr edilen, asimile edilen Alevi toplumunun taleplerini de bu maddeler içerisinde tartışmamızı, teknik bir tartışma yürütmemizi bekliyorsunuz. Ya, bir de zaten bunun ele alma biçiminin, mantığının bile sorunlu olduğunu düşünüyorum. Birbirinden çok farklı konuları bir araya getirip işte bir torba yasa içerisinde, belli bir zaman dilimine de sıkıştırarak bu kadar köklü bir meseleye dair bir tartışma yürütmemizi bekliyorsunuz. Aslında yürütülen tartışmanın da indirgendığı mesele de nedir? İşte, Alevi toplumunun taleplerini neredeyse imara, suya ve elektriğe indirgeyen bir yaklaşım söz konusu. Hani, bu yaklaşımın kendisi bile Alevi meselesine, Alevi toplumunun taleplerine yönelik ciddiyetsiz bir tutum. Aslında bunun yine bir inkâr siyasetinin devamı olduğunu düşünüyorum.

Şimdi, iktidar aslında yirmi yıldır ülkenin temel meselelerine hep böyle yaklaştı. Yani bir dönemler açılımlar dönemiydi. İşte, biz ülkede yaşanan bu tarihsel meselelerle yüzleşiyoruz, biz bu meseleleri çözeceğiz; toplantılar yapıliyordu, görüşmeler yapıliyordu, çalıştaylar yapıliyordu ama dönüp dolaşip yirmi yıl sonunda geldiğimiz nokta bir torba yasa içerisinde bu meseleyi işte elektriğe, suya, imara indirgeyen bir tartışmanın yürütülüyor olması aslında bu yaklaşımın da bir sonucu.

Şimdi, Alevilerin hani tarihsel, toplumsal, siyasal meselelerini işte bu çerçevede tartışıyor olmanın kendisi, bence bu iktidarın Alevi meselesine yaklaşımının en somut örneğidir. Alevi toplumunun taleplerini aslında asimile eden, tekrar inkâr eden, “mış gibi” yapan yaklaşımın sonucudur.

Şimdi, bizim burada aslında tartışmamız gereken nedir? Yani Alevi toplumu kendisini nasıl görüyorsa; taleplerini, sorunlarını nasıl tanımlıyorsa biz bunu yasal statüye nasıl alabiliriz, burada nasıl bir siyaset üretebiliriz? Devlet bu siyaseti nasıl geliştirebilir, nasıl koruma altına alabilirin tartışılması gerekirken aslında Alevi toplumunun rızası dışına çıkarak onların inancını tanımlamaya çalışan, onların inancını kendine göre belirlemeye çalışan, buna da rıza göstermelerini bekleyen, demokratik bir tavırmış gibi algılamalarını bekleyen bir yaklaşım içerisinde.

Şimdi, bu torba yasanın içerisine niye bu mesele eklendi diye düşündüm: “Diyorum ki birbirine alakasız bir tartışma içerisinde bu Alevi meselesi ya da Alevi toplumunun taleplerini bu kadar görmezden gelerek bu torba yasanın içerisine niye dâhil edildi?” Açıkçası, biraz seçimlerle ilgili olduğunu düşünüyorum yani önümüzde bir seçim var, evet, Alevi toplumunun talepleri var, Alevi toplumunun Türkiye’de ciddi bir ağırlığı var; bedeller ödeyerek, gerçekten mücadele ederek belli bir farkındalık da yarattılar toplumda. Şimdi, bu topluma yönelik bir seçim girişimi olduğunu düşünüyorum. O açıdan da yine, aslında, meselenin özüne girmeden, eşit yurttaşlık talebini görmeden, bunun tartışmasını yürütmeden, biz, acaba biraz daha tali meseleler üzerinden bir şey yapılmış gibi yansıtarak, biraz da bunun propagandasını da yarın göreceğiz; medyada, alanlarda bunun çok propagandası yapılacak, bu devrim olarak tanımlanacak “Devrimci adımlar atıldı iktidar tarafından.” tartışması yürütülecek

ve bu dayatılacak, bunun tartışması yürütülecek. Bu tartışmaya bir zemin oluşturmak için aslında, bu meseleleri getirip burada tartışılmaya çalışıldığını düşünüyorum. Yani Alevi toplumunun tarihsel olarak kendini tanımlama biçimi, inancını nasıl yaşamak istediğine dair tartışmaları getirip burada böyle tartışıyor olmanın, gerçekten, aslında sorunu büyütmenin, sorunu derinleştirmenin ötesinde bir anlam ifade etmediğini düşünüyorum. Oysa bir demokratik ülkede, demokratik bir işleyişte olması gereken; Alevi toplumu kendini nasıl tanımlıyorsa, kendini nasıl görüyorsa, cemevini ibadethane olarak görüyorsa ibadethanedir, inancını nasıl yaşamak istiyorsa öyle yaşar; bunun tartışılacağı yer burası değildir, toplumun kendisidir. Burada tartışılması gereken şey ise “Bu, toplumun tartıştığı kararları devlet olarak biz nasıl güvence altına alabiliriz, yasal statüsünü nasıl sağlayabiliriz, bunun hukuksal zeminini nasıl oluşturabiliriz?” Aslında bu tartışmanın dışında çıkan bütün tartışmalar bence bu asimilasyoncu, inkarcı politikanın bir devamıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Veli Ağbaba, buyurun.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Başkanım, teşekkür ederim tekrar.

Şimdi, tabii, burada bu yasa konuşuluyor. Öncelikle Sayın Başkanım, bu konuşulan yasanın ya da değişikliklerin en azından muhataplarının içine sinmesi lazım. Bizim köyde bir laf vardı, çocukken ilk onu öğrendik: “Rızasız lokma haramdır.” Yani eğer bu, Alevi kurumlarının ya da Alevilerin içine sinmiyorsa burada bir problem vardır.

Şimdi, Dernek Başkanımız da söyledi, burada hep yasada geçen, “Alevi-Bektaşî kültürü, erkân hizmet” diye geçiyor, bu bir kültür olarak dayatılmaya çalışılıyor ama hepiniz de biliyorsunuz, kabul etseniz de etmeseniz de; cemevleri ibadethanedir, yıllardan beri bazen gizli, bazen açık, bazen bedel ödeyerek Aleviler cemevlerinde hizmetlerini yapmaya devam etmektedir.

Şimdi bir iki problemi de söylemek istiyorum: Bu tapu meselesi var. Belki, herhâlde önerge hazırlayacağız. Alevilerin cemevlerinin, belediye ve hazine arazilerindeki cemevlerinin yeri, tapuları hâlâ ya belediyelere ait ya hazineye ait. Bu da ciddi problem olarak gözüküyor, bunun da çözülmesi lazım.

Şimdi, biraz önce İbrahim Aydemir Vekilimiz ve diğer vekillerimiz birkaç şey söyledi, onunla ilgili bir iki düşüncemi paylaşmak istiyorum. Değerli arkadaşlar, ya siz başka ülkede yaşıyorsunuz ya biz başka ülkede yaşıyoruz. Şimdi, sanki burada, böyle bir, Aleviliğe ayrımcılık, Alevi inancından mensup olan insanlara ayrımcılık yokmuş gibi diyorsunuz ama bu, Türkiye’nin yaşamıyla uyumlu bir şey değil, hatta daha ileriye gideyim; ya, sizin Genel Başkanınız, bir siyasi partinin genel başkanının mezhebini yuhalatmadı mı miting meydanlarında, hâlâ o konu edilmiyor mu? Ya, bunun -hakikaten söylüyorum- hem siyasette hem toplumda yok olması lazım.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Doğru değil.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Aynen öyle, kaç tane kanıt gösteririm ben size. Bir mezhebi, bir kimliği her yerde yuhalatıyor, hatta Diyarbakır’da bir siyasetçinin etnik kimliğini tartışıyor. Ya, senin haddine mi, sen kimsin; sen Kürt müsün, değil misin, sana ne?

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Kürt’ü istismar edene söylüyor, istismar edene!

VELİ AĞBABA (Malatya) – Yahu, istismarcının büyüğü sizsiniz arkadaşlar, bakın, bir siyasi partinin genel...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Kürt olmadığı hâlde Kürt’ü istismar edene söylüyor.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Yahu sana ne?

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Ne demek “Sana ne?”.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Adam “Ben Kürt’üm.” diyor, adam “Ben Türk’üm.” diyor. Ya, senin kim olduğunu kimse soruyor mu? Sen kendini nasıl tanımlıyorsan osundur. Sana ne?

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – İstismar etmeyeceksin, yalan söylemeyeceksin.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Sen her gün istismar ediyorsun.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, maddelere gelirsek...

VELİ AĞBABA (Malatya) – Ya, bir siyasi partinin genel başkanının mezhebini miting meydanlarında yuhalatmadınız mı? Bu olmasın...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Hayır...

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Hiç öyle bir şey yok.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Bunu yapana lanet olsun, bu olmasın... Bunda bir şey yok ama büyük bir...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Hayır, bu yalan.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Hiç öyle bir şey yok.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Öyle bir şey yok.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Var!

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – İspat et o zaman!

VELİ AĞBABA (Malatya) – 11 Mayıs 2011’de Malatya’da.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Yalan!

VELİ AĞBABA (Malatya) – Ya, yalan sensin!

Ya, ben... Bakın, değerli arkadaşlar, bu...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, maddelere dönelim lütfen.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Maddelere dönüyoruz.

Şimdi, hiç kimse iddia edebilir mi? “Ayrımcılık yok.” Hadi ya! Ya, bir vali göstere, bir Emniyet müdürü göstere, bir kaymakam göstere.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Bir sürü kaymakam var.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Gösteririm ben, çok gösteririm.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Nerede? Nerede?

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Alevi’yi bırak, Ermeni kaymakam var, sen ne diyorsun!

VELİ AĞBABA (Malatya) – Ya da bak, Alevi köylerinde; bak, benim yaşadığım yerde de “Ya, bu Alevi kimliği korkulacak bir şey.” Bunun düzelmesi lazım, buradan bunu söylemeye çalışıyorum. Hâlâ bugün, bu dönemde Alevi çocukları zorla imam-hatip okullarına gönderiliyor mu?

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Gönderilmiyor.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Vallahi gönderiliyor, yalan söylüyorsunuz, vallahi gönderiliyor! E, sizin çocuklarınız sizin inancınıza mensup olmayan okullara gönderilse sizin hoşunuza gider mi ya! Bak, bu sorun Alevi çocukları için temel problemlerden biri. Ben bunu araştırdım, ben size söyleyeyim; her yerde! Ya, bu temel problem, bunun çözülmesi lazım. Bakın, biz burada huzur içerisinde, kardeşlik içerisinde yaşayacaksak bu sorunların çözülmesi lazım, dilinizin değişmesi lazım.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Önce doğru söyleyeceksin.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Bakın, ben biraz önce örnek verdim: Rahmetli olan bir Abuzer Karahan isminde adamın, hâkimin... Ya, mesleğini bil, iyi hâkim mi değil mi bil, ya Aleviliğinden sana ne Cumhurbaşkanı! Adalet Bakanı, Aleviliğinden sana ne!

Değerli arkadaşlar, Türkiye’de böyle bir problem var. Hâlâ insanlar okula girerken, hâlâ üniversiteye girerken ya da devlet kademesine girerken Alevi kimliklerini gizliyorlar, böyle bir mesele var. Siz kabul edin etmeyin, böyle bir mesele var ve bu meselenin çözülmesi lazım.

Bakın, biraz önce söyledi arkadaşlar. Arkadaşlar, sizin tanımlayacağınız “İbadethane mi değil mi?” tanımı kimsenin umurunda değil, onu söyleyeyim ben size. Su parası ödemezsiniz, elektrik parası ödemezsiniz, yüzyıllardır ödedi bu insanlar. Ancak bu insanların temel talebi, eşit yurttaşlık. Önce içinize sindireceksiniz. Bu ülkede eşit yurttaşlık; çok fazla bir şey istemiyorlar. Ya, senin gibi bir insan olarak tanımlanmak istiyor devlet dairesinde. Devletin kapısına gittiği zaman “Alevi mi, Sünni mi?” diye bir tanım sorulsun istemiyor ya da işe girerken, mülakata girerken...

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Öyle bir şey olur mu ya!

VELİ AĞBABA (Malatya) – Ya, bin tane örnek veririm ya! Bin tane örnek veririm, bin tane! Bin tane örnek veririm, bin tane!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, size söz verdiğimde fikirlerinizi ifade edersiniz.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Bin tane örnek veririm Alevilerin mülakatta elendiğine dair, bin tane örnek veririm ben size, yüz bin tane örnek veririm. Bakın, size söylüyorum bunu, ben bunu bir kavga amacı olarak, bir tartışma olarak...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Amacın ne, amacın?

VELİ AĞBABA (Malatya) – Ama bunun... E, ama laf atıyorsunuz!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Ağbaba, süreniz bitti, bir cümleyle bitirerseniz.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Tamam hemen bitiriyorum Başkanım.

Bugün bu, Türkiye’nin bir gerçeği. Ya, kendinize sormayın, bir Alevi çocuğu çağırın “Ayrımcılık var mı yok mu?” diye sorun, ona göre değerlendirme yapın.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Uğur Aydemir, buyurun.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Yani burada, 6 tane maddede cemevleriyle alakalı düzenleme yapıyoruz ama arkadaşlarımız maalesef -tabii, içeriğe girmek istemiyoruz, içeriğine yani ne konuşacaklarına karışmak istemiyoruz, karışamayız da ama- işi başka boyutlara getiriyorlar ve gerçek dışı beyanlarda bulunmaya başladılar. Yani “Sayın Cumhurbaşkanımızın dünkü Diyarbakır toplantısında da bir genel başkan ve eski genel başkan üzerine ifade etmiş.” dediği cümle şu, niye “Kürt” kelimesini kullandığını da söyleyelim: “Yani birileri ‘Kürt’ kelimesini kullanarak burada başka şeyler üzerinden siyaset yapmaya çalışıyorlar.” ve bu bölgede çukur eylemleri dâhil birçok şeyin müsebbibi olduğunu ifade ediyorlar yani bunu söylerken de...

DİRAYET DİLAN TAŞDEMİR (Ağrı) – İftira.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – ...oradaki vatandaşlarımıza “Başınızı iki elinizin arasına alın ve bunları düşünün.” diyor, sadece düşünmeye sevk ettiriyor.

İkincisi, etnik kimlikle alakalı yaklaşımlar... İşte “Alevi çocuklarını zorla imam-hatibe gönderiyor.” dendiği zaman ben bu milletvekili arkadaşlarımızın bir defa bir milletvekili görevini yapmadığına inanıyorum. Yani sizin milletvekili olduğunuz bir bölgede birilerinin ailesine “Çocuklarını zorla imam-hatibe vereceksiniz.” diyecekler, siz de milletvekili olarak burada oturacaksınız öyle mi ve “Vekiliz.” diyeceksiniz, gezeceksiniz.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Anlatacağım biraz sonra.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Anlatırsınız.

Bunu külliye, böyle bir ifadeyi bizim kabul etmemiz doğru değil, bu gerçek dışı bir beyandır.

KEMAL BÜLBÜL (Antalya) – Kabul etme zaten, karşı çık.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Bunlarla ve devlet dairesine girerken de “Alevisin... Sünnisin...” Ben ilk baştaki cümlede, geneli üzerindeki konuşmamda da ifade ettim arkadaşlar, gelin... Bu ayrımcılığı, bu eşitsizliği falan ortaya koyan sizsiniz, biz ayrımcılık yapmıyoruz; bütün 85 milyon birdir, beraberdir, eşittir diyoruz.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Hangi ülkede yaşıyorsun?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – İnanmadığım bir şeyi bugüne kadar hayatımda konuşmadım, bundan sonra da konuşmam. Benim kendi bölgemde, biz de Manisalıyız, bizim orada da -ben Akhisarlıyım- birçok Alevi beldemiz var, mahallemiz var yani arkadaşlarımız var.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Hatta Allah bilir, Alevi komşun da vardır.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Şimdi, bizim de az önce İbrahim Bey söyledi, biz de gelin alacağız Alevilerden şimdi ama niye bunun böyle altını kalın çizgilerle çizerek ayrımcılık yapıyorsunuz arkadaşlar. Alevi’siyle Sünni’siyle biz biriz, beraberiz. Yani burada 2011 yılından beri rahmetli Mevlüt Aslanoğlu’yla birlikte biz milletvekilliği yaptık, Sayın Kuşoğlu burada o dönem milletvekiliydi. Onunla beraber başlayan dönemde Değerli Milletvekili Ağabeyimiz rahmetlinin de “Gelin, bu cemevlerinin de elektriklerini, su paralarını ödeyelim.” diye her bütçe konuşmasında Diyanet bütçesine gelin, bakın her bütçe konuşmasında sizlerin de buydu, hepinizin talebi buydu. Şimdi, biz bunu getirdik, kanun teklifi yaptı Abdullah Bey, teşekkür ediyoruz. Şimdi, bu sorunu gideriyoruz, e, daha sorunları yok mudur? 85 milyon vatandaşımızın sorunları daha da olabilir, hepimizin de sorunları olabilir. Ama her birini, hepsini bir anda, bir maddede çözemeyiz. Biz, bugün bunu...

“Bin beş yüz yıldır çile çekiyoruz.” dedi arkadaşımızın bir tanesi az önce, HDP’li vekilimiz, “Bin beş yüz yıldan beri zulüm görüyoruz.” dedi. Bakınız -bizimle beraber- Kürtçeyi serbest bırakan bizim arkadaşlar.

DİRAYET DİLAN TAŞDEMİR (Ağrı) – Nerede serbest, nerede?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Serbest bıraktık. Evet, şimdi, şarkısı da serbest, türküsü de serbest, konuşması da serbest.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Yasak mı? Nerede yasak?

DİRAYET DİLAN TAŞDEMİR (Ağrı) – “Bilinmeyen dil” diye geçiyor kürsüde.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Eskiden cezaevlerinde ana oğul Kürtçe konuşamıyorlardı, tercüman tutuyorlardı. Ha, nedir bu? Ben size şunu söyleyeyim: Belki de sizin bugüne kadar...

DİRAYET DİLAN TAŞDEMİR (Ağrı) – Kürtler mücadele etti, yoksa siz vermediniz.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Ya, biz verince de bu sefer “Biz aldık(!)”

DİRAYET DİLAN TAŞDEMİR (Ağrı) – Biz aldık.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Yok canım(!)

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – ...elinizdeki işte elektriktir, sudur budur... Alevilerin sorunlarını gerçekte çözen bir Hükûmet, bir parti biz olduğumuzdan dolayı mı acaba siz çok üzerine gidiyorsunuz? Gelin, bu 6 tane maddeyi oylayalım, daha sonraki tekliflerinizi de yılbaşından sonra getirin, gene teklif hâlinde görüşelim arkadaşlar, gene bir araya gelelim konuşalım. Ama bu 6 maddeyi konuşurken gelip de hiç olmayacak şeyleri gündeminize getirerek hem Komisyonu hakikaten fazla mesai yapmaya zorluyorsunuz hem de ortamı geriyorsunuz. Biz birlik, beraberlik, kardeşlikten bahsederken “Hep beraber bir olalım.” derken niye ortamı germeye çalışıyorsunuz arkadaşlar ya? Niye geriyorsunuz ortamı? Ne gerek var?

KEMAL BÜLBÜL (Antalya) – Siz geriyorsunuz.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Yok neymiş, “Alevi çocuklarını imam-hatibe zorla gönderiyormuşsunuz.”

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Evet, evet, evet.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Zorla gönderiyorsun. Ya, hayret bir şey! Sen Türkiye’de yaşamıyor musun?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Ya, bunu iddia edin, bunu getirin. Ya, siz de vekiliz diye geziyorsanız, istifa edin vekillikten, istifa edin vekillikten.

VELİ AĞBABA (Malatya) – İstifa et.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Böyle vekili ben kabul etmiyorum. Böyle vekilliği biz kabul etmiyoruz.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Yapan sensin, ben mi yaptım ki istifa edeyim ya!

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – İstifa edeceksiniz demek ki bundan sonra, yapmıyorsunuz demek ki görevinizi.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Dolayısıyla arkadaşlar, biz ayrımcılığa...

KEMAL BÜLBÜL (Antalya) – Söylediğin şeylere kendin bile inanmıyorsun.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Başkanım, biz, 85 milyon vatandaşımızın her birinin eşit olduğunu ne Sünni’nin ne Alevi’nin birbirinden farkı olmadığını, Kürt’üyle Türk’üyle Laz’ıyla Çerkez’iyle bir olduğumuzu tekrar ifade ediyorum. Bu ayrımcılık yapanların da karşısında bizi bulacağını tekrar ifade ediyorum.

Hepinize saygılar sunuyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Ali Kenanoğlu, buyurun lütfen.

KEMAL BÜLBÜL (Antalya) – Teraneler.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Size göre terane. Ama sizin her söylediğiniz terane bize göre buradan da yani. Olmayacak şeyleri, hayalinizdeki şeyleri konuşuyorsun.

KEMAL BÜLBÜL (Antalya) – Ya, sen hayali konuşuyorsun ya! Allah aşkına, bir tanık ol memlekete, git gör, içine gir ya!

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Biz zaten içindeyiz de...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Kemal Bey, Ali Bey’e söz verdim, Ali Bey konuşacak.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Biz sizi içeri davet ediyoruz arkadaşlar. Başka yerdeki suflerle konuşmayın. Türkiye gerçeğine gelsinler.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Uğur Bey, karşılıklı konuşmayalım.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Evet, Başkanım, yeniden başlatırsak...

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Şimdi, herhâlde Türkiye’de yaşanan en zor şeylerden bir tanesi de yaşadığın gerçekliği anlatabilmek ya da bunu ispatlama zorunluluğu gibi bir durumla karşılaşmak.

Ben sizi de ilgilendiren bir konuyu anlatayım. Ben, İstanbul Çengelköy’de Ata 2 Sitesi var, oranın uzun süre yöneticiliğini yaptım. Milletvekili olmadan önce Sayın Nabi Avcı da, Millî Eğitim Bakanı da orada oturuyor, komşuyduk beraber. Şimdi, orada imar planı falan bir okul yeri ayrıldı. Sitenin tamamının talebi normal bir ilkokul yapılmasıydı, bununla ilgili İstanbul İl Millî Eğitim Müdürlüğü buraya imam-hatip yapma kararı aldı yani ortaokul düzeyinde bir imam-hatip yapma kararı aldı; buna karşı bütün imzalar toplandı, itiraz edildi, Sayın Nabi Avcı’yla görüşüldü ve Nabi Avcı bizzat sitenin yönetimine de davet edildi, kendisi Bakandı o zaman, akabinde, Sayın Nabi Avcı’nın da gücü yetmedi arkadaşlar ve oraya imam-hatip ortaokulu yapıldı. O okula o siteden öğrenci gitmedi çünkü sitenin sosyolojik yapısı buna uygun değildi.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Niye? Zorla gönderseydik o zaman(!)

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Bak, işte, zorla gönderme bu. Niye? Yakında başka okul vardı.

Şimdi, Alevi çocukları nasıl zorla gidiyor biliyor musunuz, bununla ilgili bir sürü şikâyet var. Etrafında yakın okulu olmayan mahalleler var.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – İşte, terane bu.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – “Terane” dersin tabii çünkü sen yaşamıyorsun.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – “Zorla” diyordunuz ya az önce.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – İşte, zorla oluyor bu. Zorla yapıldı bu imam-hatip okulu oraya, zorla yapıldı. Millî Eğitimi Bakanı dahi engel olamadı, Millî Eğitim Bakanı dahi engel olamadı, zorla yapıldı.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Nasıl bir zorla? Niye gitmedi kimse?

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Zorla yapıldı oraya okul. Göndermek zorunda olanlar da kaldı. Çünkü etraflarında, yakınında okul yoksa eğer, normal, göndereceği okul, mecburen oradaki... (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, hatibe müdahale etmeyelim, sırası geldiğinde fikirlerinizi söyleyin.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Şimdi arkadaşlar, şu var: Yaşadığımız zorluklar. Ben Tokatlıyım. Şimdi, şöyle bir hikâye atacağım size: Milletvekili seçilince bize oy çıkan köylere gittik. İşte azıcık, kaç çıkmışsa çıkmış, HDP’ye oy veren köylere gittik ve şunu gördük yani akabinde -yani bir yıl sonra gittiğimiz oldu, iki yıl sonra gittiğimiz oldu, birçok köy var çünkü- şimdi dediler ki: “Bizim birtakım hizmetlerimiz yapılmadı yani kesildi. Örneğin taş istihkakları.” “Niye?” “Ya, HDP’ye oy verdik diye

bizim taş istihkaklarımızı iptal ettiler.” Ben bunu, geldim, ilgili arkadaşlara da anlattım. Yani burada şimdi isim vermek istemiyorum milletvekili hemşehrilerime. “Bürokraside bazen böyle şeyler oluyor, kraldan çok kralcılık yapıyorlar.” dediler ve düzelttirme gayretine gittik.

Ya, kendi köyümde... Benim köyüm bir Alevi ocak merkezi, inanç merkezi. Ya, ben milletvekili oldum -sağ olsun, teşekkür ediyorum buradan- Sayın Özlem Zengin’e dedim ki: “Ayıptır ya, ben milletvekiliyim, benim köyüme yılda on binlerce insan ziyarete gelir, bir inanç merkezidir çünkü orası. Ya, buranın şurada 5 kilometrelik bir yolu var, buranın asfaltlanması gerekiyor, buna bir yardımcı olun.” Teşekkür ediyorum, kendisi yardımcı oldu da ancak biz o yolu yaptırabildik.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Nabi Avcı’nın gücü yetmiyor, Özlem Zengin’in gücü yetiyor bak.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Şimdi göreyim ben sizi. Şöyle söyleyeyim: Şimdi bakıyorum “1.600 yere hizmet götürdük.” diyor, bizim köyü de yazmışlar 1.600 yerin içinde yani. Yani hiç alakası yok ya, konunun bu cemevleriyle alakası yok yani ama ne toplamışlarsa yapmışlar, oraya koymuşlar. Eyvallah.

Şimdi, değerli arkadaşlar, şöyle bir durum var: Bütünüyle yaşanan ayrımcılıkları, uğradığımız haksızlıkları nasıl anlatabiliriz size? Yani şöyle bir şey: Bu ülkede hâlâ bir cumhurbaşkanı adaylığı tartışmasında bir kişinin Alevi kimliğinin onun aleyhine kullanılacağı, onun için bir sorun teşkil edeceği üzerinden bir tartışma yürütülüyorsa, eğer hâlâ bu ülkede Alevi olmasından kaynaklı olarak birtakım hassasiyetlerden bahsediliyorsa bunun oluşmasını ve burada Aleviliğe yönelik bir ayrımcılık olmadığını kimse söyleyemez arkadaşlar. Bunu hep birlikte yaşıyoruz, bizim yaşamamız içinde var.

Yine, son: Tokat Zile’nin köylerinden sosyal medyada paylaşılan bir gazetenin video görüntüsünü izledim ve bununla ilgili soru önergesi verdim. Çünkü orada Alevi köyünün yakınına yapılan bir baraj var, o barajdan Alevi köyüne su gönderilmiyor, başka köylere gönderiliyor ve bu köylüler diyor ki -kendi beyanları- “Biz Alevi olduğumuz için bunu yapıyorlar, mahkeme kararına rağmen bunu yapıyorlar.” Bununla ilgili soru önergesi verdim, Tokat Valisi açıklama yaptı benimle ilgili biliyor musunuz “Ayrımcılık yapıyorsun, burada toplum arasında kutuplaştırma yapıyorsun.” diye?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Bitiriyorum Başkanım.

Bunu yapan ben değilim, söyleyen ben değilim, köylüler söylüyor, bununla ilgili beyan var ve bununla ilgili ellerinde mahkeme kararı var, buna rağmen yapılıyor. Şimdi, burada bir sorunu, sıkıntıyı dile getirdiğimiz zaman hemen ayrıştırıcı, bölücü oluyoruz. Bunu kabul etmiyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Şimdi, bütün partileri, hepimizi ilgilendirdiği için sadece teknik bir açıklama yapmak istiyorum: Şimdi, Anayasa’mızda, yasalarımızda hiçbir şekilde insanların dininden, mezhebinden, cinsiyetinden vesaire, dilinden dolayı ayrımcılık yapılamayacağı hüküm altına alınmış. Ama sosyal düzeyde ayrımcılık olabilir mi? Elbette olabilir. Tüm dünyada da bizde de olabilir. Bunun için de demokratikleşme reformları çerçevesinde bir kurum kurduk Türkiye’de. Bu maalesef kamuoyunda yeterince bilinmiyor. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu diye bir kurumumuz var. Ayrımcılığa uğradığını düşünen bireyler bu kuruma başvurabilirler. Bu kurum da incelemeler yaparak gerçekten ayrımcılık olup olmadığına karar verebilir. Bunu da sadece not düşmek istedim.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Ne zaman kuruldu Başkan, kaç tarihinde kuruldu?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – İşte son yıllarda kuruldu bu kurum.

KEMAL BÜLBÜL (Antalya) – Kuruldu, işliyor mu? Söyleyeceğiniz görüşlerimizi.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – 2016’da kuruldu ama belki toplumda yeterince tanıtılmadı.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Demek ki bu da işe yaramamış.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yo, “İşe yaramamış.” demeyin, önemli bir kurum, bence çok değerli bir kurum ama yeterince... Daha işlevsel hâle getirmemiz gerekiyor.

Buyurun İbrahim Bey.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Değerli Başkanım, şu tartışmayı önemsiyorum. Bir defa, Sayın Cumhurbaşkanımız “İnsansa mesele bitmiştir.” diyen bir anlayışı ifade ediyor, her yerde de bunun altını çiziyor.

Bakın, keşke Garo Bey de burada olsaydı -daha önce bir teşekkürü vardı da onun için söylüyorum- o da bu işe iştirak ederdi. Ermeni kökenli bir kardeşimiz şu anda...

VELİ AĞBABA (Malatya) – Vay maşallah, bir tane Ermeni’yi kaymakam yapmışsınız, övünüyorsunuz. Ayıp ya! Bu bile ayrımcılık ya!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, müsaade edelim, lütfen.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Topu topu bir tane Ermeni’yi kaymakam yapmışlar, bununla övünüyorlar ya! Bununla övünüyorlar ya!

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Görüyor musunuz? Bunların hayatı bu. Bunlar hakikate gözlerini kapatan insanlar.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Hatta İbrahim Bey “Benim Alevi komşum var.” de, övünç meselesi çünkü.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, Veli Bey, rica ediyorum. Herkes sırası geldiğinde fikirlerini ifade etsinler.

Buyurun.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Şimdi, sen, deminden beri ayrımcılık yapıyorsun, hatta hatta daha ileri gideyim, bölücülük yapıyorsun. Benim ağzıma hiçbir zaman... Bakın, arkadaşlar, burada Alevi kardeşlerimiz var, “kardeşlerim” diyorum. Kemal Bey ara ara çıkıyor Genel Kurulda, istifade ediyorum.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Sayın Başkan, duydunuz değil mi İbrahim Aydemir’i?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Birbirimize karşı...

VELİ AĞBABA (Malatya) – E, ne diyecek daha? Adam diyor ki bana “Bölücülük yapıyorsun.”

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Lütfen...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Şimdi hiçbir adam için, bir şahıs için “Bu Alevi mi, Sünni mi?” aklımın ucundan geçmişse namerdim, niye geçsin kardeşim? İnsansa mesele bitmiştir diyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - İbrahim Bey, hiçbirimiz bölücü değiliz, bu milletin vekilleriyiz.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Ya ama bu tavrı...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bu milletin genel meseleleriyle uğraşıyoruz, birbirimize karşı fikirleri...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Peki, “bölücü” ifadesini geri alıyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, onu geri alalım.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – “Bölücü” ifadesini geri alıyorum, öyle demiyorum ama bu dili kullanmayalım diyorum. Biz, hep beraber 85 milyon, bu ülkeyi milletler camiasında zirveye taşıyalım diyoruz.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Ya, bu dili biz mi kullanıyoruz?

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Ya, gerçekten yeter ya!

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – “Geri aldım.” dedim daha, ne diyorsun sen?

VELİ AĞBABA (Malatya) – Ben mi kullanıyorum bu dili?

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Deminden beri söylüyorsun bunu ya!

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Ağbaba ya!

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Buna gerek yok, burada bir kanun yapıyoruz arkadaşlar.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bir usulümüz var, herkes sırası geldiğinde fikirlerini ifade ediyor, lütfen.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Peki, ben de söz isteyeyim o zaman.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Uğur Aydemir de bütün gün böyle davrandı.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Şunu yapalım arkadaşlar, bu saatten sonra -bakın saat sekizi de geçiyor- biz bir...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bu maddeyi oylayıp sonra yemeğe çıkacağız ama tamamlayalım.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Biz, cemevleriyle ilgili bir düzenleme yapıyoruz, ilerleyen zamanlarda inşallah daha daha güzelleri de olur. Yani Alevi kardeşlerimizin beklentileri neyse onlar da hakikat bulsun. Ve bizim hiç böyle bir, efendim, burada ikircikli bir yaklaşımımız da yok, adım adım yürüyoruz. Allah razı olsun, biraz önce Abdullah kardeşim ne güzel anlattı Sivas zeminini, işte burada Bakanımız var, o da biliyor. Ben Erzurum’da öyle, Alevi kardeşlerimizle iç içeyiz, ne sıkıntı varsa beraber izale edeceğiz, götüreceğiz. Bu maddeler de buna havidir, bunu içermektedir. Teşekkür etmiyor isek bile arkadaşlar, hiç değilse suçlayıcı bir dil kullanmayalım, benim talebim budur.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Size çok teşekkür ediyorum. Hakikaten bu arada bir hakkı teslim edeyim. Değerli Bakanımız yeri geldiğinde böyle araya girip bir not düşünüyor, o notlar o kadar öğretici ki. İnsan haklarıyla ilgili biraz önce mesela biz o kurum oluşturulurken milletvekiliydik ama unuttuk mesela, bu tartışmalarda hiç dile getirmedik. Size de minnettarım Değerli Bakanım. Biraz da o zaviyeden bakalım.

Teşekkür ediyorum, sağ olun.

Veli Bey, sana laf atmadım.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Ben cevap vereceğim şimdi sana.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Ya, yapma ya.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Zeynel Özen Bey, buyurun.

ZEYNEL ÖZEN (İstanbul) – Şimdi, arkadaşlar, yahu kaç defa söylüyoruz “Alevi-Sünni kardeşler. Kürt-Türk kardeşler.” O zaman gereğini yapın. Şimdi ben, kendi yaşadığım bir şeyi söyleyeyim: Benim köyüm, Alevi köyü ve ağabey, ana asfalta 500 metre. Milletvekili olduğum hâlde ben, üç yıl orayı yaptıramadım, 500 metre. Gelip bir kamyon asfalt döküyorlar: “Asfalt bitti.” Daha sonra yani

AKP’li Maraş milletvekilleriyle de muhabbetimiz var, dedim ki “Arkadaşlar, ben çıkıp kürsüde bunu anlatacağım, utanın ya! Eğer paranız yoksa, bitirdiyseniz, parayı bitirdiyseniz yapın, ben ödeyeyim.” Yolu yaptıramadık arkadaşlar, yolu yaptıramadık.

Şimdi, cemevi yapıyorum işte diyorum cemevi. Somut, sizin tartıştığınız. Belediye Başkanı diyor ki: “Tapuyu bize vereceksin.” Niye? “Tapuyu vermezsen ben projeyi onaylamam, onaylamadığım için bir yerden de destek alamazsın.” Çünkü bizim köy orman köyü. Ormana, devlet, o köye zati ihtiyaç veriyor yani cüzi bir fiyatla kereste veriyor. Şimdi, orman müdürü diyor ki: “Projeyi onaylat, getir, ben bu ihtiyacı vereyim.” Belediye Başkanı onaylamıyor. Bundan AKP’li milletvekillerimizin de haberi var. Yani sizin burada anlattığınız “Alevi-Sünni kardeşir.” Değil arkadaşlar! Kardeş olmak istiyoruz biz. Biz kardeş olmak istiyoruz. Kardeş olmak için de eşit haklara sahip olmamız gerekiyor. Eşit haklara sahip olmamız için de bu “Ben seni çok seviyorum, çok iyi insansın.” demekle olmuyor. Anayasal güvence gerekiyor.

Şimdi, özellikle de imtina ediyorsunuz yani bu maddelerde “ibadethane” deniliyor, ya şu zor bir şey mi: Say ibadethaneleri, kilise, sinagog, havra, cami, cemevi; bu kadar basit, bundan bile imtina gösteriyorsunuz. İmtina gösteriyorsunuz, ondan sonra diyorsunuz ki: “Alevilere ayrımcılık mı yapıyor?” Yani Aleviler yüzyıllardan beri bu coğrafyada yaşadı, bugüne kadar bunlar yapılmamışsa... Alevilere karşı şunu da söylüyorsunuz: “Ayrımcılık yapılmışsa...” Ne demek yapılmışsa? Demek ki yapılmış. Bugün bu ihtiyacı hissediyorsanız, Aleviler konusunda, cemevleri konusunda böyle bir yasa çıkarmayı siz gündeme getiriyorsanız demek ki şimdiye kadar bizi yok saymışsınız. Bugün de sorunu çözmüyorsunuz, sorunun etrafından dolaşıyorsunuz arkadaşlar. Anayasal güvenceye kavuşturun, bu bir teolojik tartışma değil. Bakın, koskoca Diyanet bile üç defa, dört defa... Burada Diyanete soruluyor, Diyanet diyor ki: “Cemevi caminin alternatifi olamaz.” Biz demiyoruz ki cemevi caminin alternatifidir arkadaşlar, her ibadet yeri kutsaldır, her yer kendine kutsaldır; siz bunun gereğini yerine getirin yani sorunun etrafından dolaşıyorsunuz. “Biz sizi seviyoruz, kardeşiz.” Ya kardeşiz, tamam, eyvallah, gereğini yapın ya.

Teşekkürler.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Veli Ağbaba, son sözü size veriyorum.

Buyurun.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Sayın Başkan, ben çok cevap vermeyeceğim, İbrahim Aydemir “Sözümü geri alıyorum.” dedi ama tekrar söyleyeyim, belki bilmeyen arkadaşlar, bize “Yalan!” diye laf atan arkadaşlar herhâlde kendi yaşadıkları çevrelerde görmüyorlar.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, sorunu söylerseniz bir araştırılır efendim.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Her yerde var, örneğin Arguvan’da imam-hatip lisesi niye açılınsın yani misal? Niye açılınsın?

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Açıldığına...

VELİ AĞBABA (Malatya) – Ya bir sor, “Arguvan nedir?” diye bir sor da ondan sonra cevap ver.

KEMAL BÜLBÜL (Antalya) – İhtiyaç yok, onun haricinde gidecek kimse de yok, ben Arguvanlıyım!

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – “İmam-hatibe gidecek kimse yok.” demek ayrı, imam-hatibe zorla...

VELİ AĞBABA (Malatya) – Vallahi billahi tillahi Alevi çocuklarını zorla imam-hatibe gön-de-ri-yor-lar!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Peki, bu tartışmayı yaşadık, herkes fikrini söyledi, tutanaklara herkesin fikri geçti, teşekkür ediyorum.

Şimdi Abdullah Bey’e söz veriyorum bu 3 maddeyle ilgili varsa bir söyleyeceği.

Buyurun.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Başkanım, zaten söz alan milletvekillerimiz 15, 16, 17’nci maddeyi baz alarak... Evet, bir ihtiyacı görüyor temel nokta olarak. Yine, genel değerlendirmeler yaptılar ve bölgesel, şehirlerinin, köylerinin, illerinin ihtiyacı olan yol ve diğer altyapı sıkıntılarından bahsettiler. Değerli bir madde değişikliğidir Başkanım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

15’inci madde üzerinde bir adet önerge vardır, okutup işleme alacağım.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Vergi Usul Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin 15’inci maddesinin kanun teklifi metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Rıdvan Turan

Garo Paylan

Mersin

Diyarbakır

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – İzah mı edersiniz, gerekçeyi mi okutalım?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Gerekçe...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Gerekçeyi okutuyorum.

Gerekçe:

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu’nun 7’nci maddesinin birinci fıkrasının (n) bendinden “mabet” ibaresi çıkarılıp yerine sadece “cemevi” yazılarak olduğu gibi kopyalanıp ek bir bent (bb) tahsis edilmiştir. İlgili maddeye ek olarak getirilen (g) bendiyse büyükşehir belediyesinin görev alanları doğrultusundaki değiştirilen (bb) bendinin tekrarı durumundadır. Bu ek bentlere gerek kalmadan cemevlerinin ibadethane statüsünün tanınması hâlinde ilgili Kanun’un 7’nci maddesinin birinci fıkrasının (n) bendi yeterli olacakken dolambaçlı yollarla inanç merkezi vasfı dikkate alınmayan değişiklikler yapılmıştır. Dolayısıyla, cemevlerinin ibadethane statüsünü tanımayan bu kanun teklifi metninden çıkarılmalıdır.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Maddeyi oylamadan önce kısa bir söz istemiştiniz.

Buyurun.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Bu Büyükşehir Yasası’yla birlikte 2014’te birçok köyde, ilçede cemevi vardı, bunlar yasa gereği belediyelerin mülkiyetine geçti. Bununla ilgili bir çözüm var mı onu merak ediyorum?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Abdullah Bey bu konuda söyleyeceğiniz bir şey var mı?

Buyurun.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Değerli Başkanım, şimdi, tabii, sadece cemevlerinin özel şeyleri geçmiş gibi anlaşıldı.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Bütün malı kamu malı, evet.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Planlama tekniği açısından köy tüzel kişiliğine ait planlamada ortak kullanım alanları diye tarif edilen tabii, oranın bir kısmında köy sohbetavidir, bir kısmında cemevidir, bir kısmında varsa diğer köyün ihtiyaçları olan yerler olabilir bu kapsamda. Şimdi, bu tür yerler bu ifadelerimizle beraber eskiden tanımlanamıyordu. Şimdi, bu getirdiğimiz düzenlemeyle artık büyükşehir belediyelerine bakım onarımla beraber var hem de 8’inci maddede planlama yetkisi veriyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Öyle bir imkân doğmuş oldu.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Abdullah Bey...

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Bakın, yani bizim bu maddelere 15, 16, 17’nin esas kök ilişkili dediğimiz gibi 8’inci madde artık büyükşehire ait arazi yapısıyla beraber hem yapma hem bakım onarım hem de planlama yetkisi veriyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Bundan sonra o bölgede büyükşehir planlayacak orayı cemevi olarak 8’inci maddede verdiğimiz yetkiyle...

VELİ AĞBABA (Malatya) – Şimdi tapuyu aktarabilecek mi büyükşehir belediyesi?

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – İşte, konuşamıyoruz ki yani çok farklı şeyler değerlendiriliyor.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Ama cemevi yapılmış, inşaatı yapılmış bitmiş.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Tartışma bitince maddeleri tartışmaya başladık maalesef. Yani maddelerle ilgili bir şey söylenmedi.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Evet.

8’inci maddede de arkadaşlar, kabul ettiğimiz 8’inci maddede artık büyükşehir belediyesi o bölgeyle ilgili planlamada o cemevinin olduğu yeri artık cemevi olarak da planlara işleyecek. Dolayısıyla...

VELİ AĞBABA (Malatya) – Tapu meselesi nasıl çözülecek peki?

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Tapu işlemleri artık mülkiyet noktasında değerlendirilecek. O konuda arkadaşlar, önemli olan planlama safahattır. Yani orası köy tüzel kişiliğinde olduğu için belediyenindir, belediye de bu mahiyet içerisinde artık yeri...

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Sorun orada işte.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Hayır ya, sorun orada da... Yani, bir başkasına, kime, şahsa mı verilecek? Öyle bir şey olamaz.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Büyükşehir kapsamında...

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Önemli olan oranın statüsünün kazanılmasıdır. Bakım onarımla beraber bundan sonraki statüde kamusal manada... Arkadaşlar, bakın, camiler de statü olarak Maliye hazinesine aittir ama planlamada orası ibadethane, camidir. Yani şu anda...

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – İbadethane kabul etmiyorsunuz camileri.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Biraz önce bahsettim yarım kaldı. Büyükşehir Belediyesine ait arazi yapısında Yeşilköy’de Süryani Kadim Meryem Ana Kilisesi’ne şu anda o arkadaşlar tahsisli yer yapıyor, ibadethane yapıyor. Yani tapusal manada siz getirip bir şahsa mı verilmesini istiyorsunuz, ben anlamadım?

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Yok, yani...

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Ortak kullanım alanı...

VELİ AĞBABA (Malatya) – Köyün var ya...

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Problem yok, önemli olan, planlama safahatında...

ABDURRAHMAN TUTDERE (Adıyaman) – Başkanım, bir şey sorabilir miyim?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Şöyle yapalım mı, yani geciktik yemeğe: Oylayalım bir sonraki maddede bu sorularınızı soralım, bir sonraki maddede...

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Mülkiyet nasıl çözülecek? Onu soruyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bitmez ama böyle.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Mülkiyet meselesi nasıl çözülecek? Bunu soruyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bir sonraki maddede bu sorularınızı...

ABDURRAHMAN TUTDERE (Adıyaman) – Başkanım...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Abdurrahman Bey, çok kısa lütfen, çok ısrar ettiniz.

Buyurun.

ABDURRAHMAN TUTDERE (Adıyaman) – Abdullah Bey, şunun açık ve net cevabını vererseniz biz de memnun oluruz çünkü şu ana kadar özellikle Alevilerin kendi imkânlarıyla yapmış olduğu cemevleri var, aldıkları arsalar var, çok kıymetli taşınmazlar var. Bu taşınmazların mülkiyet durumu ne olacak?

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Arkadaşlar, yani kişinin şahsına ait bağışlanmışsa...

VELİ AĞBABA (Malatya) – Değil, değil, kurumlara ait ya...

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Ya, bir dakika ya...

Bakın, tamam, kurumlara ait yerlerin, şu andaki camiler ve diğer yerlerin statüsü nasıl? Maliye hazinesidir, onlara sadece tahsisatlar vardır. Bu yerde şimdi kullanılacak, yani önemli olan safahat açısından planlama safahatıydı. Buranın kök mülkiyet ilişkisini biz herhangi bir kişiye, şahsa, derneğe vermiyoruz, öyle bir şey yok.

ABDURRAHMAN TUTDERE (Adıyaman) – Ama dernek kendi yapmış orayı. Çökülecek mallarına.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Ama bakın, daha önce köyde Veli Bey’in bahsettiği neydi? Köy tüzel kişiliğine aitti.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Yapılmış daha önce, köy tüzel kişiliğinden belediyeye geçmiş.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Hayır, orası bir şahsa ait değildi.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Değil.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Köy tüzel kişiliğine aitti. Kanunda köy tüzel kişiliklerinin ortak kullanım yerleri büyükşehir belediyelerinin artık, büyükşehir belediyesinin adına devam edecektir.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, teşekkür ederim.

VELİ AĞBABA (Malatya) – İlçe ya da büyükşehirlerde...

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Biz, statüsünü mülkiyet haklarında arkadaşlar, değiştirmiyoruz.

ABDURRAHMAN TUTDERE (Adıyaman) – Bunu bir sonraki maddede daha yoğun tartışmamız lazım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, 15’inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

16’ncı maddede 2 adet önergemiz vardır, okutup işleme alacağım.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Vergi Usul Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin 16’ncı maddesinin kanun teklifi metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Garı Paylan

Rıdvan Turan

Diyarbakır

Mersin

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Gerekçe.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu 6’ncı maddesinin birinci fıkrasından sonra gelen “mabet” ibaresi zaten cemevlerinin de statüsünü tanımlamaktadır. Burada “mabet” ibaresi yerine “cami, mescit, kilise, havra vb. ibadethaneler” ibaresi olarak değiştirilmelidir. Dolayısıyla mevcut hâliyle cemevlerinin ibadethane statüsünü tanımayan bu kanun teklifi metninden çıkarılmalıdır.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

2’nci önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan 2/4680 esas numaralı Kanun Teklifi’nin çerçeve 16’ncı maddesi ile 5302 sayılı Kanun’un 6’ncı maddesinin birinci fıkrasından sonra eklenmesi öngörülen fıkrada yer alan “İl sınırları” ibaresinden önce gelmek üzere “İl özel idaresi” ibaresinin eklenmesini arz ve teklif ederiz.

Uğur Aydemir

Yaşar Kırkpınar

Manisa

İzmir

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Gerekçe.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Uygulamada anlatımız açıklık kazandırılarak ortaya çıkabilecek karışıklıkların önüne geçilmesi amaçlanmaktadır.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kabul edilen önerge doğrultusunda 16’ncı maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

17’nci madde üzerinde 1 adet önerge vardır, okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Vergi Usul Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 17'nci maddesinin kanun teklifi metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Garo Paylan

Rıdvan Turan

Diyarbakır

Mersin

GARÖ PAYLAN (Diyarbakır) – Gerekçe...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 14'üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde hâlihazırda “mabetlerin yapımı, bakımı, onarımını yapabilir” ifadesi bulunmaktadır. Cemevi de Alevilerin inanç mabedi olduğu için “ibadethane” statüsü resmen tanınması hâlinde buradaki ek cümleye gerek kalmayacaktır. Mevcut hâliyle bir değişiklik yapılması durumunda ise olması gereken, ilgili maddenin birinci fıkrasının (b) bendindeki “mabetlerin” ibaresi “cami, mescit, cemevi, kilise, havra vb. ibadethanelerin” ibaresi olarak değiştirilmesidir. Dolayısıyla Alevi yurttaşların cem ibadetlerini yerine getirdikleri cemevlerinin ibadethane statüsünü tanımayan bu kanun teklifi metinden çıkarılmalıdır.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Başkanım, 16'ncı maddeyle ilgili sormaları gereken sorular varmış arkadaşların.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ama söz aldılar, konuştular, sormadılar soruları; şimdi bitti müzakere.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Bu oturumu ilgilendiriyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, sizlere söz verdim beşer dakika, hatta uzatarak; o soruları o zaman soracaktınız. Şimdi müzakere bitince...

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Beş dakika değil, bir dakika uzattınız.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Şöyle: 2 maddemiz daha var cemevleriyle ilgili -yemek için çok geciktik- orada size söz vereyim. Bütün bu sorularınızı, geriye dönük olarak da sorularınızı sorun, ben de cevaplar için söz vereyim.

Şimdi 17'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

18 ve 20'nci maddeler kaldı cemevleriyle ilgili, onlardan devam etmek üzere şimdi bir ara veriyorum oturuma.

Saat 21.00'de müzakerelerimize tekrar devam edeceğiz.

Kapanma Saati: 20.22

DÖRDÜNCÜ OTURUM**Açılma Saati: 21.07****BAŞKAN: Cevdet YILMAZ (Bingöl)****BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)****SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)****KÂTİP: Şirin ÜNAL (İstanbul)**

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, 4’üncü Birleşimin Dördüncü Oturumunu açıyorum.

Kaldığımız yerden maddeler üzerindeki müzakerelere devam edeceğiz.

En son 18 ile 20’nci maddeler gündemimizdeydi; cemevlerinin su ihtiyaçlarının indirimli yada ücretsiz karşılanmasına, cemevlerinin aydınlatma giderlerinin Bakanlık bütçesinden karşılanmasına ilişkin 2 madde.

MADDE 18 - 5393 sayılı Kanunun 15 inci maddesinin altıncı fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan “ve hastanelere” ibaresi “, hastanelere ve cemevlerine” şeklinde değiştirilmiştir.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Bu konuda izahat rica edelim.

Buyurun Abdullah Bey.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Değerli Başkanım.

18’inci maddeyle 5393 sayılı Belediye Kanunu’nuzun 15’inci maddesinin altıncı fıkrasının ikinci cümlesinde bir değişikliğe gidiyoruz. Tabii, 15’inci madde çok uzun. Ben, esas, bizim ilgili madde teklifimizdeki çerçeve, hangi fıkra değişti...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – 18’inci madde Abdullah Bey.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Hayır, 18’inci madde ama 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 15’inci maddesini...

5393 sayılı Belediye Kanunu’nuzun 15’inci maddesi çok uzun bir madde ancak onun sadece ilgili (I) bendinin üçüncü fıkrasını okuyarak çerçeveyi daha anlaşılır kılmak istiyorum: “İl sınırları içinde büyükşehir belediyeleri, belediye ve mücavir alan sınırları içinde il belediyeleri ile nüfusu 10.000’i geçen belediyeler, meclis kararıyla; turizm, sağlık, sanayi ve ticaret yatırımlarının ve eğitim kurumlarının su, termal su, kanalizasyon, doğal gaz, yol ve aydınlatma gibi alt yapı çalışmalarını faiz almaksızın on yıla kadar geri ödemeli veya ücretsiz olarak yapabilir veya yaptırabilir, bunun karşılığında yapılan tesislere ortak olabilir; sağlık, eğitim, sosyal hizmet ve turizmi geliştirecek projelere Çevre ve Şehircilik Bakanlığının onayı ile ücretsiz veya düşük bir bedelle amacı dışında kullanılmamak kaydıyla taşınmaz tahsis edebilir.” Şimdi, ek cümleyle beraber yeni bir cümleyi buradan sonra ekliyoruz: “Belediye ve bağlı idareler, meclis kararıyla mabetlere, eğitim kurumlarına, yurtlara, okul pansiyonlarına ve hastanelere indirimli bedelle ya da ücretsiz olarak içme ve kullanma suyu verebilirler.” Bu fıkra “hastanelere” ifadesinden sonra gelmek üzere “okul pansiyonlarına, hastanelere ve cemevlerine” ifadesini getiriyoruz. Bu şekilde beraber, belediyelerimiz, meclis kararına dayanmak suretiyle, ilgili cemevlerimize indirimli veya ücretsiz kullanma ve içme suyu verebileceklerdir. Çerçeve teklif maddemiz bu şekildedir.

Arz ederiz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, teşekkür ediyorum.

Şimdi, söz veremediğimiz bir STK temsilcisi vardı, ona da müsaadenizle söz vermek istiyorum, sonra müzakereleri açacağım.

Hacı Bektaş Veli Anadolu Kültür Vakfından bir arkadaşımız burada; kendinizi tanıtarak kısaca görüşünüzü ifade edin lütfen.

Buyurun.

HACI BEKTAŞ VELİ ANADOLU KÜLTÜR VAKFI GENEL SEKRETERİ BÜLENT NURULLAH GÜLTEKİN – Burada öncelikle Sayın Başkana, değerli Komisyon üyelerine ve sayın milletvekillerinin hepsine gerçekten çok teşekkür ediyorum. Mecliste böyle bir tartışmanın yapılıyor olabilmesi için fırsat verenlere de gerçekten teşekkür ediyorum.

Buradaki asıl tartışmanın konusunun cemevi olması çok da önemlidir, aslında cemevi olması çok önemlidir. Bizim Hacı Bektaş Veli Anadolu Kültür Vakfımız 13 Mart 1998 tarihli Bakanlar Kurulu kararıyla kamu yararına çalışan vakıf olarak vergi muafiyeti tanınarak kamu yararına çalışan vakıf statüsü verilmiştir. Doğal olarak tüm bu 6 maddenin üzerinde konuşulan her şey aslında bizim vakfımız tarafından zaten gerçekleştiriliyor yani belediyeleri olsun, ilgili mercileri olsun... Ya, bizim üzerimizden belediyeler çok rahatlıkla cemevleri arsası tahsis edebiliyorlar, rahatlıkla suyu verebiliyorlar çünkü Sayıştay denetiminden zaten muaflar yani dolayısıyla, bu konuşulan bütün maddeler, bu madde de dâhil... Öncelikle bunu söyleyeyim, hani, bu yüzden çok daha geçerli olması gerektiğini düşünüyorum. Bizim düşüncemiz şu yönde: Hani, bu mabetler, bu cemevleri bir ihtiyaçtan doğmuştur yani bu Alevi vakıfları olsun, dernekleri olsun bunlar neden ortaya çıktı? Yani siz hayatınızda hiç duydunuz mu? “Sünni kültür dernekleri” diye bir dernek duydunuz mu? Yani bu derneğin ortaya çıkmasında bir sorun var; ortada bir eşitsizlik, bir sorun var ki böyle bir dernek kuruluyor ve hak arama mücadelesine giriyoruz. Biz yirmi sekiz otuz yıldır... Yani ilk kurulan Alevi derneklerinden bu yana bir ihtiyaçtan dolayı doğmuştur. Nedir bu ihtiyaçlar? Köylerden kente göçtükten sonra bir ibadet etme sorunu, dede bulma sorunu çünkü hepimiz biliyoruz ki işte, 1980 darbesinden sonra bütün... İşte, dedelerden falan hepsini biliyoruz, sakallarının kesildiğini, neler yapıldığını, hepsini biliyoruz; katliamlar oldu, bunların hepsini yaşadık. Ne dede bulabildik ne cem yapılabilecek yerler. Hani, küçüklüğümüzde gecekondularda falan gizli saklı yerlerde cemlere katıldığım olmuştur benim de babamla birlikte. Dolayısıyla, bu cemevinin varlığının artık bu saatten sonra toplumsal olarak zaten bir gerçekliği vardır; hani, biz zaten siyaseten değil, toplumsal bir barıştan tarafsız.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Peki, teşekkür ediyoruz.

HACI BEKTAŞ VELİ ANADOLU KÜLTÜR VAKFI GENEL SEKRETERİ BÜLENT NURULLAH GÜLTEKİN – Hemen bitiriyorum Başkanım.

Dolayısıyla bundan önce, bunun akabinde, cumhuriyetin 2’nci yüzyılına girerken AKP ya da arkadaşlar, diğer bütün partiler gerçekten Aleviler için bir şey yapmak istiyorlarsa cemevinin bir yasa metni içerisinde ibadethane olarak kabul edilmesini ve bu tartışmaların bundan sonra yapılması gerektiğini düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sağ olun.

MADDE 20- 14/3/2013 tarihli ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanununa aşağıdaki ek madde ek-lenmiştir.

“EK MADDE 6-(1)Cemevlerinin aydınlatma giderleri Kültür ve Turizm Bakanlığının bütçesine konulacak ödenekten karşılanır.”

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Abdullah Bey, aslında 20’yi de izah ederseniz 18 ve 20’yi birlikte değerlendirelim, bağlantılı maddeler çünkü.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Tamam Başkanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – 20’yi de bir zahmet izah edin, sonra arkadaşlarımıza söz vereyim ben.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Evet, 20’nci maddemiz de Başkanım, yine her ne kadar bazı yargı kararları uygulamalarında atıfla Diyanet İşleri Başkanlığımız tarafından ödeniyor olsa bile mevcut, şimdi 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu’na herhangi bir farklı uygulama şeyi oluşmasın diye bir teklif maddemiz var: “Cemevlerinin aydınlatma giderleri Kültür ve Turizm Bakanlığının bütçesine konulacak ödenekten karşılanır.” diyoruz ki hem bir bütünlük olsun ve aynı uygulamadan bütün cemevleri faydalansın hem de bundan sonraki süreçte herhangi bir tartışma konusu olmasın diye arzu ediyoruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Paylan, 2 maddeyle ilgili toplu görüşünüzü... Ayı ayrı oylayacağız ama.

Buyurun.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Kültür ve Turizm Bakan Yardımcımız burada. Şimdi, bir kurum ihdas edilecek bildiğimiz kadarıyla, bu konuda bir bilgi var mı sizde? Yani sonuç olarak bir kararnameyle bu oluşacak ama Bakanlığınız mı bu hazırlığı yaptı, yoksa Cumhurbaşkanlığı mı bu hazırlığı yapıyor? Bu konuda bir bilgi verirsiniz sevinirim.

Şu açıdan soracağım: Şimdi, bu, “Cemevleri Kültür Daire Başkanlığı” adı ne olacaksa, şu anda basına sızan bilgilerden bunu biliyoruz. Şimdi, bir, buranın Kültür ve Turizm Bakanlığına bağlı olması sizin görüşünüz müydü, yoksa Cumhurbaşkanlığının görüşü müydü? İkincisi, şunu soracağım: Şimdi, Diyanet İşleri Başkanlığıyla, mesela, Sünni Müslümanların ibadethaneleri merkezleştirildi yani devletleştirildi ve Diyanet İşleri Başkanlığı bütün bu yereldeki bütün yapıları kontrol ediyor ve diyelim ki ne söyleyeceklerse, Diyanet ne söylerse onu vaaz ediyor. Haktan, hukuktan, adaletten bahsetmiyor mesela çoğu zaman. Arkadaşlarım muhabbet ediyorlar ama... Şöyle, cemevlerinin de bu anlamda merkezleştirilmesi ve bir merkezden yönetilmesi nasıl olacak? Nasıl bir yapı düşünüyorsunuz? Nasıl bir kurul düşünüyorsunuz? Ve bu kurul Diyanete benzer -yani bir başka kötü bir örnek olarak söylüyorum tabii ki- yapı olarak mı konumlandırılacak, bu anlamda atamalar mı yapacaksınız cemevlerine ve bu cemevlerine atama yaptıktan sonra maaşlarının devlet tarafından verilmesi aynı zamanda bu kişilerin devlet memuru olması anlamına mı gelecek? Devlet memuru olurlarsa da diyelim ki merkezden onlara ne söyleniyorsa onları mı vaaz edecekler Alevilere bu anlamda? Ve bunun da yani nasıl ki Sünnilere bence cumhuriyet tarihi boyunca hani merkezleştirilmesi ve tek elden bir vaaz verilmesi bu anlamda nasıl merkezleşmenin kötü bir örneği olarak ortaya çıktıysa Alevilerde de benzer bir uygulamayla mı karşı karşıya kalacağız? Bakın, şunu söyleyeyim: Şimdi, memlekette kaç imam var bilmiyorum, 100 bine yakın imam var sanıyorum, değil mi? Yanlış bilmiyorum.

KEMAL BÜLBÜL (Antalya) – Hoca, hoca; imam değil.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – “Hoca” mı deniliyor?

KEMAL BÜLBÜL (Antalya) – Evet.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Tamam, “hoca”. 100 bin hoca diyelim.

Şimdi, hepimizin vergileriyle bu ödeniyor. Şimdi, ben biliyorum ki cemevleri de yani Aleviler de dedelerinin asla ve asla devlet memuru olmasını istemiyorlar. Yani biz, mesela, Hristiyanlar olarak da papazlarımızın devlet memuru olmasını istemiyoruz çünkü kutsal kitaplar adaletten bahsederler ama devletler her zaman adil davranmazlar, devletlerin yöneticileri her zaman adil davranmazlar, ayrımcı davranabilirler. Oysa din insanları adaletten bahsederler ama merkezîyetçi bir yapıyla eğer ki siz yani bu dedeleri de devlet memuru hâline getirirseniz devlet ne diyorsa onu diyen dedeler hâline getirebilirsiniz; nasıl ki hocalar bu anlamda böyle vaaz ediyorsa. Bu açıdan, biz, mesela, papazlarımızın devlet memuru olmasını istemiyoruz çünkü haktan, hukuktan, adaletten bahsetmelerini istiyoruz. Ben hocaların da devlet memuru olmasını bu anlamda doğru bulmuyorum. Önemli olan, vakıfların, cemevlerinin örgütlenmesi, burada din insanlarını kendi habitatları içinde yetiştirmeleri, kendi doğal ilişkilerinde yetiştirmeleri. Bu statüler kendi içlerinde veriliyor çünkü devletin ihdas edeceği bir statü değildir, kendi içlerinde bu statüler oluşuyor, oluşturulması gerekir. Buradaki yapacağınız uygulamalarla bu geleneksel veya tarihî anlamda oluşmuş bu yapıları dağıtacağınızı düşünmüyor musunuz? Ya, bu anlamdaki görüşlerinizi merak ediyorum Sayın Kültür Bakan Yardımcısı.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Şöyle yapalım: Şimdi, vakit olarak biraz sıkışmış durumdayız, çok sayıda maddemiz var. Yarın, biliyorsunuz, Genel Kurula bir önceki tartıştığımız kanun gelecek, ertesi gün bütçe görüşmeleri başlıyor, bu gece geç saatlerde de olsa bitirmek zorundayız. Bu maddelerden sonra da madde ihdasları var, önergeler var, oldukça yoğun bir gündemimiz var doğrusu. Şunu rica edeceğim bütün arkadaşlarımızdan: Çok şeyler ifade edildi ve defalarca tutanaklara geçti, bundan sonraki konuşmalarda mümkün olduğunca -takdir sizlerin elbette ama- daha verimli bir çalışma düzeni bakımından tekrarlardan kaçınarak sorularımızla katkıda bulunursak memnun olurum doğrusu. Bunu da bir Başkan olarak hepinize tavsiye ediyorum. Böyle tek tek cevap vermeyelim şimdi, bütün soruları alalım, not edelim, topluca bir cevap isteyeceğim Abdullah Bey’den, daha sonra Bakan Yardımcımızdan.

Şimdi, Sayın Kaboğlu’na söz vereyim.

Buyurun.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Teşekkürler Sayın Başkan.

15 ve 16’da konuşmadığım için onları da kapsamına alan bir konuşma yapacağım.

Şimdi, bu maddelere göre, 15 ve 16 ve şimdi görüştüğümüz maddelere göre; cemevlerinin masrafları, giderleri, onarım ve diğerleri belediye bütçesinden ve il özel idaresi bütçesinden karşılanacak. Bu karşılama, tabii, Anayasa’nın 127’nci ve 126’ncı maddesine giriyor bu alanlar ama bir de Anayasa’nın 136’ncı maddesi var. Bu da Diyanet İşleri Başkanlığı bütçesi. Şimdi, Anayasa’nın 73’üncü maddesinde “Vergi yükü adaletli ve dengeli bir biçimde dağıtılır.” diyor. Bu Anayasa maddeleri karşısında, doğrusu Diyanet İşleri bütçesinden cemevlerine pay vermek yerine o amaçla bütçe oluşturuluyor. Dinî hizmetler amacıyla belediyeden -ki belediye bütçesinin amacı mahallinin ortak ihtiyaçlarını karşılamaktır ya da il özel idaresinin hizmetleri köye yol yapmak, okul inşa ettirmektir- bütçenin amaç dışı kullanımı ve Diyanet İşleri Başkanlığı bütçesinin ise bu tarafa aktarılmaması hem Anayasa’nın ilgili maddelerine ve 73’üncü maddesine aykırılık teşkil etmektedir.

Bu, tabii, Anayasa’nın 10’uncu maddesi açısından, kanun teklifinin cemevlerinin giderlerini karşılamayı, onların ibadethane niteliğini reddederek öngörmesi eşitlik ilkesine uygunluğunu göstermez. Zira böylece başta Sünnî inancı gelmek üzere diğer bazı inançları resmî olarak tanıyan devlet Alevî inancını resmî olarak inkâr etmiş olarak Anayasa’nın 10’uncu maddesinde öngörülen kanun önünde eşitlik ilkesini ihlal etmiş olacaktır. Şimdi, bu açıdan bakıldığı zaman tabii 10’uncu madde de devreye giriyor. Soruyu soracağım kanun öneri sahiplerine ama bu düzenlemeyle bir önceki konuşmamda üçlü kazanım, eylemsel kazanım, düşünsel kazanım, hukuksal kazanım, Adalet ve Kalkınma Partisinin de

katkıda bulunduğu bu kazanımlar karşısında bunun gerisine düşen bir düzenleme, bunlarla çelişen bir düzenleme ve bunları yadsıyan bir düzenleme. Sorum şu: Avrupa Sözleşmesi'nin 14'üncü maddesine girmeden, ayrımcılık yasağını öngören ki bunu da bizim 10'uncu maddeyle birlikte onu da ihlal ediyor...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Hocam iki dakikanız kaldı, sorularınızı sorarsanız.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Tabii, sorumu soracağım.

Acaba bu metni yazanlar tabii, Kültür ve Turizm Bakanlığı bütçesinden de pay ayrılması esasen Anayasa'nın 64'üncü maddesine aykırı demek ki maddeler silsilesi genişliyor.

Bir dokunulmayan madde 136, esas madde 136, Diyanet İşleri Başkanlığını düzenleyen. Bu teklifi yazanlar neden Anayasa'nın Diyanet İşleri Başkanlığını düzenleyen 136'ncı maddesinin o kapsayıcılığını dikkate almadı? Oysa Anayasa'nın 11'inci maddesi bu teklifi yazanları da bağlıyor, yasama, yürütme, yargı organlarını. Anayasa'nın üstünlüğü ilkesi esasen burada 136'ncı maddenin kullanılmasını gerekli kılıyordu.

Teşekkür ederim

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Kemal Bülbül, buyurun lütfen.

KEMAL BÜLBÜL (Antalya) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Şimdi, bu 2 maddeyle cemevlerinin elektrik, su gibi temel hizmetleri ya yerel yönetimlerin inşafına, inisiyatifine ya da lütfuna veya bir tanımsızlık yani isterse ya da ne diyor? “İndirimli, meclis kararıyla indirimli veya ücretsiz” Mesela, niye ücretsiz değil de indirimli kavramı var orada? O bir yana, şimdi biz baştan beri sorunun bütünselliğinden ve bu bütünün parçalarının birbirini etkilediğinden söz ediyoruz. Bu anlamda bir eğitimci olarak eğitim alanında buna dair çok büyük bir sorunun olduğunu... Aleviler Türkiye’de Türk ve Türkmenler, Kürtler, Araplar ve Romanlardan oluşur, 4 etnik grup vardır Aleviler içerisinde. Bu etnik gruplardan sadece Türk ve Türkmenlerin ana dille ibadet ve ana dille eğitim hakları vardır. Kürt, Arap, Roman toplumunun ne ana dilde eğitim ne de ana dilde ibadet hakları maalesef yoktur ve basında, yayında, sözlüklerde, televizyonda, günlük dilde, sokak dilinde, siyaset dilinde, kamusal alandaki dilde Alevi toplumuna ait çok çeşitli, sayamayacağım kadar çok hakaret, nefret suçu, aşağılama anlamına gelecek ama günlük dilde çok ulu orta kullanılan... Bir örnek vereyim: Aptal. Aptal bizim “Abdal”ımızın küfürleştirilmiş hâlidir, bu kanıtlarıyla da ortadadır ama bu literatüre dair bir tarama, bu literatürün daha erdemli, daha olgun bir şekilde dönüşmesi maalesef düşünülüyor.

Şimdi, biz “Zorunlu din dersi kaldırılın.” diyoruz ama eğitim programının kendisinin tamamı zorunlu din dersine dönüşmüş durumda. Burada eğitim programının yeniden yapılanması, mevcut yürürlükteki eğitim programının iptal edilip bunun yerine, eğitimin paydaşlarının, tüm toplumsal ve etnik ve inançsal grupların katılımıyla tartışılarak yeni, demokratik, laik, eşitlikçi, kapsayıcı, ana dilleri ve inançları reddetmeyen, hiçbir kimliği övmeyen, hiçbir kimliği dövmeyen, hiçbir kimliğe sövmeyen bir eğitim programı oluşmalı, tıpkı Anayasa gibi.

Aslında bizim örgün eğitim programımız vardı, dergâhlarda ve ocaklar marifetiyle yürütülürdü. Bu örgün eğitim programı 12 ilimden oluşurdu ve bu 12 ilim Hacı Bektaş dergâhında da diğer dergâhlarda da yürütülürdü. Bunun mesela bir tanesi, buradaki derslerden bir tanesi de hitabet dersi idi. Burada kutsal kitaplar da okutulurdu, Arapça ve Farsça da okutulurdu. Neden? Çünkü iletişim diliydi o zaman, çünkü bölgenin bir tür ekonomi dili, bir tür dönüşümcü diliydi. O anlamda, bu diller de öğretilirdi. Ve Aşık Veysel’in dediği gibi: “Tevrat’a bak, İncil’e bak / Dört kitabın dördü de hak. / Hakir görüp ırk ayırmak / İnsanlıkta yüz karası.” Biz 4 kitabı okurduk, bilirdik, sayardık lakin yolu, erkânı kendi usulümüz,

erkânımız üzerine yürüttükdük. Şimdi, burada usulden erkândan söz ediliyor ama erkânın kendisinin kabulüne dair ciddi bir imtina söz konusu. Zaten Selçuklu'dan, Osmanlı'dan bu yana devam eden ocak sistemini berhava etme... Alevilik ocak sisteminden oluşur, buradaki her Alevi bir ocağın talibi ya da bir ocağın yürütücüsü; ya ocağın piri, mürşidi ya da talibidir. Bu ocak sistemi şu anda dağıldığı için asıl bu tartıştığımız konular ortaya çıkıyor. Ocak sistemi dağıtılmasaydı zaten, Alevilik, bir şekilde kendi kendini devridaim ettirecek, kendini döndürecek ve yürütülecek seviyede ve nitelikteydi.

Dolayısıyla, tekrar söylüyorum ben. Bu yasa, bu 2 madde yerel yönetimlerin inisiyatifine ve bir belirsizliğe bırakıyor. Tekrar söylüyorum: Alevilik sorunu sadece cemevlerine birtakım şeyler tanımaktan ibaret değil, çok makropolitik bir sorundur; bu makroölçekte ele alınması gerekir. Bunun dışındaki yaklaşım sorunu bir şekilde savsaklamak anlamına gelir.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Sibel Özdemir, buyurun lütfen.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bir önceki maddelerle ilgili sorularınızı da sorabilirsiniz.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Evet, eğitimle ilgili bir konu vardı, Sayın Bülbül de zaten oraya geçiş yapıtı.

Birincisi, mülkiyet sorunu, Sayın Tutdere'nin sorduğu. Onu, Sayın Bakan Yardımcısı böyle bir devir işlemi olmayacağını... Ama belki açıklık getirmek adına, tutanaklara geçmesi açısından da buna açıklık getirilebilir.

Diğeri, tabii, ben gündüz de konuştum açılış konuşmalarında. Bu, belediyelerle ilgili düzenlemelerde zaten belirtmişim; sosyal demokrat belediyelerde, belediye meclislerinde ya da birçok belediyede belediye meclisinin kararıyla bu tür cemevlerine yönelik birçok hizmet, bakım, onarım ya da masraflarının karşılanması noktasında düzenlemeler var fiilen ama bu bir yasal çerçeve içerisinde tekrar düzenlendi. Tabii, Kültür ve Turizm Bakanlığı, en çok tartışılan konu bu, o kapsamda bir bütçenin ayrılması. Tabii, burada kültürel ve turistik bir yaklaşıma indirgenmesi değil de inanç temelli bir yaklaşımla ve kamu kaynaklarının bütün vatandaşlar için, bütün inançlar için adil dağılımı noktasında belki Diyanetin yapısı ve bütçesi yeniden tartışılabilir. Bu da çok bu Komisyonun değil de -dediğim gibi- alt komisyonlarla detaylı tartışılması gereken bir konu.

Bir de eğitim konusu, tabii, önemli bir konu. O da yine gerçekten detaylı tartışılması gereken, sadece Alevi yurttaşlar değil, tüm inançlar için tartışılması gereken temel bir alan. Burada şöyle bir sorun var -bir önceki oturumda imam-hatip konusu açıldığı için- şimdi, ortaöğretim sınavına girdikten sonra öğrenciler belli puanlarla yerleştirme yapıılıyor ancak o belli puanlarla yerleşemeyen öğrenciler evlerine en yakın okullara yönlendiriliyorlar, daha doğrusu zorunlu olarak atanıyorlar. Doğal olarak, imam-hatip okullarına da yerleştirilen farklı inançlardaki... Hani, böyle bir ayrım olmadığı için öğrenciler arasında, böyle bir zorunluluk buradan kaynaklanıyor ve böyle bir sorun yaşıyor Alevi vatandaşlarımızın çocukları. Bunda belki temel bir düzenlemeye gidilebilir ama bu eğitim sisteminin -ve dediğim gibi, bu Komisyonun değil de- eğitim alanının detaylı tartışması gereken bir alan. Ben bunları eklemek istemişim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ederim.

Sayın Ali Kenanoğlu...

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Evet, teşekkür ederim Sayın Başkan.

Alevilerle ilgili, cemevleriyle ilgili son görüşlerimizi ifade ediyoruz, son madde. Şimdi, ben de tabii şunu sormak istiyorum öncelikle: Bir defa bu kanun metninde olmasa da Cumhurbaşkanının açıklamış olduğu bir Alevi-Bektaşî kültür ve cemevi başkanlığından bahsediliyor. Sanırım bu maddeyi onlar yürütecekler yani bütünüyle oranın yürüteceği bir iş. Tabii benim merak ettiğim ya da cevabını aradığım şu: Şimdi, burada Cumhurbaşkanı dedi ki: “Muhtarlıklara ait, belediyelere ait, derneklere ait, vakıflara ait ve federasyonlara ait cemevlerinin yönetimini burası yapacak.” Yani Alevi-Bektaşî kültür ve cemevi başkanlığı, beyanatı burada duruyor, eksik söylediyse bilemiyorum çünkü yazılı bir yerden okudu. Bu nasıl olacak? Hani, onu söylemek istiyorum çünkü şu anda federasyonlar, vakıflar, dernekler ve onların yönettiği cemevleri var. Onların mülkiyetine mi el konulacak, nasıl olacak; mesele bu.

Diğer taraftan, tabii şunu söyleyelim: Evet, dedelere maaş bağlanması meselesi vardı. Tabii, burada, Alevi inancında sadece dedeler yok, onu da söyleyeyim yani. Alevi inancında kadınlar da posta oturur ve cem yürütürler, ibadet yürütürler yani analar da vardır. Hatta Hünkâr Hacı Bektaş Veli şöyle der: “Erkek-dişi sorulmaz muhabbetin dilinde /Hakk’ın yarattığı her şey yerli yerinde /Bizim nazarımızda kadın-erkek farkı yok/ Noksanlık da eksiklik de sizin görüşlerinizde.” Dolayısıyla burada sistem tümüyle dedelik sıfatı üzerinden yürütülüyor ama Alevi toplumunun bir posta oturan kadın ve inanç, ibadet yürüten ana gerçekliği de var, bu sürekli göz ardı ediliyor, bunu hatırlatma gereği hissettim ama bunu söylerken analara da maaş bağlayın, onları da devlet memuru yapın babında söylemedik tabii. Çünkü bir bütün olarak biz dedelerin de anaların da kendi özgün inançsal yapılarımız içerisinde, kendi “el ele el-Hakk’a” düsturu içerisinde, kendi ocak sistemi dede, talip, pir, mürşit ilişkisi içerisinde bu hizmetlerin yürütmesi gerektiğini kabul ediyoruz. Dedeler buraya bir maaş sistemi içerisine girip bir devlet memurluğu ilişkisi olduğu takdirde bütünüyle bu sistemin çökeceğini ya da bu inançsal sistemin bir şekilde ortadan kaldırılacağı ya da sistematige gireceği, kendi özünden koparılacağı konusunda sadece bizim değil, bu konuyla ilgili birçok kurumun da görüşleri var.

Şimdi, değerli arkadaşlar, tabii, bu sorunun çözümü meselesi var. Bu sorunun çözümü meselesi de bizim açımızdan demokratik bir anayasayla mümkündür. Yani böyle palyatif çözümlerle ya da Alevi toplumunun hakikatine uymayan birtakım kanun değişiklikleriyle mümkün değildir. Bir bütün olarak demokratik bir anayasa, din ve devlet ilişkilerinin belirlendiği demokratik ve laik bir anayasayla olması gerekiyor. Şimdi, burada örneğin biz şunu söylüyoruz: Yani bunun uygulandığı ülkeler var -işte arkadaşlar da zaman zaman örnek verdi- Avrupa ülkelerinde devletin dinî kurumu yoktur bizdeki Diyanet gibi, devletin din memuru da yoktur bizdeki hocalar gibi, cami hocaları gibi; devletin ibadethaneleri de yoktur, bu mümkün değildir, böyle bir şey yoktur; bizim de önerdiğimiz sistem budur, Diyanet İşleri Başkanlığı ortadan kaldırılmalıdır. Bir devletin dinî kurumu olmaması gerekir. Demokrasiye ve işte, Anayasa’nın 2’nci maddesine tam da burada aykırılık başlıyor. Bunun yerine, bizim önerdiğimiz inanç hizmetleri kurulu oluşturulmalıdır ve bütün inançsal kesimlerin temsil edildiği bir kuruldan bahsediyoruz. Bu kurulun Avrupa’nın çeşitli ülkelerinde de örnekleri var. Ama bu kurul şu demek değil, yani ibadethanelere sahip, ibadethaneleri yöneten, bütçeleri olan, işte, Mercedes makam arabaları olan bir kurul üyelerinden veya kurul başkanlarından filan bahsetmiyoruz. Tamamıyla, devlette inançlar, dinler arasındaki ilişkiyi ve inançların kendi arasındaki sorunların çözümü konusunda bir hakemlik görevi üstlenecek bir kuruldur ve ayrıca Avrupa’daki ülkelerde olduğu gibi, kimi demokratik ülkelerde olduğu gibi zorunlu inanç vergisinden vazgeçilmelidir. Bizim şu anda genel bütçe üzerinden Diyanete aktarılan para zorunlu inanç vergisidir. İnanan, inanmayan herkesten alınıyor ama burada da işte biz tam da bir gönüllülük esasına dayalı, herkesin inandığı kuruma aktarabileceği bir inanç vergisini öneriyoruz ve bunun da işte bahsetmiş olduğumuz kurul tarafından organizasyonunun yapılması gerektiğini söylüyoruz.

Sonuçta şunu da söyleyeyim arkadaşlar: “Aleviler üzerinde ayrımcılık yapılmıyor.” meselesinde bir çalışma yapılmış, ODTÜ’den yapılmış bir çalışmaydı, çok dikkat çekiciydi. Alevilere soruyorlar yani esas muhataplarına soruyorlar “Siz ayrımcılığa uğruyor musunuz?” diye, cevap büyük oranda “Evet.” “Peki, nerede ayrımcılığa uğruyorsunuz?” diyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Başkanım bitiriyorum, son bir dakika.

“Parklar hariç her yerde.” yani “Parklar hariç, bildiğiniz o parklar hariç her yerde ayrımcılığa uğruyoruz.” diyor ve işin ilginç tarafı, örneğin, çok dikkat çekici bir şey, buna mezarlıklar da dâhil yani mezarlıklarda da ayrımcılığa uğradığını Aleviler ifade ediyorlar. Bunun da bilinmesi gerekiyor.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum, sağ olun.

Sayın Abdurrahman Tutdere, buyurun.

ABDURRAHMAN TUTDERE (Adıyaman) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Şimdi, değerli arkadaşlar, özellikle bu teklifin bu şekliyle yasalaşmasıyla birlikte, bu teklifin yasalaşmasından sonra yapılacak cemevleri için teknik olarak ve pratik olarak bir sorun görünmüyor ancak şu anda bizim de ve buradaki vakıf başkanlarının da dernek başkanlarının da kafasında gerçekten soru işaretleri var. Abdullah Bey özellikle şu anda hâlihazırda yapılan cemevleri var ve bunların arsaları var. Bu cemevleri ve bu arsaların durumu ne olacak? Mesela, somut olarak ben söyleyeyim size: Adıyaman’da, diyelim ki Yunus Emre Mahallesi 1 no.lu parselde yaklaşık 4.500 metrekairelik bir arsa Hacı Bektaş Veli Anadolu Kültür Vakfı adına kayıtlı ve bu cemevi arsasının üzerinde de şu anda, tabii, imar planında olmadığı için kaçak vasfında üç dört katlı bir bina var yani bunun müstemilatı da var. Bunun hukuksal statüsü ne olacak? Bu kanuna eğer bu mevcutların durumuna ilişkin bir geçici madde eklenmezse bunların statüsü tartışmalı hâle gelecek. Ve mesela, burada diyorsunuz ki işte: “Elektrik ve su giderleri karşılanacak.” Peki, bu durumda yani şehir imar planlarında gösterilmeyen, mülkiyeti vakıflara ait olan cemevleri bundan faydalanabilecek mi yani siz bu yasayla bunların elektrik ve su parasını ödeyebilecek misiniz veya talep edilse ödenecek mi? Bu soruların cevaplandırılması gerekiyor, yarın öbür gün bu kanun uygulamada yeni sorunlar çıkarmasın. Bunun üzerine tartışılması gerekiyor, bu işin de aydınlığa kavuşturulması gerekiyor. Yani “Yok.” demekle olmuyor, yarın problem çıkacak çünkü bunların hiçbiri imar planında şu anda cemevi değil. Yeni bir imar planı çalışması yapılırsa da mülkiyetler sorun olacak yani siz özel mülkü burada imar planını değiştirerek ibadethane yeri yapacaksınız veya cemevi yapacaksınız, özel mülkünü de elinden almış olacaksınız. Yani burada tartışılması gereken konular var, bunların aydınlığa kavuşturulması lazım. Özellikle bu soruların cevabını ben sizden bekliyorum. Kültür ve Turizm Bakan Yardımcımız da orada, net bir şekilde cevap vererseniz, tutanaklara da geçerse en azından bu konudaki şüpheleri de gidermiş oluruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Zeynel Özen.

ZEYNEL ÖZEN (İstanbul) – Teşekkürler Başkan.

Şimdi, arkadaşlar, önceki konuşmamda da söylemiştim, siz Alevi inanç sistematüğini bilmediğiniz için yani özel olarak arkadaşlarla konuştuğumda, başka partilerden arkadaşlarla konuştuğumuzda “Ya, bu iyi niyetli bir şey, bir başlangıçtır.” diye söyleniyor ama sistematüğünü bilmedikleri için. Çünkü

Alevilikte ocak sistemi var ve dede, ana, pir, mürşit ilişkisi var ve özellikle de kırsal alanda her dede veya pir, ana ancak kendi talibine hizmet edebilir, cem yaptırabilir. Sizin bunların hiçbirinden haberiniz yok. Haberiniz olmadığı için yani bu yasa teklifi aslında Alevilerin içine konulmuş bir bombadır arkadaşlar. Göreceksiniz bunu, gerçekten bir bombadır ve bu, ileride göreceksiniz, çok büyük sorunlara neden olacak. Ben özelde olan bir şeyi anlatayım size: Şimdi, ben Maraşlıyım. Maraş büyükşehir statüsüne geçti. Şimdi, normal olarak, işte, köy statüleri kaldırıldı. Köy statüleri kaldırıldığı için hoparlör çekildi, tüm mahalle sayılıyor. Mahalle hoparlörü çekildiği zaman bizim köylüler gidiyorlar, kaymakama başvuruyorlar, mülki amir odur. Diyorlar ki: “Bakın, çektiniz bu hoparlörleri, duyurular, şu bu, belediyenin... Eyvallah ama burada ezan okunmayacak, ezan okutmayacaksınız çünkü biz Alevi köyüz, bizde cami de yok, namaz da yok.” “Tamam.” diyorlar, “Olmaz.” diyorlar, “Öyle bir şey olmaz.” diyorlar. Bakın, bir defa ezan okunuyor, yine gidiyorlar Kaymakama diyorlar ki: “Siz, ezan okundu bu...” “Bir yanlışlık olmuş.” diyorlar, bir iki hafta sonra tekrar oluyor. Bu sefer köylüler -yani başta da söylemişler- hoparlörlerin tüm kablolarını kesiyorlar ve şimdi, tüm mülki amirlere, belediyeye gittiklerinde hangi cevabı alıyorlar biliyor musunuz? “Siz hizmet istemiyorsunuz çünkü siz hoparlörleri kestiniz.” Yani bu sorunlar yaşanacak arkadaşlar, bu sorunlar yaşanacak. İşte “Ayrımcılık yapmıyoruz.” diyorsunuz, ondan sonra yolunu yapmıyorlar, şunu yapmıyorlar, bunu yapmıyorlar. Siz bu şeyi bilmediğiniz...

Dedeler... Maaşlı olan bir dedenin erkânına kimse katılmaz, kimse rızalık vermez. Bunu bile bile işte “Dedeye maaş vereceğiz, yok elektriğini, şuyunu...” Sadece menfaat üzerinden Alevileri kazanmaya çalışıyorsunuz. Yapacağımız, hak ve hakikati sürdüren bu Alevilerin yolunu sürdürürken onların yasal güvenceye getirerek Aleviliğin kendi özgün ayakları üzerine, özgün şekilde Aleviliğin yaşaması olmalıdır. Başka... Sizin ben bu getirdiğiniz şeylerin bir çözüm getirmediğini, bunun palyatif çözümler olduğunu buradan size söylüyorum, bunu zamanla göreceğiz, ne büyük bir yanlış yaptığımızı siz de göreceksiniz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sizin kısa bir şey olursa.

Buyurun.

ALEVİ VAKIFLARI FEDERASYONU GENEL BAŞKANI HAYDAR BAKİ DOĞAN – 18’inci maddeyle ilgili burada 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 15’inci maddesine “ve cemevlerine” ibaresi eklenerek düzenleme yapılması uygun görülüyor ama bizim önerimiz burada 5393 sayılı Belediye Kanunu’ndaki “ibadethane” kelimesinin yerine “cami, cemevi, kilise, sinagog, mescid ve havraların” eklenmesi; madde 20’de de Alevi Bektaşî ibadet, kültür ve erkân hizmetlerinin yürütüleceği cemevi aydınlatma giderlerinin Kültür Bakanlığınca karşılanması... Bununla ilgili de 5784 sayılı Yasa’nın geçici 17’inci maddesinin üçüncü fıkrası “Güvenlik amacıyla yapılan sınır aydınlatmalarına ait tüketim giderleri, İçişleri Bakanlığı bütçesine konulacak ödenekten, toplumun ibadetine açılmış ve ücretsiz girilen ibadethanelere ilişkin aydınlatma giderleri ise Diyanet İşleri Başkanlığı bütçesine konulacak ödenekten karşılanır.”

İstanbul Esenyurt’ta bulunan Erenler Eğitim ve Kültür Vakfı Cemevinin Mayıs 2015’te açmış olduğu dava... Elektrik faturaları ödenmediği gerekçesiyle BEDAŞ tarafından cemevi icraya verilmiş ve cemevi yönetimi karşı dava açarak icrayı durdurmuştu. Cemevi yönetiminin cemevlerinin Alevilerin ibadethanesi olduğu için elektrik giderlerinin devlet tarafından karşılanması istemiyle açtığı davada 2019 Şubat ayında Danıştay 13. Dairesi Erenler cemevinin elektrik giderlerinin Diyanet bütçesinden karşılanması gerektiğine kanaat getirdi.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Peki, teşekkür ediyorum.

Bunları zaten ifade etmiştiniz, tekrar ifade ettiniz.

Abdullah Bey, buyurun.

Sorulara cevap verebilirsiniz.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Çok teşekkür ediyorum.

Kısa kısa, evet, Sayın Başkanım. Özellikle, ortak olarak bütün milletvekillerimizin ara vermeden önce de ileri sürülmüştü...

Öncelikle şu hususu söyleyelim arkadaşlar: Mevcut şu anda hâlihazırda faaliyetlerini yürütmekte olan gerek vakıf gerek dernek gerek şahıs gerek Hazine üzerinde mülkiyet konumu neyse hiçbir şeyini biz değiştirmiyoruz. Bu maddelerin -8'inci madde, 15, 16, 17, 18 ve 20- hiçbirinde mevcut, şu anda hâlihazırda faaliyetlerini yürütmekte olan cemevlerinin mülkiyet konumuyla ilgili hiçbir değişiklik yok. Yani kişiye ait olabilir, bağış olabilir, dernek adına olabilir, vakıf adına olabilir, köy tüzel kişiliği adınadır, belediyeye geçmiş olabilir, Hazine mülkiyetinde olabilir, tescil dışı alanda olabilir, artık yolda olabilir, vesaire yani bu konumlarıyla ilgili hiçbir değişikliği mülkiyet hakkında yapmadığımızı açıkça ifade etmek istiyorum; bu maddelerin hiçbirinde yok.

İki; 8'inci maddeyle beraber artık bölgede, ilde, ilçede ve beldede hâlihazırda cemevi olarak kullanılan, faaliyetlerini yürüten yerler artık bir plan tekniği açısından bir hak kazanıyor, isim hakkı; artık cemevi ismiyle beraber kavramsal manada 3194 sayılı İmar Kanunu uygulamasında bölge planlarında yer alıyor artık. Eskiden orası belediye hizmet alanıydı, bir kültür merkeziydi, camiydi, parktı, okuldu her neyse yani mevcut şu andaki planlarda orası bir şeydi ancak bir şekilde cemevi yapılmıştı, daha sonra bölge planlarında böyle gösteriliyor. Artık teklifle beraber buralar cemevi olarak planlarda işlenmiş olacak artık, resmî plan kayıtlarına giriyor.

Üçüncüsü, hocam, tabii, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 15'inci maddesinde içme suyu ve kullanma suyunun Anayasa ve kanunlar nezdinde belediyelere verildiğini ifade etmek isteriz. Burada insani kullanım hakkının, anayasal bir insani yaşam hakkının bir parçası olan insani kullanım hakkı da dâhil olmak üzere belediyeler sadece cemevleri değil, mabetler, eğitim kurumları, yurtlar, okul pansiyonları ve hastaneler; bunların özelliklerini belediye Meclis kararıyla kendisi belirleyecek, kimi yerde bu bedavadır özelliğine göre, konumuna göre, kimi yerde bu yüzde 50 indirimlidir, kimi yerde yüzde 25 indirimlidir; özel hastane olabilir, kamu hastanesi olabilir; kullanım şekline göre... Okul ve pansiyon dediğimiz yani belediye beldenin... 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 14 ve 15'inci maddelerindeki görev, yetki, sorumluluklarına baktığımızda 8'inci, 9'uncu maddesine baktığımızda beldedeki hemşehri gruplarının talep, istek, ihtiyaçlarının karşılanması ve buna göre de faaliyet yürütmesi diyor. Dolayısıyla bölgenin, beldenin, ilçenin, ilin o belediye hizmetleri noktasında aynı zamanda Alevi Bektaşî kardeşlerimizin kullandığı cemevi var; ihtiyacı, konumu kimi yerde orada sadece cem yapılan, semah yapılan her ne kadar Zeynel Bey "Siz bilmezsiniz." dese de pir nedir biliriz, şah nedir, onu da biliriz, dede nedir, ana nedir onu da biliriz çünkü benim akrabam değilseler de komşularımdı yani evlerinde çıkıp yemeklerini yedik, ne olduklarını gördük yani kavramsal. Belki aynı inanç sistemi sistematğinde değildik ama burada o tür ritüellerin tanımlaması, konumlamasıyla ilgili biz bir müfredat çalışması yapmıyoruz burada. Biz hâlihazır, şu andaki o cemevi statüsünün hem imar hukuku açısından hem mülkiyet hukuku açısından hem de diğer ihtiyaç duyulacak yapım, bakım, onarım, diğer ihtiyaçları nasıl sağlarız, bunu çalışıyoruz. Bununla ilgili biz tarif ediyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ederiz Abdullah Bey.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Bir maddeyle de son verelim.

ABDURRAHMAN TUTDERE (Adıyaman) – Cevap alamadık da Başkanım, mevcutların imar planına cem olarak işlenmeyenlerin su, elektrik giderleri karşılanacak mı?

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Hepsi karşılanacak efendim, tanımlandı artık. Dolayısıyla kendileri bu mevcut şey içerisinde müracaatlarını yapmak suretiyle belediyelerde önce bölge planlarında bunları işleyecekler, o statüyü kazanacaklar, zaten cemevi statüsüyle beraber tamamı şu andaki faaliyet alanı içerisinde inşallah teşkilat kanunu da çıkacak.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Kanuni bir hak doğacak mı? Çok önemli ama Sayın Başkan.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, Abdullah Bey, teşekkür ediyoruz. Gayet teferruatlı bir açıklama oldu.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Bir de şunu da tarif edelim: Son cümle, Garo Bey’in de ilk sorusuydu bu.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Bizim mevcut, buradaki cemevlerimizde görev yapacak sadece hep dede, işte efendime söyleyeyim, şah, ana onları tarif etmiyoruz biz, sadece onlar üzerinde yapmıyoruz. Onların...

ZEYNEL ÖZEN (İstanbul) – Şah diye bir şey yok.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Şah diye bir şey yok.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Yani şimdi efendime söyleyeyim ismi belki farklı bir şekilde olabilir de biz oraya girmiyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bence hiç bu tartışmalara girmeyelim Abdullah Bey, lütfen.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – İhtiyaçları sadece temizliktir, efendime söyleyeyim bahçıvanlıktır, ne bileyim oranın bir teknik bağda hizmet verecek elbette bir çalışanları olacaktır, bir şeyler olacaktır. Bu tarifle beraber bir yapısal bağını da konumu da inşallah o başkanlığımız da belirleyecektir.

Arz ediyorum Başkanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Nilgün Hanım hiç konuşmadı. Bir kısa söz talebi var.

ZEYNEL ÖZEN (İstanbul) – Sayın Başkan, bir soruma cevap alamadım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bir saniye Nilgün Hanım konuşsun.

Buyurun.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Ben şöyle bir cemevlerinin imar planına işlenmesiyle ilgili ilave de bir şey söylemek istiyorum. Böylece şu da olmuş olacak: Diyelim ki mevcut cemevi imar planı işlendi, ömrünü kaybetti, yıkıldı; yıkıldığında da plana işlendiği için oraya illaki cemevi yapılmak zorunda kalacak bundan sonraki süreçte.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Başka bir maddede “Kullanılamaz.” diyor.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Aslında, bu da böyle bir garanti altına da alınmış oluyor. Bu anlamda da Başkanım, çok olumlu görüyorum ben.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

ZEYNEL ÖZEN (İstanbul) – Bir soruya cevap vermedi.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Hangi sorunuza cevap vermedi?

ZEYNEL ÖZEN (İstanbul) – Başkanım, Abdullah Bey’e bir soru soracağım, ona da cevap versin de...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun.

ZEYNEL ÖZEN (İstanbul) – Şimdi, Diyanetin devasa bir bütçesi var. Yani o camilerin, personelin, şeyin giderleri oradan karşılanıyor. Şimdi, siz Kültür ve Turizm Bakanlığına bağlı Alevi-Bektaşî Kültür ve Cemevi Başkanlığı kuruyorsunuz. Şimdi, bunun bir bütçesi olacak mı? Bunun bir bütçesi olacak mı? Onu da...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, teşekkür ediyorum.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Bütçesi de olacak, kadrosu da olacak, buna göre bir teşkilat yapısı da olacak.

ZEYNEL ÖZEN (İstanbul) – Neye göre ama neye göre?

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Efendim, ortaya çıktığında göreceğiz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Şu anda bir şey söylemek zor o konuda yani.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Yani benim şu andan böyle bir çerçeve vardır deme imkânım yok bu manada ama şunu da...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yapılacak işlemleri belli ama.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Hayır, bakın, şunu da ifade etmek istiyorum: Bakın, arkadaşlarımız mevcut haklarını...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Abdullah Bey, saat ona geliyor, toparlayalım.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – ...bir başka şeyle kıyaslayarak yol yapmayın arkadaşlar. Mevcut hakların ne olduğu noktasında tanım yapalım.

Diyanetin... Bakın, ben şu anda söylüyorum arkadaşlar, İstanbul gibi yerde şu anda imam olarak, müezzin olarak kadro bekleyen cemaatimiz var, Diyanetin de ihtiyaçları var o konuda.

VELİ AĞBABA (Malatya) – E, çıkaralım o zaman.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Hayır, bir sınır belirlemeye gerek yoktur Vardır, yoktur, çoktur, azdır diye.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum, sağ olun Abdullah Bey.

Bir de Bakan Yardımcımıza da kısa bir söz verelim, tamamlayalım bu tartışmayı, Bakan Yardımcımız da kısaca bir...

Buyurun.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKAN YARDIMCI NADİR ALPASLAN – Sayın Başkanım, sayın vekillerim; saygılar sunuyorum. İyi akşamlar.

Burada dile getirildiği için ben şu anda en azından çerçevesi belli olmuş şekliyle Alevi-Bektaşî Kültür ve Cemevi Başkanlığından bahsetmek istiyorum. Tabii, bu daha son hâlini almadığı için şu şöyledir, bu böyledir demem mümkün değil ama yapılan çalışmalar... Burada tüm kamu kurumları, Cumhurbaşkanlığı da dâhil, Bakanlığımız, Maliye Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, tüm kurumlar, ilgili taraflar çalışıyorlar. Burası Kültür ve Turizm Bakanlığımıza bağlı nasıl ki TİKA gibi, Yurtdışı Türkler gibi, Strateji Başkanlığı gibi genel müdür statüsünde bir başkanlık olacak. Bu başkanlığın içerisinde tabii, kendi kadroları, personeli olacak. Buranın temel görevi bu kanunda getirilen -biraz önce vekillerimiz

de söylediler- belediyelerin, özel idarelerin yetersiz kaldığı bakım, tadilat, onarım, elektrik gideri ve benzeri tüm lojistik desteklerin eksik kalan yerlerde tamamlanmasına yönelik olarak çalışma yapacak. Yine, cemevlerinin taleplerine bağlı olarak onların temizlik, bakım ve benzeri iş ve işlemlerinin, yürüten işlerinin yürütmesine, idamesine bağlı olarak çalışma yapacak. Asla cemevleriyle arasında bir hiyerarşik ilişki olmayacak, tamamen bir muhataplık ilişkisi yani cemevlerinin temel ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik bir kamudaki muhataplık kısmında olacak yani ibadet veya inanca yönelik herhangi bir görevi ve fonksiyonu olmayacak. Yine, bununla bağlantılı olarak yayındı, araştırmaydı birtakım faaliyetler varsa bunlara yine destek olacak. Böyle bir çerçeve olacak.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Gayet açık, sarıh ifade ettiniz.

Teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, 18’inci madde üzerinde 1 adet önerge vardır, okutup işleme alıyorum.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Vergi Usul Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin 18’inci maddesinin kanun teklifi metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Rıdvan Turan

Garı Paylan

Mersin

Diyarbakır

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 15’inci maddesinin 6’ncı fıkrasının 2’nci bendinde hâlihazırda “meclis kararıyla Mabetlere” indirimli veya ücretsiz olarak içme ve kullanma suyu verildiği belirtilmektedir. Hastaneyle benzeri bir kategori gibi cemevlerini buraya ek yapmak bir inanç merkezi için abesle iştirgaldir. Cemevleri Alevilerin bir inanç mabedidir. Burada olması gereken ilgili maddenin 6’ncı fıkrasının 2’nci bendindeki “mabetlere” ibaresi, “cami, mescit, cemevi, kilise, havra vb. ibadethanelere” ibaresi olarak değiştirilmelidir. Dolayısıyla Alevilerin cem ibadetlerini yerine getirdikleri cemevlerine ibadethane statüsünü tanımayan bu kanun teklifi metninden çıkarılmalıdır.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

20’nci madde üzerinde 1 adet önerge vardır, okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Vergi Usul Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin 20’nci maddesinin kanun teklifi metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Rıdvan Turan

Garı Paylan

Mersin

Diyarbakır

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu’na bu Ek 6’ncı maddenin eklenmesi yerine ilgili kanunun Geçici 6’ncı maddesinin 3’üncü fıkrasında yer alan “ibadethanelere” ibaresinden önce gelmek üzere “cami, mescit, cemevi, kilise, havra vb.” ibaresi eklenmesiyle cemevlerinin elektrik giderlerinin karşılanması da diğer ibadethanelerle eşit bir statüde olmalıdır. Dolayısıyla Alevilerin cem ibadetlerini yerine getirdikleri cemevlerine ibadethane statüsünü tanımayan bu kanun teklifi metninden çıkarılmalıdır.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Böylece, cemevlerine ilişkin tartışmayı tamamlamış olduk.

Ben bir Komisyon Başkanı olarak böyle bir tartışmada başkanlık yapmaktan onur duyduğumu belirtmek isterim. Kim ne derse desin tarihî bir adım atılmıştır, “cemevi” kavramı ilk defa kanuni bir statü kazanmıştır. Eksikler olabilir, farklı bakış açıları olabilir, gelecekte farklı talepler elbette tartışılabilir, gündeme getirilebilir, Genel Kurulumuzun da tabii ki takdiriyle, onayıyla yasalaşması hâlinde -tarihî bir adım- demokratikleşme yönünde toplumumuzun çoğulcu yapısının kabulü ve yaşanması, herkesin inançlarını daha rahat bir ortamda yaşaması noktasında önemli katkılarda bulunacağına yürekten inanıyorum, şimdiden Komisyonumuz adına da hayırlı olsun diyorum.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – İlk düğme yanlış iliklendi.

MADDE 9 – 24/11/1994 tarihli ve 4046 sayılı Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 31 - Bu maddenin yayımı tarihinden önce ve bu Kanun hükümleri çerçevesin-de, Türkiye Denizcilik İşletmeleri Anonim Şirketi ve Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demir Yolları İşletmesi Genel Müdürlüğüne ait bazı limanların işletme hakkı verilmesi/devri yöntemiyle özelleştirilmeleri neticesin-de imzalanan kırk dokuz yıldan az süreli sözleşme süreleri, bu kanunun yayımlandığı tarihten itibaren en geç on beş gün içerisinde bu maddenin dördüncü fıkrasının (a) bendinde belirtilen mali bilgileri gösteren yeminli mali müşavirlerce tasdik edilmiş belgelerle birlikte başvuruda bulunulması ve bu maddede öngörü-len diğer şartları yerine getirmeleri koşuluyla, hakkın başlangıç tarihinden itibaren ve bir defaya mahsus ol-mak üzere kırk dokuz yıla kadar uzatılır.

Özelleştirme İdaresi Başkanlığı tarafından, başvuru ekindeki belgeler esas alınarak bu maddenin dördüncü fıkrası uyarınca 15 gün içerisinde yapılacak değerlendirmeyi müteakiben başvuruda bulunan iş-letmecî şirketlere, ek sözleşme imzalanmak üzere, üç ayı geçmeyecek şekilde süre verilir. Ek sözleşme imza-lanabilmesi için işletmecî şirketlerin işletme hakkını doğuran sözleşmeden kaynaklanan tüm mali yükümlü-lüklerini eksiksiz yerine getirmiş olmaları ve işletme hakkını doğuran sözleşmeden kaynaklı olarak açılmış davalardan feragat etmeleri şarttır.

İşletme hakkı verilmesi/devri sözleşmesinin süresinin kırk dokuz yıla uzatılmasına ilişkin ek sözleş-me, Özelleştirme İdaresi Başkanlığı tarafından 2 nci madde uyarınca işletmecî şirketlerin sözleşmeye davet edilmesinden itibaren en geç üç ay içinde imzalanması şartıyla yürürlüğe girer. Ek sözleşmede süre uzatımı, ek sözleşme bedeli ve ödeme koşulları ile ilgili hususlar dışında özelleştirme sözleşmesini değiştirecek her-hangi bir hükme yer verilemez. Özelleştirme sözleşmesinde yer alan özelleştirme bedeli ve diğer ödemelere ilişkin hükümler uygulanmaya devam olunur. Ek sözleşme ile ilgili olarak Danıştay’dan görüş alınmaz. Ek sözleşme ile uzatılan süre yatırım süresine eklenmez.

Ek sözleşme bedeli,

a)İşletmecî şirketlerin, 1 Ekim 2021 - 30 Eylül 2022 dönemine ilişkin ola-rak, 26/12/1992 tarihli ve 21447 mükerrer sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği Sıra No:1 ile belirlenen tekdüzen hesap planına göre düzenlenmiş gelir tablolarında yer alan net satışlar, iştiraklerden ve bağlı ortaklıklardan elde edilen temettü gelirle-ri hariç olmak üzere diğer faaliyetlerden olağan gelir ve kârlar ile olağandışı gelir ve kârların top-lamının yüzde onbeşinin uzatılan yıl sayısı ile çarpılması,

b)İşletme hakkı devri/verilmesi sözleşmelerinde belirlenen işletme hakkı bedellerinin (ABD Doları cinsinden işletme hakkı bedelleri sözleşme imza tarihlerindeki Merkez Bankası döviz satış kuru üzerinden Türk Lirasına çevrilir), sözleşmelerin imzalandığı tarihteki Tüketici Fiyat Endeksi ile bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla en son açıklanan Tüketici Fiyat Endeksi arasındaki değişim oranı üzerinden güncellenmesi, güncel değerin işletme hakkı devri/verilmesi sözleşmelerinde belirlenen işletme hakkı süresine bölünmesi ve bu şekilde bu-lunan yıllık işletme hakkı bedelinin uzatılan yıl sayısı ile çarpılması,suretiyle hesaplanan bedel-lerden yüksek olanı esas alınarak tespit edilir.

İşletmeciler, ek sözleşme bedeline ilave olarak uzatılan işletme hakkı süresi içinde her yıl, Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği Sıra No:1 ile belirlenen tekdüzen hesap planına göre düzenlenmiş gelir tablolarında yer alan net satışlar, iştiraklerden ve bağlı ortaklıklardan elde edilen temettü gelirleri hariç olmak üzere diğer faaliyetlerden olağan gelir ve kârlar ile olağandışı gelir ve kârların toplamının yüzde beşini hasılat payı olarak Özelleştirme İdaresi Başkanlığına öder.

Bu maddenin dördüncü fıkrasına göre tespit edilecek ek sözleşme bedelinin vadeli olarak ödenmesinin talep edilmesi halinde bedelin asgari yüzde yirmi beşi ek sözleşme imza tarihinde peşin, vadeye bırakılan tutarı azami on iki ayda bir ödeme yapmak kaydıyla en çok otuz altı ayda ve eşit taksitlerle, vadeye bırakılan tutar üzerinden ödeme tarihleri itibarıyla hesaplanacak vade farklarıyla birlikte ödenir. Ek sözleşme bedelinin vadeye bağlanan tutarına taksit ödeme tarihleri itibarıyla en son açıklanan Tüketici Fiyat Endeksi yıllık değişim oranı ile Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksi yıllık değişim oranının ortalaması alınarak bulunan vade farkı uygulanır. Taksitlerden birinin vadesinde ödenmemesi halinde ek sözleşme feshedilmiş sayılır. Bu durumda işletmeciler şirkete ek sözleşme gereği ödenen bedeller de dahil herhangi bir bedel iadesi yapılmaz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, şimdi 9’uncu madde hususunda izahat istemeyeceğim doğrusu çünkü maddenin teklif metninden çıkarılmasına ilişkin 2 adet önergemiz var, onları okutup oylarınıza sunacağım.

Teşekkür ediyoruz katkıda bulunan herkese. Sivil toplum kuruluşlarımıza, vekillerimize, üyelerimiz dışında gelip katkıda bulunan herkese de çok teşekkür ediyorum, sağ olun.

Evet, 9’uncu madde üzerinde önergeleri okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/4680) esas numaralı Kanun Teklifi’nin 9’uncu maddesinin teklif metninden çıkarılmasını ve diğer maddelerin buna göre teselsül ettirilmesini arz ve teklif ederiz.

Salih Cora

İbrahim Aydın

Ahmet Kılıç

Trabzon

Antalya

Bursa

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahibi:

Muhammet Naci Cinisli

Erzurum

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Önergenin gerekçesini okutuyorum:

Gerekçe:

Öngörülen düzenlemenin daha detaylı bir biçimde incelenmesini teminen teklif metninden çıkarılması amaçlanmıştır.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Böylece, 9'uncu madde teklif metninden çıkmıştır.

MADDE 10- 9/12/1994 tarihli ve 4059 sayılı Finansal İstikrar ile Bazı Düzenlemeler Hakkında Ka-nuna 1 inci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki 1/A maddesi eklenmiştir.

“Fiyat İstikrarı Komitesi

MADDE 1/A- (1) Fiyat istikrarının kalıcı olarak tesis edilmesine ve sürdürülmesine katkı sağlamak amacıyla Fiyat İstikrarı Komitesi kurulmuştur.

(2)Fiyat İstikrarı Komitesi, Hazine ve Maliye Bakanı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı, Sanayi ve Teknoloji Bakanı, Tarım ve Orman Bakanı, Ticaret Bakanı, Strateji ve Bütçe Başkanı ile Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Başkanından oluşur.

(3)Fiyat İstikrarı Komitesi, gerekli görmesi halinde ilgili sivil toplum kuruluşları, üniversiteler ve özel sektör temsilcilerini toplantılarına davet edebilir.

(4)Fiyat İstikrarı Komitesinin görev ve yetkileri şunlardır:

a)Para ve maliye politikaları arasındaki eşgüdümü gözetmek suretiyle fiyat istikrarını sağla-maya yönelik yapısal politika önerileri geliştirmek,

b)Fiyat istikrarını tehdit eden riskleri izleyerek alınması gereken tedbirleri belirlemek ve ilgili kurum ve kuruluşlar tarafından uygulanmasını sağlamaya yönelik kararlar almak,

c)Kamu tarafından belirlenen ya da yönlendirilen fiyatların fiyat istikrarı odağında uygu-lanmasını sağlamaya yönelik kararlar almak.

(5)Fiyat İstikrarı Komitesinin sekretarya hizmetleri, Hazine ve Maliye Bakanlığınca yürütülür.

(6)Fiyat İstikrar Komitesinin ve Sekreteryanın çalışma usul ve esasları üyesi bulunan kurum ve kuruluşların görüşü alınarak Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından belirlenir.

(7)Fiyat İstikrarı Komitesi, görev alanına giren konularla ilgili her türlü bilgi ve belgeyi, kamu kurum ve kuruluşlarından isteme yetkisine sahiptir. Kamu kurum ve kuruluşları, talep edilen bilgi ve belgeyi Fiyat İstikrarı Komitesinin belirleyeceği şekil ve süre içerisinde vermekle yükümlüdür.”

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bir sonraki maddemiz 10'uncu madde, fiyat istikrarı komitesinin kuruluşuna ilişkin.

Abdullah Bey, bunu siz mi izah edeceksiniz?

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Ederim Başkanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – 10'uncu maddeyle ilgili izahat istiyoruz.

Buyurun.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Evet, değerli Başkanım, 10'uncu maddeyle ilgili olarak... Mevcut, daha önceden Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle kurulmuş olan ve bir şekilde kendisine verilen bu tür görevleri yapmakta olan fiyat istikrarı komitesi, Anayasa Mahkememizin 1/6/2022 tarihli ve 2021/85 esas sayılı, 2022/60 sayılı kararıyla iptal edildi. Bu da yetki yönünden... Çünkü bu tür özellik arz edecek görev, yetki ve sorumluluk alanları belirli olan kurumların, yapıların mutlaka bir kanunla kurulması gerektiği noktasında bir gerekçeyle iptal edildi. Tabii, gerekçenin de karşılığında bu mahiyette mevcut Anayasa'mızın 120 ve 123'üncü maddesinde belirtildiği üzere, kanunilik ilkesi kapsamı içerisinde bir madde ihdas ettik. Bu maddede de 4059...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Anayasa Mahkemesi “Kanun hükmünde kararnameyle olmaz.” dedi, bunun “Kanunla olması gerekir.” dedi.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Herhangi bir içerik tartışmasına girmediyse dolayısıyla bunun bir kanunla düzenlenmesi gerektiği noktasında karar verildiği için bir kanunla düzenlemesini, aynı şekilde 4059 sayılı Finansal İstikrar ile Bazı Düzenlemeler Hakkındaki Kanun’un 1’inci maddesinden sonra gelmek üzere 1/A maddesini getiriyoruz. Tabii, buradaki mevcut esas tartışma konusu, geneli üzerinde yapılan tartışmada da olduğu üzere, Merkez Bankasının görev alanıyla ilgili acaba bir ihlal söz konusu olabilir mi, orada bir yetki çatışması meydana gelebilir mi diye itirazlar söz konusu oldu. Biz bu yönüyle olmayacağını düşünüyoruz çünkü artık mevcut eski dönemden yani Rusya-Ukrayna Savaşı ve pandemi öncesindeki normal ekonomik piyasalardan, uluslararası ekonomik piyasalardan bahsetmiyoruz. Artık Rusya-Ukrayna Savaşı’yla beraber ve pandeminin etkisiyle beraber tedarik zincirlerinin ciddi manada kırıldığı, belli emtialara ve belli ham maddelere ulaşımında çok büyük zorlukların ve aşırı fiyat artışlarının söz konusu olduğu ve birçok yerde siyasi argüman olarak ikili ilişkilerin çok daha farklı değerlendirildiği bir dönemden geçiyoruz. Dolayısıyla geçtiğimiz bu dönem itibarıyla sadece Merkez Bankasının fiyat istikrarını sağlamasında parasal görevleri ve parasal piyasaları yönetmenin dışında Maliyenin ve diğer bakanlıkların... Burada kuruluş amacına baktığımızda Hazine ve Maliye Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Tarım ve Orman Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı, Strateji ve Bütçe Başkanlığı ve Merkez Bankasından oluştuğunu görüyoruz. Yani çok daha fonksiyonlu, çok daha farklı bir dönemden geçiyoruz. Örnek vermiştim geneli üzerinde, düşünün ki Sayın Cumhurbaşkanımızın güçlü iradesi ve ikili ilişkileriyle beraber bir tahıl koridoru oluşturulamamış olsaydı dünya tahıl piyasasındaki ton başı 700 dolarlara çıkan fiyat, bu ilişki ağı ve bu tahıl koridorunun kurulmasıyla beraber şu anda 230-240 dolarlara kadar düştü. Dolayısıyla sadece para politikaları açısından bu durumun değerlendirilmemesi gerektiğini düşünüyoruz, bu yönüyle önemli bir ihtiyacı karşıladığımı düşünüyoruz efendim.

Arz ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Garo Paylan, buyurun.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bakan Yardımcımız da burada, isterseniz...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – İlave edeceğiniz bir şey var mı?

Buyurun.

HAZİNE VE MALİYE BAKAN YARDIMCISI CENGİZ YAVİLİOĞLU – Sayın Başkanım, kıymetli milletvekilleri, değerli arkadaşlar; şimdi, burada, tabii, tartışma konusunun merkezinde Merkez Bankasının görev ve sorumlulukları içerisinde olan fiyat istikrarı ile Fiyat İstikrarı Komitesinin görevlerinin çıkışıp çıkmadığı hususu... Fiyat İstikrarı Komitesi taslak metninde belirtildiği üzere fiyat istikrarının kalıcı olarak tesis edilmesini ve sürdürülmesine katkı sağlamak... Dolayısıyla şu şekilde düzenlenmedi madde: “Fiyat istikrarının kalıcı olarak tesis edilmesine ve sürdürülmesini sağlamak.” Katkı sağlamak anlamında...

Sonraki maddelerde para ve maliye politikaları arasındaki eş güdümün gözetilmesi suretiyle fiyat istikrarının sağlanmasına yönelik yapısal politik önerileri geliştirmek maddemiz var. Dolayısıyla buradaki ana unsur, birincisi, maliye ve para politikaları arasında eş güdümün sağlanması bu görev ve sorumlulukları içerisinde. İkincisi, kamu tarafından belirlenen ya da yönlendirilen fiyatların fiyat istikrarı odağında uygulanmasını sağlamaya yönelik kararların alınması.

Malumunuz olduğu üzere kamu tarafından elektrik ücretleri, doğal gaz ve abonman ücretleri, ilaçlar, muayene ücretleri, süt, çay, şeker gibi destek alımları, üniversite harçları, harç ücretleri, şans oyunları, tren biletleri ve benzeri gibi birçok konuda fiyatları belirleme, yönetme, yönlendirme fonksiyonu

mevcut. Dolayısıyla burayı belirlerken fiyatların istikrara kavuşması açısından, hem Maliye tarafından hem Hükümet tarafından -Maliyeyi de kastederek Hükümet tarafından- ve para politikaları tarafından bir eş güdümün sağlanması suretiyle kalıcı bir fiyat istikrarının oluşturulması amacı güdülmüştür.

Diğer bir husus, burada olduğu gibi yani Merkez Bankası Başkanının bu komite içerisinde varlığı bir temsiliyettir. Yani para politikaları tarafının diğer bakanlıklarla birlikte eş güdümü sağlama amaçlı bir araya geldikleri bir komite. Benzer ilişkiler yine Merkez Bankası Kanunu'nda mevcut yani Merkez Bankasının temel fonksiyonu olan bankanın temel amacı fiyat istikrarını sağlamaktır. Banka fiyat istikrarını sağlamak için uygulayacağı para politikasını ve kullanacağı para politikası araçlarını doğrudan kendisi belirler. Burada, hiçbir şekilde, bir ortaklaşma, görev ve sorumlulukları paylaşma gibi bir şey söz konusu değildir. Bizim burada yapmak istediğimiz şey: Bir, eş güdümün sağlanması; iki, para politikası dışındaki maliye araçları ve arz yönlü sınırlılıklar, kısıtlar üzerinden fiyatlara etki edecek unsurları belirlemek, bunun üzerinde çalışmak.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ederiz.

Tutanaklara gayet sarıh bir şekilde buradaki maksadı ifade etmiş oldunuz.

HAZİNE VE MALİYE BAKAN YARDIMCISI CENGİZ YAVİLİOĞLU – Sayın Başkanım, küçük bir şey daha söyleyeyim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Toparlarsak iyi olur.

HAZİNE VE MALİYE BAKAN YARDIMCISI CENGİZ YAVİLİOĞLU – Bankanın Hükümetle ilişkilerini belirleyen diğer görev ve sorumlulukları da var. Mesela, bunlardan biri, Hükümetle birlikte enflasyon hedefini tespit eder, yine Hükümetle beraber buna uyumlu olarak para politikasını belirler.

Yine, diğer bir husus...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bu Merkez Bankası Kanunu'nda geçen hükümlerden mi bahsediyorsunuz?

HAZİNE VE MALİYE BAKAN YARDIMCISI CENGİZ YAVİLİOĞLU – Tabii, banka Hükümetin mali ve ekonomik müşaviri görevini yerine getirir.

Diğer bir husus, hükümetle birlikte Türk lirasının iç ve dış değerini korumak için gerekli tedbirleri almak gibi bir fonksiyonu var Hükümetle beraber. Yine, banka fiyat istikrarını sağlama amacıyla çelişmemek kaydıyla, hükümetin büyüme ve istihdam politikalarını destekler. Dolayısıyla, bu yönleriyle Bankanın hükümetle iş birliği, bu komite üzerinde de eş güdümü sağlanmış olacak.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Peki, teşekkür ediyorum.

Gayet sarıh bir şekilde anlattınız.

Buyurun Sayın Paylan.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Cengiz Bey, ben de tam o konuyu vurguluyacaktım. Yani bu en son söylediğiniz, işte, “Enflasyon hedefini belirler hükümetle birlikte.” dediniz değil mi, en son Merkez Bankasının görevleri arasında? Şimdi, Merkez Bankamızın enflasyon hedefi kaç Cengiz Bey? Ben size söyleyeyim, yüzde 5. Enflasyon hedefi yani hükümetinizle birlikte belirlediği enflasyon hedefi yıllık -bakın, aylık değil, yanlış anlayabilir arkadaşlar- yüzde 5.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Hangi dokümanda bu? Yeni orta vadeli programa bakın yani.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hayır, onu demiyorum. Şu anda Merkez Bankasının sitesine bakın, enflasyon hedefi olarak yüzde 5 yazar, yıllık hedefi. Hâlâ öyle duruyor, ben baktım, yüzde 5 hedefi. Şimdi, bunu hükümetimizle birlikte...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Onu bir kontrol edelim lütfen.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bakın, buyurun, bakın.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Nerede yazıyor?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Merkez Bankasının sitesine bakın, hedefi yüzde 5.

Şimdi, bu hedefi belirledi ve değiştirmede. Şimdi, siz bana diyorsunuz ki: “Biz Fiyat İstikrarı Komitesini kuracağız, işte, buraya çeşitli bakanlıklardan temsilciler gelecekler ve bunlar fiyat istikrarını sağlayacaklar.” Şimdi, değerli arkadaşlar, bakın, kanunla fiyat istikrarını sağlamakla sorumlu bir kurumumuz var, kanunla o görevi o kuruma vermişiz, “Sen para politikası araçlarını etkin bir şekilde kullan ve fiyat istikrarını sağla.” demişiz. Şimdi, biz o kurumu boşa düşürdük. Merkez Bankasının şu anda bu görevini yapması imkânsız çünkü vesayet altında, emirle, talimatla iş yapıyor ve Merkez Bankasının fiyat istikrarını sağlama konusunda Ortodoks iktisadi politikalar çerçevesinde tek bir aracı vardır: Faiz politikası. Faiz politikasını kullanma olasılığını tarumar ettiniz, yok ettiniz, öyle bir silahı olmadığı için, şu anda bunu da piyasa gördüğü için enflasyon resmî olarak yüzde 83, sokağın enflasyonu yüzde 183.

Şimdi, öyle bir şey de yapıyorsunuz ki bunu o zaman da eleştirmiştim, Lütfü Bey’in bakanlığı zamanında bu kurulduğunda, “Fiyat İstikrarı Komitesi” adında bir komite kuruyorsunuz yani Merkez Bankası Yasası’nda siz de okudunuz yani fiyat istikrarını sağlamakla sorumlu kurumumuz Merkez Bankası iken bu temel amacının adını alıyorsunuz, adını. Yani adı “fiyat istikrarı” olan temel görevini alıyorsunuz, başka bir kuruma veriyorsunuz. Ya, algı olarak bile -zaten fiiliyatta biliyoruz ama- yani bu isimden başka bir isim bulamadınız mı? Yani başka bir isim olamaz mıydı diye size sormak isterim, bu bir. Zaten fiiliyatta Merkez Bankasının artık fiyat istikrarını sağlamak gibi bir görevi kalmamıştır, böyle bir iddiası da yoktur. Ve ne yapıyor, bakın, faiz silahı olmadığı için de Cengiz Bey, değerli arkadaşlar, ne yapıyor? Polisiye tedbirlerle fiyat istikrarını sağlamaya çalışıyorsunuz. Yani faizi düşürmüş gibi yapıyorsunuz ama öbür taraftan da kredi vermeye çalışanları dövmeye çalışıyorsunuz, krediyi nereye yönlendireceğinize siz karar veriyorsunuz. Kim düşük faizle kredi alacak, kim yüksek faizle kredi alacak, siz belirliyorsunuz. Kredi verilmemesi için de her türlü regülasyonu her gün ortaya koyuyorsunuz. Ya, son bir yılda faiz politikasıyla ilgili kaç regülasyon çıkardığının sayısını siz biliyor musunuz? Ben vallahi sayamıyorum artık. Onlarca regülasyon yaptınız yani faizi düşürme karşılığında kredi verilmemesi için veya kimlere kredi verilebilmesiyle ilgili onlarca regülasyon yaptınız. Bu kadar regülasyonun olduğu bir yerde piyasaların, ekonominin sağlıklı bir şekilde işleme şansı yoktur ve fiyat istikrarı, değerli arkadaşlar, bakın, ekmek kadar yani hava kadar, su kadar ihtiyacımız olan bir konu. Neden? Fiyat istikrarının olmadığı bir yerde ekonominin sağlıklı işlemlerinden bahsedilemez. Bakın, ben size söyleyeyim, şimdi, çıkın piyasaya, fiyat yok şu anda piyasada biliyor musunuz? Fiyat yok. Bırakın istikrarını, fiyat yok. Yani akşamdan diyor ki... Bakın, eskiden bir liste yapardık -ben ticaretten gelen bir insanım- “Bu listenin geçerliliği bir aydır.” derdi biliyor musunuz? Hani bir liste yapardınız, gidip piyasaya bakacağım, bir aylık size geçerlilik süresi verirdi listede. Şimdi bu fiyat “Akşama kadar geçerli.” diyor. “Şu anda sana bu malı 10 lira olarak söylüyorum ama bugün için geçerli, yarın gelersen bilmem.” diyor.

Bizim piyasamızda bir gelenek vardı bilirsiniz, vadeli uygulama yani piyasamız vadeli dönerdi ya; üç aylık çek, iki aylık çek, beş aylık çek peşin gibi sayılırdı piyasamızda. Şimdi gidin, akşamdan sabaha vadeli bir mal alamazsınız. Bu anlamda, piyasada fiyat yok, yarınki fiyatın istikrarının güvencesi yok.

Siz, Hazine ve Maliye Bakan Yardımcısı olarak bu komite... Bakın, daha önce de Sayın Berat Albayrak...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Toparlarsanız...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Beş dakika mı verdiniz?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, bir madde görüşüyoruz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Peki.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Konuşurken zaman farklı akıyor; dinlerken daha uzun, konuşurken daha kısa.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Tamam, doğru. Bir dakikada hemen toparlıyorum.

Yani şunu söyleyeceğim: “Finansal İstikrar ve Kalkınma Komitesi” adında “FİKKO” olarak bir kurum kurmuştu biliyor musunuz, aynı kurumları toparlamıştı Sayın Berat Albayrak bundan dört yıl önce; daha sonra başka isimle kurdunuz, şimdi başka bir isimle kuruluyor.

Arkadaşlar, kurum kurarak istikrar sağlanmaz. Yapmamız gereken, ehil ellerde bu fiyat istikrarının sağlanması ve bu fiyat istikrarını sağlayacak kurumun işlemlerini sağlamaktır. Tabii ki Hükümetle koordinasyon içinde, para ve maliye politikalarının eş güdümüyle fiyat istikrarı sağlanır, bundan bir şüphe duymuyorum ama esas olarak, Merkez Bankasının bu anlamda işlemlerini sağlamadan fiyat istikrarının sağlanacağını asla düşünmüyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Süleyman Girgin, buyurun lütfen.

SÜLEYMAN GİRGİN (Muğla) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bildiğiniz gibi, 2021 yılının Haziran ayında yayımlanan Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle Fiyat İstikrarı Komitesi kuruldu. Bu Komite ilk toplantısını ancak altı ay sonra 2021 yılının sonunda yapabildi. 2022 yılı Ağustos ayında ise Anayasa Mahkemesi söz konusu Komiteyi kuran kararnameyi iptal etti. Şimdi, bu torba kanunla, kararname yerine kanunla Fiyat İstikrarı Komitesi kurulmaya çalışılıyor. Bakanlıkların, Merkez Bankasının, ucube hükümet sisteminin aylardır çözemediği fiyat istikrarı sorununu bu Komitenin çözeceği bekleniyor olmalı ki ısrarla bu Komite tekrar kurulmak isteniyor. İlginç bir tesadüftür ki Fiyat İstikrarı Komitesi kurulduğundan beri yani Haziran 2021’den beri fiyatlar en istikrarsız dönemini yaşamakta.

Şimdi, hepimiz biliyoruz ki bu Hükümetin bakanlarının hepsi bir karar aldıklarında “Sayın Cumhurbaşkanının talimatıyla” diye lafa başlıyorlar. Amasra’daki maden cinayetinde bile Cumhurbaşkanı talimatıyla bölgeye gittiklerini söylediler. Görüldüğü üzere, ülkede âdeta kimsenin hiçbir şey bildiği yok, kimsenin uzmanlığının hiçbir değeri yok. O yüzden, kanun çıkarıp uğraşıp bir komite kurmaya da gerek yok. Her şeyi bildiğini zanneden tek kişi var; Merkez Bankasına, bakanlara, bürokratlara, tüm vatandaşlara ne yapması gerektiğini o söylüyor, ona göre hiç kimsenin kendine ait bir düşüncesi ve iradesi yok, olamaz.

Şu çok açık arkadaşlar: Fiyat istikrarı için ısrarla komite kurmaya kalkmak ekonomi yönetiminin ve Merkez Bankasının görevini yapamadığının da ispatıdır. Merkez Bankası Kanunu’na göre “Bankanın temel amacı fiyat istikrarını sağlamaktır. Banka, fiyat istikrarını sağlamak için uygulayacağı para politikasını ve kullanacağı para politikası araçlarını doğrudan kendisi belirler.” Ancak, Merkez Bankası yüzde yüz talimatla hareket ettiği, başkanları ve yöneticileri sürekli değiştirildiği ve Merkez Bankası Para Politikası Kurulu bilinçli olarak felç edildiği için, ne iş yapacağı belli olmayan bir komiteyle hiperenflasyon sınırına gelen fiyat hareketlerine bir çare aranmaya çalışılıyor. Merkez

Bankasına saraydan talimat vererek fiyat istikrarını bozuyor, arkasından da Fiyat İstikrarı Komitesini kurarak fiyatları kontrol altına alacağınızı düşünübiliyorsunuz. Ekonomi yönetiminin ve yüzde yüz talimatlı para politikasının başarısızlığını işlevsiz ve ucube bir komiteye yıkarak suçu komiteye mi atmak istiyorsunuz, bilemiyoruz. Anlayabildiğimiz kadarıyla, Merkez Bankası işleyişi felç edilince enflasyonla, daha doğrusu hiperenflasyonla mücadele için bir imaj çalışması yapılması gerektiği düşünülmüş; amaç “Hiperenflasyon, Hükûmetin değil, satıcıların, marketlerin, çiftçilerin suçudur.” algısını oluşturmak herhâlde. Bu Komite, marketlere görevli göndermek, soğan, patates fiyatları artarsa depoları basmak, uçuşa geçen girdi maliyetlerine karşı özel sektöre zam yapmamaları için baskı yapmak gibi işlerle mi uğraşacak? Eğer bunlardan sonuç alınamazsa konuyu dış güçlere atıp Avrupa’daki yüzde 7, yüzde 8 enflasyonu gözümüze öcü gibi göstermeye mi çalışacak? Ne yapacağı, nasıl çalışacağı belli olmayan bir komite ısrarla kurulacak; bununla güya “Enflasyonla mücadele ediyoruz, fiyat istikrarını sağlayacağız.” mı denilecek?

Değerli arkadaşlar, şunu net olarak söylemek artık zorunlu hale geldi: Türkiye’de hiperenflasyonla mücadele eden, fiyat istikrarını kendine has yöntemlerle sağlamaya çalışan tek kurum TÜİK. Eğer bu komite illa kurulmak isteniyorsa ilgili komiteyi tamamen TÜİK’e bağlayın; yüksek fiyatlarla nasıl mücadele edileceğini, enflasyonun nasıl düşük düzeyde gösterileceğini kendine göre çok iyi bilen TÜİK tek adamdan aldığı talimatla fiyat istikrarı işini de çok iyi yapar arkadaşlar. 5 bakanlık falan toplamaya, masraf etmeye ne gerek var arkadaşlar? Talimatlı TÜİK komitenin görevini yapsın ya da komite doğrudan TÜİK’e bağlanarak bu iş huzur içinde çözülsün. Artık yeter, vatandaş gerçekleri biliyor; algıyla, yalanla dolanla gerçeklerin üzerini örtemezsiniz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum, süreniz bitmiştir.

SÜLEYMAN GİRĞİN (Muğla) – Son cümlem Başkanım.

Kök sebepleri düzeltecek kalıcı politikalar uygulanmadıkça o fiyat istikrarı sağlanamaz ve enflasyonda kalıcı bir düşüş olmaz. Bu durumda fiyat istikrarı komitesi fiyat artışlarına ceza yazılmasını veya gıda depolarına zabıta baskını yapılmasını önermekten öteye gidemez arkadaşlar.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum, sağ olun.

Sayın Rıdvan Turan, buyurun.

RİDVAN TURAN (Mersin) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Şimdi, bu “fiyat istikrarı” dediğimiz şey esasta ne? Yani yüksek fiyatları düşürmek yani enflasyonla mücadele etmek ve eğer bir yerde düşük fiyat varsa, dezenflasyon varsa bunda da herhâlde fiyatları stabilize etmek. Böyle bir durum yok. Dolayısıyla bu esasen enflasyonla mücadele anlamına geliyor. Fakat farkında mısınız, enflasyon artık bir enflasyon vergisi hâline dönüştü.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Paylan, meşgul etmeyin, dinlesinler hatibi, lütfen.

RİDVAN TURAN (Mersin) – “Enflasyon” dediğimiz şey bir enflasyon vergisi hâline dönüştü. Yani siz bu vergiyi gönüllü olarak vermiyorsunuz olsanız da her gün artan fiyatlar sebebiyle dolaylı olarak bu vergiyi bir biçimde ödüyorsunuz. Keynes’in bir lafı vardır, bilenler bilir; enflasyonun yüksek olmasının ücretli kesimlerin cebinden parayı yürütmek anlamına geldiğine dair bir lafı vardır. Şimdi, burada yaşadığımız şey somut olarak böyle yani enflasyonun böyle yüksek seyrediyor olması aslında ücretliler başta olmak üzere işçilerin, emekçilerin cebinden alınan paranın sermayenin üst kesimlerine transfer edildiği bir durumu yaşıyoruz. Bu, AKP eliyle, onun marifetiyle oldu. Peki, yani enflasyon vergisi güncel hâle gelmişken ve ne yazık ki bunun önünde durmaya ilişkin herhangi bir tedbir de yokken bu enflasyonu düşürmenin yolu, yöntemi ne? Hep bilinir yani beylik laflardır turnak içerisinde;

işte, para politikası araçları ve maliye politikası araçlarıyla enflasyona müdahale edilir. Yani para politikası araçlarıyla müdahale edilir ne tarafı kaldı enflasyonun? Yani Merkez Bankasının -deyim yerindeyse- kuyruğuna teneke bağlanmadığı kaldı. Son derece siyaset indirgenimli, siyaset tarafından belirlenen, esas vazifesi olan fiyat istikrarıyla uzak yakın alakası olmayan bir hâle geldi. Erdoğan'ı bir çeşit memnun etme kurumu hâline geldi Merkez Bankası ve sürekli faiz indirmek suretiyle aslında bir biçimiyle fiyatların yükselmesine ilişkin bir şeyi -adı konmuş ya da konmamış- gündeme getiriyor. E maliye politikası araçları zaten bu konuda yeterince kullanılmıyor. Nedir? Mesela “servet vergisi” diye bir şey tartışıyor muyuz? Çok kazananın, çok kâr edenden vergi daha fazla alınmalı... Bak, dünya tartışıyor bunu, biz tartışmıyoruz; Arjantin dâhil olmak üzere pek çok yerde servet vergisi tartışılıyor, biz bunu da tartışmıyoruz. Yani bizim zaten para politikası aracımız iktidar eliyle felç edilmiş durumda, Merkez Bankası artık başka işlerle iştigal etmeye başlamış, maliye politikası da zaten böyle bir ufuk olmadığından dolayı fiyatlarla ilişkili herhangi bir bakış açısına sahip değil.

Arkadaşlar, şimdi, bakın, kimse kimseyi kandırmasın, böyle kurumları ihdas edebilirsiniz, daha da janjanlı isimler koyabilirsiniz ama günün sonunda bunların fiyatlarla uzak yakın alakası olmayan kurumlar olduğu anlamı ortaya çıkacak. Bu bürokratik bir kademe daha yaratmaktan, bürokratik aygıt yaratmaktan daha öteye gitmez. Oysa fiyatlara ancak şöyle müdahale edilir: Evet, bir, prestijini yitirmemiş, inandırıcılığı olan ve siyasetten hem sermayeden hem de diğer kesimlerden bağımsızlığı ortada olan bir Merkez Bankanız olur, bu Merkez Bankası söylediğini yapar, yaptığını da savunur. İkincisi, bir maliye politikanız olur, bu maliye politikası çok kazananın çok vergi, az kazananın daha az vergi alma temeline dayalı olarak çalışır ama bunlar da yetmez. Fiyat istikrarını sağlayacaksınız bunlar da yetmez, başka bir toplumsal planlamaya ihtiyaç var. O da üretimin daha fazla desteklenmesini sağlayacak bir perspektifiniz olmak zorunda. Yani mesela çiftçiye böyle perişan etmeyeceksiniz, küçük köylülük, yoksul köylülük üretmeye başlayacak, daha fazla emtia üretecek. Dolayısıyla domatesin, patlıcanın, marulun, biberin fiyatı düşmeye başlayacak. Bunun içerisinde tabii ki alınması gereken tedbirler var. Mesela zaruri ihtiyaç olan malların fiyatlarını bir defa dondurmak lazım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun, tamamlayın Sayın Turan.

RIDVAN TURAN (Mersin) – Bitiriyorum, birkaç cümlem kaldı Sayın Başkan.

Son derece etkin fiyat kontrolleri sağlamak gerekiyor. Mesela enerji fiyatları için hani deniyor ya: “Ya, biz, işte, vatandaşa bunu yansıtmıyoruz.” Ne yapıyorsun kardeşim? Bütçeden. O bizim paramızdan, işte bizim cebimizden çıkan para zaten. Ya, bunları bir kenara bırak, enerji dağıtım firmalarının kamulaştırılması lazım. Yoksul hanelere mutlaka gelir desteği sağlamak lazım. Yaşanabilir bir asgari ücret 5 bin küsurlarda değil, gerçekten insan onuruna yakışır bir asgari ücret lazım. Piyasanın mutlaka tekellerin fiyat belirleyiciliğine karşı regüle edilmesi lazım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum...

RIDVAN TURAN (Mersin) – Son cümlem Sayın Başkanım.

Kârlara üst sınır sağlanması lazım. Aşırı kredi pompalanmasından vazgeçmek lazım. Önümüzdeki dönem bunu yapacaksınız, yapmaya başladınız seçim eksenli olarak. Bunlardan vazgeçmek lazım. Kardeşim bunlardan vazgeçmiyorsanız fiyat istikrarını sağlamak ancak ve ancak hoş bir seda olur, bir niyet olur.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkürler.

Sayın Emecan, buyurun.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Yine, Anayasa Mahkemesinin iptal kararı olan bir maddeyi görüşüyoruz. Anlaşılan o ki biraz önce yapmış olduğunuz tüm açıklamalar, Fiyat İstikrarı Komitesinin neden kurulması gerektiğiyle ilgili açıklamalar Anayasa Mahkemesini ikna edememiş. Şimdi 74 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı'yla 30/6/2021 tarihli Resmî Gazete'de yayımlandıktan sonra Cumhuriyet Halk Partisinin Anayasa Mahkemesine başvurusuyla Anayasa Mahkemesi bu düzenlemeyi iptal etti.

Şimdi, bir komitenin yapısına baktığımız zaman... Görüldüğü o zaman da tabii çok tartışıldı bunlar. Bir diğer getirilen düzenlemenin özelliği iptal edilen Cumhurbaşkanlığı kararının aynısı, bir değişiklik yok görebildiğimiz kadarıyla, aynı şekilde olduğu gibi getirilmiş. Şimdi komitenin yapısına baktığımız zaman Hazine ve Maliye Bakanlığının koordinasyonunda Hazine ve Maliye Bakanı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı, Sanayi, Teknoloji Bakanı, Tarım Orman Bakanı, Ticaret Bakanı, Strateji ve Bütçe Başkanı ile Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Başkanından oluşması planlanmış. Komitenin de amacına, görev ve yetkilerine baktığımız zaman tanımlanan para ve maliye politikaları arasında eş güdümü gözetmek suretiyle fiyat istikrarını sağlamaya yönelik yapısal politika önerileri geliştirmek, fiyat istikrarını tehdit eden riskleri izleyerek alınması gereken tedbirleri belirlemek, ilgili kurum ve kuruluşlar tarafından uygulanmasını sağlamaya yönelik kararları almak ve kamu tarafından belirlenen ya da yönlendirilen fiyatların fiyat istikrarı odağında uygulanmasını sağlamaya yönelik kararlar almak.

Evet, şimdi, değerli arkadaşlar, bir bakalım, fiyat istikrarını sağlamak için ülkemizde hangi kurum var? Merkez Bankası, öyle değil mi? Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının görevi fiyat istikrarını sağlamak değil mi? 1211 sayılı Kanun'un 4'üncü maddesinde yapılan değişiklikle Merkez Bankası fiyat istikrarını sağlama yetkisini almış ve bu yetkisini kullanmakla sorumlu bir bankadır. Diğer yandan da Bankanın para politikasını belirlemede -yine kanunla belirlenmiş- tek yetkili ve sorumlu olduğu belirtilmiş.

Şimdi, ben şunu sormak istiyorum: Merkez Bankasına şu ana kadar Cumhurbaşkanlığı tarafından müdahale edilmeseydi, acaba görevini tam olarak yerine getirseydi yani bağımsızlığını kaybetmeseydi, acaba daha farklı sonuçlar yaşar mıydık diye sormak istiyorum. Şimdi, fiilen bağımsızlığını kaybeden bir Merkez Bankasından bahsediyoruz; sürekli Cumhurbaşkanının "Faiz indireceğiz." demesinden sonra faiz indirme kararı alan ve bu kararını uygulayan. Şimdi, merak ettiğim şey, bu kurulacak olan Fiyat İstikrarı Komitesi neyi farklı yapacak? Bu Komitenin gerçekten kurulma amacı ne? Bugün bu ülke tek bir kişinin ağzından çıkan sözlere göre alınan kararlarla yönetiliyor; para politikası, maliye politikası, ekonomi yönetimi tamamen bunun üzerine kurulu. O zaman Merkez Bankası da şu anda bağımsızlığını kaybettiğine göre... Mesela, Fiyat İstikrarı Komitesi kurulduğunda "Faizi yükseltmemiz gerekir Sayın Cumhurbaşkanım." dediğinde, bu faiz yükselecek mi? Yani gerçekten anlamak mümkün değil. Birincisi, Anayasa Mahkemesinin iptal etmiş olduğu bu kanuni düzenlemenin tekrar aynı şekilde getirilmesi anlaşılır gibi değil. Aynı şekilde, bu kadar müdahale edilen bir sistemde böyle bir Komiteye ihtiyaç olduğunun anlatılması hiç ikna edici değil. Bu Komitenin nasıl bağımsız bir hareket içerisinde olacağını bize açıklamanız lazım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun, son cümle.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Son cümlem, bitiriyorum.

Aslında, Diyojen'in dediği gibi, Sayın Cumhurbaşkanı gölge etmese belki bu ülkede fiyat istikrarı da sağlanacak, belki enflasyonla mücadele de sağlanacak, para ve maliye politikaları birbiriyle çok daha uyumlu yönetilecek. O nedenle bu Fiyat İstikrarı Komitesiyle ilgili maddenin kanun teklifinden geri çekilmesini öneriyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun Sayın Kaboğlu.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Peki, çok teşekkürler.

Çok kısa olacak benim konuşmam çünkü arkadaşlar konuştu, ayrıntılı olarak konuştu. Benim kısaca belirtme gereği duyduğum husus şu: Anayasa Mahkemesi yetki bakımından iptal etti yani bu konunun CBK’yle düzenlenemeyeceği ve Anayasa madde 104 fıkra 17’ye aykırı olduğu gerekçesiyle. Anayasa Mahkemesi işin esasına girmede, girmede için Anayasa Mahkemesi kararının bizim CBK’de yapılan düzenleme şeklinde, aynı statüde bir düzenleme yapmamızı meşru kılmaz Anayasa Mahkemesi kararı. Çünkü esasen burada ana sorun, Fiyat İstikrarı Komitesinin Merkez Bankasının özerk ve uzman niteliğine halel getirip getirmeyeceği. Sayın yetkililer, ilgililer bunu dile getirdi Merkez Bankası Kanunu açısından ama Merkez Bankasının bağımsızlığı ve özerk yapısı dikkate alındığı zaman, Merkez Bankası Başkanının bu Komitenin bir üyesi olarak görev yapacak olması esasen Merkez Bankasının fiyat istikrarı konusunda asıl varlık nedeni olan bu konudaki görevine halel getirecektir. Dolayısıyla ben bu düzenlemenin yine Anayasa’ya uygun olmadığını, bir anayasallık sorununun -en başta 167’nci maddesi çerçevesinde- ortaya çıkacağını düşünüyorum.

Esasen, Sayın Abdullah Güler Bey’in ve Sayın Bakan Yardımcısının benim sorduğum sorulara yanıt vermemiş olmalarını anlayamadığımı ben belirtmek istiyorum. Özellikle, Sayın Bakan Yardımcısına “73’üncü maddeyi neden dikkate almadınız? Cemevleri konusunda vergi yükünün adaletli ve dengeli dağılımı maliye politikasının sosyal amacıdır, buna aykırıdır.” dedim. Sayın Güler’e de “136’ncı maddeyi neden görmezlikten geldiniz bunca cemevi düzenlemesinde, yoksa bunu tamamen dünyevi bir kuruluş olduğunu varsayarak mı yaptınız?” dedim. O sorulara yanıt alamadığımı onca özeninize rağmen... Bunu da belirtmek istiyorum.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Söylemiştim ama herhâlde eksik kaldı Hocam.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Sibel Özdemir, buyurun.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Ben iki dakika... Aslında tekrara düşmek istemiyorum ama.

Şimdi (1)’inci fıkrada “Fiyat istikrarının kalıcı olarak tesis edilmesi ve sürdürülmesine katkı sağlamak.” Özellikle Bakan Yardımcımız “katkı sağlamak” konusunda bir kavramı kullandıklarını söyledi ama zaten mevcutta böyle bir fiyat istikrarı gibi... Artık bundan çok uzaklaştı ülkemiz Sayın Bakanım yani böyle bir durum yok, siz nasıl buraya katkı sağlayacaksınız? Yeni sistemle birlikte -birçok hatip de buna vurgu yaptı- gerçekten biz kurumsal anlamda ciddi kayıplar içerisindeyiz. Bunlardan en önemlisi de ve bugün belki ekonomik sorunların yaşanmasında temel odak noktası bağımsız ve özerk kurumlarımızın tahrip edilmesi. Bizim 2001 krizinden sonra belki de en başarılı olduğumuz alan, uluslararası raporlarda da atıf yapılan bağımsız ve özerk kurumları reforme etmemizdi, özellikle para ve maliye politikasındaki kurumsal yapıları ama biz bu sistemle birlikte en çok kaybı... İşte, sizin için de bu kurumun, İstikrar Komitesi içerisindeki bütün o kurumların, bakanlıkların tek belirleyicisi Cumhurbaşkanı. Şimdi, bu zaten istikrar anlamında ciddi bir kayba sebep oluyor, sadece fiyat istikrarı değil, ekonomik istikrar anlamında da; güven ortamı, belirsizlik, öngörülemeyen o ekonomideki beklentiler kavramının tamamen tahrip olduğu bir sistem. Yapısal bir sorun ortada varken siz bu Komitenin nasıl başarılı olmasını sağlayacaksınız? Komitenin bütün alt unsurlarını belirleyen bir tek kişi. Bakanlar Kurulumuz yok, Kabine yani o Bakanlar Kurulundaki -eski sistemdeki- o istişare mekanizması yok. Şimdi burada tek kişilik -Sayın Kaboğlu Hocamız da vurguladı- bir Hükümet var. Şimdi, böyle bir yapısal sorun varken, bağımsız ve özerk kurumlar tahrip

edilmişken siz bu yapı içerisindeki bu kurumların, bütün o bakanların, işte hepsinin, Merkez Bankası Başkanının belirleyicisinin talimatla bunu da kamuoyuna açık bir şekilde belirlediği bir ortamda bu Komitenin çalışması nasıl olacak ya da etkin olacak mı, sonuç doğuracak mı?

Bir de (7)'nci fıkra dikkatimi çekti, diyor ki: "Görev alanına giren konularda her türlü bilgi, belgeyi kamu kuruluşlarından isteyecek." Ne yapacak bu Komite? Bir yaptırım mı olacak, bir ceza mı olacak, ne yapacak bu Komite?

Bir de (3)'üncü fıkrada diyor ki: "Gerekli gördüğü hallerde sivil toplum kuruluşları, üniversiteler, özel sektör temsilcilerini toplantıya çağırarak." Ya, zaten siz bu kurumları tahrir ettiniz ki; üniversiteler bağımsız, özerk değil, bilim üretmiyor, gelip ne yapacaklar, kimleri hangi üniversiteye çağıracaksınız? Özel sektör ve sivil toplum üzerinde muazzam bir baskı var. Siz bunların işlevselliğini sağlarsanız zaten uluslararası alanda muazzam bir şekilde güvenli bir yatırım ortamı olan birçok sorunumuz çözülecek ama yapısal sorunlarımız var bizim. Bu Komite ne kadar işlevsel olacak? Bütün dünyada temel kabul görmüş bir şey var: Bağımsız, özerk ekonomik kurumlar. Bakın, bütün raporlarda, Avrupa Birliğinin ilerleme raporlarında ekonomideki 2007 sonrası seyre bakar mısınız? Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemiyle de bu tahrifatı biz nasıl sağlayacağız? Bu Komiteyi ben işlevsel görmüyorum ve bir yaptırım unsuru da var burada.

Teşekkür ederim.

BAKŞAN CEVDET YILMAZ - Teşekkür ediyorum.

Şimdi Abdullah Bey veya Bakan Yardımcımıza isterseniz doğrudan söz verebilirim.

Buyurun.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Ben hemen...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Affedersiniz, İsmail Faruk Aksu'yu görmemişim.

Buyurun.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) – Çok teşekkür ederim.

Kısaca, ben bu tartışmanın yanlış bir zeminde deminden beri yürüdüğü kanaatindeyim açıkçası. Şimdi, Anayasa Mahkemesi kararı esasa girmeden usul açısından iptal etmiş. Dolayısıyla, onu yerine getiriyoruz, bir. Esasa baktığımız zaman da Merkez Bankasının görev ve yetkileriyle tamamen farklı bir düzenleme kanunda önceden getirilmiş, yine aynı yapıyor. Merkez Bankasının görevidir, doğru, fiyat istikrarını sağlamak ama para politikası açısından böyledir. Fiyat istikrarının sağlanması için onun dışında başka unsurlar da gereklidir. Az önce bir arkadaşımız konuşurken söyledi, üretim, dağıtım, planlama vesaire gibi süreçler. İşte, bütün bunlar da bu komiteyi oluşturan bakanlıklar veya kurumlar tarafından eş güdüm içerisinde sağlanacaktır, görevi de budur diye değerlendiriyorum. Dolayısıyla, burada Merkez Bankasının görevleri ile kurulması öngörülen komitenin görevleri arasında bir yetki geçişi de söz konusu değildir. Bunu ifade etmek istedim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ederim.

Buyurun Abdullah Bey.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Tabii, maddeyi geçtik ama 136'ncı maddenin içeriği hakkında hocamıza cevap verelim, notu alsın, diğerlerini ifade edeyim. "Genel idare içinde yer alan Diyanet İşleri Başkanlığı, laiklik ilkesi doğrultusunda, bütün siyasi görüş ve düşüncülerin dışında kalarak ve milletçe dayanışma ve bütünleşmeyi amaç edinerek, özel kanununda gösterilen görevleri yerine getirir." 136'ncı madde. Biz de bir kanuni düzenleme yapıyoruz. Kanuni düzenlemede Türkiye'de bütün şehirlerimizde içme suyu ve kullanma suyuyla ilgili tedarik etme, sağlama, ulaştırma, ücretlerini tahsil etme yetkisi

belediyelere verilmiş. Biz de tam bu muafiyet esaslarını, istisnalarını belediyelere veriyoruz, tam bir kanuni düzenlemeyle ilgili. Hocam, bu kapsam içerisinde ama siz çok geniş teferruatıyla beraber başka bir yapılanmayı arzu ediyorsanız o başka bir şey. Yani biz anayasal bir düzenlemeyi gerçekleştiriyoruz, kanuni ihtiyaç duyulan muafiyet ve istisnaların alanı Belediye Kanunu. Suyu devlet tedarik etmiyor, o sağlamıyor, belediyeler sağlıyor, onlar fatura tahsilatlarını yapıyor, varsa muafiyet ve istisnaları da belediye meclis kararıyla kendileri yapıyor. Tam yerine yaptık, herhangi bir ileriki dönemlerde farklı bir uygulama olmasın diye doğru bir zeminde.

73'üncü madde kapsamı içerisinde yine Anayasa'nın ilgili "Vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülükler kanunla konulur, değiştirilir veya kaldırılır." Tam da bu yönüyle beraber farklı bir kanuni düzenleme yapıyoruz. Belki "torba yasa" dediğimiz kavramdan dolayı itiraz ediyorsunuz ama temel başlı başına cemevleriyle ilgili bir kanuni düzenleme yapıyoruz ancak bazı muafiyetler, istisnalarla ilgili belli kamu kurumlarına görevler veriyoruz. Dolayısıyla, bunu da kanunla düzenliyoruz. Bu yönüyle de ben farklı bir durum olacağını düşünmüyorum.

Ben, biraz önce konunun geneli içerisinde Garo Bey'e bahsettim ama dünyayı yani hiç görmek de istemiyorlar. Bakın, şu anda Alman ekonomisiyle ilgili ve Amerikan ekonomisiyle ilgili bir sürü açıklamalar yapılıyor ve bunların her biri birer rapora bağlı. Bu raporlardan yola çıkarsak o zaman sizin dediğiniz bakış...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Abdullah Bey, vaktimiz gerçekten...

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Çok özür dilerim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Lütfen, biraz daha kestirmeden cevap verelim.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – İzahata neden ihtiyaç duyuldu? Dolayısıyla, faizleri yükseltiyor, o geleneksel. Yani pandemi öncesi Rusya-Ukrayna Savaşı öncesinde...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) - Yükseltin demiyorum, gereken neyse onu yapın.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Bakın, biz de gereken neyse onun yapılması için eş güdüm içerisinde bütün bakanlıklarımızı bir araya getirmeye çalışıyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyoruz, sağ olun.

Bakan Yardımcımıza yönelik sorular da vardı.

Buyurun.

HAZİNE VE MALİYE BAKAN YARDIMCISI CENGİZ YAVİLİOĞLU - Sayın Bakanım, şimdi, soruların merkezinde Merkez Bankasıyla fiyat istikrarı konusunda bir görev çakışması olup olmayacağı üzerinde...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Siz onu izah ettiniz aslında, tekrar olmuş olacak.

HAZİNE VE MALİYE BAKAN YARDIMCISI CENGİZ YAVİLİOĞLU - Evet.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Arkadaşlarımız sizin izahatınızı yeterli bulmadılar ama siz bayağı teferruatlı anlattınız.

HAZİNE VE MALİYE BAKAN YARDIMCISI CENGİZ YAVİLİOĞLU - Fakat şunu söylemek lazım kısaca, bir iki cümleyle.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun.

HAZİNE VE MALİYE BAKAN YARDIMCISI CENGİZ YAVİLİOĞLU - Şimdi, fiyatı etkileyen unsurlar vardır. Bunların önemli bir kısmı arz üzerinden oluşur. Kamu tarafının da elinde araçlar vardır. Yani hem arzı yönlendirecek hem de talebi yönlendirecek araçlar vardır. Merkez Bankasının kullanacağı

araçlar da bellidir, para politikası enstrümanlarıdır, araçlarıdır. Ama kamu tarafının elinde hem arzı hem de talebi etkileyecek geniş bir araç bütünü vardır yani. Bu araçları kullanma, yönlendirilen ve yönetilen fiyatları etkileme amaçlı kullanılabilecek araçların Fiyat İstikrar Komitesinde konuşulması, tartışılması ve bakanlıklara, ilgili idarelere fiyat istikrarının sağlanması noktasında önerilerde bulunulması geliyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyoruz.

HAZİNE VE MALİYE BAKAN YARDIMCISI CENGİZ YAVİLİOĞLU - Burada para politikası araçlarının kullanılması gibi görev çakışması sonucunu doğuracak herhangi bir sonuç, bir çalışma yok.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Gayet ifade ettiniz, tutanaklara da geçti.

Teşekkür ediyorum.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Değerli arkadaşlar, şimdi “Sosyal Denge Tazminatı” konulu 11’inci maddeyi gündeme alıyorum.

MADDE 11 - 25/6/2001 tarihli ve 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 16- Konusu suç teşkil etmemek ve kesinleşmiş bir yargı kararına müstenit olmamak kaydıyla; bu maddenin yürürlük tarihine kadar bu Kanun veya 27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 15 inci maddesi hükümlerine aykırı olarak sosyal denge tazminatı ödendiği tespit edilen il özel idareleri, belediyeler, büyükşehir belediyeleri ve bağlı kuruluşlar ile bunların üyesi olduğu mahalli idare birliklerinin yetkili veya görevli olan sorumlular hakkında yapılan bu ödemeler nedeniyle idari veya mali yargılama ve takibat yapılamaz; başlamış olanlar işlemden kaldırılır.”

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teklif sahibimizden olabildiğince muhtasar bir açıklama rica ediyoruz.

Buyurun.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Değerli Başkanım, biz aslında, son, Meclisimiz kapanırken bu çerçevede Genel Kurulda yine sizin bilgi sahibi olduğunuz o saat aralığında madde ihdası yaptık, diğer belediyeleri de ilgilendirdiği için -muhalfeet, iktidar fark etmiyor- muhalfeet grup başkan vekillerimizin de bilgisi dâhilinde madde ihdası yapmıştık ancak uygulamada görüldü ki daha sonraki çerçeve içerisinde yani kanunda 1 Temmuz itibarıyla çıktıktan sonraki aşama içinde birkaç hususun eksik kaldığı görüldü, onu tamamlamak üzere bu teklifimizi hazırladık. Bunlardan birincisi, toplu sözleşmelerde -burada sendikalarla yapılan, belediyelerimizin- belirlenen aylık tavan tutarını aşan sosyal her ne kadar meclis kararına dayanmış olsa bile ödemelerin de olduğunu gördük bu kanuni düzenlemeden sonra. Yine mahallî idare birlikleri tarafından yapılan sözleşmelere dayanılarak bir üst çatı organ olarak onlara dayalı bir açıklık olduğunu gördük. Yine belediyelere bağlı kuruluşlar ile özel idarelerin kadro pozisyonlarında istihdam edilen kamu görevlilerinin dışındaki personele de yine geçici görevlendirme vesaire yapılan bazı sosyal denge ödemeler olduğunu gördük. Yürürlük süresi sınırı olmaksızın yani belediye seçimlerinde... Malum, ihaleler gibi düşünülüp altı ay sonrasına kadar süren belli toplu sözleşmelerde bu tür ödemelerin olduğunu gördük. Yine imzalanma süresi içerisindeki usul ve esaslara aykırı olarak sözleşme kapsamında bazı ödemelerin olduğunu gördük. Onları da içine alacak şekilde burada mevcut teklifimizi, konusu suç teşkil etmemek ve kesinleşmiş bir yargı kararına müstenit olmamak kaydıyla mevcut 1 Temmuzda çıkartılan kanunumuza ek olarak diğer belediyelerimizde ve bağlı birliklerde ve il özel idarelerinde farklı sıkıntı yaşamamak için bir takviye diyelim veya detaylı bir kanun teklifi diyelim.

Arz ediyorum efendim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Madde üzerinde söz talebi? Yoktur.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Belediyeler Birliğini dinleyelim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Belediyeler Birliğinden temsilcimizi dinleyelim.

Buyurun.

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. SÜLEYMAN UÇAR - Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Kanun maddesini biz de destekliyoruz, bu yönde talebimiz vardı, belediyelerimizin ortak ihtiyacıdır; o yüzden yerinde bir uygulama olacağını düşünüyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Madde üzerinde söz talebi? Yoktur.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Bundan sonra 12, 13 ve 14’üncü maddeler Kamu İhale Kurumuna ilişkin düzenlemelere ilişkindir.

MADDE 12 - 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 53 üncü maddesinin (h) fıkrasının dördüncü paragrafında yer alan “ilk gününde otuz yaşını” ibaresi “birinci günü itibarıyla otuz beş yaşını” şeklinde değiştirilmiş, aynı paragrafın dördüncü cümlesi madde metninden çıkarılmış, aynı fıkra dördüncü paragraftan sonra gelmek üzere aşağıdaki paragraf eklenmiş, fıkranın beşinci paragrafında yer alan “,personelin atanma ve çalışma usul ve esasları” ibaresi madde metninden çıkarılmış ve maddenin (j) fıkrasına aşağıdaki paragraflar eklenmiştir.

“Kamu ihale uzmanlarının mesleğe giriş ve yeterlik sınavlarına, meslek personeli ile diğer kurum personelinin atanma, görev, yetki ve sorumluluklarına, çalışma esas ve usullerine ilişkin hususlar ile Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Genel Yönetmeliğe uygun olarak görevde yükselme ve unvan değişikliği sınavına tabi unvanlar ve bu unvanlara yapılacak atamalara ilişkin hususlar Kurul kararıyla yürürlüğe konulacak yönetmeliklerle düzenlenir.”

“Başvuru sahibinin iddialarının tamamında haklı bulunması halinde, Kurul kararı ile itirazın şikâyet başvuru bedelinin başvuru sahibine iadesine karar verilir. Kurul kararının başvuru sahibine bildirimini izleyen otuz gün içinde başvuru sahibinin Kuruma yazılı talebi üzerine, bu talep tarihini izleyen otuz gün içinde Kurum tarafından itirazın şikâyet başvuru bedelinin iadesi yapılır ve son ödeme tarihine kadar geçen süre için faiz işlemez. Diğer hallerde başvuru bedeli iade edilmez.

Bu fıkranın (1) numaralı bendi uyarınca tahsil edilen bedel hiçbir durumda iade edilmez. ”

MADDE 13 - 4734 sayılı Kanunun ek 1 inci maddesinin birinci ve ikinci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Bu Kanunda veya diğer kanunlarla bu Kanundan istisna edilenler ile doğrudan teminle yapılanlar da dâhil olmak üzere, her türlü mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin alım, ihale ve sözleşme süreçlerine ilişkin olarak; yaklaşık maliyetin ve dokümanların hazırlanması, ilanların yayımlanması, tekliflerin veya yeterlik başvurularının sunulması ve değerlendirilmesi, ihalelerin sonuçlandırılması, sözleşmelerin imzalanması, sonuç bildirimi, hakedişlerin düzenlenmesi gibi her türlü işlem, onay, bildirim ve tebligatlar ile şikâyet ve itirazın şikâyet başvuruları kısmen veya tamamen Kurum tarafından kurulan ve işletilen Elektronik Kamu Alımları Platformu (EKAP) üzerinden gerçekleştirilebilir.

Kurum, Elektronik Kamu Alımları Platformunun kurulması ve işletilmesine, birinci fıkra kapsamında yapılacak işlemlere, alım, ihale ve sözleşme süreçlerinde elektronik araçların kullanımına ilişkin esas ve usulleri, ayrıca EKAP üzerinden yapılması zorunlu işlemleri belirlemeye yetkilidir.”

MADDE 14 - 4734 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 21- Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce alınan ve 53 üncü maddenin (j) fıkrasının dördüncü paragrafındaki koşulları sağlayan Kurul kararlarına ilişkin olarak bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihi izleyen otuz gün içinde itirazın şikâyet başvuru bedelinin iadesine yönelik başvuru sahibi tarafından Kuruma yazılı talepte bulunulması durumunda 53 üncü maddenin (j) fıkrasının dördüncü paragrafındaki hüküm uygulanır. Kurul kararının başvuru sahibine bildirildiği tarih ile itirazın şikâyet başvuru bedelinin iadesine yönelik Kuruma yapılan başvuru tarihi arasındaki süre için faiz işlemez. Diğer hallerde başvuru bedeli iade edilmez.”

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – 3 maddeyi topluca izah ederseniz, lütfen, olabilecek en kısa şekilde.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Evet, 3 maddeyi topluca izah ederiz Başkan.

Başkanım, 12’nci maddemiz Kamu İhale Kurumunda diğer kamu kurumlarındaki memuriyet pozisyonları ve işe alımlarla ilgili olarak bir 30 yaş sınırı vardı, diğer kurumlarda 35 yaş sınırı olduğu için onlarla herhangi bir...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Uyum sağlamış oluyor.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) - ...uyum sağlama ve uzman alımları noktasında bir değerlendirme yapılarak bu teklif hazırlandı. İkincisi de yine görevde yükselme ve unvan değişikliği hususlarında yine aynı farklı kurumların yapısı içerisinde Kamu İhale Kurumu Başkanlığının bir şeyi yoktu bu konularda yapılacak atamalara ilişkin...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Kamu İhale Kurumu Başkanımızı da öne doğru alalım.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Başkanlığımıza bir yetkilendirme yapıyoruz. Bir de, esas, dava konusu olan bazı hususlar vardı ki mevcut Kamu İhale Kurumuna yapılan itirazlarda başvuru sahiplerinin ödemiş olduğu başvuru bedellerinin ilgisine bir itirazla iade edilmesi hususunda Anayasa Mahkemesi bu konuda karar verdi, onunla ilgili bir düzenleme yapıyoruz. Dolayısıyla bu kanuni düzenlemeden sonra otuz gün içerisinde ilgili başvuru sahipleri Kamu İhale Kurumu Başkanlığımıza müracaat etmek kaydıyla bu tür şikâyet başvurusu bedellerinin iadesi kendilerine yapılacak. Anayasa Mahkememizin de bu konuda vermiş olduğu bir hak ihlali kararının en azından kurum tarafından yerine getirilmesi sağlanacak.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Kurum Başkanımızın ilave edeceği bir husus var mı bu anlatılanlara?

KAMU İHALE KURUMU BAŞKANI HAMDİ GÜLEÇ – Yok Sayın Başkan.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Peki, teşekkür ediyorum.

Abdullah Bey, buyurun.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Başkanım, yani EKAP üzerinden teknolojik gelişmelere ve altyapı uygulamalarına dair Kamu İhale Kurumumuzun bazı çalışmaları var bu konularda. Bu da EKAP üzerinden mevcut ihalelerin sonuçlandırılması, sözleşmelerin imzalanması, sonuç bildirim, hak edişlerin düzenlenmesi gibi her türlü işlem, onay, bildirim ve bunların tamamen EKAP üzerinden, elektronik

ortam üzerinden altyapı kurumlarını Kamu İhale Kurumu yapmak suretiyle değerlendirileceğini ifade ediyoruz. Buna ilişkin usul ve esasların yönetmeliğini de kurum Başkanlığımız çıkaracaktır. 13'üncü madde tamamen teknolojik altyapı gelişmelerine yönelik düzenleme.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Peki, teşekkür ediyoruz.

Söz talebi? Yoktur.

12'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

13'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

14'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Şimdi, 19'uncu maddeye geçiyoruz.

MADDE 19- 13/6/2006 tarihli ve 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki bent eklenmiştir.

“i) 22/6/2022 tarihli ve 7412 sayılı İstanbul Finans Merkezi Kanunu hükümlerine göre katılımcı belgesi olarak İstanbul Finans Merkezi Bölgesinde faaliyette bulunan kurumların, münhasıran bu faaliyet kapsamında yurt dışından satın alınan malları Türkiye'ye getirilmeksizin yurt dışında satmalarından veya yurt dışında gerçekleşen mal alım satımlarına aracılık etmelerinden sağladıkları kazancın %50'si,

Bu indirimden yararlanabilmesi için kazancın elde edildiği hesap dönemine ilişkin yıllık kurumlar vergisi beyannamesinin verilmesi gereken tarihe kadar Türkiye'ye transfer edilmiş olması, aracılık faaliyetine ilişkin malların satıcısı ve alıcısının Türkiye'de olmaması şarttır. Cumhurbaşkanı, bu bentte yer alan oranı, sifıra kadar indirmeye veya bir katına kadar artırmaya yetkilidir.”

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – İstanbul Finans Merkezi bölgesinde faaliyette bulunan firmaların yurt dışındaki mal alım satımlarından elde ettikleri kazançların yüzde 50'sinin kurumlar vergisi matrahından düşülmesine ilişkin.

Buyurun lütfen, kısa bir izahat alalım.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Başkanım, haziran ayında malumunuz İstanbul Finans Merkeziyle ilgili olarak bir kanuni düzenleme buradaki değerli milletvekillerimiz ve Genel Kurulumuz tarafından çıkarılmıştı. Tabii, buranın henüz Finans Merkezimiz çevresinde bulunan... Önemli finans merkezlerinin olduğu yerler var yani Singapur, Dubai, Londra gibi bu yerlerde. Tabii, bu tür yerlerin istisnası, teşvikleri, desteklemeleri önem arz ediyor. Buradaki Finans Merkezinde faaliyet yürüten ve yurt dışı işlemlerindeki ticaretlerinden elde edilen ve bunların yasal süre içerisinde Türkiye'ye getirilmesi kaydıyla bunları desteklemek amacıyla yüzde 50'lik bir matrah üzerinden muafiyetiyle ilgili bir düzenleme getiriyoruz Finans Merkezinin cazibesini artırma çalışmaları kapsamında içerisinde.

Arz ederiz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyoruz.

Bu konuda TÜRMOB'un bir görüşü var galiba, onu da dinleyelim.

Buyurun.

TÜRMOB TEMSİLCİSİ ABDULLAH KİRAZ – Sayın Başkanım, kıymetli komisyon üyeleri, sayın vekillerimiz, bakanlıklarımızın çok kıymetli bürokratları; hepinizi şahsım ve TÜRMOB adına saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Kendinizi de tanıttın lütfen.

TÜRMOB TEMSİLCİSİ ABDULLAH KİRAZ – Ben Abdullah Kiraz, TÜRMOB Genel Başkan Danışmanı.

19'uncu maddeyle ilgili kanunun genel gerekçesine ve madde gerekçesine baktığımızda İstanbul Finans Merkezi ifadesinin geçmediğini görüyoruz. Bu yönüyle ilk bakışta transit ticaret yapan tüm kurumların getirilen yüzde 50'lik kazanç istisnasından, indiriminden yararlanabileceği gibi bir düşünceye kapılıyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yok mu maddede?

TÜRMOB TEMSİLCİSİ ABDULLAH KİRAZ – Ancak madde metnine geçtiğimizde Sayın Başkanım getirilen vergisel avantajın sadece İstanbul Finans Merkezinde faaliyet gösterecek kurumlar için olduğunu, bu merkez dışında...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Var yani maddede var İstanbul Finans Merkezi.

TÜRMOB TEMSİLCİSİ ABDULLAH KİRAZ – Evet.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Başka nerede var, onu anlamadım?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Gerekçede mi yok dediniz?

TÜRMOB TEMSİLCİSİ ABDULLAH KİRAZ – Hem genel gerekçede hem madde gerekçesinde herhangi bir şekilde görmedik.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Gerekçe ayrı, evet, anladım. Maddede var ama, evet.

Peki, şimdi anlaşıldı.

TÜRMOB TEMSİLCİSİ ABDULLAH KİRAZ – Şimdi, Finans Merkezi dışında diğer illerimizde de faaliyette bulunan kurumlara ise bu imkânın sağlanmadığını görüyoruz. İstanbul Finans Merkezinde faaliyette bulunmak isteyen tüm kurumlarımıza faaliyette bulunma izni anlamına gelen sertifika verilebilecek midir? Bu bir soru işareti olarak zihninizde kalıyor. Eğer verilemeyecekse bu anlamda bizim Anayasa'nın 73'üncü maddesinde de ve vergilemede de temel baz aldığımız yatay ve dikey eşitlik ilkesine uymadığını düşünüyoruz biz. Aynı durumda olan mükelleflerimize aynı vergisel yükümlülüklerin olması gerektiğine inanıyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – “Bu doğru ama çok daha geniş çerçevede uygulayın.” diyorsunuz benim anladığım, öyle mi?

TÜRMOB TEMSİLCİSİ ABDULLAH KİRAZ – Evet.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Başkanım şunu aydınlatalım. Öncelikle kanunun çok açık hükmünün gerekçede sanki tekrar edilmesi gibi bir gerekçe kısmı yok.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Tabii, tabii, öyle bir zorunluluk yok.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Oradaki gerekçe kısmına bakıldığında uygulamaların ne olduğu yazılıyor çünkü kanunda çok açık bir şekilde 7412 sayılı -haziran ayında çıkardığımız- İstanbul Finans Merkezi Kanunu hükümlerine göre katılımcı belgesi alarak... İstanbul Finans Merkezi 3 milyon 240 bin metrekare gibi gerçekten devasa, çok özellikli konumu kanundaki özel yetkiyle beraber Kat Mülkiyeti Kanunu'nun dışında yönetimi olacak bir yer. Orada faaliyet göstermek isteyen herkese açık bu manada yani yurt dışından yurt içine kadar. Dolayısıyla, sadece özellikli, birileri çok dar bir alanda bir şey yapıyor...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Hangi firma orada gelip çalışırsa onları kapsayacak; tabii, belgesini alarak.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Yurt dışı ticari faaliyetleriyle beraber sınırlandırılmış faaliyetleriyle elde edilen o gelirin yüzde 50'si burada kurumlar vergisi teşviki kapsamında tabi tutulmayacak ve matrah üzerinde değerlendirilmiş olacak.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyoruz.

Tamamladınız mı?

TÜRMOB TEMSİLCİSİ ABDULLAH KİRAZ – Tam da bu konuya dikkat çekmek istemiştım. Özellikle, faaliyete geçtikten sonra transit ticaret yapmak isteyen ve yapan diğer firmalarımızın da Finans Merkezi’nde yer alabilmesinin önü daha esnek bir şekilde açık kalması gerektiğini ifade etmek istedik Sayın Başkanım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Konuya açıklık getirildi ama İFM’den gelen arkadaşımız bir şey ilave etmek ister mi?

Buyurun.

İSTANBUL FİNANS MERKEZİ TEMSİLCİSİ HAKKI KADİR KOL – Herhangi bir ilavemiz yok Sayın Başkan...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Peki, teşekkür ediyorum.

Sayın Paylan...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Abdullah Bey, şimdi biz İstanbul Finans Merkezi Yasası’nı burada çıkardık ve pek çok teşvikler verdik. Yani bir beton projesi yaptınız ama içini dolduramadınız. Şimdi, bu anlamda pek çok teşvik verdik. Yani “İşte, gel, vergi vermeyeceksin, şu kadar yıl vergi vermeyeceksin.” diye pek çok teşvik çıkardık. Şimdi, bu teşvikler yetmemiş anladığım kadarıyla, ilave teşvikleri bu anlamda çıkarıyoruz. Ben o zaman da şu eleştiriyi yapmıştım: Yani Türkiye’de Türkiye’nin her yerinde faaliyet gösteren çok sayıda şirketimiz var, Konya’da faaliyet gösteriyor, Malatya’da, Sivas’ta... Ya, şimdi, bir merkez yapmışsınız, İstanbul zaten bir merkez, ticaretin merkezi, en çok ticaretin yapıldığı yer. Ya, orada da bir merkez yine, işte Ataşehir’de, işte, bilmem kaç dönümlük bir yerdeki diyorsunuz ki: “Burada olursan şu teşviklerden yararlanacaksın.” Ya, Konya’daki şirketin ne günahı var ya? O da ihracat yapıyor, mal alıyor, mal satıyor. Ne günahı var, Malatya’da olan şirketin ne günahı var? Sivas’ta, efendim, Antep’te, Erzurum’da olan şirketin ne günahı var ki tek İstanbul Finans Merkezi’nde olursa bu teşviklerden yararlanacak... Ve diyorsun ki, bak, ne diyorsun çok önemli: “Yurt dışından satın alınan malları Türkiye’ye getirmeksizin yurt dışına satmalarından elde edecekleri kârları...” filan filan...

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Yurt dışında geliştirdiği ticari...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ya, tamam da şunu söyleyeceğim: Yani öyle bir şey yapıyorsunuz ki yani Türkiye’ye getirmeksizin yurt dışına ticaret yapacak ve bundan efendim... O zaman şu var arkadaşlar, bakın, şunu unutmayın: Türkiye, bir transit ülke zaten yani belli ürünleri, ham maddeleri alıyor, yarı mamulleri alıyor, burada üretiyor, katma değer sağlıyor, istihdam sağlıyor, öyle satıyor. Şimdi, siz bu imkânları getirirseniz Finans Merkezi’ndeki unsurları...

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Peki, Garo Bey, tam tersini düşün, bir de aynı şeyin tam tersini düşünün. Başka ülkelerde sıfır vergiyle beraber aynı şirketlere aynı şeyleri tanıyor. Siz o parayı nasıl getireceksiniz?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ama bakın, onlar zaten Dubai filan filan... Bunlar tamamen finans üzerine kurulu, işte, oradan para transfer ediyor. Bizim istihdama ihtiyacımız var. Yani “Yurt dışında faaliyet göster; e, para kazanırsan da ben sana teşvik veririm.” dersin Ahmet, Mehmet, Agop, Fatma bundan ne fayda görecektir, ne fayda göreceğiz? Yani bizim için önemli olan burada faaliyetin olması, üretimin burada olması, istihdamın burada olması...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – “Döviz buraya getirin.” diyoruz.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Efendim, “Döviz buraya getirin, İstanbul Finans Merkezi’nde yapın bunu.” diyoruz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – O dövizin Ahmet’e Mehmet’e, Ayşe’ye Fatma’ya, Agop’a faydası yok.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Gelen sermayenin “Yok.” mu diyorsunuz?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ya, yok çünkü o belli ellerde toplanıyor Sayın Başkan.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – O ayrı bir tartışma konusu.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Belli ellerde toplanıyor. Burada önemli olan istihdam sağlamaktır, üretim yapmaktır. Yani yurt dışında... Bir de şu var, sıkıntı şu: Bir finans merkezine teşvik veriyoruz; Konya’ya, Sivas’a Antep’e teşvik vermiyoruz. Bu yanlış, bu kadar...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, Abdullah Bey, bu eleştiriyi bir tartışalım, Genel Kurula kadar bence tartışılmaya değer bir eleştiri.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Peki...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bu bir haksız rekabet sağlar yani haksız rekabet... Bak, Konya’da göreceksiniz...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Garo Bey, aslında, burada İstanbul Finans Merkezi’ni bir pilot uygulama gibi düşünün.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ya, şube açacaklar Konya’daki şirketler “Niye, aman, ben, dışarda faaliyet göstereyim filan...” diye Konya’daki Ahmet’in, Mehmet’in işinden olacaklar. Ya, yanlış bir uygulama. Eğer bir uygulama yapacaksak arkadaşlar, Konya’ya da yapalım...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bunu bir Genel Kurula kadar tartışalım.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Diyarbakır’a da yapalım, her yere yapalım ama yapılmayacaksa hiçbir yere...

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Ama Başkanım, son cümle. İstanbul Finans Merkezi hakikaten bölgenin de cazibe merkezi olacak, çok olağanüstü bir yer. Hatta ziyaretine de gitmişti ve ziyaretine gitti, takdir haklarını...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ya, yapmayın arkadaşlar. Şu cep telefonu finans merkezi, bu cep telefonu finans merkezi. Betondan finans merkezi diye bir yer yok.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Bir takdir edebilirsiniz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, teşekkür ediyorum.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Peki, ben teşekkür ederim efendim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Emine Emecan.

Buyurun lütfen.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Abdullah Bey, bir soru sormak istiyorum ben bu konuyla ilgili. Şimdi, transit ticaret yapan firmalar elde ettikleri kazancı Türkiye’ye getirirlerse... Bu bir avantaj ülkemiz için yani ülkeye döviz giriyor. Ancak, siz bunu sadece Finans Merkezi içerisinde bulunan şirketlerle sınırlı tutuyorsunuz. Bunu geniş tutsanız Türkiye’ye gelecek olan yani Finans Merkezi dışındaki firmaları da dâhil etseniz yurt dışından ülkemize gelecek olan para miktarı daha fazla olmaz mı?

Burada şu soru aklıma geliyor: O zaman şirketleri Finans Merkezi'nin içine gelmeye teşvik etmek için mi böyle bir düzenleme... Sadece Finans Merkezi'ne bir ayrıcalık değil de dışarıdaki firmaları yani müşteri çekmek -evet, öyle de diyebiliriz- bu mudur? Ben böyle bir anlam çıkardım bu uygulamadan.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Hayır efendim. Arkadaşlar, bakın, geçen hafta Genel Kurulumuzda özel endüstri bölgelerinin teşvik edilmesi, genişletilmesi, birçok... Mesele şurada: Bu kadar devasa büyüklükte ve bölgede birçok alternatifin olduğu... Yani şimdi, Garo Bey diyor, Dubai var, Londra var, Singapur var. Siz bu mahiyette bir merkez oluşturuyorsunuz. Şimdi, bu mahiyette oluşturduğunuz merkeze niye gelsin insanlar? Yani bir özelliği yoksa...

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – İşte, cazip hâle getirmek için, merkeze gelmeye, merkezin içerisine yerleşmeye...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Türkiye'yi cazip hâle getirmek için...

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Yine, bakın, endüstri bölgeleri, serbest bölgeler, teknoparklar, bizim avantajlı cazibe şeklini belirlediğimiz, teşvik verdiğimiz birçok unsur var; sadece bu merkezde değil ki. O tür şirketler Konya'da faaliyet yürütürken katılımcı belgesi almak suretiyle İstanbul Finans Merkezi'nde yer alabilir. Ukrayna'dan Rusya'ya...

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – O zaman daha bayağı açık kapasite var yani orada gelinebilecek.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Elbette efendim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Abdullah Bey, biraz toparlayalım lütfen.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Bakın, Garo Bey, 3 milyon 240 bin metrekare çok özelliktir.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hiç beğenmedim, beton yığını, vallahi beton yığını.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Naci Bey, buyurun lütfen.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Çok teşekkür ederim.

(Uğultular)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Arkadaşlar, biraz daha sükûneti sağlayalım.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Bu İstanbul Merkezi Kanunu burada görüşülürken çok ciddi eleştiriler yapmıştık. O zamanki eleştirilerimi de çok iyi hatırlıyorum, hatta buranın bu yapısıyla para aklamaya kadar gidecek bazı sorunlar yaşayacağımızı da söylemiştim. Hele ki şimdi, bakıyoruz, borsadaki soygun, SPK'deki çok korkunç iddialar, doğruluğu araştırılmıyor bir türlü, nedense mahkemeler bunu araştırmaya tenezzül etmiyorlar veya araştırılmıyor. Bütün bunlar olurken bir de böyle ayrıcalıklı bir 3,5 milyon metrekarelik bir site içine hapsedilmiş bir finans merkezi ki İstanbul böyle bir şeyi hak etmiyor, İstanbul çok daha zengin, tarihi bir finans merkeziyken.

Benim merak ettiğim, bütün bu ayrıcalıklara rağmen kimler müracaat etti, yurt dışından müracaatlar ne aşamada? Benim bildiğim, Merkez Bankası, BDDK, SPK, Borsa İstanbul, Ziraat Bankası, Halkbank, Vakıfbank mecburen zaten oradan yer alacak. Bunun dışında "önemli oyuncu" diyebileceğimiz kimler müracaat etti bugüne kadar? Cevabını alabilirsem memnun olurum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Abdullah Bey, siz mi cevap verirsiniz, yönlendirir misiniz?

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Efendim, yani şu anda tabii, başvuru şekilleri henüz... İnşaatımızın çok büyük bölümü tamamlanmış durumda ki devam ediyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – İsterseniz şeyden bir bilgi alalım.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bu kadar teşvikle hâlâ dolduramıyorlarsa vallahi...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun.

Başladı mı başvurular, ne durumda?

İSTANBUL FİNANS MERKEZİ TEMSİLCİSİ HAKKI KADİR KOL – Ön görüşmelerimiz devam ediyor Başkanım. Bu bağlamda şirketlerle imzaladığımız ön niyet protokolleri var fakat ticari bağlamda gizlilik içerdiği için şu aşamada onların isimlerini açıklayamıyoruz. Açıkçası, kiralamayla ilgili bazı sorunlar yaşadığımız için böyle bir yola başvurulduğu söylendi ama şu aşamada kiralanabilir alanlarımızın yüzde 55’ine talep geldiğini söyleyebiliriz, istatistiksel olarak ki henüz daha faaliyetlerimize başlamadık. Ama isim...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Eyvallah, tamam, bilgilendirmiş oldunuz.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Teslim edebilmek için herhâlde inşaat faaliyetleri daha devam ediyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – 1 adet önerge vardır 19’uncu maddeyle ilgili, okutup işleme alıyorum.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Vergi Usul Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin 19’uncu maddesiyle 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu’nun 10’uncu maddesinin birinci fıkrasına eklenen (i) bendinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

“i) Kurumların, yurt dışından satın alınan malları Türkiye’ye getirilmeksizin yurt dışında satmalarından veya yurt dışında gerçekleşen mal alım satımlarına aracılık etmelerinden sağladıkları kazancın %50’si,

Bu indirimden yararlanılabilmesi için kazancın elde edildiği hesap dönemine ilişkin yıllık kurumlar vergisi beyannamesinin verilmesi gereken tarihe kadar Türkiye’ye transfer edilmiş olması, aracılık faaliyetine ilişkin malların satıcısı ve alıcısının Türkiye’de olmaması şarttır. Cumhurbaşkanı, bu bentte yer alan oranı, yarısına kadar indirmeye veya yüzde 50’sine kadar artırmaya yetkilidir.”

Muhammet Naci Cinisli

Erzurum

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

İstanbul zaten tarihi prestiji ve jeopolitik konumu itibarıyla bir finans merkezi iken İFM projesiyle bir şehrin değil, belirli bir sitenin finans merkezi olmasında ısrar edilmektedir. Çeşitli inşaat projeleriyle finans merkezinin duvarlar arasına sıkıştırılmaya çalışılması doğru bir yöntem değildir. Bu itibarla sadece bu alanda faaliyet gösterecek kurumlara verilen vergi indirimleri ve muafiyetleri yöntemin doğru olmaması sebebiyle istenilen etkiyi göstermeyecektir. Bu bağlamda İstanbul Finans Merkezi bölgesinde faaliyette bulunan kurumlara getirilmek istenen indirim hakkının diğer kurumlar vergisi mükelleflerine de sağlanması gerekmektedir. Vergide adaletin tesis edilmesi ve ekonomik büyüme oluşturulması, ekonomik istikrarın korunması, istihdam imkânlarının artırılması ve ülkemize döviz girdisi sağlanması ancak bu yolla artacaktır.

Teklifte Cumhurbaşkanına tanınmak istenen vergi indirimini tamamen kaldırma ve bu vergiyi tamamen kaldırma yetkisi verginin kanuniliği ilkesine aykırıdır. Anayasanın 73’üncü maddesinin (3)’üncü fıkrasında “Vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülükler kanunla konulur, değiştirilir

veya kaldırılır.” denilmektedir. Kanun çıkarmak suretiyle Türkiye Büyük Millet Meclisi uhdesinde bulunan bu yetkinin işbu teklifle Cumhurbaşkanına devredilmek istenmesi açıkça Anayasa’ya aykırılık teşkil etmektedir.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bununla ilgili ben de bir şey söyleyebilir miyim Sayın Başkanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ya, şöyle, Abdullah Bey, biliyorsunuz vergiyi sıfıra düşürmek vergiyi kaldırmak anlamına gelir. Yani yüzde 100’e kadar artırmaya belki yetkisi olabilir ama sıfıra düşürmek kaldırmak anlamına gelir. Vergiyi kaldırma yetkisi Türkiye Büyük Millet Meclisindedir. Yani bu açıdan Cumhurbaşkanına vergiyi kaldırma yetkisi vermek Anayasa’ya aykırı, yasalara aykırıdır.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bu konu defalarca Anayasa Mahkemesine gitmiş ve iptal edilmiştir.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ama ben yeniden... Bunu sıfıra indirmek kaldırmak anlamına gelir.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Şöyle ama, hayır hayır. Kavramı iyi okursak, bir yanlışlık var.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – “Sıfıra” diyor.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Hayır, hayır, efendim, bir dakika bak, kavramı iyi okuyalım bir, oradaki mevcut indirim kavramının sıfıra kadar veya iki kat artırılması yani verginin kaldırılması değil yani siz şimdi doğrudan vergiyi kaldırıyor gibi dediniz, vergi üzerindeki indirimin sıfıra kadar. Şimdi vergi var...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ha, o zaman, yüzde 100’e artıracak ama...

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Tamamını alıyorsun. Mekanizma orada duruyor, cazibe koşulları oluştuğça, sistem yerleştikçe o dediğimiz aradaki şeyi Sayın Cumhurbaşkanımız kaldıracak. Tam vergiye geçecek.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sağ olun.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 19’uncu madde kabul edilmiştir.

21’inci maddeye geçiriyoruz.

MADDE 21- 6/2/2018 tarihli ve 7086 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Kabul Edilmesine Dair Kanunun Anayasa Mahkemesince iptal edilen 4 üncü maddesi aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“Muvazaalı devir işlemleri

MADDE 4- (1) 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 133 üncü maddesi uyarınca Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunun kayyım olarak atandığı şirketlerde, soruşturmanın başladığı tarihten 19/7/2018 tarihine kadar ortaklık pay ve haklarına ilişkin olarak şirket ortakları tarafından yapılmış olan devir ve temlik işlemleri, Fon Kurulunun değerlendirmesi sonucu muvazaalı kabul edilmesi halinde geçersiz sayılır ve Fonun talebi üzerine ticaret sicilinden terkin edilir. Geçersiz sayılma işlemine karşı ilgililerce, tebliğden itibaren bir ay içinde şirket merkezinin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesinde dava açılabilir.”

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Abdullah Bey, buyurun.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Değerli Başkanım, burada Ceza Muhakeme Usulü Kanunu’nun ilgili 130’uncu maddesi uyarınca kayyum atanan şirketlerin tabii, 2018 yılına kadarki süreç içerisinde yapılan iş ve işlemlere yönelik olarak kanunumuzun o iptal edildiği hâliyle beraber bu tür yürürlüğe girdiği tarihe kadar şirket ortakları tarafından yapılmış olan devir ve temlik işlemleri muvazaalı kabul edilerek geçersiz sayılır ve ticaret sicilinden resen terkin edilir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Doğrudan herhangi bir tespit, herhangi bir yargısal süreç ihtiva etmeksizin doğrudan bu şekliyle çıkmış idi. Tabii, bu hâli Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edildi. İptal edilirken de mevcut durumun yani biliyorsunuz, 2020 yılında aynı zamanda belki de muhalefet milletvekillerimiz de değişik zamanlarda ifade ettiği şekliyle gerek suçtan elde edilen mal varlığı veya suça konu edilmiş mal varlığı hakkında özellikle “kara para” dediğimiz, “terörün finansmanı” dediğimiz ve uyuşturucu madde ticaretinden elde edilen paranın aklanmasına yönelik olarak Uluslararası Mali Eylem Gücünün (FATF)’ın da ülkemizle ilgili olarak da bu tür yaptırımlarla ilgili birçok beklentisi vardı. Şimdi, terör örgütlerinin bu mahiyetteki eylem biçimleri açısından bu düzenleme yapılmıştı ancak Anayasa Mahkemesi hak arama hürriyeti açısından ve varsa ortada bir iddianın Fon Kurulu tarafından yerine getirilmesi özellikle ki Anayasa Mahkemesi kararı “Bu kuralın millî güvenliğe ve kamu düzenine aykırı faaliyetlerin odağı hâline gelebilecek şirketler açısından yapıldığı anlaşılmaktadır dolayısıyla bu amacın gerçekleşmesine yönelik olarak da dikkate alınması gereken...” gibi bazı hususları dercetmiş. Bu mahiyette biz Fon Kurulunun şirket ortakları tarafından yapılmış bu tür devir ve temlik işlemleri tarafından muvazaa iddiasıyla beraber kabul edilmesi hâlinde deliller ve mevcut tespitler ışığında bu konudaki durumun geçersiz sayılarak bu işlemin ilgili muhatap şirketlerine yönelik de dava hakkı tanınması ve açılacak davaya ilişkin sürenin belirlenmesine yönelik de bir düzenleme ihtiva ediyor Değerli Başkanım. Dolayısıyla, Anayasa Mahkemesinin bir şekilde iptal gerekçesinin de karşılanmış olduğunu düşünüyoruz.

Arz ederiz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Kaboğlu, buyurun lütfen.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Açıklama yaptığımız için teşekkürler Sayın Başkan. Sayın üyeler, öncelikle bu konuyu biz anayasal açıdan değerlendirdik ama bir de ticaret hukuku profesörü meslektaşın görüşüne başvurma gereği duydum, Yeditepe Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Profesörü Mehmet Bahtiyar; onun bana ilettiği bilgi notunu tırnak içerisinde 4 paragraf hâlinde aynen aktarıyorum:

“1) Bu düzenleme yasalaştığı takdirde Anayasa Mahkemesinin iptal gerekçesi ortadan kaldırılmış olmayacak, iptale mahkûm bir hüküm daha fiilen uygulamaya konulmuş olacaktır.

2) Düzenleme, hukuk güvenliğine tamamen aykırı olarak iyi niyetli üçüncü kişileri mağdur edecek ve haklarını dava yoluyla aramak zorunda bırakacaktır.

A) Hukukta asıl olan iyi niyetin varlığıdır. Aksini iddia eden ispatla yükümlüdür. Oysa düzenleme, şirket ortaklarından pay devralanları kötü niyetli saymaya ve dava açmak zorunda kalmaya yol açmaktadır.

B) Soruşturmanın başladığı tarihten 19/7/2018 tarihine dek yapılan devir ve temlik işlemlerinin bu kanunun verdiği yetkiyle Fon Kurulu tarafından muvazaalı sayılması kanunun geçmişe etkili olarak mülkiyet hakkını ihlal etme tehlikesini ciddi bir şekilde ortaya çıkarmaktadır.

C)Fon Kurulu siyasi ve ekonomik, etkili ve açık bir yapı olduğu gibi, bir yargı makamı da değildir. Fon Kurulu kararına karşı dava açma olanağından söz edilmesi bir lütuf değil, anayasal hak olduğu gibi, bu olanak hukuka aykırılığı da ortadan kaldırmamaktadır.

3) Kaldı ki söz konusu devir ve temlikler, FETÖ'cü şüphesi altında olan şirketlerden pay almak istenmemesi nedeniyle çok sınırlı kalmış bir olasılıktır. Böyle istisnai bir durumun genelleştirilerek tüm devir ve temlik alanların zan altında bırakılması ve işlemlerin Fon Kurulu kararıyla muvazaa nedeniyle geçersiz sayılması özel hukukun temel ilkelerine ve hukuk güvenliğine aykırıdır. Mülkiyet hakkının ve irade özgürlüğünün de ihlali niteliğindedir.

4) Zaten muvazaanın yaptırımı Borçlar Kanunu ve İcra ve İflas Kanunu'nda düzenlenmesine rağmen devletin kendisi lehine böyle özel bir hüküm getirmesi özel hukuktaki eşitlik ilkesine de aykırıdır.”

Bu, görüldüğü gibi, bir özel hukuk ve ticaret hukuku profesörünün ilettiği bilgi notu.

Şimdi, sabahleyin Anayasa'ya aykırılık açıklamasında bu konuya değinmiştim. Esasen bizim grubumuz bunu 2 sayfa olarak vermiş olduğu Anayasa'ya aykırılık başvurusunda... Çünkü yazılı olarak İç Tüzük 38 “tetkik” diyor. Bizim grubumuz da İç Tüzük madde 38'in gereğini yerine getirerek yazılı olarak bu çalışmayı yaptı, incelemeyi yaptı ve Başkanlığınıza sundu. Burada 2 sayfa olarak belirtiyor, ben bunu yenilemeyeceğim. Yalnızca burada, bir nokta, özellikle Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunun esasen muvazaanın varlığını tespit etme yetkisi bulunmakla birlikte bu yetkisinin yasal çerçevesi çizilmemiştir. Şimdi, bu bakımdan ciddi bir yasallık sorunu var. Zira bu TMSF esasen bağımsız idari otorite olmak durumundadır yani özellikle uzman bir kuruluş olmak durumundadır ama hep açıklayageldiğimiz üzere, parti başkanlığı yoluyla, devlet başkanlığı ve yürütmenin bütün yetkileri zirvede toplandığı için böyle bir özelliği de hâliyle zedelenmiş olmakta. Bu nedenle, bu düzenleme tarzının -yalnızca belirtiyorum Sayın Başkan- sabahleyin belirttiğim ve bu 2 sayfada sayıldığı üzere, Anayasa'nın iptal gerekçesi olan 35'inci madde ve 48'inci madde yani mülkiyet hakkı ve girişim özgürlüğü, Anayasa'nın 13'üncü maddesi olan ölçülülük ilkesi, 2'nci maddesi hukuk güvenliği açısından, 6'ncı maddesi kaynağını Anayasa'dan almayan devlet yetkisinin kullanılması bakımından ve Anayasa Mahkemesi kararının karşılanmadığı gerekçesiyle 153'üncü maddesine aykırı olduğunu belirtir, saygılar sunarım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Paylan, buyurun lütfen.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, TMSF yetkilisi var mı burada, kim var?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Var, hukuk biriminden arkadaşımız var.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Aslında, bence önemli bir düzenleme, keşke Başkanı burada olsaydı Sayın Başkanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Hukukçu arkadaşımız zaten bu konuya çok hâkim, çalışmayı bizzat yürüten kişi burada.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ben birkaç soru sorayım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun sorun.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Şimdi, şöyle, Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen bir düzenleme var. Arkadaşlar, bu uygulamalar sonucunda muhtemelen Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde (AİHM)'de ciddi tazminat davalarıyla karşı karşıya kalacak, belki tazminatlara mahkûm olacağız. Abdullah Bey, siz hukukçusunuz yani hukukta -topyekûn olarak şirket- böyle “Fon

Kurulu tarafından her türlü pay devrinin kötü niyetli olarak algılanması...” diye toptancı bir anlayış söz konusu olabilir mi? Burada objektif kriterler olması gerekir. Yani bir yasal düzenleme yapıyorsanız dahi bu konuda objektif kriterler var mı ben bilmiyorum yani neye göre fon Kurulu Kararı alıyor? Neye göre karar alıyor? Hangi objektif kriterlere göre bu anlamda karar alıyor ve burada -biliyorsunuz yani bizim duyduğumuz bir şey- “FETÖ borsası” diye bir ifade var ve bu FETÖ borsası çerçevesinde belli insanların mallarının oradan kurtarıldığı, -TMSF üzerinden- belli insanların canının yakıldığına dair ciddi iddialar var, bunlar ifşa oldu; milyonlarca, yüz milyonlarca doların burada, bu borsada döndüğü bilgileri var. Bu kurul kimlerden oluşuyor, kim karar alıyor? Burada siyasi baskılar var mı? Tabii, bu soruları size sormuyorum, Abdullah Bey’e soruyorum yani siz sonuçta bir hukuk dairesi başkanı olarak ne diyeceksiniz, FETÖ borsası, FETÖ borsasında neler dönüyor, hangi yüz milyonlarca dolar dönüyor. Yani bu anlamda Fon Kurulu tarafından -efendim- bazı işlemleri muvazaalı kabul edilip mallara çökülmesi, bazı işlemleri muvazaalı kabul edilmeyip FETÖ borsasından “Senin 500 milyon dolarına çöktük, 50 milyon dolar ver, bu malını kurtar.” diye ifadeler var. Bu ifadelerle ilgili bir soruşturma açtınız mı? Suç duyurusunda bulundunuz mu, neler yaptınız? Biz Meclise önerge verdik bu anlamda, araştırma önergeleri verdik, bu araştırma önergelerini reddettiniz. Bu anlamda ciddi şaibeler var ve böyle bir düzenleme yapıyorsunuz yeniden toptancı bir anlayışla. Bununla ilgili kamuoyunu aydınlatmak ve bu düzenlemenin de yeni haksızlıklara yol açmayacağına dair nasıl bir güvence verirsiniz?

Ve AİHM’de ülkemizin tazminatlarla karşı karşıya kalmayacağına dair bir düşünceniz var mı? Benim ciddi kaygılarım var, burada 700 tane şirket varmış efendim. Burada ne kadar maldan, mülkten bahsediyoruz? Kaç milyar dolarlık bir maldan, mülkten bahsediyoruz? Hangi şirketlerin malına çöktüldü, hangileri serbest bırakıldı? Hangi kriterlere göre bunlar serbest bırakıldı?

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Tabii, şimdi, Garo Bey birçok kavramı, birçok uygulamayı birbirine karıştırdığı için...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Yok, karıştırmadım.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Şöyle karıştırdınız, çünkü şimdi, bizim buradaki şirketler nedir önce? Yani sizin zihninizdeki her türlü FETÖ’yle iltisaklı, irtibatlı karışık şirketlerden bahsediyorsunuz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Vallahi bütün...

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Bakın, en son geçen hafta itibarıyla yapılan -zannedersen 17 ildeki- bu FETÖ terör örgütü mensuplarının mahrem imamın vasıtasıyla hangi şirketlerden, kimlere, nasıl bir parasal ilişki ağı içerisinde balya balya paralarla birilerine paralar ödendiği, maaşlar verildiği şekliyle beraber operasyonlar devam ediyor. Şimdi, dünyanın belki de bu mahiyette en ciddi, en böyle, alçak, hain bir yapılanmasıyla karşı karşıyayız. Burada mevcut kanunla kayyum atanmış yani 5271 sayılı Ceza Muhakeme Usulü Kanunu çerçevesi içerisinde ilgili mahkemesince kayyum atanmış, FETÖ’yle irtibatlı, bu mahiyette suça konu mal varlığı aklama veya suçtan elde edilen mal varlığını kullanma noktasıyla beraber yargılama süreci içerisinde kayyum atanmış; kayyum kim? TMSF tarafından. Şimdi, TMSF, oraya kayyum atandıktan sonraki süreç içerisinde yapılan iş ve işlemlerinde 2018’e kadar bu tür suçtan elde edilen mal varlığı konusunda yönetme veya suça konu mal varlığını yönetme noktasında bu şirketler de ciddi manada kendi uzman bilirkişi marifetiyle incelemeler yapıyor. Tabii, geriye dönük olarak bu firmalarda, bu şirketlerde hisse paylarının... Ki dünyanın en hain, en böyle, sinsî örgütünden bahsediyoruz, iyi niyet noktasında normal bir şirket faaliyetinden, normal bir şirket hisse devrinden veya şirket harcamalarından bahsetmiyoruz burada yani teröre finans sağlayan, terör faaliyetlerini bu şekliyle, suçtan elde edilen mal varlığı noktasında bir şekilde meşrulaştırmaya çalışan bir yapıdan bahsediyoruz. Fon Kurulu da bu uzmanlığıyla beraber elde ettiği bu tespitlerde diyor ki “Bu muvazaalıdır, bu şekliyle.”

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, Abdullah Bey toparlarsak.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – “Bir şeyi görmemizi sağlamaya veya yargılama noktasında bir şeyi örtmeye yönelik bir faaliyettir.” diyor ama iddiam...

RIDVAN TURAN (Mersin) – Yargı kararları...

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Efendim, yargılama cihetinde zaten kayyum o yüzden atanmış ama senin iddian fon yargılama merci tarafından oraya kayyum olarak atanmış. Şöyle bir şeyden bahsetmiyoruz: Siz demin ifade ettiniz “TMSF gitmiş, çökmüş.” falan böyle çok garip ifadeler kullanıyorsunuz. Hayır efendim, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu yargılama cihetinde ilgili mahkeme tarafından kayyum olarak resmî atanmış, resmî bir görev ifa ediyor, siz de gidiyorsunuz bir maliye müfettişi gibi, bir diğer Çalışma Bakanlığından müfettiş gibi o şirket içerisinde faaliyetleri inceliyorsunuz. Varsa bu mahiyette, Fon Kurulu olarak, tespit ettiniz muvazaalı ve usulsüz işlemleri yok sayıyorsunuz.

RIDVAN TURAN (Mersin) – Suç duyurusunda bulunacaksınız.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Efendim, yargılama devam ediyor zaten, suç duyurusu var. Ya, o zaten terör faaliyetleri kapsamında iş ve işlemlerini suçtan elde edilen mal varlığı olarak değerlendirilmiş ve kayyum olarak atanmış; yargılama sürecinde olay, siz başka bir şirketleri karıştırıyorsunuz. Burada, bakın, eğer iddianız bu mahiyette sizin usulsüzlüğüne veya bu mahiyette herhangi bir şekilde bir şey varsa yargı yolu açık, buyurun, istediğiniz gibi değerlendirebilirsiniz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Abdullah Bey, teşekkür ediyorum, sağ olun değerli Başkanım.

Gayet açık izah ettiniz kendi görüşünüzü.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Bakın, buradaki Anayasa Mahkemesinin kararı, maalesef ticaret hukuku hocamızın görüşüne saygı duyarız ama millî güvenlik -bakın, bu çok önemli- ve kamu düzenine aykırı faaliyetler noktasında fonun tespit ettiği hususlarda bu tür meşru bir amacın olduğunu ifade ediyor, mesela bu konularda da bunu bilin yani normal şirketlerle...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – İsterseniz bir de TMSF’den gelen arkadaşımızın ifade edeceği bir şey varsa....

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – AİHM’de çok büyük tazminatlar ödeyeceğiz maalesef.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Asla, bu konuda eminiz, hiç merak etmesinler.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ederiz.

TMSF’den gelen arkadaşımızın ilave edeceği bir husus varsa kendinizi tanıtarak ilave edin lütfen.

TMSF BAŞKAN YARDIMCISI MELEK KÜREEMİNOĞLU – Sayın Başkanım, sayın milletvekillerim, bir iki hususu ifade etmek istiyorum.

Şu anda, 697 şirkette kayyum olarak görev yapmaktayız, bu şirketlerden 130 adedinde bu tarz muvazaalı işlemler söz konusu oldu, şu anda devam eden yaklaşık 20 civarında dosya var yerel ve uluslararası mahkemelerde. Sayın Başkanım, şu yaptığımız düzenlemeyle Medeni Kanun’un 6, ve Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nun 190’ıncı maddelerinde ispat külfetiyle ilgili “Kanunlarda eğer özel bir düzenleme bulunmuyorsa...” ifadesi var, biz bunu dikkate alarak burada olağanüstü dönemde çıkmış, olağanüstü yasalar söz konusu idi. Anayasa Mahkemesi haklı olarak mülkiyete müdahale ettiğini ve ispata elverişlilik olmadığından dolayı maddeyi iptal etmişti, şimdi gerekli gerekçeleri de maddemize taşıyarak düzenlemeyi yeniden arz ediyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Anayasa Mahkemesinin iptal gerekçelerini dikkate alarak yeni bir düzenleme yapıyoruz.

TMSF BAŞKAN YARDIMCISI MELEK KÜREEMİNOĞLU – Anayasa Mahkemesinin iptal gerekçelerini dikkate alarak yeniden arz ediyoruz.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sibel Hanım, buyurun.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Sadece bir dakika.

Ya, tabii ki bu kritik bir madde ama asgari hukuk kuralları içerisinde ve gerçekten amacına uygun uygulanacaksa tabii ki, elbette gerekli bir işlem olabilir. İşte, OHAL sürecinde yaşanan mağduriyetler dikkate alınınca çünkü orada haklı haksız, suçlu suçsuz o ayrımı dikkatli yapmak gerekiyor.

Bir de ben şunu eklemek istiyorum: TMSF'yle ilgili bir düzenleme olduğu için Değerli Bakan Yardımcısına bir bilgi vermek istiyorum, muhtemelen sizde de bu bilgi vardır. Şimdi, BDDK tarafından tasfiye karar verilip tasfiyeyle TMSF'ye devredilen faizsiz finans şirketleri var, Sayın Abdullah Güler Bey'le bu konuyu konuşmuştuk aslında ama bunların uygulamasından mağdur olan insanlar, bu “Evim” mağdurları, tırnak içinde söylüyorum...

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Finans şirketleri değil de burada mevcut tasarruf vaadiyle bir şekilde ev ve araba taahhüdünde bulunan şirketler diyelim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Tasarruf finans şirketleri dedi.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Evet, tasarruf finans şirketleri.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Biz burada bir kanun yaptık Nisan 2022'de ama aileler çok sık ulaşıyor bize. Gerçekten kanunun keyfi uygulandığı ya da hiç uygulanmadığını bu devredilen şirketler tarafından... Ve burada bir denetim mekanizması istiyorlar.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bu maddeyle ilgili değil ama Bakan Yardımcımız bir incelerse söyleriz.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Hemen ben şunu söyleyeyim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Biz sizinle konuşmuştuk.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Evet, bu konudaki bizim Başkanımız tabii yani mevcut şey açısından çok sayıda bize de mail geliyor ama bazılarında detay bilgi yok ve aynı cümlelerle başlayan, aynı cümlelerle biten maalesef bir lobi faaliyeti gibi, detay bilgi istediğinizi bilmiyoruz.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Evet, evet benzer.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Şu anda, tabii biz Başkanımızla görüştüğümüzde, bu konuda geciktiğini veya farklı şeyler istediğini söyledikleri kişiler varsa da iletiyorum ben, ilettiğimizde de ya başvurusunda eksik evrak var veya parayı yetersiz bulmuş gibi garip şeylerle karşılaşıyoruz.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Mutlaka.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Yani insanların mutlaka buradaki taleplerini de dinledik bizzat Komisyonda. Onlar tüm kayıplarının karşılanmasını istiyorlar ama tüm kayıplarını karşılama gibi bir imkânımız yok. Ama ben Sibel Hanım'a şunu söylüyorum Başkanım: Eğer orada inandığı, gerçekten ciddi birileri olursa hemen Sigorta Fonu Başkanımıza iletiriz, takip ederiz, bir problem yok.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Şunu söylüyorlar, özellikle...

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Çok ciddi bir bütçe ayrıldı, ödemeyle ilgili herhangi bir sorun yok.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Bu kanunun yapım sürecinde ben de buradaydım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bu maddeyle doğrudan ilgili değil, onu ayrıca konuşursanız sevinirim.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Değil ama önemli bir konu Başkanım; burada, buradaki mağdur olan ailelerin istediği elbette yok, kanun yapıldı ama bu kanun uygulanmıyor yani burada bir denetim...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Onu ayrıca bir konuşursanız sevinirim Bakan Yardımcımızla.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Ben bana iletilen bilgiyi iletiyorum değerli Bakan Yardımcımıza.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Tamam, teşekkür ediyorum.

Şimdi, 21'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Yeni madde ihdasına ilişkin 4 adet önerge vardır.

1'inci önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan kanun teklifine aşağıdaki maddenin eklenmesini ve diğer maddelerin buna göre teselsül ettirilmesini arz ve teklif ederiz.

MADDE ...- 19/9/2006 tarihli ve 5543 sayılı İskân Kanunu'nun geçici 8'inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(4) Antalya ili Kaş ilçesi Kemer mahallesinde Antalya-Kaş Kasaba Projesi Kıbrıs Barajı yapımından etkilenen ailelerin, iskânlarının temini için yeniden yapılacak iskan etütleri ve devamlı iskân edilecek ailelerin yeni yerleşim alanına nakilleri, hak sahipliği duyuruları, hak sahiplikleri ve borçlandırılmalarına ilişkin işlemler bu kanunun Ek 2 nci maddesi kapsamında Cumhurbaşkanınca belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde DSİ Genel Müdürlüğü tarafından yürütülür.”

İbrahim Aydın

Antalya

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – İbrahim Bey, gerekçeyi izah eder misiniz?

Buyurun.

İBRAHİM AYDIN (Antalya) – Başkanım, teşekkür ediyorum.

Maddeyle Antalya-Kaş Kasaba Projesi Kıbrıs Barajı'nın yapımı nedeniyle eski yerleşim yeri tamamen sular altında kalan Kemer Mahallesi'nde yaşayan ailelerin daha önce yapılan iskân duyurusuna müracaat etmemeleri sebebiyle oluşan mağduriyet, yeniden devlet eliyle iskân çalışmaları yapılarak giderilmiş olacaktır.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – DSİ'den bilgi alsak olur mu?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – DSİ'yi çağırmadık doğrusu. Yeni bir madde ihdası ama İbrahim Bey detaylı çalıştı bu konuyu. Antalya'yla ilgili somut bir proje, orada bir projeden dolayı... Ama DSİ'yle birlikte çalışıldı konu, onu söyleyeyim.

İBRAHİM AYDIN (Antalya) – Ben arkadaşlara da bilgi vermiştim, anlattım konuyu.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ben kayda geçsin istedim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ben de İbrahim Bey'den rica ettim, sizleri daha önceden bilgilendirdi.

İBRAHİM AYDIN (Antalya) – Burada Kaş ilçemiz, kasabada orada bir Kıbrıs Barajı yapılıyor, yüzde 40'ı gerçekleşti. Daha önce Çevre Şehircilik Bakanlığına müracaatları yapıldı ama başvurular yeterli olmayınca yeniden bu maddeyle Devlet Su İşleri tarafından bu başvurular alınacak ve vatandaşlarımıza iskân edilecek.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yerelde bir mağduriyet giderilmiş olacak.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum... Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Müteakip önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/4680) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 18'inci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki maddenin eklenmesi arz ve teklif ederiz.

MADDE...: 5510 sayılı Kanunun geçici 59 ve geçici 66'ncı maddeleri yürürlükten kaldırılmıştır.

Cemal Öztürk

Orhan Yegin

Nilgün Ök

Giresun

Ankara

Denizli

Yaşar Kırkpınar

İzmir

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, 2 önerge var birbiriyle ilişkili, ikisini birden izah edelim.

Okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/4680) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 18'inci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki maddenin eklenmesini arz ve teklif ederiz.

MADDE...: 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununa aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 23: Kömür ve linyit madenlerinin yer altı işlerinde meydana gelen iş kazası sonucunda ölen sigortalının; genel sağlık sigortası primi dâhil kendi sigortalılığı nedeniyle prim ve prime ilişkin her türlü borçları terkin edilir ve ölüm tarihinde sigortalıya ilişkin şartlar aranmaksızın hak sahiplerine aylık bağlanır. Bu şekilde bağlanan aylıklara ilişkin primlerin eksik olan kısmı Hazine ve Maliye Bakanlığınca Kuruma ödenir.

Gelir ve aylıkların hesaplanması ile hak sahiplerine paylaştırılmasında sigortalının ölüm tarihinde yürürlükte olan Kanun hükümleri esas alınır.

Birinci fıkra kapsamında ölen sigortalının anne ve babasına gelir ve aylık bağlanmasında, Kanunun 34 üncü maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde belirtilen her türlü kazanç ve irattan elde etmiş olduğu gelirinin asgari ücretin net tutarından daha az olması ve diğer çocuklarından hak kazanılan gelir ve aylıklar hariç olmak üzere gelir ve/veya aylık bağlanmamış olması şartları aranmaksızın gelir ve aylık bağlanır.

Bu maddenin yürürlük tarihinden önce kömür ve linyit madenlerinin yer altı işlerinde meydana gelen iş kazası sonucu vefat eden sigortalıların hak sahiplerinin bu madde kapsamında yazılı istekte bulunması halinde gelir ve aylıkları, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihi takip eden ay başından başlatılır ve bağlanan gelir ve aylıklar için geriye dönük herhangi bir ödeme yapılmaz.

Birinci fıkrada belirtilen nedenlerden dolayı ölen sigortalının eş ve çocuklarından birisi, eşi ve çocuğu yoksa kardeşlerinden birisi olmak üzere toplam bir kişi, ilgili mevzuatta aranan şartlara tabi olmaksızın kamu kurum ve kuruluşlarının sürekli işçi kadrolarında istihdam edilir. İstihdam edilecek kişilerin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca atama teklifi yapılır ve işçi kadrosu bulunmaması halinde atama teklifi yapılması ile birlikte ilgili kurum ve kuruluştaki sürekli işçi kadrosu ihdas edilmiş ve bu kadroların boşalması halinde iptal edilmiş sayılır. Bu fıkra göre istihdam hakkından yararlanacak kişilerin tespiti, bu kişilerde aranacak şartlar ve istihdama ilişkin diğer hususlar ile bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ve Hazine ve Maliye Bakanlığınca müştereken tespit edilir.”

Cemal Öztürk

Orhan Yegin

Nilgün Ök

Giresun

Ankara

Denizli

Yaşar Kırkpınar

Ekrem Çelebi

İzmir

Ağrı

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Orhan Bey, 2 önergeyi de izah edeceksiniz galiba.

Buyurun.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Başkanım 2 önergemiz var. Önce şöyle başlayalım: 5510 sayılı Kanun’un geçici 59’uncu maddesinde ve geçici 66’ncı maddesinde geçmiş tarihlerde 2 tane düzenleme yaparak belli tarihler arasında sınırlı kalmak üzere madenler, linyit kömür ve linyit madenlerinin yer altı işlerinde meydana gelen iş kazalarına ilişkin, iş kazalarında hayatını kaybeden sigortalılarımızın işte yakınlarına aylık bağlanması ve ailelerine istihdam hakkı tanınmasına dönük belli sınırları içeren düzenlemeler yapılmıştı.

Şimdi, önergemizin biriyle, bu geçici 59 ve geçici 66’yı kaldırıyoruz ve yeni bir madde önerisiyle de bu tarihlerden önce yani “tüm zamanlarda” diyebileceğimiz şekilde kömür ve linyit madenlerinin yer altı işletmelerinde meydana gelen iş kazalarına ilişkin getirilen bu sınırlı düzenlemeler yerine tarih aralığını kaldırıyor ve 10 Haziran 2003 öncesi ile 28/10/2014 tarihinden sonra meydana gelen ve bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten sonra meydana gelebilecek bu kapsamdaki iş kazalarına yönelik kapsamın genişlemesini amaçlıyoruz. Bu kapsamda kömür ve linyit madenlerinin yer altı işlerinde meydana gelen ve sigortalının vefatıyla sonuçlanan iş kazalarında vefat eden sigortalıların kendi sigortalılıklarından dolayı prim ve prime ilişkin borçlarının terkin edilmesi, hak sahiplerine kanunda ön görülen sigortalılık süresi ve prim ödeme şartı aranmadan aylık bağlanması ve sigortalının anne babasına gelir ve aylık bağlanmasında eş ve çocuklardan artan hisse bulunması şartı dışındaki başka bir şartın aranmaması ve bunun yanında eş ve çocuklardan birisi, eş ve çocuk yoksa kardeşlerden birinin kamuda istihdam edilmesi ile bu madde kapsamında bağlanacak gelir ve aylıkların maddenin yürürlüğe girdiği tarihi takip eden ay başından başlatılarak yapılması şeklinde bir madde öneriyoruz Başkanım.

Takdirlerinize arz olunur.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum.

Önemli bir madde, son zamanlarda yaşadığımız acı hadiselerden sonra önemli bir gündem.

Süleyman Bey’den başlayalım.

Sayın Süleyman Girgin, görüşünüzü alalım, buyurun lütfen.

SÜLEYMAN GİRGİN (Muğla) – Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, bu konuyla ilgili çok şey konuşuldu, çok şey yazıldı. En son geçen hafta 41 madenci kardeşimizi kaybettikten sonra bu konu gündeme geldi. Yani isterdik ki bu... Daha önceleri de Cumhuriyet Halk Partisi Grubu olarak bunu çok kez dile getirdik, Özgür Özel Başkanım tarafından da dile getirildi. 2003 öncesi ve 2014 sonrasında ölen madencilerin çocukları babalarını hiç tanımadı. Örneğin, 1992 yılında Kozlu’da 263 madenci hayatını kaybetmişti ve 2014 yılından sonra da maalesef madenciler hayatını kaybetti ve madenciler, maalesef ki toplu öldüğü zaman ancak haber olabiliyor. Geçen hafta bu konuyla ilgili önerge vermiştik, reddedildi ama bu şekliyle bunu olumlu görüyoruz. Madenci arkadaşlarımız da bunu yıllardır bekliyordu. Ben, tekrar 41 madencimize Allah’tan rahmet, yakınlarına başsağlığı, yaralılarımıza da acil şifalar diliyorum.

Destekliyoruz, hayırlı olsun.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum.

Ben de tekrar Allah’tan rahmet diliyorum vefat edenlere, yaralılara da şifa diliyorum.

Sayın Paylan, buyurun.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, bu maddeyle ilgili son düzenleme sanıyorum üç yıl önce Komisyonumuzdan geçti, o zaman da bu süre sınırının olmaması konusunda ciddi mücadele vermiştik -hatırlar arkadaşlar- ama maalesef, bir süre sınırına tabi tutulmuştu. Hatta şunu söylemiştik; yani bu ölenler arasında ayırım yapılmasının doğru olmadığını, sonuç olarak maden faciasıysa, buradaki benzer durumda olan herkesin bu mağduriyetinin giderilmesi için, yaralarının sarılması için eşit muamele yapılması gerektiğini söylemiştik. Bu konuda olumlu bir düzenleme ancak şunu söyleyeceğim Sayın Başkan yani meselemiz şu olmalı arkadaşlar: Bakın, bir cümle var, bu beni biraz yaralıyor ve düşündürüyor: “Maddenin yürürlüğe girdiği tarihten sonra meydana gelebilecek bu kapsamdaki iş kazalarına yönelik kapsamın genişletilmesi.” Yani “Bundan sonra da meydana gelebilecek meselelere de bunu uygulayacağız.” diyor ya... Bakın, arkadaşlar, dünyanın pek çok yerinde madencilik yapılıyor; şu anda Almanya’da Fransa’da, İngiltere’de yıllardır tek bir ölümlü kaza yok, on yıllardır tek bir ölümlü kaza yok. Ya, amacımız, böyle “Çocuklarına iş verelim, babasına iş verelim, çocuğuna maaş bağlayalım.” değil yani bir babanın gidişinin karşılığını, hiçbir şekilde o yarayı örtemeyiz; yapmamız gereken, bir daha hiçbir ölümlü kazanın olmayacağı bir düzenleme yapmamız, bu konuda tedbirleri almamız, denetimleri yapmamız, etkin denetimleri yapmamızdır arkadaşlar. Ya, şunu umut ediyorum Türkiye’nin bir vekili olarak: Bir daha bu maddeden hiçbir aile, hiçbir çocuk yararlanmasın. Ya, bunu umut ediyorum arkadaşlar ve şunu merak ediyorum: Ya, bugüne kadar... Bir şey daha var sormam gereken, Orhan Bey mi cevap verecek bilmiyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Enerji Bakan Yardımcımız Şeref Bey burada ve Çalışma Bakanlığından Mevzuat Genel Müdürümüz var.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Şunu soracağım: Şimdi, biliyorsunuz, kayıt dışı madenler de var yani kayıt dışı madenler, benim... Şırnak’ta biliyorum, başka şehirlerimizde de var kayıt dışı; Karadeniz’in belli yerlerinde de var, Zonguldak’ta da var yani kayıt dışı çalışıyor ve orada ölümler oldu biliyorsunuz, çok sayıda ölüm oldu bu kayıt dışı madenlerde. Ya, bunlardaki ölümler de yani bu kayıt dışı kömür madenlerindeki, linyit madenlerindeki ölümlerde aileler de bu düzenlemeden yararlanacak mı yoksa yalnızca kayıtlı, organize madenlerdeki ölümlerde aileler mi faydalanacak?

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKAN YARDIMCISI ŞEREF KALAYCI – Kayıtlı, organize madenlerdeki vefatlarda ancak aileler yararlanabilecek.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ama bu da haksız bir düzenleme değil mi?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Diğerinin de kayıt dışılığı teşvik olarak da yan etkileri olabilir.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Şundan dolayı diyorum: İşçinin bir günahı yoktur yani işçi madene girmiş sonuç olarak, orada kömür çıkarıyor, yevmiyeyle kömür çıkarıyor bu insanlar; o da işçi, o da işçi; oranın bir işletmecisi var, kayıt dışı olmasının sorumluluğu işçide değildir. Bunu unutmayın Sayın Bakan Yardımcım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Az önce kazalarla ilgili olan temenninizi bunun için de söyleyelim: Kayıt dışı hiçbir işletme olmasın.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Doğru, doğru, haklısınız ama bugüne kadar olmasının da sorumlusu işçi değildir, kamudur yani bizleriz. Onu iyi denetlememiştir demek ki, yol vermişiz; siz iyi denetlememişsiniz, biz iyi denetlememiştir, ondan dolayı bu işçilerimiz orada ölmüş. Bu yüzden, bence burada bir eksiklik var, Orhan Bey’e de bunu söylüyorum yani kayıt dışı olsa dahi, o bir maden işçisidir yani kömür işçisidir; orada ölmesinden dolayı bu uygulamadan onların da faydalanması gerektiğini düşünüyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum Sayın Paylan.

Sayın Cinisi...

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Ben de maden kazasında vefat eden kardeşlerimize Allah’tan rahmet diliyorum, yaralı kardeşlerimize şifalar dilerim, değerli ailelerine ve milletimize de başsağlığı dilerim. İdaremise de bir daha böyle kazaların olmaması için önlem almasını rica ediyorum, Allah bir daha böyle kazalar göstermesin.

Geçtiğimiz torba kanuna bir ek maddeyle neredeyse aynı teklifi yapmıştık, bu hayırlı teklifi biz de yapmıştık fakat maalesef, o gün hem de olay çok sıcakken Cumhur İttifakı tarafından reddedilmişti. Bu, üzüntü verici, biz hakikaten üzüldük. Biz aynı tavrı sergilemeyeceğiz, iktidarın verdiği bu teklife biz kabul oyu vereceğiz, destekliyoruz ama keşke böylesine bütün Türkiye’yi ilgilendiren, hayırlı maddelere ortak imzayla teklifler verilebilse ve beraberce hareket edebilsek, milletimize de moral olsa.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Kalaycı, buyurun.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Maden şehitlerimizin yakınlarına verilen haklarla ilgili çok önemli bir düzenleme yapılıyor; mevcut düzenleme 2003-2014 yılları arasındaki şehitlerimizi kapsıyordu, bu düzenlemeyle hem 2003 öncesini hem de 2014 sonrası kapsayan yeni bir düzenleme yapılıyor. Şehit olan madencinin varsa prim borçları terkin ediliyor ve başka şart aranmaksızın yakınlarına aylık bağlanıyor, eksik primini hazine karşılıyor, ayrıca bir istihdam hakkı tanınıyor. Bu, mevcut düzenlemede de vardı ama süresi sınırlıydı. Bu, şimdi, tümüyle daimî bir madde hâline geldi, doğrusu yapıldı. Milliyetçi Hareket Partisi olarak destekliyoruz.

Bu vesileyle maden şehitlerimizi de rahmetle yâd ediyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Rıdvan Turan, buyurun.

RIDVAN TURAN (Mersin) – Sayın Başkan, şimdi, bu maddede “kömür ve linyit madenleri” diye bir kavram var. “Taş kömürü” demek isteniyor anladığım kadarıyla çünkü linyit de kömür. Yanlış mı biliyorum, biliyorum ama...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bu konuyu bir açıklığa kavuşturalım yani “kömür ve linyit” derken neyi kastediyoruz?

RIDVAN TURAN (Mersin) – Antrasit, kömür, taş kömürü, linyit; bunların hepsi...

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKAN YARDIMCISI ŞEREF KALAYCI – Kömür.

RIDVAN TURAN (Mersin) – ...fosil yakıt ve kömür. Dolayısıyla burada “taş kömürü” demekte fayda var.

İkincisi; bu, tüm madenlere dönük olarak ele alınmalı diye düşünüyorum. Burada özellikle kaçak madenlere ilişkin yani sadece kömür madenlerini kastetmiyorum, diğer madenlerde de benzer kazalar söz konusu olmuşsa bunlara ilişkin de böyle bir tedbir geliştirmekte fayda var. Kaçak madenlerde ise maden sahibinden bunun rücu edilmesi lazım, böyle bir giderin ondan alınması lazım ve kamuya bunun yazılması gerekir.

Böyle 2 tane önerim var.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKAN YARDIMCISI ŞEREF KALAYCI – Sayın Vekilim, mahkeme kanalıyla alınacaktır zaten kaçak çalışılması durumunda.

RIDVAN TURAN (Mersin) – Bunu buraya dercetmemizin önünde bir engel var mı sizce?

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKAN YARDIMCISI ŞEREF KALAYCI – Ama, işte, kaçağı teşvik etmek söz konusu oluyor. Zaten alacak yani mahkeme kanalıyla.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, Sayın Paylan, siz kısa bir ilave mi yapacaksınız?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Şunu söyleyeceğim: Yani bu geçmişe dönük ucu açık bir şekilde geriye yürüyecek bu yasa, öyle değil mi? Ucu açık yani ta cumhuriyetin kuruluş yıllarına kadar gidebilir.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Hayatta olan insanları kapsayacak her hâlde.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Hayatta olanlar...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ha “hayatta olanlar” olarak mı geçiyor? Ona dikkat etmemişim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Mezardakilere uygulayamayız bunu muhtemelen.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hayır, şunu söylüyorum: Ölenlerin akrabaları sonuç olarak...

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Hayır, torunlar falan yok, hayatta olanlar.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Yani birinci derece akraba mı olarak sayacaksınız? Onu söylüyorum.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Onun, vefat edenin birinci derece...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Yani eş ve çocuk, o kadar.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Baba, anne, kardeş.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Baba, anne, kardeş. Tamam.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Şimdi, Orhan Bey, bu değerlendirmeler ışığında son sözü size verelim.

Buyurun.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Başkanım, çok teşekkür ediyorum.

Tabii, maden kazaları veya başka yerlerdeki iş kazaları, hepsi hepimizin canını acıtan, hepimizi üzen hadiseler. Bunların önlenmesi için hem İş Kanunu'nda hem iş sağlığı ve güvenliği alanında hem de o sektörler hangi sektörlerse o alanda ilgili bakanlıklarımız bu anlamda mütemadiyen bu hadiselerin yaşanmaması için üzerlerine düşen her şeyi yapmaya çalışıyorlar. İnşallah, bundan sonraki süreçlerde de bunların bir daha yaşanmaması için herkes, her birimiz... Siyaset ayrımı yapmaksızın, düşünce ayrımı yapmaksızın hepimizin ortak hassasiyeti budur. Özellikle bu alanda, mesela daha önce yine 6502 sayılı Kanun'da birtakım düzenlemeler yapılmıştı. Mesela yer altı işlerinde çalışan işçiler için zorunlu nedenlerle ve olağanüstü hâller hariç fazla çalışma yaptırılması engellenmişti. Yine, maden işçilerinin yıllık ücretli izin süreleri artırılmıştı. Linyit ve taş kömürü çıkaran madencilerimizin ücreti 2 asgari ücretten az olmamak şeklinde, en az 2 asgari ücret seviyesinde olacak şekilde bir düzenleme yapılmıştı. Yine, burada, yer altında çalışan maden işçilerine zorunlu nedenlerle ve olağanüstü hâller hariç fazla çalışma yaptırılması engellenmişti ve madenlerde çalışma süreleri yeniden düzenlenerek bu sayede çalışanlarımızın beş gün çalışıp iki gün tatil yapabilmesine bir imkân da sağlayan kanuni düzenlemeler yapılmıştı. Onun haricinde, iş güvenliği anlamında çok ciddi çalışmalar yapıldı ama maalesef bu tarz kazalar oldu, hiçbirimiz bunu istemiyoruz.

Burada önemli olan şey şu, bu maddede: Daha önce 2 defa bu anlamda düzenleme yapılmış ve belli tarihlerle sınırlandırılmıştı. Şimdi, bu tarihleri ortadan kaldıran bir teklifte bulunduk ve onun peşine de bu tarihler olmaksızın geçmişten bugüne ve bundan sonra, inşallah olmayacak ama olası bir durumla karşılaştığımızda yeniden o “Kapsar mı kapsamaz mı?” maddelerine gerek kalmaksızın bir düzenleyici madde oldu. Ümidimiz, duamız bir daha böyle bir şeyin yaşanmaması, inşallah, yaşanmayacaktır da ama olası ihtimale karşı da tabii ki bu genişletici durumu maddeye dercettik.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyoruz.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Biz teşekkür ederiz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Birbiriyle ilgili 2 önerge tartıştık.

1'inci önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2'nci önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Bir önerge daha var, son bir önerge madde ihdasına yönelik, onu da okutup işleme alıyorum.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/4680) sayılı Vergi Usul Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'ne aşağıdaki maddenin eklenmesini arz ve teklif ederiz. 24/10/2022

“Madde – 2942 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

(Ek Madde) 2981 Sayılı Yasanın 10/c maddesine istinaden ilgili İdareler tarafından yapılan şuyulandırma işlemlerinin yargı kararları ile kesin olarak iptal edilmesi durumunda, iptal edilen şuyulandırmalarda konulan ipotek bedellerine ilişkin 2942 sayılı yasanın geçici 12. Maddesine istinaden İdareler aleyhine açılmış olan davalarda hükmedilen bedellerden İdareler sorumlu tutulmaz. Bu davalardan dolayı verilen mahkeme kararlarının icra ve infaz işlemi durur.

Ayrıca, iptal edilmiş uygulamalardan kaynaklı kesinleşen davalarda İdarelerden tahsil edilen bedellerin yasanın yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 1 yıl içinde iadesi için idareler gerekli yasal işlemi yapmaya yetkilidirler.”

Abdüllatif Şener

Konya

Emine Gülizar Emecan

İstanbul

Cavit Arı

Antalya

Süleyman Girgin

Muğla

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – İzahat mı, gerekçe mi?

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Başkanım, riskli alanlarla ilgili gerekçesini okutalım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Gerekçesini okutuyorum:

Gerekçe:

Bazı kentsel dönüşüm projeleriyle ilgili olarak 2981 sayılı Yasa’nın 10/c maddesine istinaden konulan ipoteklere karşı 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu’nun geçici 12’nci maddesine istinaden ipotek bedel artırım davaları açılmaktadır.

Açılan davalarda belediyeler lehine konulan ipotek bedelleri hâlen o günkü değeri üzerinden tahakkuk ettirilmektedir. Parsel maliki lehine konulan ipotekler ise mahkeme kararlarında bugünkü güncel rakam üzerinden belirlenerek değerlendirilmektedir.

10/c uygulamasının yapıldığı tarihte konulan ipotek bedelleri ilgisine ödenmiş olmasına ve feragatname bulunmasına rağmen davalar açılmaya devam etmektedir.

10/c uygulaması mahkeme kararıyla iptal edilen, aynı zamanda riskli alan ilan edilerek özellikle belediyelerin yetkisiz kaldığı alanda yürürlüğü son bulan 10/c uygulamasıyla konulan ipoteklere karşı açılan bedel artırım davaları nedeniyle kamuya getirilen yükün ortadan kaldırılmasına ilişkin çözüm getirilmesi amacıyla bu önerge verilmektedir.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

MADDE 22 - Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Şimdi, 22’nci maddeyi, yürürlük maddesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 23- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – 23’üncü madde olan yürütme maddesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Sayın üyeler, görüşülmekte olan teklif metninde kanunların hazırlanmasında uygulanan usul ve esaslar çerçevesinde kanun tekniğine uygunluğun sağlanması için gerekli düzenlemelerin yapılması ve madde numaralarının yeniden düzenlenmesi, önergelerle yapılan değişikliklerin kanunun sistematığına uygun olarak metne yerleştirilmesi, anlama açıklık kazandırılması amacıyla redaksiyona tabi tutulması, yürürlük maddesinin kabul edilen değişikliklere göre yeniden gözden geçirilmesi hususlarında Komisyon Başkanlık Divanına yetki verilmesini; ayrıca muhalefet şerhlerinin 28 Ekim Cuma günü saat 12.30’a kadar verilmesini; kanun teklifinin Genel Kurul görüşmelerinde Komisyonumuzu temsil etmek üzere özel sözcüler olarak Şirin Ünal, Ekrem Çelebi, Orhan Yegin, İbrahim Aydın, Bekir Kuvvet Erim, Ahmet Kılıç, Nilgün Ök, İbrahim Aydemir, Cemal Öztürk, Yaşar Kırkpınar, Uğur Aydemir, Salih Cora, İsmail Güneş, Tamer Osmanağaoğlu, Mustafa Kalaycı’nın belirlenmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Hayırlı uğurlu olsun.

Teşekkür ediyor, birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 23.44

